

Otázky ke komisionální zkoušce z civilního procesu od akademického roku 2024/2025

A.

1. Pojem civilního procesu a jeho druhy, pojmové prvky civilního procesu, pojem a prameny civilněprocesního práva, systematika OSŘ, vztah práva hmotného a procesního
2. Základní principy civilního procesu – přehled a uplatnění, jednotlivé zásady
3. Právo na spravedlivý proces a jeho promítnutí do civilního práva procesního
4. Subjekty civilního procesu, postavení státního zastupitelství a ÚZSVM, procesněprávní vztah, účastníci civilního soudního řízení (pojem, práva a povinnosti, pojetí účastenství a význam, základní přehled institutů účastenství)
5. Způsobilosti účastníků řízení, procesní zastoupení účastníků řízení, zmocnění účastníků
6. Instituty účastenství (společenství účastníků řízení, vedlejší a hlavní intervence, procesní nástupnictví, věcná a procesní legitimace, přistoupení, záměna účastníků, změna účastníků dle § 107a OSŘ)
7. Pravomoc soudů, kompetenční spory
8. Příslušnost soudů (pojem, druhy), věcná, místní funkční příslušnost, spory o příslušnost
9. Procesní úkony (pojem, teoretické přístupy, třídění), procesní lhůty, procesní úkony soudu (pojem, třídění, přehled), doručování
10. Dispoziční úkony účastníků – žaloba (návrh na zahájení řízení), druhy a náležitosti
11. Dispoziční úkony účastníků – změna a zpětvzetí žaloby, soudní smír, vzájemná žaloba, uznání nároku, kompenzační námitka
12. Smírčí a zajišťovací řízení (obecně, přehled, předběžné opatření s výjimkou zvláštních předběžných opatření)
13. Způsoby zahájení civilního soudního řízení v prvním stupni a jeho účinky, průběh řízení v prvním stupni – přehled
14. Příprava jednání a opatření předsedy senátu při přípravě jednání
15. Průběh jednání, koncentrace řízení a zvláštní poučovací povinnosti soudu při jednání (§ 118a, § 118b, § 119a OSŘ)

B.

1. Procesní podmínky civilního soudního řízení a jejich zkoumání, překážky postupu civilního soudního řízení a vady řízení
2. Procesní dokazování v civilním soudním řízení (pojem, předmět a průběh), prejudiciální otázky
3. Hodnocení důkazů, důkazní povinnost a důkazní břemeno
4. Jednotlivé důkazní prostředky a provádění důkazů
5. Rozhodnutí v civilním soudním řízení (pojem, druhy, formy, fáze soudního rozhodování), náležitosti
6. Zmeškání roku a jeho důsledky, rozsudek pro zmeškání, rozsudek pro uznání
7. Právní moc rozhodnutí, vykonatelnost rozhodnutí
8. Náklady řízení – přehled, druhy, zásady obecně, soudní poplatky, osvobození
9. Náhrada nákladů – jednotlivá pravidla v rámci zásad náhrady nákladů
10. Rozkazní řízení, elektronický platební rozkaz, rozkazní řízení ve věcech směnečných a šekových
11. Opravné systémy, opravné řízení – charakteristika, opravné a jiné prostředky nápravy vadných rozhodnutí
12. Odvolání – pojem, právní úprava, jeho účinky, podmínky přípustnosti, náležitosti (důvody, návrhy), řízení o odvolání, rozhodnutí o odvolání
13. Obnova řízení (pojem, přípustnost, řízení, rozhodnutí)
14. Řízení o zmatečnosti (pojem, přípustnost, řízení, rozhodnutí)

15. Dovolání (pojem, přípustnost, řízení, rozhodnutí)

C.

1. Nesporné soudnictví – pojem, význam, diferenční kritérium, prameny právní úpravy, odlišnosti od soudnictví sporného, systematika právní úpravy, obecná část ZŘS
2. Nesporné soudnictví – přehled jednotlivých řízení, řízení ve věcech podpůrných opatření při narušení schopnosti právně jednat, řízení ve věcech svéprávnosti, řízení ve věcech opatrovnictví člověka,
3. Nesporné soudnictví – přehled jednotlivých řízení, řízení ve věci nezvěstnosti a smrti, tzv. detenční řízení
4. Předběžné opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí a předběžné opatření upravující poměry dítěte
5. Žaloba z rušené držby, soudní prodej zástavy
6. Exekuční právo – pojem, prameny právní úpravy, podmínky, zásady, ochrana a obrana povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí
7. Exekuční právo – odklad, zastavení výkonu rozhodnutí/exekuce a nepřípustnost výkonu rozhodnutí/exekuce, další incidenční spory a koincidenční spory (exekuční žaloby)
8. Exekuční právo – postižení společného jmění manželů v exekuci/výkonu rozhodnutí, postupy, obrana manžela
9. Exekuční právo – formy, druhy a způsoby výkonu rozhodnutí a exekuce, tituly pro výkon rozhodnutí, exekuční tituly
10. Exekuční právo – výkon rozhodnutí podle části VI. OSŘ, průběh řízení
11. Exekuční právo – průběh exekuce dle EŘ – postavení soudních exekutorů, zahájení exekučního řízení, exekuční návrh, generální inhibitorium, rozhodnutí v exekučním řízení, exekuční příkaz, provedení exekuce obecně, skončení exekuce, náklady exekučního řízení, příkaz k náhradě nákladů exekuce
12. Právní úprava soudní kontroly a rozhodnutí orgánů veřejné správy (správních orgánů), řešení kompetenčních sporů mezi soudy a správními orgány, civilní řízení v soukromoprávních věcech, o nichž bylo rozhodnuto správním orgánem
13. Rozhodčí řízení – pojem, právní úprava, rozhodce, druhy rozhodčích řízení, pravomoc, průběh řízení, pomocná a kontrolní činnost soudu v rozhodčím řízení
14. Kolektivní ochrana práv – pojem, význam, druhy, základní principy právní úpravy v ČR, řízení o žalobě na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů
15. Řízení podle ZHR (podmínky, zahájení, fáze, postavení účastníků a zúčastněných členů skupiny, rozhodnutí)

Obsah

OKRUH A	4
1. POJEM CIVILNÍHO PROCESU A JEHO DRUHY, POJMOVÉ PRVKY CIVILNÍHO PROCESU, POJEM A PRAMENY CIVILNĚ PROCESNÍHO PRÁVA, SYSTEMATIKA OSŘ, VZTAH PRÁVA HMOTNÉHO A PROCESNÍHO	4
2. ZÁKLADNÍ PRINCIPY CIVILNÍHO PROCESU – PŘEHLED A UPLATNĚNÍ, JEDNOTLIVÉ ZÁSADY	7
3. PRÁVO NA SPRÁVEDLIVÝ PROCES A JEHO PROMÍTNUTÍ DO CIVILNÍHO PRÁVA PROCESNÍHO	9
4. SUBJEKTY CIVILNÍHO PROCESU, POSTAVENÍ STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ A ÚZSVM, PROCESNĚPRÁVNÍ VZTAH, ÚČASTNÍCI CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ (POJEM, PRÁVA A POVINNOSTI, POJETÍ ÚČASTENSTVÍ A VÝZNAM, ZÁKLADNÍ PŘEHLED INSTITUTŮ ÚČASTENSTVÍ)	12
5. ZPŮSOBILOSTI ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ, PROCESNÍ ZASTOUPENÍ ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ,	2
ZMOCNĚNCI ÚČASTNÍKŮ	2
6. INSTITUTY ÚČASTENSTVÍ (SPOLEČENSTVÍ ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ, VEDLEJŠÍ A HLAVNÍ INTERVENCE, PROCESNÍ NÁSTUPNICTVÍ, VĚCNÁ A PROCESNÍ LEGITIMACE, PŘISTOUPENÍ, ZÁMĚNA ÚČASTNÍKŮ, ZMĚNA ÚČASTNÍKŮ DLE § 107A OSŘ)	5

7. PRÁVOMOC SOUDŮ, KOMPETENČNÍ SPORY	8
8. PŘÍSLUŠNOST SOUDŮ (POJEM, DRUHY), VĚCNÁ, MÍSTNÍ FUNKČNÍ PŘÍSLUŠNOST, SPORY O PŘÍSLUŠNOST	9
9. PROCESNÍ ÚKONY (POJEM, TEORETICKÉ PŘÍSTUPY, TRÍDĚNÍ), PROCESNÍ LHŮTY, PROCESNÍ ÚKONY SOUDU (POJEM, TRÍDĚNÍ, PŘEHLED), DORUČOVÁNÍ	11
10. DISPOZIČNÍ ÚKONY ÚČASTNÍKŮ – ŽALOBA (NÁVRH NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ), DRUHY A NÁLEŽITOSTI	16
11. DISPOZIČNÍ ÚKONY ÚČASTNÍKŮ – ZMĚNA A ZPĚTVZETÍ ŽALOBY, SOUDNÍ SMÍR,	18
VZÁJEMNÁ ŽALOBA, UZNÁNÍ NÁROKU, KOMPENZAČNÍ NÁMITKA	18
12. SMÍRČÍ A ZAJIŠŤOVACÍ ŘÍZENÍ (OBEČNĚ, PŘEHLED, PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ S VÝJIMKOU ZVLÁŠTNÍCH PŘEDBĚŽNÝCH OPATŘENÍ)	22
13. ZPŮSOBY ZAHÁJENÍ CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI A JEHO ÚČINKY, PRŮBĚH ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI – PŘEHLED	27
14. PŘÍPRAVA JEDNÁNÍ A OPATŘENÍ PŘEDSEDY SENÁTU PŘI PŘÍPRAVĚ JEDNÁNÍ	28
15. PRŮBĚH JEDNÁNÍ, KONCENTRACE ŘÍZENÍ A ZVLÁŠTNÍ POUČOVACÍ POVINNOSTI SOUDU PŘI JEDNÁNÍ (§ 118A, § 118B, § 119A OSŘ)	29
OKRUH B	31
1. PROCESNÍ PODMÍNKY CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ A JEJICH ZKOUMÁNÍ, PŘEKÁŽKY POSTUPU CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ A VADY ŘÍZENÍ	31
2. PROCESNÍ DOKAZOVÁNÍ V CIVILNÍM SOUDNÍM ŘÍZENÍ (POJEM, PŘEDMĚT A PRŮBĚH),	35
PREJUDICIÁLNÍ OTÁZKY	35
3. HODNOCENÍ DŮKAZŮ, DŮKAZNÍ POVINNOST A DŮKAZNÍ BŘEMENO	39
4. JEDNOTLIVÉ DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY A PROVÁDĚNÍ DŮKAZŮ	42
5. ROZHODNUTÍ V CIVILNÍM SOUDNÍM ŘÍZENÍ (POJEM, DRUHY, FORMY, FÁZE SOUDNÍHO ROZHODOVÁNÍ), NÁLEŽITOSTI	44
6. ZMEŠKÁNÍ ROKU A JEHO DŮSLEDKY, ROZSUDEK PRO UZNÁNÍ A ROZSUDEK PRO ZMEŠKÁNÍ	50
8. NÁKLADY ŘÍZENÍ – PŘEHLED, DRUHY, ZÁSADY OBEČNĚ, SOUDNÍ POPLATKY,	58
OSVOBOZENÍ	58
ZÁSADY	60
SOUDNÍ POPLATKY, OSVOBOZENÍ	60
SOUDNÍ POPLATKY	60
9. NÁHRADA NÁKLADŮ – JEDNOTLIVÁ PRAVIDLA V RÁMCÍ ZÁSAD NÁHRADY NÁKLADŮ	62
24. NÁHRADA NÁKLADŮ – JEDNOTLIVÁ PRAVIDLA V RÁMCÍ ZÁSAD NÁHRADY NÁKLADŮ (ZNOUVU, JINAK)	62
10. ROZKAZNÍ ŘÍZENÍ, ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ, ROZKAZNÍ ŘÍZENÍ VE VĚCECH SMĚNEČNÝCH A ŠEKOVÝCH	63
11. OPRAVNÉ SYSTÉMY, OPRAVNÉ ŘÍZENÍ – CHARAKTERISTIKA, OPRAVNÉ A JINÉ	66
PROSTŘEDKY NÁPRAVY VADNÝCH ROZHODNUTÍ	66
13. OBNOVA ŘÍZENÍ (POJEM, PŘÍPUSTNOST, ŘÍZENÍ, ROZHODNUTÍ)	70
15. DOVOLÁNÍ (POJEM, PŘÍPUSTNOST, ŘÍZENÍ, ROZHODNUTÍ)	73
OKRUH C	76
2. NESPORNÉ SOUDNICTVÍ – PŘEHLED JEDNOTLIVÝCH ŘÍZENÍ, ŘÍZENÍ VE VĚCECH PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ PŘI NARUŠENÍ SCHOPNOSTI PRÁVNĚ JEDNAT, ŘÍZENÍ VE VĚCECH SVÉPRÁVNOSTI, ŘÍZENÍ VE VĚCECH OPATROVNICTVÍ ČLOVĚKA,	78
2. NESPORNÉ SOUDNICTVÍ – PŘEHLED JEDNOTLIVÝCH ŘÍZENÍ, ŘÍZENÍ VE VĚCI NEZVĚSTNOSTI A SMRTI, TZV. DETENČNÍ ŘÍZENÍ	80
4. PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ VE VĚCECH OCHRANY PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ A PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ UPRAVUJÍCÍ POMĚRY DÍTĚTE	82
1. OPRAVNÉ SYSTÉMY, OPRAVNÉ ŘÍZENÍ – CHARAKTERISTIKA, OPRAVNÉ A JINÉ PROSTŘEDKY NÁPRAVY VADNÝCH ROZHODNUTÍ	84
5. ŽALOBA Z RUŠENÉ DRŽBY, SOUDNÍ PRODEJ ZÁSTAVY	85
6. EXEKUČNÍ PRÁVO – POJEM, PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY, PODMÍNKY, ZÁSADY, OCHRANA A OBRANA POVINNÉHO A TŘETÍCH OSOB PŘI VÝKONU ROZHODNUTÍ	86
7. EXEKUČNÍ PRÁVO – ODKLAD, ZASTAVENÍ VÝKONU ROZHODNUTÍ/EXEKUCE A NEPŘÍPUSTNOST VÝKONU ROZHODNUTÍ/EXEKUCE, DALŠÍ INCIDENČNÍ SPORY A KOINCIDENČNÍ SPORY (EXEKUČNÍ ŽALOBY)	88
8. EXEKUČNÍ PRÁVO – POSTIŽENÍ SPOLEČNÉHO JMĚNÍ MANŽELŮ V EXEKUCI/VÝKONU ROZHODNUTÍ, POSTUPY, OBRANA MANŽELA	89
9. EXEKUČNÍ PRÁVO – FORMY, DRUHY A ZPŮSOBY VÝKONU ROZHODNUTÍ A EXEKUCE, TITULY PRO VÝKON ROZHODNUTÍ, EXEKUČNÍ TITULY	91
10. EXEKUČNÍ PRÁVO – VÝKON ROZHODNUTÍ PODLE ČÁSTI VI. OSŘ, PRŮBĚH ŘÍZENÍ	93
11. EXEKUČNÍ PRÁVO – PRŮBĚH EXEKUCE DLE EŘ – POSTAVENÍ SOUDNÍCH EXEKUTORŮ, ZAHÁJENÍ EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ, EXEKUČNÍ NÁVRH, GENERÁLNÍ INHIBITORIUM, ROZHODNUTÍ V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ, EXEKUČNÍ PŘÍKAZ, PROVEDENÍ EXEKUCE OBEČNĚ, SKONČENÍ EXEKUCE, NÁKLADY EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ, PŘÍKAZ K NÁHRADĚ NÁKLADŮ EXEKUCE	94

12. PRÁVNÍ ÚPRAVA SOUDNÍ KONTROLY A ROZHODNUTÍ ORGÁNŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY (SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ), ŘEŠENÍ KOMPETENČNÍCH SPORŮ MEZI SOUDY A SPRÁVNÍMI ORGÁNY, CIVILNÍ ŘÍZENÍ V SOUKROMOPRÁVNÍCH VĚCECH, O NICHŽ BYLO ROZHODNUTO SPRÁVNÍM ORGÁNEM	97
13. ROZHODČÍ ŘÍZENÍ – POJEM, PRÁVNÍ ÚPRAVA, ROZHODCE, DRUHY ROZHODČÍCH ŘÍZENÍ, PRAVOMOC, PRŮBĚH ŘÍZENÍ, POMOCNÁ A KONTROLNÍ ČINNOST SOUDU V ROZHODČÍM ŘÍZENÍ	101
14. KOLEKTIVNÍ OCHRANA PRÁV – POJEM, VÝZNAM, DRUHY, ZÁKLADNÍ PRINCIPY PRÁVNÍ ÚPRAVY V ČR, ŘÍZENÍ O ŽALOBĚ NA OCHRANU KOLEKTIVNÍCH ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ	106
POJEM A ÚČEL KOLEKTIVNÍ SOUDNÍ OCHRANY	106
DRUHY KOLEKTIVNÍ SOUDNÍ OCHRANY	106
ZÁKLADNÍ KONCEPČNÍ VÝCHODISKA PRÁVNÍ ÚPRAVY KOLEKTIVNÍ SOUDNÍ OCHRANY	107
EVROPSKÝ PŘÍSTUP KE KOLEKTIVNÍ SOUDNÍ OCHRANĚ	108
VÝVOJ KOLEKTIVNÍ SOUDNÍ OCHRANY V ČR	108
ZVOLENÁ KONCEPCE KOLEKTIVNÍ SOUDNÍ OCHRANY V ČR	109
ZÁKON O HROMADNÉM OBČANSKÉM ŘÍZENÍ SOUDNÍM – PRAVOMOC A PŘÍSLUŠNOST, VYMAHATELNÉ NÁROKY	109
ZÁKON O HROMADNÉM OBČANSKÉM ŘÍZENÍ SOUDNÍM – SUBJEKTY	109
PRŮBĚH ŘÍZENÍ	110
ŽALOBA	110
ŘÍZENÍ O PŘÍPUSTNOSTI HROMADNÉ ŽALOBY	110
HROMADNÉ ŘÍZENÍ VE VĚCI SAMÉ	111
ROZHODNUTÍ VE VĚCI SAMÉ	111
ZÁKON O HROMADNÉM OBČANSKÉM ŘÍZENÍ SOUDNÍM – SUBJEKTY	112
PRŮBĚH ŘÍZENÍ	113
ŽALOBA	113
ŘÍZENÍ O PŘÍPUSTNOSTI HROMADNÉ ŽALOBY	113
HROMADNÉ ŘÍZENÍ VE VĚCI SAMÉ	113
ROZHODNUTÍ VE VĚCI SAMÉ	114

Okruh A

1. Pojem civilního procesu a jeho druhy, pojmové prvky civilního procesu, pojem a prameny civilně procesního práva, systematika OSŘ, vztah práva hmotného a procesního

- původ slova proces je z pojmu *processus* z latinského *procedere* = postup(ovat)
- základní význam procesního práva je dán jeho úlohou regulace procesu
- **proces pro účely procesního práva znamená právem upravený postup soudu a jiných procesních subjektů, při poskytování ochrany porušeným a ohroženým subjektivním právům a právem chráněným zájmům vyplývajících ze soukromoprávních vztahů**
 - Procesní právo je právo formální, Proces – upravuje postup
 - Proces je taková kuchařka – nejdřív pepř, sůl, zelenina, osmahneme cibulku – říká nám jednotlivé kroky po sobě – jednotlivé kroky na sebe navazují, neznám krok A, pak nemůžu znát krok B – proto bývá ten předmět problematický
 - Oproti hmotnému právu, kde často věci vymyslíme selským rozumem, ale v civilním procesu v určitých bodech ho musíme prostě umět + mu rozumět
 - Velké slovíčkaření (zamítnout/odmítnout, ...)
 - Civilní proces – **postup soudu a jiných procesních subjektů při poskytování ochrany porušeným a ohroženým subjektivním právům a právem chráněným zájmům vyplývajících ze soukromoprávních vztahů**, jakož i procesní vztahy, které mezi procesními subjekty při této činnosti vznikají.
 - Soukromoprávní vztahy – vztahy vyplývající z odpovědí soukromého práva.
 - Formální právo (např. právě právo procesní) v. materiální právo

Teoretické koncepce civilního procesu

1 Liberální koncepce civilního procesu:

- Procesualista J. Goldschmidt
- Nárok stran na vydání rozhodnutí nemá svůj původ ve zvláštním procesním vztahu, ale vyplývá z úřední povinnosti soudního orgánu.

- Neuplatňuje se žádná vzájemná korelace subjektivních práv a povinností.
- Popírá možnost soudu vydat konstitutivní rozhodnutí, soud rozhoduje pouze o „opodstatněnosti“ a „neopodstatněnosti“ nároku.
- **Proces jako boj stran – jedna se snaží využít slabosti druhé, samotná pravda může být popřena chytrým bojem.**
- **Boj stran, kdy soudce do toho až tolik nezasahuje**
- Vydává se deklaratorní rozhodnutí

2 Sociální koncepce

- Rozvoj současně s liberální
- Představitelé Menger a Klein
- Efektivní fungování soudnictví, kdy byl kladen **důraz na pravdivý skutkový stav věci**, role soudů je zde výrazně vyšší na zjišťování pravdivého skutkového stavu
- Projednací zásada umožňuje soudu zjistit pravdivý skutkový stav, strany samy svou iniciativou jej vnesou do řízení.
- U nás se více rozvinula sociální koncepce

Pozn- rozlišení na tyto 2 koncepce vůbec nesouvisí s politickými směry, jde pouze o označení

Historický vývoj – od 19. století

- Na konci 19. století tzv. **Kleinova procesní reforma** – 3 důležité prameny:
 - Civilní řád soudní (zákon č. 113/1895 ř.z.) – ČŘS, založen na sociální koncepci
 - Jurisdikční norma (zákon č. 217/1896 ř.z.)
 - Exekuční řád (zákon č. 79/1896 ř.z.)
- Nesporná řízení byla upravena samostatně **císařským patentem z roku 1854.** – účinný velmi dlouho (v AUT až do r.2011), doplňoval tu trojici výše
- Platily do roku 1948 resp. 1950, 1948 byl přijat zákon o zlidovění soudnictví
- Po roce 1948 – změna koncepce civilního práva procesního:
 - Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví
 - Nový občanský soudní řád č. 142/1950 Sb.- inspirovaný sovětským právem (založený na principu jednotného občanského soudního řízení) – přijat v rámci právnícké dvouletky, plně inspirovaný socialistickým jednotným soudním řízením, pak byl nahrazen tím níže
 - V roce 1963 **nový občanský soudní řád č. 99/1963 Sb.**, s více než 140 novelizacemi platný dodnes
 - Dnes už 150 novelizací, nejvíce novelizovaný předpis v ČR, asi 11x ročně. Takže dnes naprosto nesrozumitelný a chaotický (u zk- kdy byla poslední novela? pravděpodobně letos :D)
 - Harmonizace proces. práva s NOZ 2012-2013 - rozhodnuto o opětovném rozdělení sporného a nesporného soudnictví
 - Nedokázali jsme dosáhnout kodifikace tak, jak by to bylo potřeba

Druhy

1. Nalézací řízení

- = samotné řízení, které začíná žalobou nebo návrhem na zahájení řízení a jeho předmětem je zjištění, jestli právo je či není, nebo či konstitutivním rozhodnutím by toto právo mělo být založeno
- **To rozdělení se nerozděluje podle toho, jestli spor je či není, ale to, jakými pravidly se řízení řídí**
- Také se liší okruhem účastníků, zásadami, které je ovládají, zásadami odvolacího řízení, atd.
- = řízení, ve kterém soud nalézá právo, dělíme na:

- Sporné řízení** – kontradiktorní (protichůdné) postavení účastníků, spor o právo, žalobce a žalovaný (spor o zaplacení částky, určení vlastnického práva apod.),
 - zahajuje se **žalobou** a rozhoduje se **rozsudkem**.
 - Označení C
- Nesporné řízení** – úprava právních poměrů do budoucna, nejde o konflikt, není protichůdné postavení, účastníci nejsou jiné označení, mladší soudnictví, úprav v zákonných případech stanovených zákonem.
 - Zahajuje se **návrhem** na zahájení řízení nebo bez a rozhoduje se meritorním rozhodnutím – rozhodnutí ve věci samé ve formě **usnesení**. Např. úprava pozůstalosti, úprava péče o nezletilé dítě.
 - Označení NC („nesporný civil“)

2. Vykonávací (exekuční) řízení:

- **nucená realizace** splnění titulem uložené povinnosti proti tomu, kdo neplnil dobrovolně.
- Není zaplacená částka, a tak částka se mu strhne z účtu. Není zaplacená částka, tak se prodá dům
- nejde o automatické pokračování nalézacího řízení, je vždy na vůli oprávněného, jestli tu exekuci ne/zahájí
- Pravomoc je širší než ve nalézacím řízení. – možno vykonávat rozhodnutí jiná než soukromoprávní!
- 2kolejnost exekučního práva v ČR – exekuci mohou provádět jak soudy (výkon rozhodnutí), tak soudní exekutoři – je jich *numerus clausu* – jedou podle exekučního řádu

3. **Smírčí a zajišťovací řízení** – specifická řízení probíhající **před** zahájením řízení ve věci samé. Jejich cílem je za pomoci soudu dosáhnout smírného řešení sporu nebo určitého předběžného upravení poměrů mezi účastníky - tohle už je ale v rámci nalézacího řízení
 - Smírčí řízení – přetorský smír (dle § 67 o.s.ř.), pozor- existuje i soudní smír (§ 99 o.s.ř.)
 - Zajišťovací řízení – zajištění důkazu, předběžná opatření, zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech

Rámec civilního procesu v širším slova smyslu

4. **Insolvenční řízení:**
 - procesní řešení úpadku, uspořádání majetkových poměrů dlužníka v úpadku
 - Velmi specifická oblast, někteří mají za to, že to není součástí civil. procesu, je to úzce spojeno s korporátním právem
 - Kombinuje prvky nalézacího řízení i vykonávacího řízení.
 - Způsoby řešení úpadku – konkurs, reorganizace, oddlužení.
5. **Rozhodčí řízení:**
 - není to soudní řízení,
 - alternativní forma řešení sporu (tedy jinak než soudní)
 - řízení před rozhodci nebo stálými rozhodčími soudy, kteří nemají povahu státních soudních orgánů.
 - Pravomoc je založena písemnou smlouvou. – na tyto rozhodce, rozhodce může být téměř jakákoliv FO – není potřeba vzdělání
 - Vývoj v oblasti hromadných žalob (návrh zákona v PSP) – mohl by to být v budoucnu specifický druh civilního řízení

Pojmové prvky civilního procesu

- 1 **Procesní subjekty** – subjekty, které svými procesními úkony ovlivňují průběh civilního procesu – základní (soud a účastníci) + zvláštní (vyskytují se jen v některých řízeních).
 - 2 **Procesní úkony** – projevy vůle procesních subjektů směřující k zahájení, průběhu a ukončení civilního procesu (např. žaloba, rozsudek, usnesení, předvolání, doručování apod.).
 - 3 **Procesní vztahy** – vztahy vznikající mezi procesními subjekty v průběhu civilního procesu.
- nepoužíváme pojem „právní jednání“ ale „procesní úkony“!

Prameny CPP (národní)

1. **Ústavní zákony** – Ústava ČR, zejména hlava IV. – moc soudní, LZPS – hlava V. – právo na soudní ochranu.
2. **Mezinárodní** – EÚLP, právo na spravedlivý proces, čl. 6
3. **Zákony:**
 - a) Základní pramen – zákonná úroveň – nejdůležitější **OBČANSKÝ SOUDNÍ ŘÁD** – zákon č. 99/1963, ve znění pozdějších předpisů
 - b) Zákon č. 292/2013 Sb., o **zvláštních řízeních soudních** – nesporné soudnictví + některá specifická řízení. Zákon která upravuje nesporná a jiná řízení, je to zákon, který velice úzce navazuje na OSŘ, vychází se ze zásady subsidiarity

Prameny CPP – zvláštní zákony

- c) **Další prameny** – můžeme rozdělit do několika skupin:
 - 1) Prameny upravující organizaci a výkon soudnictví /navazující na ústavní normy (zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, v.z.p.p., zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů apod.)
 - 2) Prameny upravující zvláštní druhy civilního procesu:
 - zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (**insolvenční zákon**),
 - zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů
 - zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (EŘ), v.z.p.p.
 - 3) Prameny upravující některé instituty civilního procesu – např. zákon č. 541/1991 Sb., o soudních poplatcích, v.z.p.p.
 - 4) Prameny upravující postavení dalších orgánů právní ochrany – např. zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství apod.

Prameny CPP – další normy

3. Podzákoné prameny – např. :

- vyhláška MS č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy,
- nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postizitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách),
- + normy procesní povahy nalezneme i v OZ, ZOK, ale tyto můžeme nazvat za prameny procesního práva

Systematika OSŘ

1. Část – obecná ustanovení – pravomoc soudů, věcná příslušnost, způsobilosti účastníků, zastoupení, procesní úkony.
2. Činnost soudu před zahájením řízení – smírčí a zajišťovací řízení
3. Řízení v prvním stupni
4. Opravné prostředky – odvolání, dovolání, žaloby pro zmatečnost a na obnovu

5. Řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem – soudní kontrola činnosti orgánů veřejné správy
6. Výkon rozhodnutí – první hlava – nařízení a provedení obecně, druhá až osmá – jednotlivé způsoby výkonu
7. Jiná činnost soudu
8. Závěrečná ustanovení

Vztah práva hmotného a procesního

- procesní právo je samostatné odvětví bez ohledu na to, že normy procesního jsou nezřídka umísťovány do zákonů primárně hmotněprávní povahy
- civilně-procesní právo má se soukromým právem funkční vazby, resp. vztah funkční závislosti
 - o procesní právo by bylo bez norem soukromého práva bezvýznamné
 - o hmotné právo může být bez procesního realizováno ve většině případů, normy procesního práva však bez hmotněprávního impulsu nefungují
 - aplikace procesního práva nastupuje, když je hmotněprávní poměr ohrožen nebo porušen a subjekty hledají řešení nastalé situace nebo kdy pro konkrétní otázku platí důsledky vztahu obsahu a formy a právo hmotné pro nastoupení svých účinků potřebuje, aby bylo pojato do soudního rozhodnutí (např. rozvod)
- Historicky se vyvinula řada teorií na vztah mezi občanským právem a civilním procesem.
- Mezi ním a soukromoprávními hmotněprávními odvětvími existují funkční vazby – civilní proces slouží ochraně vztahů z nich vyplývajících.
- **2 samostatná právní odvětví a mezi nimi jsou funkční vazby. Civilní proces slouží právu hmotnému**
- Neslouží takto jen občanskému právu hmotnému – asymetrie „občanského práva“ a CP – preference označení civilně procesní právo. – slouží celému právu soukromému
- Civil je jen forma, kterou potřebujeme v oblasti hmotného práva, když dojde k problému

2. Základní principy civilního procesu – přehled a uplatnění, jednotlivé zásady

- základní principy jsou vůdčí právní ideje, které ovládají civilní proces
- v jednotlivých druzích CP se uplatňují rozdílně – pouze některé nebo s různými omezeními
- v nalézacím řízení je jejich uplatnění jedním z rozlišovacích prvků řízení sporného a nesporného

Základní zásady civilního procesu (důležité zásady jsou ty, které mají tu protichůdnou dvojici)

1. zásada dispoziční a zásada oficiality,
2. zásada projednací a zásada vyšetřovací,
3. zásada volného hodnocení důkazů a zásada legální teorie důkazní,
4. zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy,
5. zásada arbitrárního pořádku, zásada legálního pořádku a zásada koncentrační,
6. zásada veřejnosti, ústnosti a přimosti
7. zásada kontradiktornosti,
8. zásada rovnosti,
9. zásada rychlosti

Zásada **dispoziční** x zásada **oficiality**

➤ **Zásada dispoziční**

- projevuje se v možnosti účastníků **disponovat řízením** (podání žaloby, zpětvzetí žaloby) nebo jeho **předmětem** (změna žaloby) prostřednictvím tzv. **dispozičních úkonů**

- Tj. účastník rozhoduje o tom, zda řízení bude zahájeno a s jakým předmětem a jakými účastníky a zda bude pokračovat. (v návrhu/žalobě vymezí o čem, o kom bude jednáno)

- Výjimky - § 107, § 95, 96 OSŘ

- Je typická především pro sporná řízení - ta je možné zahájit pouze na návrh
- V nesporném řízení se však v omezené míře projevuje také!

- Ve sporném řízení, které je ovládáno dispoziční zásadou, platí, že **soud je vázán žalobou**. [...] Mimo jiné soudu zakazuje, aby žalobci přiznal něco jiného, než požadoval (tedy aby žalovanému uložil jinou než navrhovanou povinnost), nebo aby žalobci přiznal sice požadované plnění, avšak z jiného skutkového základu (z jiného skutku), než který byl předmětem řízení (usnesení NS ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. 33 Cdo 3311/2009).

X § 153 odst. 2 OSŘ soud není vázán návrhem, tj. může překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají. To však jen tehdy, jestliže z pr. předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky (např. vypořádání SJM).

➤ **Zásada oficiality**

= procesní aktivita je v rukou soudu, v řízení postupuje ex officio, tj. z úřední povinnosti.

- Nejde o libovůli soudu- pokud jsou dány důvody pro zahájení takového řízení, tak to musí zahájit
- Projevuje se především v řízeních nesporných, pro která je charakteristická. Soud je zahajuje i bez návrhu, vydáním usnesení o zahájení řízení, ledaže zákon stanoví jinak (§ 13 z.ř.s.)
- Zásada oficiality se však uplatňuje i v řízeních sporných – povinnost postupu ex offi po zahájení řízení
- Uplatňuje se i u řízení, kde je dispoziční zásada – jakmile bylo řízení zahájeno, tak soud musí jednat a není vázán na účastníky, že by mu říkali „Teď soude vyzvi žalovaného,...“

Zásada projednací x zásada vyšetřovací

- Souvisí se zjišťováním skutkového stavu věci, dokazováním

➤ **Zásada projednací**

= procesní odpovědnost za zjištění skutkového stavu věci nesou účastníci řízení = mají povinnost tvrzení a povinnost důkazní a zároveň nesou i břemeno tvrzení a břemeno důkazní.

- Soud může provést i jiné než navržené důkazy pouze výjimečně, je-li to potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu (§ 120 odst. 2 OSŘ).
- Omezuje soud v tom, z jakých podkladů bude zjišťovat skutkový stav dané věci

Břemeno tvrzení/důkazní břemeno

- Srov. rozsudek NS ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 33 Cdo 1074/2011: Ve sporném řízení musí **každá ze sporných stran v závislosti na hypotéze právní normy tvrdit skutečnosti a označit důkazy, na základě kterých bude moci soud rozhodnout v její prospěch** (břemeno tvrzení a důkazní břemeno). Rozsah důkazní povinnosti je zásadně určen rozsahem povinnosti tvrdit skutečnosti, neboť aby mohl účastník nějakou skutečnost prokázat, musí ji nejdříve tvrdit. **Břemenem tvrzení** se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení netvrdil všechny rozhodné skutečnosti významné pro rozhodnutí a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem břemene tvrzení je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí věci, pro nečinnost účastníků [v důsledku nesplnění povinnosti uložené účastníkům § 101 odst. 1 písm. a) OSŘ] nemohla být prokázána, neboť vůbec nebyla účastníky tvrzena. K tomu, aby účastník v řízení dostal své povinnosti tvrzení, slouží poučení podle **§ 118a odst. 1 OSŘ**, podle něhož ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevykládá všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy. Pouze tehdy, jestliže účastník ani přes řádné poučení podle § 118a odst. 1 OSŘ neuvede všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti, lze učinit závěr o tom, že účastník neunesl břemeno tvrzení.

Důkazní břemeno/břemeno tvrzení - Rozsudek NS 33 Cdo 3108/2010 ze dne 26.2.2013

Dovolací soud při řešení otázky důkazního břemene ve vztahu k vymezené otázce zásadního právního významu vychází z tzv. Rosenbergovy teorie dělení důkazního břemene, označované jako teorie analýzy norem, která je i současnou civilistickou doktrínou považována za primární a odpovídající procesním pravidlům obsaženým v účinném občanském soudním řádu...

Tato teorie vychází ze struktury právních předpisů a na důkazní břemeno usuzuje podle právních účinků tvrzených jednou nebo druhou procesní stranou. **Podle teorie analýzy norem je nutno vycházet ze základního pravidla, podle něhož každá strana má tvrdit a dokazovat skutečnosti, které odpovídají skutkovým znakům právní normy, na níž zakládá svůj nárok nebo námitky v daném řízení. Rozhodujícím kritériem dělení důkazního břemene jsou v tomto pojetí právní normy.** Předmětem dokazování jsou sice skutečnosti, ale v souvislosti s otázkami dělení důkazního břemene je nutno je posuzovat pouze jako bezprostřední předpoklady určitých právních účinků, resp. následků, které nastávají ve vlastním slova smyslu jako důsledky působení právních norem na lidské chování.

➤ **Zásada vyšetřovací** - pro některá řízení uvedená ZŘS (nespory) x v tzv. jiných řízeních platí projednací zásada

- Účastníci sice mají povinnost tvrzení a povinnost důkazní, nenesou ovšem procesní odpovědnost za zjištění skutkového stavu věci (nenesou břemeno tvrzení a břemeno důkazní).
- Soud je povinen provést i jiné než navržené důkazy potřebné ke zjištění stavu věci x **nevyšetřuje ale!!!**

Zásada volného hodnocení důkazů a zásada legální teorie důkazní

➤ **Zásada volného hodnocení důkazů**

= zákon neukládá soudci, jakou důkazní sílu má přiznat jednotlivým důkazním prostředkům.

- Soud hodnotí důkazy jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti.
- Volné hodnocení se vztahuje k pravdivosti a věrohodnosti důkazu a důkazního prostředku, nikoli k posuzování zákonnosti dů.prostředku.!!!
- Je to soudce, který rozhodne o tom, zda důkaz vyhodnotí jako pravdivý, věrohodný, dostatečný,...

➤ **Zásada legální teorie důkazní**, se v civilním soudním řízení projevuje pouze výjimečně. Zákon na základě této zásady stanovuje jednotlivým důkazním prostředkům určitou důkazní sílu. Určitým způsobem se projevuje u hodnocení veřejných listin (§ 134 OSŘ).

Zásada materiální pravdy x zásada formální pravdy

➤ Zásada materiální pravdy

= soudy poskytují v civilním soudním řízení ochranu skutečnému porušenému nebo ohroženému právu nebo právem chráněnému zájmu. Soud směřuje ke zjištění skutečného stavu věci.

➤ Zásada formální pravdy.

- Soud postupuje dle formálně stanovených pravidel, aniž by se snažil zjistit skutečný skutkový stav.
- např. rozsudek pro zmeškání, fikce uznání (účastník je vyzván, aby se vyzval k žalobě- tím, že se nevyjádří, tak se bere, že tím nárok uznává), koncentrace řízení

Zásada arbitrárního pořádku, zásada legálního pořádku a zásada koncentrace

- **Zásada arbitrárního pořádku** = procesní úkony nejsou vázány na určité předem stanovené úseky řízení, **proces není roztržštěn**, celé řízení se pokládá za nedílný celek a o jeho průběhu rozhoduje soudce.
- **Zásada legálního pořádku** = řízení ze zákona **rozděleno do určitých úseků** (řízení vykonávací - rozděleno do 2 fází, nařízení výkonu rozhodnutí a provedení výkonu rozhodnutí. Jedna fáze podmiňuje nastoupení fáze 2.)
- **Zásada koncentrace** = přestože se uplatňuje zásada arbitrárního pořádku, mohou účastníci uvádět rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do určitého zákonem stanoveného okamžiku.
 - K později uvedeným skutečnostem a důkazům soud (až na výjimky) nepřihlíží.

zásada kontradiktornosti

- Je zde částečně omezena vlastní časovou limitací možnosti předkládat soudu důkazy a tvrdit skutečnosti (koncentrace řízení), i pokud jeden z účastníků těsně před koncentrací uvede skutečnosti či navrhne důkaz, měl by i přesto ten druhý mít možnost se vyjádřit a reagovat na to, je však časově omezen do okamžiku koncentrace řízení.

3. Právo na spravedlivý proces a jeho promítnutí do civilního práva procesního

Právo na soudní ochranu (Hlava V. LZPS) obsahuje:

- právo domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu (čl.36 odst.1 LZPS) – vyjadřuje **právo na přístup k nezávislému a nestrannému soudu**
- právo na zajištění určitých procesních zásad v každém řízení (čl. 37 a 38)
 - = právo na spravedlivý proces

Právo na spravedlivý proces („fair trial“)

- **čl. 6 (Evropské) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod**
- Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích.
- „Fair trial“
- Vychází se z toho čl.6, ale i z judikatury
- **V případě porušení – ochrana ústavním soudnictvím nebo ESLP**

Komponenty práva na spravedlivý proces:

- **1. Nezávislost a nestrannost soudu a soudců**
- **2. Zásada rovnosti**
- **3. Zásada veřejnosti**
- **4. Zásada ústnosti** – ústavní zásada v čl.96 Ústavy ČR
- **5. Projednávání za přítomnosti účastníka** - § 115a o.s.ř., x zkrácená řízení,...
- **6. Ne bis in idem**
- **7. Projednání bez zbytečných průtahů** – řízení v přiměřené lhůtě, zásada rychlosti a hospodárnosti
- **8. Náležité odůvodnění rozhodnutí**
- **9. Zákaz překvapivých rozhodnutí** – předvídatelnost soudního rozhodování – § 118a o.s.ř., NOZ - §13
- **10. Zásada zákonného soudce**
- **11. Zákaz denegatio iustitiae**
 - o soud na základě žaloby či návrhu, jímž se účastník řízení na soud obrátil, povinen věc projednat a rozhodnout
 - o nesmí tedy bezdůvodně odmítnout zabývat se věcí a poskytnout žadateli ochranu jeho ohroženého nebo porušeného práva či právem chráněného zájmu.
- **12. Právo být slyšen**
 - o každý, o jehož právech a povinnostech soud jedná, má právo na to, aby mu byla poskytnuta příležitost prezentovat u soudu svůj pohled na tuto věc, vyjádřit se k jejímu projednání a činit v této věci návrhy

- 13. Zásada kontradiktornosti

- o úzce souvisí, vše má být podrobeno debatě, účastníci mají právo vyjadřovat se ke všem okolnostem případu, návrhům a vyjádřením jiných účastníků.
- o především v těch řízeních, kde účastníci stojí v protichůdném postavení – proti sobě – mají kontradiktorní postavení.
- o v nesporných řízeních taktéž - v právu účastníka vyjadřovat se ke všemu, co bylo v řízení učiněno jinými účastníky a soudem

Základní zásady organizace soudnictví

- základní ideje a hodnoty, na nichž je, resp. má být soudnictví v ČR postaveno
- jsou společné všem druhům soudnictví X odvětvové zásady či principy – uplatňují se veskrze jen v některých druzích soudnictví, resp. jsou typické právě pro určitý druh soudnictví

Základní zásady organizace soudnictví

1. Zásada nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců
2. Zásada zákonného soudu a zákonného soudce
3. Zásada účasti laického prvku na výkonu soudnictví
4. Zásada senátního rozhodování
5. Zásada rovnosti, přímosti, ústnosti, veřejnosti, hospodárnosti a kontradiktornosti
6. Zásada zákazu odepření spravedlnosti

1. Zásada nezávislosti a nestrannosti soudů a soudců

- Zásadní zásada, základní předpoklad existence soudní ochrany a práva na spravedlivý proces
- Zásada nezávislosti je výslovně vyjádřena v čl. 80 a čl. 81 Ústavy a v čl. 36 LZPS
- stejně tak i mezinárodních úmluvách jako v čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně LP a ZS
- Institucionální vyjádření - nezávislost soudní moci na jiných mocích ve státě – dělba moci
- Funkční nezávislost – soudci jsou vázáni pouze zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí ústavního pořádku ČR

Nezávislost a nestrannost zajišťují záruky, které dělíme na organizační a procesní

• organizační záruky :

- právní úprava ustanovování soudců do funkce (jsou jmenováni prezidentem republiky),
- jmenování soudců bez časového omezení výkonu jejich funkce,
- neodvolatelnost soudce z funkce,
- neslučitelnost funkce s jinými zákonem vymezenými činnostmi,
- právní úprava kárné odpovědnosti soudců
- zákaz přeložení soudce bez jeho souhlasu k jinému soudu,
- zvláštní úprava pracovněprávního postavení soudců,
- hmotné zabezpečení soudců,
- právní úprava imunity soudců

• Procesní záruky nezávislosti a nestrannosti: představují instituty práva civilního procesu

- nepodjatost soudce, námitka podjatosti
- právní úprava **vyloučení soudců** a přísedících, u nichž je se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.

Vyloučení soudce - § 14 a násl. o.s.ř.

- **Soudci a přísedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci:**
- jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Postačí tedy **pouze odůvodněná pochybnost o jejich nepodjatosti**, není nutné prokázat, že skutečně jsou podjatí.
- u soudu vyššího stupně i soudci, kteří projednávali nebo **rozhodovali věc u soudu nižšího stupně, a naopak**. Totéž platí, jde-li o rozhodování o dovolání. Z projednávání a rozhodnutí žaloby pro zmatečnost jsou vyloučeni také soudci, kteří žalobou napadené rozhodnutí vydali nebo věc projednávali.
- **Vyloučení soudce**
 - Vyloučení soudce zákon zakládá na existenci určitého důvodu, vymezeného takovými konkrétně označenými a zjištěnými skutečnostmi, v jejichž světle se jeví soudcova nepodjatost pochybnou. Vylučuje se tím subjektivní pohled na vyloučení soudce. **K tomu, aby soudce byl vyloučen, nemohou postačovat pocity soudce nebo nadřazeného soudu o tom, zda lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti, nýbrž musí být zjištěn důvod, z něhož vyplývá, že lze pochybovat o soudcově nepodjatosti** (srov. usnesení NS ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 4 Nd 99/2009)- (např. příbuzenský vztah mezi účastníkem a soudcem)
 - musí být dostatečný důvod, ne pouze subjektivní názor

2. Zásada zákonného soudce

- požadavek, aby soud jako orgán moci soudní byl zřízen zákonem a na základě zák. ustanovení byla uspořádána jeho organizační struktura.

- V tomto ohledu můžeme hovořit o tzv. **zákonném soudci**, jemuž nikdo nesmí být odňat (38 odst. 1 LZPS)
 - Zákonným soudce= v každé kauze soudce, který dle zásad právní úpravy věcné, místní, popř. funkční příslušnosti soudu a na základě **tzv. rozvrhu práce** je oprávněn a povinen danou věc projednat a rozhodnout.
- Srov. na www.justice.cz např. rozvrh práce [OS v Olomouci](#)

Nález ÚS sp. zn. III. ÚS 182/99 ze dne 25. května 2000

- ...kromě procesních pravidel určování příslušnosti soudů a jejich obsazení, jako garance proti možné svévoli, je součástí základního práva na zákonného soudce i **zásada přidělování soudní agendy a určení složení senátů na základě pravidel, obsažených v rozvrhu práce soudů**. Do rámce základního práva na zákonného soudce dále podřadil i požadavek vyloučení soudců z projednávání a rozhodování věci z důvodu jejich podjatosti (§ 14 o. s. ř.), jakož i **požadavky, jež vyplývají pro rozvrh práce z čl. 38 odst. 1 Listiny, tj. předvídatelnost a transparentnost obsazení soudu, včetně zastupování, pro účastníky řízení**.

3. Zásada účasti laického prvku na výkonu soudnictví

- Dle čl. 94 odst. 2 Ústavy - zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.
- na rozhodování soudu se v některých, zákonem určených případech podílí **tzv. přisedící**, jejichž úkolem je podílet se na rozhodovací činnosti svými životními zkušenostmi a vnést tak do tohoto procesu určité obecné spravedlnostní hledisko
- úkolem přisedících (laiků) má být vznést nějaké obecné spravedlnostní hlediska do procesu soudního rozhodování, jejich potřebnost je dlouhodobě diskutována

4. Zásada senátního rozhodování

- Čl. 94 odst. 1 Ústavy stanoví, že zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci.
- V civilním soudním řízení je převážná většina věcí v 1. stupni rozhodována samosoudcem. U soudů vyšších instancí již rozhoduje senát (srov. § 36a o.s.ř.)

5. Zásada přímosti, ústnosti, veřejnosti- Zejména ve fázi jednání

- **Veřejnost** může být obecně přítomna projednávání všech řízení s **určitými výjimkami**. Prostředek k naplnění zásady nezávislosti a nestrannosti soudu.
 - Určitý prvek kontroly, dodržování práva na spravedlivý proces, má zabránit tajnému rozhodování,...
 - **Vyloučení veřejnosti** - pro celé jednání nebo pro jeho část, jen kdyby veřejné projednání věci ohrozilo tajnost utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, obchodní tajemství, důležitý zájem účastníků nebo mravnost.
 - Přesto soud může povolit jednotlivým fyzickým osobám, aby byly při jednání nebo jeho části přítomny (ale poučení o mlčenlivosti)
 - **I když veřejnost nebyla vyloučena**, může soud odepřít přístup k jednání nezletilým a fyzickým osobám, u nichž je obava, že by mohli rušit důstojný průběh jednání (př. jsou opilí)
- **Zásada ústnosti** je ústavní zásadou v právním řádu ČR a součástí práva na spravedlivý proces.
 - = k projednání věci má být nařízeno jednání, na němž účastníci přednášejí své návrhy a vyjádření v **ústní podobě**, soud s nimi komunikuje ústně a obecně je jednání nejpodstatnější část řízení
 - Článek 96 Ústavy stanoví, že jednání před soudy je ústní., čl.6 Úmluvy o něm explicitně nehovoří, ale dle ESLP tam spadá
 - Umožňuje flexibilitu jednání, objasnění,...
 - Písemné řízení za určitých okolností probíhat může, musí k tomu však být zákonné důvody-
 - § 115a umožňuje rozhodnout jen na základě písemných podkladů, ale jen tehdy, pokud jsou dány důvody- dostatečné písemné podklady, souhlas účastníků
 - zkrácená řízení- písemný průběh řízení, lze však podat odpor a bude to pak ústně
- **Zásada přímosti** - projevem je i **právo účastníka na projednání věci za jeho přítomnosti**. Soud získává informace zejména při přímé komunikaci s účastníky, svědky atd.

Zásada rychlosti a hospodárnosti

- **Zásada rychlosti**: Řízení by pak mělo vždy probíhat tak, aby soudní ochrana byla poskytnuta rychle a účinně
 - Úměrnost doby řízení se posuzuje zejména s ohledem na složitost případu, chování účastníků a další okolnosti případu, jako jsou organizační či technické problémy soudu apod.
 - Příliš dlouhá délka trvání soudního řízení patří obecně k největším problémům současného českého soudnictví
- Dlouhá délka řízení způsobuje také vyšší náklady řízení, což je v rozporu se **zásadou hospodárnosti**, podle níž by řízení mělo probíhat tak, aby byly šetřeny náklady nejen účastníků, ale i státu. Soud by měl tedy postupovat tak, aby tyto zvýšené náklady v řízení nevznikaly

Zásada rovnosti

- není možno chápat jako rovnost každého s každým, ale **rovnost základního právního postavení**, tj. požadavek, aby právo bylo pro každého stejné
- Velmi důležitá zásada, předpoklad spravedlivého řízení před soudem

- právo nesmí bezdůvodně poskytovat výhody či naopak neznevýhodňovat jednoho před druhým
- právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle
- X neznamená to, že každému by muselo být přiznáno jakékoli právo
- Čl. 96 odst. 1 Ústavy – ve vztahu k řízení obecně (nelze diskriminovat 1 účastníka před 2. a dávat jim jiné povinnosti)
- čl. 37 odst. 3 Listiny – ve vztahu ke konkrétnímu řízení (nelze znevýhodňovat v konkrétním řízení)
- § 18 odst. 1 věta první o.s.ř. - účastníci mají v občanském soudním řízení rovné postavení
- ÚS ve svém nálezu ze dne 11. 3. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 19/02, uvádí: „Čl. 96 odst. 1 Úst zakotvuje jako **jednu z klíčových zásad fungování a realizace soudní moci v ČR procesní zásadu rovnosti práv účastníků řízení před soudem**. Tento ústavní princip tak garantuje rovné procesní postavení účastníků soudního řízení co do práv, jež účastníkům určitého typu řízení přiznává právní řád. Je přitom zřejmé, že pro různé typy řízení lišící se svým předmětem může zákonodárce stanovit různý rozsah procesních práv a povinností. Jinými slovy rovnost účastníků řízení je třeba vykládat tak, že musí být respektován stejný rozsah procesních práv a povinností v řízeních shodujících se stejným předmětem řízení.“
- Prostředky zachování rovnosti v civilním soudním řízení:
 1. Poučovací povinnost soudu – obecná (§ 5 o.s.ř.) a zvláštní – poučení o procesních právech a povinnostech
 2. Ustanovení zástupce dle § 30 o.s.ř. – účastník může požádat o zástupce
 3. Ustanovení opatrovníka § 29 o.s.ř. – v důsledku nemožnosti samostatně jednat, vyvažuje tak nemožnost participace, bránit se u soudu
 4. Osvobození od soudních poplatků - §138 o.s.ř., zákon o soudních poplatcích
 - o V důsledku finanční tísně, ze zákona,...
 5. Právo jednat v mateřštině – § 18 o.s.ř. – vztahuje se na ústní styk se soudem, ale judikatura dovodila, že je třeba i dokumenty přeložit, pokud je zjevné, že osoba jazyku vůbec nerozumí
 6. X ochrana slabšího – např. důkazní břemeno u diskriminace (ten, kdo byl diskriminován nenese břemeno)
 - o Polemizování, zda taková zásada existuje,
 - o Neví se, zda je to protipól rovnosti nebo vyrovnání faktické nerovnosti

6. Zákaz denegatio iustitiae- zákaz odepření spravedlnosti

- Soud je na základě žaloby či návrhu, jímž se účastník řízení na soud obrátil, povinen věc projednat a rozhodnout o ní
- Nesmí tedy bezdůvodně odmítnout zabývat se věcí a poskytnout žadateli ochranu jeho ohroženého nebo porušeného práva či právem chráněného zájmu.

4. Subjekty civilního procesu, postavení státního zastupitelství a ÚZSVM, procesněprávní vztah, účastníci civilního soudního řízení (pojem, práva a povinnosti, pojetí účastenství a význam, základní přehled institutů účastenství)

- Jsou 1 z pojmových prvků civilního procesu, bez nich nemůže probíhat žádné soudní řízení ve věcech civilních
- Subjekty, které svojí činností (svými procesními úkony) ovlivňují průběh civilního procesu
- Můžeme dělit na základní a zvláštní
 - o **Základní-** soud a účastníci.
 - Soud je definován pravomocí a příslušností
 - Účastníci procesní subjektivitou a procesní způsobilostí
 - Soudní řízení bez účastníku nelze vést, musí být aspoň 1 !
 - Pro každé civilní soudní řízení je charakteristické, že jsou 2 zákl. proces subj. (soud+ účastníci)
 - o **Zvláštní:**
 - procesní subjekty, které se objevují buď v určitých typech civil.procesu nebo subjekty, které mají roli sice zákl.procesního subjektu, ale v kategorii civilního procesu, která není soudním řízením
 - vyskytují se buď jen v některých řízeních nebo některých typech řízení nebo některých druhích civil.procesu
 - v případě druhu civilního procesu jsou to např. rozhodci
 - tato kategorie může být i širší
 - a) Rozhodci (zvláštní postavení- mají postavení základního procesního subjektu v rozhodčím řízení)
 - rozhodci= zvláštní procesní subjekt civilního procesu v rozhodčím řízení
 - v rámci rozhodčího řízení mají charakter základního subjektu rozhodčího řízení, protože jsou tím subjektem, který je nadán rozhodovací pravomocí a proti tomuto subjektu stojí strany
 - b) Státní zastupitelství
 - c) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
 - d) Insolvenční správce- u insolvenčního řízení, nemá však rozhodovací pravomoc

Státní zastupitelství

- vychází to z historických tradic, prokuratura byla spojena s civilním procesem, prokurátor mohl vstoupit do jakéhokoliv civilního řízení, které se konalo, byla to státní kontrola
- s odstraňováním socialistického soudnictví se ale tohle zrušilo, ale postupně v současné době se pravomoci SZ v civilním procesu postupně rozšiřují (ale ve sporném NE, je zde názor, že ve sporném řízení nemá SZ co dělat)
 - Nemůže vstoupit do civilního sporného řízení !!!
- Organizační složka státu – nemá právní osobnost, procesní subjektivita je přiznána zákonem
- Může v civilním procesu působit „trojím“ způsobem, ALE JEN V 1 MÁ POSTAVENÍ ZVLÁŠTNÍHO PROCESNÍHO SUBJEKTU, v ostatních je zákl.procesní subjekt (účastníka)

1. vstup do již probíhajícího řízení

- Postavení **zvláštního procesního subjektu**, pokud vstoupí již do probíhajícího řízení. Tam, kde je veřejný zájem (§ 8 ZŘS, § 7c InsZ). Je oprávněno ke všem úkonům, s výjimkou těch, které může činit jen účastník = postavení zvláštního subjektu, musí vyplývat přímo ze zákona, důvodem musí být ochrana veřejného zájmu, proto je to typické zejména pro řízení nesporná, či jiné druhy civilního procesu, může vstoupit kdykoliv po zahájení řízení, pokud nevstoupilo před soudem prvního stupně, může vstoupit do uplynutí lhůty pro odvolání posledního z účastníků, obdobně může invertovat také v případě napadení rozhodnutí žalobou pro zmatečnost, státní zastupitelství je v řízeních do nichž vstoupilo oprávněno odvolání či žalobu pro zmatečnost podat také samo, dle § 8 ZŘS může vstupovat např. **do řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí, o svéprávnosti, o prohlášení za mrtvého, o určení data smrti, o umoření listin a o některých otázkách týkajících se PO**, může vykonávat všechny úkony, s výjimkou těch, které může činit jen účastník právního poměru, není proto oprávněné disponovat právy a povinnostmi vyplývajícími z právního poměru, který je předmětem řízení, nemůže uzavřít soudní smír či uznat nárok, nemůže ani disponovat s návrhem např. vzít ho zpět = netrestní oddělení, vstupuje přípisem o vstupu do řízení, oddělení netrestní

2. navrhovatel

- postavení musí vyplývat ze zákona (§ 8 ZŘS - taxativní)
- postavení navrhovatele, účastníka- zákl.proces.subjektu
 - = jen pokud tak stanoví zákon, § 35 odst. 1 OSŘ a § 8 odst. 2 ZŘS může zahájit následující nesporná řízení: 1. ve věcech péče soudu o nezletilé, jde-li o uložení zvláštního opatření při výchově dítěte o ústavní výchovu, o určení data narození nebo jde-li o pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu, 2. ve věci ochrany proti domácímu násilí, 3. o svéprávnosti, 4. o prohlášení za mrtvého, 5. ve věcech vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče nebo vyslovení nepřípustnosti držení v zařízení sociálních služeb, v těchto řízeních s ohledem na to, že je navrhovatelem má postavení účastníka a může již disponovat s návrhem (vzít jej zpět či změnit), je zde však rovněž omezení dle § 35 odst. 2 OSŘ, není oprávněno činit úkony, které může činit jen účastník právního poměru

3. žalobce (výjimečně)

- může podat žalobu a vést civilní řízení sporné
- postavení vyplývá ze zákona o kolektivním vyjednávání nebo § 42 zákona o st.zastupitelství
- postavení zákl.proces.subjektu
 - = legitimace k podání civilní soudní žaloby se v českém právu vyskytuje výjimečně, dle zákona o kolektivním vyjednávání může státní zastupitelství podat žalobu na určení nezákonnosti stávkový a žalobu na určení nezákonnosti výluky, dle § 42 zákona o státním zastupitelství, může podat žalobu o neplatnost smlouvy o převodu vlastnictví v případech, kdy při jejím uzavírání nebyla respektována ustanovení omezující volnost jejích účastníků, má zde rovněž postavení účastníka, do těchto řízení nemůže nikdy vstoupit jako zvláštní subjekt, 1. 1. 2014 bylo zrušeno právo nejvyššího státního zástupce podat žalobu na popření otcovství

- Postavení obecně upraveno v § 35 OSŘ
- Jako zvláštní procesní subjekt je oprávněno i v oblasti nápravy vadných rozhodnutí (odvolání, ž. pro zmatečnost)

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

- § 35a OSŘ
- postavení zvláštního procesního subjektu – přiznána procesní subjektivita, oprávnění v oblasti nápravy vadných rozhodnutí
- 1. vystupuje za stát v civilním soudním řízení (organizační složka státu, účastníkem je stát)
- 2. vystupuje za stát, který je vedlejším účastníkem (vedlejším účastníkem je stát)
- 3. je oprávněn vlastním jménem podat žalobu (§ 11 zákona, *návrh na zahájení řízení před tuzemskými soudy o neplatnost smlouvy o převodu vlastnictví věci nebo smlouvy o převodu cenných papírů, jejichž účastníkem není stát ani státní organizace, anebo do takového řízení vstupuje.*) – účastníkem je Úřad.
- 4. je oprávněn do řízení ad 3. vstoupit – zvláštní procesní subjekt.

Insolvenční správce → charakteristické pro insolvenční řízení, nemá postavení základního subjektu

- jsou i jiné, ale jejich zařazení mezi zvláštní subjekty je sporné = správce závodu, který je na pomezí zvláštního procesního subjektu a osobou zúčastněnou na řízení, v rámci výkonu rozhodnutí postižením závodu je vybrán ze seznamu insolvenčních

správce, je oprávněn činit v rámci své funkce opatření, proto se přikláníme k názoru, který jej považuje za zvláštní subjekt, správce pozůstalosti je pro určitý úsek řízení účastníkem a stejně tak likvidační správce

Soud jako procesní subjekt (viz. níže)

- pravomoc
 - o rozsah záležitostí, které jsou soudy oprávněny a povinny rozhodovat
 - o obecná civilní pravomoc - § 7 OSŘ, soukromoprávní spory a jiné právní věci
 - o zúžená a rozšířená pravomoc
 - o spory o pravomoc – zvláštní senát složený ze tří soudců NS a tří soudců NSS
 - o specifická oblast – spory o pravomoc mezi soudy rozhodujícími v civilním soudním řízení a soudy rozhodujícími v rámci správního soudnictví (předmět výuky v rámci NCP2)
 - o procesní podmínka, jejíž nedostatek je neodstranitelný.
 - o soud je povinen zkoumat kdykoli v průběhu řízení.
- příslušnost
 - o vymezení působnosti mezi soudy navzájem
 - o **věcná, místní, funkční** (blíže viz. 11)
 - o princip zákonného soudu a soudce
 - o nedostatek místní příslušnosti se zhojuje, není odvolacím důvodem ani důvodem pro dovolání, nebo zrušení rozhodnutí na základě žaloby pro zmatečnost.
 - o nelze však uzavřít, že určení konkrétního soudce a soudu, který se věci bude zabývat „jen nepodstatné“

Pojem účastenství

- Současná koncepce civilně procesního práva neumožňuje vytvoření jednotné definice pojmu „**účastník řízení**“.
- Demokratické právní státy – pojem „strany řízení“ – řízení sporná a „účastník řízení“ – řízení nesporná. (v ČR strany v textu zákona pouze v rozhodčím řízení)
- Nemění se ani v souvislosti s harmonizací s NOZ (až v rámci nového civilního řádu soudního).
- Z důvodu oddělení OSŘ a ZŘS je možné alespoň v rámci označování používat termín strany pro řízení dle OSŘ – je třeba ale mít na paměti, že zákon tento pojem neužívá.

Účastníci – pojem

- Nemáme normální pojem strany, ale účastníci (výjimka- rozhodčí řízení používá ten vhodnější pojem strany řízení)
- Můžeme pouze vymezit jako „ty procesní subjekty, o jejichž (tvrzených – sporná řízení, nebo skutečných – nesporná řízení) právech je v řízení jednáno.“ - pojem účastenství.
- **Účastníci** = ty procesní subjekty, o jejichž právech a povinnostech má soud v postavení nezúčastněného třetího subjektu rozhodnout
- Pojem účastenství (v **širším** slova smyslu) – všechny instituty civilně procesního práva, které souvisí s postavením účastníků: (kdo je účastníkem civilního soudního řízení, určují
- O účastenství také hovoříme v širším slova smyslu – v jeho rámci jsou zahrnuty instituty, které s účastenstvím souvisejí a dále je v rámci CP rozvíjejí nebo řeší konkrétní procesní situace, jež v souvislosti s ním mohou nastat. Jedná se o vedlejší a hlavní intervenci, záměnu a přistoupení účastníka, společenství účastníků, procesní nástupnictví (změnu účastníků) v případech univerzální i singulární sukcese a účastenství pro určitý úsek řízení
- **Účastenství v širším slova smyslu** → všechny instituty civilně procesního práva, které souvisí s postavením účastníků, všechny pojmy v rámci civilního procesu.
 1. Legální definice účastníků
 2. Způsobnosti účastníků (předpoklady účastenství, procesní subjektivita a způsobilost)
 3. Zastoupení účastníků
 4. Věcná legitimace + záměna a přistoupení účastníka (i změna v singulární sukcesí)
 5. Procesní legitimace
 6. Změna účastníků – procesní nástupnictví
 7. Vedlejší a hlavní intervence
 8. Účastenství pro určitý úsek řízení

LEGÁLNÍ DEFINICE ÚČASTNÍKŮ

= zákonné

- Není možné přijmout jednotnou definici, ale existují zákonné definice pro jednotlivé druhy civilního procesu.
- Kdo je účastníkem civilního soud. řízení určují zákonné legální definice účastníků obsažené v konkrétních PN
- Základní definice – použije se, pokud není v zákoně upraveno něco jiného:
- § 90 OSŘ – definice pro sporné soudnictví dle OSŘ

Definice dle § 90 OSŘ „první definice“

- § 90 o.s.ř. Účastníky řízení jsou žalobce a žalovaný.
= definice vychází z čistě **formálního** pojetí účastenství
 - Účastenství bez ohledu na hmotněprávní postavení.
- V procesu sporném máme tzv. Formální pojetí účastníků= proto, aby se někdo stal účastníkem stačí odpovídající procesní úkon. V případě žalobce to je procesní úkon v podobě žaloby, totéž platí pro žalovaného
- Pro vymezení toho, kdo je účastníkem řízení, nás nezajímá, zda je opravdu nositelem hmotněprávního práva a nositelem odpovídající povinnosti, nás zajímá, zda jsme tak označeni na žalobě.
- **Žalobce** – ten, kdo podal žalobu. (selhává nám tu praxe)
 - o Reálné fungování definice však selhává, protože za žalobce je běžně považován ten, kdo je jako žalobce označen. Fakticky je však ten, kdo žalobu podal. Příklad „Vochomůrka“
- **Žalovaný** – ten, koho žalobce za žalovaného v žalobě označil – procesní (formální) pojem účastníka řízení.
 - o proto, aby se někdo stal účastníkem stačí v podstatě odpovídající procesní úkon
 - o žalobce - procesní úkon v podobě žaloby
 - o není podstatné, zda jsem něco udělala, abych se stala stranou řízení jako žalovaný
 - o žalobce – rozpor mezi tím, kdo podal žalobu a tím, kdo je označen jako žalobce
 - justice nepočítá s tím, že se pracuje s žalobcem, kdo podal žalobu
 - reálně se vede s tím, kdo je jako žalobce označen na žalobě

Účastníci dle ZŘS § 6 odst. 1 a § 6 odst. 2

- Převážně materiální pojetí účastníků – jejich postavení je dáno jejich postavením v hmotněprávní sféře.
- Zákon rozlišuje 2 definice, které zásadně nelze aplikovat současně na 1 řízení (x Lavický tvrdí, že ve spec.případech lze)
– **přednost** má definice dle § 6 odst. 2 ZŘS.
- Rozlišení mezi oběma definicemi – způsob, jakým může být řízení zahájeno
- Pro § 6 odst. 1 i 2 platí- navrhovatel má pojetí formální (je třeba, aby podal návrh- učinil procesní úkon, stává se navrhovatelem, je vždy účastníkem)
 - o Platí obecně pro řízení, která je možno zahájit jen na návrh (ale existují výjimky, např. řízení o pozůstalosti)

➤ § 6 odst. 2 ZŘS „druhá definice“

- = „**Účastníkem je také navrhovatel a ten, kterého zákon za účastníka označuje.**“
(postavení, které zákon definuje, definuje hmotněprávní úprava = materiální pojetí)
- Je to norma delegující povahy → jen odkazuje do jednotlivých řízení v ZŘS, která se zahajují na návrh a v těch řízeních v rámci jejich pr.úpravy najdeme definici účastníků řízení (v rámci ZŘS vždy upraveno u jednotlivého řízení).
- Tato definice se uplatní **pro řízení**, která mohou být **zahájena jen na návrh** (ale existují výjimky, např. řízení o pozůstalosti)
- Uplatní se např. u řízení o určení a popření rodičovství v § 415 ZŘS, řízení o pozůstalosti, rozvodu, ve věcech o osvojení,..
- Navrhovatel- formální pojetí, Ostatní účastníci- **většinou materiální** pojetí, mohou však být výjimky (i formální pojetí)
 - o spíše materiální pojetí účastníků, ale může být pojato i formálně – např. u paternit, „ten, o němž je tvrzeno, že je otcem“.
- Zjistí-li soud, že jedná s někým, kdo není účastníkem – jednat s ním přestane.
(**nemusí vydávat žádné usnesení** x pokud by to bylo dle § 6 odst.1, tak se usnesení vydává)
 - o To, zda o tom vydává rozhodnutí, je sporné. (judikatura nepožaduje vydání usnesení, literatura ano)
 - o Ukončení nerozhoduje soud usnesením, ale prostě ho vyhodí, stejně jako když někdo přibude, tak ho prostě přibere, a to vše **bez usnesení**¹
 - o **K ukončení účasti nebo přibrání dojde faktickou činností soudu**
- Zjistí-li že nejedná s účastníkem → jednat začne.

➤ § 6 odst. 1 ZŘS „třetí definice“

- = **V řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, je účastníkem řízení (dále jen „účastník“) navrhovatel (formální) a ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno.** (materiální pojetí)
- Uplatní se **pro řízení**, která mohou být zahájena **i bez návrhu**
- Zjistí-li soud, že jedná s někým, o jehož právech se v řízení nejedná – **usnesením** jeho účast **ukončí** (§ 7 odst.1 ZŘS)
- Zjistí-li, že nejedná s tím, o jehož pr. a povin. je jednáno → **usnesením přibere** – postup dle § 7 ZŘS.
- **Materiální** účastenství s výjimkou navrhovatele.
 - o Materiální pojetí – proto, aby se stal účastníkem je důležité, zda je nositelem konkrétního hmotněprávního práva / povinnosti. účastníkem bude manžel a manželka
- Je **typická pro řízení**, která jsou čistě **nesporné povahy** – např. ve věcech péče soudu o nezletilé, říz. o svéprávnosti, opatrovnícké,...
- V nesporu neustále zkoumáme hmotněprávní postavení (pokud bude otec a pak se zjistí, že nebude otec, tak ho soud z řízení vyhodí)

Účastníci – definice dle ZVŘ

- § 84 **zákona o veřejných rejstřících**
- Účastníkem řízení je osoba, která podala návrh na zápis, k němuž je oprávněna podle tohoto nebo jiného zákona, a zapsaná osoba.
- Specifický přístup – účastenství vychází z legitimace účastníka

Účastníci – zajišťovací řízení, část V. OSŘ

- § 74 odst. 2 o.s.ř. – **předběžná opatření a zajištění důkazu:**
- Účastníky řízení jsou navrhovatel a ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu.
- § 403 ZŘS – předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí- Účastníci jsou navrhovatel a odpůrce, popřípadě osoba, vůči níž násilí směřuje.
- Předběžné opatření dle § 452 ZŘS – definice dle § 6 odst. 1 ZŘS

¹ x Lavický říká, že by se usnesení mělo vydávat vždy- jak dle odst.1, tak dle odst.2

- § 250a o.s.ř. – pro řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem: řízení před správním orgánem.

Účastníky řízení jsou žalobce a ti, kdo byli účastníky v

Účastníci – vykonávací, exekuční a insolvenční řízení

- § 255 odst. 1 o.s.ř. – vykonávací řízení:
Účastníky řízení jsou oprávněný a povinný. (je –li postiženo SJM, i manžel povinného).
- § 36 EŘ pro exekuční řízení:
Účastníky řízení jsou oprávněný a povinný. (je-li postiženo SJM, i manžel povinného)
- § 14 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení:
Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

Práva a povinnosti (viz 2. a 3.)

Instituty účastnictví (viz. dále)

1. definice účastníků
2. způsobilosti účastníků (předpoklady účastnictví)
3. zastoupení účastníků
4. věcná legitimace + záměna a přistoupení účastníka
5. procesní legitimace
6. změna účastníků – procesní nástupnictví
7. vedlejší a hlavní intervence
8. účastnictví pro určitý úsek řízení

5. Způsobilosti účastníků řízení, procesní zastoupení účastníků řízení, zmocněnci účastníků

Způsobilost účastníků řízení

- můžeme chápat jako předpoklady účastnictví
- rozeznáváme:
 - o **způsobilost být účastníkem řízení** (procesněprávní subjektivita)
 - určuje obecně, kdo může být účastníkem řízení
 - o **procesní způsobilost** (způsobilost samostatně jednat před soudem)
 - určuje obecně, kdo může před soudem jednat sám a kdo prostřednictvím zástupce

způsobilost být účastníkem

- OSŘ odkazuje na hmotu na právní osobnost: má ten, kdo má právní osobnost, + dále ten, komu ji zákon přiznává
 - o FO (*člověk*) – narozením, nasciturus za podmínek § 25 NOZ, pozbývají smrtí
 - o PO – vznikem, pozbývají zánikem
 - o Stát (§ 21 NOZ)
- + „zvláštní subjekty“, které nemají hmotněprávní subjektivitu, ale o kterých tak stanoví zákon
 - o např. státní zastupitelství, volební komise dle § 351 ZŘS) - procesněprávní subjektivita je širší
- způsobilost být účastníkem je procesní podmínkou – je-li při zahájení řízení dán její nedostatek – je neodstranitelný a vede k zastavení řízení
- vznikne-li nedostatek v průběhu řízení – překážka průběhu řízení – procesní nástupnictví
 - o **Označení non subjektu jako účastníka** → typicky označí provozovnu, a ne podnikající FO, která je tím účastníkem, tím subjektem z hlediska práva, nebo třeba obecní úřad, a ne obec jako subjekt práva, má se to zamítnout z důvodu nedostatečné procesně subjektivní způsobilosti? dlouhodobě se tento žalobce vyzývá podle § 43 OSŘ, podle OZ bychom se měli zabývat § 17 odst. 2 OZ není to na místě aplikovat? Když vlastně ze substance žaloby vyplývá, kdo má být žalován? Obecně to praxe nedělá, ale mohla by, vyřešil by se tím zbytečný formalismus.

procesní způsobilost

(**způsobilost samostatně jednat před soudem**) → určuje obecně, kdo může před soudem jednat sám a kdo prostřednictvím zástupce,

- je procesní podmínkou, její nedostatek je odstranitelný prostřednictvím procesního zastoupení
- je možné přiznat i procesní způsobilost nad rámec svéprávnosti – řízení dle ZŘS, např. domácí násilí, nebo i přiznání svéprávnosti dle § 37 NOZ - vždy ale výslovně zákonem
- OSŘ odkazuje do hmotného práva na svéprávnost
- má každý v tom rozsahu, v jakém je svéprávný (§ 20 OSŘ)
- FO: v plném rozsahu zletilosti nebo uzavřením manželství nebo přiznáním svéprávnosti
 - o Nezletilí
 - omezená svéprávnost dle § 31 NOZ – projeví se v podobě omezené procesní způsobilosti – v tom rozsahu, v jakém mají rozumovou a volní vyspělost – korekce v podobě § 23 OSŘ
 - částečná svéprávnost dle § 32 NOZ – neprojeví se, nezletilý musí být zastoupen
 - zvláštní konstrukce §33-36 NOZ – svéprávnost pro určité oblasti – mají i procesní způsobilost
 - v kontextu nálezu ÚS – je i nadále třeba rozlišovat zastoupení nezletilého podle § 22 a § 23 OSŘ
 - v převážné většině případů je třeba zastoupení nezletilého, samostatné jednání v případě odpovídající individuální míry rozumové a volní vyspělosti
 - nezletilý má tzv. participační práva (právo vyjádřit svůj názor, právo být vyslechnuto a právo na informace), není objektem řízení, ale jeho subjektem
 - o nelze vyloučit, aby nezletilý jednal samostatně, pokud bude chtít, např. v 17 letech si podávají návrh na zvýšení výživného.
 - o **Rozlišujeme tedy případy, kdy není dostatečně vyspělý a má zákonného zástupce ex lege a kdy je dostatečně vyspělý, ale je žádoucí, aby měl zástupce.**
 - o **Participační práva** → (právo vyjádřit svůj názor, právo být vyslechnuto a právo na informace). Není objektem řízení, ale jeho subjektem. Podle ÚS má právo na informace o tom, jak řízení dopadne.
 - o ÚS zdůrazňuje povinnost doručovat i nezletilému od určité věkové hranice (ne vyšší, než 16 let) – je třeba korigovat mírou rozumové a volní vyspělosti. (pojistka předsedy senátu zasáhne)

- **Zletilé osoby** → kterým bylo zasáhnuto do svéprávnosti mají procesní způsobilost v rozsahu, ve kterém jsou svéprávní, jednoduché, protože se podívám do toho rozhodnutí o omezení a vím přesně, kdy už jednat nemůže a kdy ještě ano
- **PO: NOZ, bez vlastní vůle, zákonné zastoupení (dochází ze zpřesnění v harmonizační novele)**
 - **1.** procesní způsobilost je dána prostřednictvím jejího zástupce, který za ni jedná, protože nemá žádnou svou svéprávnost a tím ani procesní způsobilost, nejedná se o procesní zastoupení, jde o zastoupení sui generis.
 - **2.** protože právnická osoba nemá svéprávnost a OSŘ nevymezuje žádné zastoupení ale jednání za PO, tak nás nezajímá, že nemá svéprávnost a procesní právo se dívá tak, jako když má procesní způsobilost dle § 21 ex lege. **První zastává Šínová a druhý nějaký Dvořák.)**
 - **Co my musíme vědět** → Postavení právnické osoby je vymezeno v § 21 OSŘ v § 21 jsou vymezené subjekty jednající za PO a toto jednání za PO není procesním zastoupením. V obou teoretických pojetí je závěr stejný. PO jedná prostřednictvím zástupců podle § 21 OSŘ.
 - procesní právo ale v jejich případě nehovoří o zastoupení, ale o jednání za právnickou osobu (§ 21 OSŘ), spor o procesní způsobilost právnické osoby (nemá praktické důsledky)
 - statutární orgán (tvoří-li více osob – předseda nebo jím pověřený člen), nebo zmocněná FO pověřeného člena – PO
 - zaměstnanec (člen) – pověřený statutárním orgánem,
 - vedoucí oddělného závodu – ve věci týkající se závodu nebo složky,
 - prokurista, může-li dle prokury jednat samostatně.
 - zvláštní případy – nucená správa, dočasná správa nebo správa pro řešení krize.
 - neaplikuje se na ně právní úprava o zastoupení, ale o účastnících.
- **stát:** rozlišujeme vystupování za stát a jednání jménem státu: (vystupování za stát se týká oprávněné organ.složky, jednání jménem státu určuje konkrétní oprávněnou osobu z té složky, jež činí úkony)
 - za stát před soudem **vystupuje** (§21a OSŘ):
 - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených podle zvláštního právního předpisu – před soudem **jménem státu zaměstnanec** zařazený v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, pověřený jeho generálním ředitelem.
 - organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu v ostatních případech – jedná před soudem **jménem státu vedoucí organizační složky státu** nebo jím pověřený zaměstnanec působící u této nebo jiné organizační složky státu.
- obce, kraje **jednání jménem státu** § 21b (OSŘ)
 - za obec a za vyšší územně samosprávný celek jedná *ten, kdo je podle zvláštního zákona oprávněn je zastupovat navenek*, nebo jejich zaměstnanec, který tím byl touto osobou pověřen

PROCESNÍ ZASTOUPENÍ ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ, ZMOCNĚNCI ÚČASTNÍKŮ

- 3 typy – zákonné, na základě rozhodnutí soudu, na základě plné moci
- Neboli procesní zastoupení
- Každá osoba může mít jen jednoho zástupce, musí se jednat o FO

1. Na základě zákona

- zastoupení osob, které nemají procesní způsobilost, + § 23 pojistka předsedy senátu
- zákonné zastoupení se v procesním právu vztahuje na účastníky – FO, které nemohou před soudem samostatně jednat
- může se PO nechat zastoupit jinou PO? Ano, třeba obec si může zvolit stát nebo § 26 odst.4,...

§ 22

- Procesně nezpůsobilý účastník:
 - Omezeně svéprávný - nezletilé děti (hmotné právo – zákonný zástupce - rodiče, poručník),
 - osoba zletilá omezeně svéprávná nebo osoba, které byl jmenován opatrovník – opatrovník jmenovaný soudem (opatrovnícké řízení)
 - opatrovník (jmenovaný dle části 2. OZ)- jmenován v rámci meritorního rozhodnutí vydané ve věcech opatrovnictví člověka

x

§ 23 ZASTOUPENÍ zákonným zástupcem nebo opatrovníkem NA ZÁKLADĚ ROZHODNUTÍ PŘEDSEDY SENÁTU – **pojistka předsedy senátu** –

korekce vzájemné korelace procesní způsobilosti a svéprávnosti

- Účastníci mají způsobilost samostatně jednat před soudem (jsme oprávněni činit veškeré úkony, nejsme omezeni, nic nám nebrání) jsou osoby, u nichž překážka dána je (nezletilé osoby, omezená svéprávnost) – musí být zastoupeny
- Opatrovník, zástupce
- Takováto osoba musí být zástupcem zastoupena
 - o Šedá zóna tam, kde podle pravidel přestože není plně svéprávná, má ke konkrétnímu úkonu možnost ho činit (14 let půjde a uzavře KS, kde v obchodě si koupí mobil za normální cenu – po hmotněprávní stránce je to ok, ale z KS vznikne problém – odpovědnost za vady, náhrada škody, placení KC,... – musí se to řešit před soudem. Podle pravidel platí, že v té míře, v jaké jsme svéprávní, v té míře můžeme jednat sami před soudem – i v řízení 14 letý je způsobilý samostatně jednat, ale míra chápání CP bude asi špatná – pro tyto případy, kdy osoba je schopna sice samostatně podle zákona jednat a je způsobilá k PJ v civilním řízení, může předseda senátu použít pojistku předsedy senátu § 23 – umožňuje, aby v takovéto situaci předseda řekl, že je osoba sice svéprávná k právnímu jednání v KS, ale s ohledem na složitost procesu bude vhodnější pro zachování zásady rovnosti, bude-li přesto zastoupena zákonným zástupcem či opatrovníkem

2. Na základě rozhodnutí: (§ 29 OSŘ)

- jmenování procesního opatrovníka pro řízení ad hoc

- Když v konkrétním řízení vyplývá, že osoba nemůže samostatně jednat, protože jí v tom brání nějaká překážka
- V zákonem stanovených případech jmenuje soud účastníkům (procesního) **opatrovníka**.
 - o Jde o opatrovníka dle norem procesního práva (třeba odlišovat od opatrovníka jmenovaného dle ustanovení práva hmotného
 - o Procesní opatrovník = ad hoc opatrovník- tedy pro konkrétní řízení
- Procesně nezpůsobilé osoby:
- (§ 29 odst.1) **fyzická, je-li zde nebezpečí z prodlení**, není-li nebezpečí z prodlení – dá podnět k zahájení opatrovníckého řízení.
 - př.: jedná se o osobu procesně nezpůsobilou, která nemá zák. zástupce (např. rodiče zemřeli) → soud má 2 možnosti:
 1. dá podnět k projednání ve věcech opatrovnictví člověka a nechá jmenovat opatrovníka a než se rozhodne, tak řízení přeruší
 2. soud jmenuje procesního opatrovníka dle § 29 – musí být podmínka „nebezpečí z prodlení“
- (§ 29 odst. 2) **právnícká** – nemá-li osobu oprávněnou ji zastupovat nebo je sporné, kdo je touto osobou, a **je zde nebezpečí z prodlení** (může se stát, že soud neví, s kým má jednat nebo že takováto osoba není – statutár třeba zemřel. V takovéto situaci bude soud zvažovat, zda je nebezpečí z prodlení, pokud ano, tak ustanoví opatrovníka, pokud ne, tak počká až si to PO ujedná sama, a nebo pokud by byla krize, tak by přicházelo v úvahu i opatrovnícké řízení ve věcech ustanovení opatrovníka PO. (pozn. §486 (§165 OZ) i bez návrhu dojde ke jmenování opatrovníka- hmotněprávní opatrovník!!)
- (§ 29 odst. 3)- nesouvisí s procesní způsobilostí jako takovou
 - soud ustanoví ad hoc opatrovníka i u:
 - o Procesně způsobilé – brání překážka účasti, např. pobyt není znám, nepodařilo se doručit na známou adresu v cizině, nemá postulační způsobilost, neznámý dědic zůstavitele, nebyl-li dosud stanoven okruh dědiců apod.
 - „Osoba neznámého pobytu“ – jmenuje se proto, aby měla zaručenou ochranu svých práv, ale dnes je možnost jmenovat té osobě neznámého pobytu velmi omezená. Dle judikatury je potřeba důrazného šetření. Osoby mají totiž jinak trvalý pobyt na úřadě.
 - o Zákonem stanovené případy jmenování opatrovníka obligatorně – např. v řízení o svéprávnosti.
 - Opatrovníkem lze ustanovit **advokáta, jinou osobu jen s jejím souhlasem**.
 - Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla osobu blízkou případně jinou vhodnou osobu, nebrání-li tomu zvláštní důvody. Advokáta lze jmenovat opatrovníkem, jen jestliže jím nemůže být jmenován někdo jiný. Jinou osobu než advokáta lze jmenovat opatrovníkem, jen jestliže s tím souhlasí
 - Účastníku, který pořídil **předběžné prohlášení** v očekávání vlastní nezpůsobilosti právně jednat, ustanoví soud opatrovníkem s jejím souhlasem osobu za opatrovníka označenou v předběžném prohlášení

X

- § 30 - Ustanovení zástupce z řad advokátů, jestliže je to třeba k ochraně zájmů účastníka, který splňuje předpoklady pro osvobození od SP. – **na žádost účastníka a jen je-li to nezbytné k ochraně jeho zájmů**.

I. ÚS 3269/07

Ústavní soud nenachází důvod pro změnu své dosavadní judikatury a setrvává na právním názoru, že k ustanovení opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř. je možno přistoupit toliko po vyčerpání dostupných možností zjištění aktuálního pobytu účastníka řízení. Jsou-li důvody pro ustanovení opatrovníka spolehlivě dány, je nutno hledat především v řadách osob blízkých účastníku, jehož práva mají být v řízení chráněna. Pokud soud ustanoví opatrovníka předčasně a toliko formálně, porušuje základní práva účastníka plynoucí z čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

I. ÚS 2369/07

Funkce opatrovníka nebyla zákonem upravena proto, aby usnadňovala činnost soudu v tom, kam odesílat písemnosti. Byla vytvořena k hájení zájmů účastníka, který se nemůže řízení účastnit.

Justiční čekatelé, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci jako opatrovníci účastníků řízení.

3. Na základě plné moci

- Plná moc
 - o **prostá** – pro určité úkony
 - o **procesní** – pro celé řízení (advokátovi lze jen procesní)

- Plnou moc lze udělit **písemně** nebo **ústně do protokolu**.
 - předložení plné moci je procesní podmínkou, jejíž nedostatek je odstranitelný
 - i později doložená plná moc může mít účinky od okamžiku zahájení řízení
 - **Zmocněnec:**
 - zmocněncem může být pouze FO, s výjimkami, které jsou v osř
 - PO může být zmocněncem pouze, pokud to taxativně osř upravuje
 - S výjimkou § 26 a § 26a o.s.ř. může být zástupcem jen FO
 - V téže věci může mít účastník **jen 1 zástupce**.
 - Zvolením jiného zástupce se má za to, že vypověděl plnou moc dosavadnímu zástupci ² (od okamžiku, kdy se to soud dozvěděl)
 - Podpisy na plné moci musí být úředně ověřeny, jen stanoví-li tak zákon nebo rozhodl-li tak předseda senátu.
(popřípadě lze nadiktovat do protokolu a tím se nedostatek zhojí)
 - Plná moc zaniká, nevyplyvá-li z ní něco jiného, právní mocí rozhodnutí, kterým bylo skončeno řízení, pro něž byla udělena. (pokud chceme, aby plná moc platila i pro mimořádné ochranné prostředky, tak to do té plné moci musíme uvést)
 - Advokát
 - Lze udělit **jen procesní plnou moc**. (platí pravidlo, že pokud udělíme další plnou moc, tak zaniká ta předešlá, ale tady u advokáta to neplatí)
 - Může se dát zastupovat jiným advokátem, advokátním koncipientem nebo svým zaměstnancem (tzn. advokát za sebe pošle „substituta“)
 - Může zastupovat i v dovolacím řízení (stejně tak i notář) v dovolacím řízení nás nemůže zastupovat patentový zástupce
 - Notář
 - Lze udělit **jen procesní plnou moc**.
 - V rozsahu svého oprávnění dle NŘ.
 - Může se dát zastupovat jiným notářem, notářským kandidátem nebo notářským koncipientem. (možnost poslat substituta)
 - Patentový zástupce
 - V rozsahu oprávnění dle zákona** o patentových zástupcích.
 - Nelze pro dovolací řízení.
 - Obecný zmocněnec
 - Fyzická osoba plně svéprávná. Není advokátem ani notářem, osoba se do řízení dostane na základě udělení plné moci
 - Soud nepřipustí**, je-li nezpůsobilý k řádnému zastupování nebo vystupuje-li v různých věcech opětně. Rozhodnutí o nepřipuštění doručí MsP. (podstatou je, aby nebyl obcházen zákon o advokacii)
 - Odborová organizace
 - Může svého člena, s výjimkou věcí obchodních.
 - Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
 - Pro zákonem vymezená řízení, jde-li o věci se v vztahem k cizině
 - Stát – za něj jedná ÚZSVM
 - Zastupuje obec v případech stanovených zvláštním právním předpisem.
 - Lze udělit **pouze procesní plnou moc**.
 - Právnícká osoba, k jejíž činnosti patří ochrana před diskriminací
 - Řízení ve věcech ochrany před diskriminací
 - Právnícká osoba, k jejíž činnosti patří ochrana práv dle autorského zákona
 - Např. pro spory o nárocích vycházejících z autorského zákona
- Ochrana cizinců – právníckou osobou vzniklou na základě zvláštního právního předpisu, k jejíž činnosti uvedeným ve stanovách patří ochrana práv cizinců;

6. Instituty účastnictví (společenství účastníků řízení, vedlejší a hlavní intervence, procesní nástupnictví, věcná a procesní legitimace, přistoupení, záměna účastníků, změna účastníků dle § 107a OSŘ)

SPOLEČENSTVÍ ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ, VEDLEJŠÍ A HLAVNÍ INTERVENCE, PROCESNÍ NÁSTUPNICTVÍ

SPOLEČENSTVÍ ÚČASTNÍKŮ ŘÍZENÍ = procesní společenství

- Tzv. subjektivní kumulace (kumulace subjektů)
- Pouze **sporná** řízení. (u nesporných totiž nejsou strany, tak přece nemohu říct, kde je více žalobců :D)
- Na straně žalované nebo žalující více osob.
- Různá třídění:
 - aktivní (žalující) x pasivní (žalovaná)
 - dobrovolné x nucené.
- Zákoně třídění - § 91 – odst. 1
 - Samostatné společenství:** (rozlučné)
 - o každý v řízení jedná sám za sebe (každý může navrhnout soudní smír, vzít žalobu zpět, měnit žalobu,...)
 - o každém účastníku rozhoduje soud samostatným výrokem
 - Neroluzné :**
 - o hmotněprávní povahou – musí žalovat nebo být žalováni všichni, velmi výjimečné!!!
 - o úkon jednoho platí i pro ostatní
 - o změna, zpětvzetí žaloby, smír a uznání nároku jen se souhlasem všech
 - o odvolání může podat jen jeden z nich
 - o soud rozhoduje 1 výrokem

² Problémy, když účastník udělí například procesní plnou moc advokátovi a pak následně zmocní kamaráda, aby mu pouze nahlédl do spisu a něco ofotil. Dle doslovného výkladu § 28 (3) OSŘ by to mělo mít za následek zánik plné moci advokátovi. Měl by být ale aplikován výklad *e ratione legis* a taková plná moc pouze k nahlédnutí by vliv mít neměla

- Např. spoluvlastníci v řízení o určení jejich VP (někdo zemře a zanechal aktiva i pasiva. Pokud je nějaké aktivum sporné, tak se může stát, že věřitel toho zemřelého bude chtít jednat, ale původní dlužník je mrtvý, tak musí povinně zažalovat všechny osoby, které pochází v úvahu jako dědicové x pokud by si dědicové chtěli zajistit, že pohledávka zemřelého bude postaveno najisto, tak musí žalovat všichni)

Hlavní a vedlejší intervence

- zasáhnout, zakročit do probíhajícího řízení; pouze sporná řízení
- Intervenire – „zasáhnout, zakročit“.
- Pouze sporná řízení
- Z povahy věci je možná jen v řízeních, kde platí formální pojetí účastníků
 - A) Hlavní intervence:
 - 3. osoba napadne žalobou účastníky probíhajícího sporu
 - uplatní své právo k předmětu sporu – **zahájení nového řízení**,
 - účastníky – na 1 straně hlavní intervenient, na 2. straně (žalované) účastníci původního řízení
 - př. osoba A žaluje B o vydání auta, přijde C a podá žalobu proti A i B, protože auto je jeho. Rozhodne se nejprve o žalobě C proti A a B a teprve poté se rozhodne mezi A a B. (pokud zamítne žalobu hl.interventa, posoudí důvodnost žaloby původní. Pokud jí vyhoví, původní žalobu zamítne)
 - A a B mají pozici procesních samostatných společníků
 - B) Vedlejší intervence (vedlejší účastenství):
 - 3. osoba, mající pr. zájem na výsledku sporu, **vstoupí** do probíhajícího řízení
 - musí to být **právní zájem** = výsledek v řízení se projeví v právní sféře –tj. ovlivní jeho práva a povinnosti
 - př. ručitel
 - Právní zájem se nerovná majetkový zájem.
 - Stejná práva a povinnosti jako účastník, jedná ale toliko za sebe.
 - Do řízení vstoupí z vlastní iniciativy (prostě řekne, že vstupuje, dá třeba soudu dopis) nebo na výzvu účastníka učiněnou prostřednictvím soudu (opověď rozepré – *denuntiatio litis*)
 - **Jak se tam vedlejší účastník dostane? →**
 - **a)** Bez jakéhokoliv úkonu oznámí soudu, že vstupuje do řízení.
 - **b)** na základě oznámení o existenci sporu (opověď rozepré = *denuntiatio litis*), do řízení se pozve třetí osoba, a to prostřednictvím soudu účastníkem, soud řekne ručiteli, že se mu soudí dlužník a vyzývá ho, aby ho šel podpořit jako vedlejší účastník
 - Soud to neřeší, řeší to jen tehdy, když mu dá podnět osoba, aby přezkoumal, jestli tam ta osoba přišla v souladu se zákonem (musí mít právní zájem)
 - O přípustnosti jeho vstupu rozhoduje soud pouze na návrh.
 - Nelze tam, kde není kontradiktorní postavení stran, nepřipustné v insolvenčním řízení

Vedlejší a hlavní intervence

- § 91a a § 93 OSŘ
- Vstup do řízení v čisté podobě jen v případě vedlejší intervence, hlavní intervence vede k zahájení řízení nového
- Vedlejší intervence – vstup z podnětu vedlejšího účastníka nebo na výzvu účastníka hlavního učiněnou prostřednictvím soudu (oznámení o sporu, *denuntiatio litis*, opověď rozepré)
- O přípustnosti vstupu vedlejšího účastníka rozhoduje soud jen na návrh.

Procesní nástupnictví

- Tzv. **změna** účastníků – nutné odlišovat od záměny.
- Záměna – Byl žalován účastník, který nebyl nositelem věcné legitimace – „bylo nutné ho vyměnit za toho správného.“
- **Změna** – v průběhu řízení **došlo k přechodu** práva a povinnosti, o něž v řízení jde – bylo žalováno „dobře“, ale nositel se změnil.
- Procesní nástupci jsou povinni přijmout stav řízení, jaký je v době jeho nástupu.
- V návaznosti na to, zda k přechodu nebo převodu práva došlo univerzální nebo singulární sukcesí.

a. Univerzální sukcese - § 107 o.s.ř.:

- ztráta způsobilosti být účastníkem řízení po zahájení – FO zemře, PO zanikne
- v řízení nastane překážka postupu – vznik nedostatku způsobilosti být účastníkem řízení - kterou musí soud řešit ex officio
- je nutné odlišit od situace, kdy je nedostatek způsobilosti být účastníkem řízení dán již v okamžiku zahájení řízení
- za zákonem stanovených podmínek možné jednat s procesním nástupcem
- k nástupnictví dochází ze zákona – sporná i nesporná řízení
- pokud není možné pokračovat s nástupcem, soud řízení zastaví - není možné rozhodnout ve věci samé.

b. Singulární sukcese – pouze sporná řízení (případně v rámci nesporných u navrhovatele?) § 107a o.s.ř.:

- přechod nebo převod práva nebo povinnosti nebo převzetí výkonu vlastnického práva, o něž v řízení jde, např. žalobce postoupí pohledávku- př. na vymahače
- v řízení nenastane nedostatek procesní podmínky ani překážka postupu řízení, ale vznikne nedostatek věcné legitimace (až po zahájení řízení),
- nenastává fakticky překážka postupu řízení, protože nic nebrání tomu, aby soud pokračoval, ale pokud bude pokračovat, tak účastník prohraje, protože ke dni vyhlášení rozhodnutí není věcně legitimován
- je možné rozhodnout meritorně.
- k nástupnictví dochází jen na návrh žalobce.

VĚCNÁ A PROCESNÍ LEGITIMACE, PŘISTOUPENÍ, ZÁMĚNA ÚČASTNÍKŮ, ZMĚNA ÚČASTNÍKŮ DLE § 107a OSŘ

- **Věcná legitimace →** rozumíme tím **hmotněprávní vztah účastníka k projednávané věci**, věcně legitimovaný účastník je ve sféře hmotného práva skutečným nositelem tvrzeného práva nebo jemu odpovídající tvrzené povinnosti, s ohledem na strany rozlišujeme aktivní a pasivní věcnou legitimaci, věcná legitimace není procesní podmínkou (nebrání rozhodnutí ve věci samé) a ve sporném řízení ani podmínkou pro vznik účastenství, posouzení její existence je samotným předmětem řízení a její nedostatek, není-li napraven se promítne v zamítnutí žaloby.
- **Procesní legitimace →** vedle hmotného práva, které zakládá věcnou legitimaci pro řízení, může přiznat právo domáhat se s úspěchem soudní ochrany také zákon, resp. právní norma, která i přes absenci odpovídajícího hmotněprávního postavení výslovně **umožňuje domáhat se s úspěchem soudní ochrany práva, jehož není daný subjekt v hmotněprávní sféře nositelem**, v takovém případě hovoříme o procesní legitimaci v užším slova smyslu. Např. § 315 OSŘ, podlužnické žaloby

- o v širším smyslu = **procesní postavení účastníka jako takového**, resp. práva a povinnosti, jež z něj vyplývají, je rovněž nezávislá na věcné legitimaci, váže se toliko na normy procesního práva, např. **tím, že se člověk stane žalovaným, stává se procesně legitimován vykonávat práva žalovaného v řízení**, tato práva mu přísluší bez ohledu na to, zda je skutečným nositelem žalobcem tvrzené povinnosti

VĚCNÁ LEGITIMACE A ŘEŠENÍ JEJÍHO NEDOSTATKU (+ záměna a přistoupení)

- **Věcná legitimace** = hmotněprávní vztah účastníka k projednávané věci.
(žaluje-li věřitel, zjišťuji, jestli je žalobce skutečně věřitel – hraje to roli, když se nacházíme ve zvláštních řízeních soudních, kde je to založeno na materiálním hledisku. V rámci osř se uplatňuje žalobce = ten, kdo podá žalobu, a žalovaný = ten, kdo je v žalobě označen)
- význam pouze v rámci formálního pojetí účastníků, resp. sporného soudnictví, resp. u nesporného soudnictví u těch účastníků, u kterých je formální pojetí
- **Aktivní legitimace** (domáhá se ochrany svého práva), **pasivní legitimace** (ten, kdo ohrozil nebo porušil právo aktivní strany)
 - Zda je žalobce/ strana žalující je nositelem toho práva, které ve své žalobě chce ochránit nebo chce řešit jeho porušení a žalovaný nositelem povinnosti
- S ohledem na pojetí účastenství – má význam tam, kde platí formální pojetí účastníků, u materiálního splyvá s účastenstvím
- Pokud **postrádáme** věcnou legitimaci, tak to vede k **zamítnutí** žaloby. U nesporného soudnictví nedostatek věcné legitimace vede k ukončení účastenství v řízení.
- **Není procesní podmínkou** (v rámci osř), ale **vlastním předmětem řízení** - nedostatek vede k zamítnutí žaloby (meritorní rozhodnutí)
 - Procesní podmínky totiž musí být splněny k tomu, aby bylo možno rozhodnout ve věci samé → tzn. i když není splněn předpoklad věcné legitimace, tak to nebrání rozhodnutí ve věci samé, ale vede to k zamítnutí žaloby
- **procesní legitimace**: má účastník označený v návrhu na zahájení řízení (žalobce i žalovaný)
 - o žalobce: aktivní procesní legitimace
 - o žalovaný: pasivní procesní legitimace

Instituty k napravení **nedostatek** věcné legitimace (**na počátku řízení**):

- Zjistíme, že my sami nemáme věcnou legitimaci – řeší se to formou přistoupení nebo záměnou
- a) Přistoupení** (§ 92 odst. 1 o.s.ř.) - účastník není legitimován sám – na návrh žalobce, souhlas toho, kdo má přistoupit jako žalobce (na straně žalovaného není nutný souhlas, ale pokud by měl přistoupit na stranu žalobce, tak souhlas nutný je)
 - typicky pro nerozlučné společenství (př. určení VP, někdo chce žalovat, že je vlastníkem nemovitosti, tak musí žalovat oba spoluvlastníky, kteří jsou v katastru. Pokud žaluje jen 1, tak může být problém a právě ten 2. spoluvlastník musí přistoupit do řízení.)
 - účastník není věcně legitimován sám, aby byla naplněna podmínka věcné legitimace, musí přistoupit další účastník
- b) Záměna** (§ 92 odst. 2 o.s.ř.) - účastník není legitimován vůbec, je legitimovaná jiná osoba – na návrh žalobce, se souhlasem žalovaného, souhlas toho, kdo má nastoupit jako nový žalobce.
 - účastníci ve skutečnosti nejsou vůbec aktivně ani pasivně legitimováni již od počátku řízení (od počátku jsme žalovali blbě nebo jsem žalovat nemohl, protože jsem nebyl aktivně legitimován)
 - + souhlas žalovaného !!
- u obou platí, že nová osoba není vázána úkony toho, kdo tam dříve byl
- Pouze sporná řízení.
- Pro nového účastníka začíná řízení „znovu“.

nedostatek, který vznikne **až v průběhu řízení**, **změna** – řešeno § 107a (viz. výše)

- o v průběhu řízení došlo k přechodu práva a povinnosti, o něž v řízení jde
- o bylo žalováno „dobře“, ale nositel se změnil

- je třeba odlišovat od hmotněprávní věcné legitimace – dvojí pojetí:
 - o procesní postavení účastníka – má-li účastník v řízení nějaké procesní postavení, je legitimován takto v řízení vystupovat – činit úkony z tohoto postavení vyplývající – např. označením v žalobě žalobce žalovaného „procesně legitimuje“ mít v řízení postavení tohoto účastníka a činit úkony bez ohledu na jeho věcnou legitimaci
 - o zákonem přiznaná možnost v řízení se s úspěchem domáhat práva, jehož není účastník nositelem v hmotněprávní sféře – např. podlužnické žaloby dle § 315 OSŘ apod.

PROCESNÍ LEGITIMACE

- může mít dvojí obsah
- **V širším** – situace, která nastane poté, co se staneme účastníkem
- **V užším** – přestože osoba v hmotněprávní sféře není nositelem práv, může úspěšně určité právo vymáhat (př. podlužnické žaloby, insolvence – insolvenční správce – tím, že dojde k úpadku dlužníka, přebírá dispoziční práva k jeho majetku (i když není nositelem ani zástupcem)
- Je třeba odlišovat od hmotněprávní věcné legitimace – dvojí pojetí:
 - a) Procesní postavení účastníka – má-li účastník v řízení nějaké procesní postavení, je legitimován takto v řízení vystupovat – činit úkony z tohoto postavení vyplývající – např. označením v žalobě žalobce žalovaného „procesně legitimuje“ mít v řízení postavení tohoto účastníka a činit úkony bez ohledu na jeho věcnou legitimaci
 - b) Zákonem přiznaná možnost v řízení se s úspěchem domáhat práva, jehož není účastník nositelem v hmotněprávní sféře – např. podlužnické žaloby dle § 315 OSŘ apod. (věřitel dlužníka může žalovat dlužníka dlužníka- tzn. věřitel A má dlužníka B, a B je věřitelem dlužníka C. A může přímo žalovat C, čímž se splní dluh B.)

Zákaz obcházení § 92 OSŘ – absence souhlasu žalovaného

- Usnesení NS sp. zn. 29 Odo 119/2006
Soud nepřipustí přistoupení dalšího žalovaného do řízení (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) také tehdy, je-li zřejmé, že dosavadní žalovaný již v době zahájení řízení nebyl věcně legitimován a že návrhem na přistoupení dalšího účastníka do řízení žalobce obchází institut záměny účastníků ve smyslu ustanovení § 92 odst. 2 o. s. ř.

7. Pravomoc soudů, kompetenční spory

- rozsah záležitostí, které jsou soudy oprávněny a povinny rozhodovat, resp. kompetence

Pravomoc soudů – obecné informace

- Kompetence = pravomoc soudů
- obecně rozumíme vymezení okruhu záležitostí, které jsou soudy oprávněny a současně povinny projednat a rozhodnout. V rámci civilního procesu hovoříme o civilní pravomoci soudů, rozsah civilní pravomoci současně vytyčuje vztah civilních soudů navenek, tj. určuje jim meze jejich působnosti vůči jiným druhům soudnictví (správnímu, trestnímu a ústavnímu) a vůči jiným orgánům. Rozlišujeme pravomoc **obecnou, zúženou a rozšířenou**.
- Vztah mezi soudy a jinými orgány (pravomoc nám říká „toto dělají soudy“ čímž jsou vymezeny proti jiným orgánům a současně to lze brát i tak, že to, co do pravomoci soudu nespadá, do toho jiným orgánům nemůžou zasahovat)
- Pravomoc vymezuje vztahy vně soudní soustavy
- Rozsah záležitostí, které jsou soudy oprávněny a povinny rozhodovat
- **Obecná civilní pravomoc** - § 7 OSŘ (zákonně vymezení pravomoci, umět), soukromoprávní spory a jiné právní věci
 - vymezena v § 7 odst. 1 OSŘ, soudy v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pro sporné řízení platí, že soud je povinen projednat každou žalobu, která se týká soukromoprávních poměrů, výjimkou je zúžená pravomoc, pro nesporná řízení, resp. jiné právní věci platí, že pravomoc k jejich projednávání a rozhodnutí musí být výslovně dána ustanovením zákona, pravomoc dle ZŘS je založena tzv. taxativním uzavřeným výčtem dle § 1 odst. 1 ZŘS.
- **Zúžená a rozšířená pravomoc**
 - o **Zúžená** = věta za tou čárkou („*nestanoví-li zákon jinak*“)- tzn. existují soukromoprávní věci, které jsou vyňaty z obecné pravomoci soudu a k tomu vynětí dochází zákonem
 - Nerozhodují soudy, ale jiné orgány
 - Dvoji pojetí- 1. vymezení zúžení pravomoci soudu je dáno výslovně zákonem a tedy dochází k tomu pouze danou PN (např. vznik věcných práv k nemovitostem, kdy ke vzniku věc.práv k věcem dochází rozhodnutím KÚ a né soudu)
 - 2. postačí, pokud zákon umožní to zúžení pravomoci například v podobě smlouvy (např. zákon o rozhodčím řízení, který umožňuje, aby si strany písemnou smlouvou dohodly, že věc nebude projednávat soud, ale rozhodce
 - zúžená pravomoc je propojena s částí 5. OSŘ
 - „*řízení ve věcech, ve kterých bylo rozhodnuto jiným orgánem*“
 - o **Rozšířená** pravomoc- v civil.soudním řízení mohou být projednávány i jiné než soukromopr.záležitosti, a to veřejnoprávní
 - Kryje záležitosti, které jsou projednávány v civil.soud.řízení, ale nejsou součástí záležitostí, které by spadaly so té obecné pravomoci soudu (tedy nejde o věci civilní povahy)
 - Může být založena pouze výslovnou PN
 - Projednávání otázek soc.zabezpečení
 - jiné, než soukromoprávní záležitosti mohou soudy v civilním soudním řízení projednat a rozhodnout, jen pokud tak stanoví zákon, např. spory. Vzájemné vypořádání úhrady přeplatku na dávce důchodového pojištění, nemocenského pojištění, státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi, rozhodují o tom **krajské soudy**
- Spory o pravomoci – zvláštní senát složený ze 3 soudců NS a 3 soudců NSS
 - o zákona o st.zastupitelství - sporné, zda mají rozhodovat (spor o mezinárodní příslušnost)- oblast MPS (mez.pr.soukr.)
 - o Soudy x jiné orgány- zákon o rozhodování kompetenčních sporů (z.č.131/2002), rozhoduje „konfliktní senát“- specializovaný senát (3 soudci NS a 3 NSS- rozhodnutí na základě většiny, sudý počet, aby soudci museli najít shodu)
 - Tento senát řeší i spory civilní x správní soudnictví (část 5. OSŘ)
 - o Není zřejmé, zda má věc projednat soud či jiný orgán, soud vnitrostátní či mezinárodní, či jde i o spor mezi soudy navzájem, pokud jde o soudy rozhodujícími v civilním soudním řízení a soudy rozhodujícími ve správním soudnictví.
 - o Dané spory řeší speciální konfliktní senát = zvláštní senát složený ze tří soudců nejvyššího soudu a tří soudců nejvyššího správního soudu, sídlem je nejvyšší správní soud.
- Specifická oblast – spory o pravomoc mezi soudy rozhodujícími v civilním soudním řízení a soudy rozhodujícími v rámci správního soudnictví
- Pravomoc je proc.podmínka, jejíž nedostatek je neodstranitelný (proces. podmínky-musí být splněny, aby soud mohl rozhodovat ve věci samé)
- Soud je povinen zkoumat kdykoli v průběhu řízení
- Usnesení NS so.zn. 22 Cdo 245/2006
 - Aby soud mohl zkoumat, zda je dána jeho pravomoc ve věci jednat a rozhodovat, musí podání obsahovat stanovené náležitosti a musí být srozumitelné a určité, aby bylo zřejmé o jakou věc jde.
- Rozsudek NS sp.zn. 21 Cdo 1896/2002
 - Rozhodne-li soud o žalobě meritorně, zahrnuje toto rozhodnutí v sobě též závěr, že je dána pravomoc soudu
- Usnesení NS sp.zn. 22 Cdo 1221/2009
 - Jestliže odvolací soud zruší rozhodnutí soudu prvního stupně, řízení zastaví a rozhodne o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci podle jeho názoru náleží (§ 221 odst. 1 písm. c) o.s.ř.), pak v případě, že v předchozím řízení nebyla otázka pravomoci soudu účastníky zpochybněna a odvolací soud účastníky se svým pr.názorem na pravomoc soudu, odlišným od pr.názoru soudu prvního stupně, **neseznámí a neumožní jim se k němu vyjádřit, jde o rozhodnutí překvapivé a rozhodnutí odvolacího soudu tak trpí vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm.a) o.s.ř.**

Pravomoc soudů (odmítnutí spravedlnosti)

- Pravomoc je citlivou otázkou v souvislosti s odmítnutím spravedlnosti (denegatio iustitiae)
- Tzn. taxativní uzavřený výčet v § 1 odst. 1 ZŘS – potřeba novelizaci? Jedna již proběhla v roce 2017, ale nebyla úplná
- Nález ÚS sp.zn. I. ÚS 478/04
 - Z citovaného ust. § 151 odst. 1 o.s.ř. podle přesvědčení ÚS vyplývá, že o nákladech řízení před soudem může rozhodovat toliko soud. Pokud tedy v posuzovaném případě soud odkázal stěžovatele s uplatněním práva na náhradu nákladů řízení před soudem na řízení před správním orgánem, lze i v tomto jeho postupu spatřovat porušení práva stěžovatele na soudní ochranu, a tedy na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 LZPS.
- Nález ÚS sp.zn. I. ÚS 924/11
 - Porušení práva na soudní ochranu představuje zjevně formalistický přístup k posuzování důsledků § 137 zák.č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, z něhož je patrná neochota obec.soudů zabývat se obsahem vznesených námitek a zejména odmítnutí snahy stěžovatelky o jejich projednání. Takový postup obec.soudů ve svých důsledcích znamená denegatio iustitiae, zejména v situaci, kdy stavební úřad řízení přerušil (byť do skončení jiného soudního sporu, avšak obsahově shodného), a je-li zjevné že k dohodě účastníků nedošlo.

- **Odmítnutí spravedlnosti** → pokud by soud soukromoprávní žalobu, která by nespadala do zúžené soudní pravomoci neprojednal, dopustil by se odmítnutí spravedlnosti (denegatio iustitiae), totéž platí i v případě, že by hmotněprávní norma přímo určovala povinnost soudu rozhodnout o nějaké záležitosti obecně spadající pod nesporné řízení a procesní právo by neobsahovalo pro dané řízení odpovídající právní úpravu, z důvodu absence této úpravy nesmí soud odmítnout věc projednat, musel by tedy postupovat podle právní úpravy řízení svým charakterem nejbližšího tomu, co má být projednáno

(+ mezinárodní pravomoc)

- jedná se o vymezení okruhu záležitostí s mezinárodním prvkem, které jsou oprávněny rozhodovat české soudy. Tato pravomoc může být upravena v mezinárodních smlouvách, unijním právu nebo v zákoně o mezinárodním právu soukromém)

KOMPETENČNÍ SPORY = SPORY O PRÁVOMOC

- dochází k němu, není-li zřejmé, zda má věc projednat soud, nebo jiný orgán
- mohou být buď:
 - pozitivní – oba orgány si osobují právo ve věci jednat a rozhodovat
 - negativní – ani jeden z orgánů nemá za to, že by měl ve věci jednat a rozhodovat
- spory řeší zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů
 - rozhoduje je zvláštní senát složený ze 3 soudců Nejvyššího soudu a 3 soudců Nejvyššího správního soudu
 - zákon řeší také spory mezi soudy navzájem, pokud jde o konflikt mezi soudy rozhodujícími v civilním soudním řízení a soudy rozhodujícími ve správním soudnictví = také o pravomoc
- mohou vzniknout také ve vztahu k cizímu státu = spory mezi soudy ČR a jiného státu
 - řešením se zabývají normy mezinárodního práva procesního

8. Příslušnost soudů (pojem, druhy), věcná, místní funkční příslušnost, spory o příslušnost

Příslušnost soudů – obecné informace

- Příslušnost = Vymezení působnosti mezi soudy navzájem (určení toho, který soud co v rámci pravomoci dělá)
- Na rozdíl od pravomoci, která směřuje vně soudní soustavy, příslušnost určuje vztahy uvnitř soudní soustavy – příslušnost specifikuje konkrétní soud
- Věcná, místní, funkční
 - Věcná – vertikální vymezení působnosti mezi jednotlivými částmi soudní soustavy (okresní/ krajský/ vrchní/ nejvyšší článek soud.soustavy a v této podobě je věcná příslušnost vymezena jako příslušnost v 1.stupni), § 9 OSŘ, §3 ZŘS
 - Místní – horizontální vymezení působnosti, obecná a zvláštní (ta se dělí dále na obligatorní x fakultativní= výlučná x daná na výběr), teritoriální hledisko
 - Funkční – opravný prostředek, také vertikální, je to poddruhem věcné, ale věcná se týká 1. stupně a funkční opravného prostředku opravný prostředek
- Pravidla soudní příslušnosti jsou 1 z hlavních záruk práva na zákonného soudce a soudu
- Civilní soudní řízení je 2stupňové
- Nedostatek místní příslušnosti se zhojuje (konvalduje se a později už nemůžeme namítat, že řízení mělo být vedeno někde jinde), není odvolacím důvodem ani důvodem pro dovolání, nebo zrušení rozhodnutí na základě žaloby pro zmatečnost
 - Konvalduje se to, protože nemůžeme říct, že je 1 soud lepší a 2. horší (Ústecký je nejpomalejší, ale nelze to říct, proto to konvalduje)
- Nelze však uzavřít, že určení konkrétního soudce a soudu, který se věcí bude zabývat „je nepodstatné“

1. Věcná příslušnost - vertikální vymezení působnosti, § 9 OSŘ, § 3 ZŘS

- Určuje článek soudní soustavy (=soud), který je příslušný věc projednat a rozhodnout v **1.stupni**
- Určuje vertikální působnosti = mezi články soudní soustavy tak, že nám určuje, který článek soudní soustavy je příslušný projednat věc v 1. stupni – okresní, krajské, nejvyšší (vrchní NE!)
- Pr.úprava v **§ 9 OSŘ** pro sporná řízení, § 3 pro řízení v ZŘS
- Základní pravidlo – k řízení je věcně příslušný okresní soud, nestanoví-li zákon jinak
- Zákon stanoví jinak ve prospěch krajských soudů a soudu Nejvyššího
- Nejvyšší soud – zcela výjimečně záležitosti, uznání cizozemských soudů (př. osvojení z Konga)
- **Krajské soudy** (§ 9 odst.2 OSŘ, § 3 odst.2 ZŘS, InsZ) – věci složité povahy, úzkoprofilové, vyžadující specializaci. – nezákonnost stávky, pr.duševního vlastnictví,..Typicky statusové otázky PO a spory s nimi související (rejstříkové soudy)
 - To, co stanoví § 9 v odst. 2 a 3 – typicky statusové otázky obchodních korporací, PO, které jsou zapisovány do veřejných rejstříků (krajské soudy jsou soudy rejstříkové – pokud se něco týká rejstříků, tak se to řeší na kraji, protože má k rejstříkům přístup), právo duševního vlastnictví PRDUS, nezákonnost stávky a výluky, nadlimitní veřejné zakázky..
 - + Odst. 3 insolvenční řízení a s ním související spory
- Soud zkoumá věcnou příslušnost kdykoli za řízení
- Zjistí-li nedostatek, předloží vrchnímu soudu nebo pokud má za to, že věcně příslušný je NS, tak Nejvyššímu soudu k rozhodnutí – má formu usnesení (usnesení nemusí obsahovat odůvodnění)
 - Proč je to u vrchního soudu? Otázky jsou složité, takže by judikatura měla být sjednocována. Vrchní soud rozhodne, který soud bude věcně příslušný k projednání
 - Předložení = pojem související s nedostatkem věcné příslušnosti. Jestliže má okresní nebo krajský soud za to, že není věcně přístupný k řízení, které u něho bylo zahájeno věc předloží vrchnímu/NS
- Nedostatek věcné příslušnosti je odstranitelný
- V případě nezhojení, je nedostatek věcné příslušnosti odvolacím důvodem. Není-li tato vada napravena ani v odvolacím řízení, je zhojena, pravomocné rozhodnutí věcně nepřislušného soudu již žalobou pro zmatečnost není možné napadnout

2. Místní příslušnost

- Horizontální vymezení
- Vymezuje, který konkrétní soud ze soudů věcně příslušných bude věc projednávat a rozhodovat (určuje tedy horizontálně v rámci téhož článku)
- Není klíčová povaha věci, ale kritéria spočívající v teritoriálních okolnostech
- Jestliže nám věcná příslušnost určuje pro řízení příslušnost soudu okresního, místní příslušnost nám pomáhá identifikovat, který ze 75 českých okresních soudů to bude

- **Obligaturní – výlučná** (př. nemovitosti, pokud se žaloba týká nemovitosti nebo práva k ní, vypořádání SJM, koincidenční spory), § 88 OSŘ + prakticky téměř všechna řízení v ZŘS. (vždy zkoumat jako první)
 - o Situace, kdy je k řízení příslušný tento soud a žádný jiný to být nemůže
- **Obecná** (§ 84 an.) – actor sequitur forum rei – žalobce následuje žalovaného, **obecný soud žalovaného**. Obecný soud v § 85 a násl. OSŘ. Novelizace k 30.9.2017, podpůrně i trvalý pobyt žalovaného.
 - o Který soud je obecným soudem?? – v případě FO soud, v jehož místě má bydliště (podle OZ), pokud nevíme, kde se sdružuje, tak až následně určíme podle trvalého pobytu!! PO – sídlo, obce – soud, v jehož obvodu má své území (-> příloha zákona o soudech a soudcích), kraj – soud, v jehož obvodu má své orgány, ČR – soud podle organizační složky nebo podle události, která zakládá uplatněné právo
- **Fakultativní** k obecné – daná na výběr, § 87 OSŘ. (př. podle pracoviště -> bydliště Ol, ale pracuje v Brně, tak si může vybrat)
- **Prorogace** (dohoda o příslušnosti) – podnikatelé, při jejich podnikatelské činnosti, písemně. Nelze změnit pravidla výlučné příslušnosti.

Druhy místní příslušnosti

- Dělíme na **obecnou** a **zvláštní**. Zvláštní pak na = **výlučnou (obligaturní)** a **příslušnost danou na výběr (fakultativní)**
 - U nesporného řízení je to založené na výlučné
- Nejprve jsou zkoumány předpoklady pro založení místní příslušnosti výlučné. Teprve není-li tato situace dána, postupuje se dle ustanovení o příslušnosti obecné nebo dané na výběr
- **Obligaturní – výlučná**, § 88 OSŘ + prakticky téměř všechna řízení v ZŘS.
 - § 88 případy výlučné místní příslušnosti
- **Obecná** – základní pravidlo - actor sequitur forum rei, (žalobce následuje žalovaného)
 - k řízení je příslušný **obecný soud žalovaného**.
 - **Základní pravidlo** je § 84 OSŘ, je to obecný soud žalovaného. Určuje to žalovaný a pak jsou v OSŘ pravidla pro určení obecného soudu žalovaného.
 - Pro FO je jeho obecným soudem je soud, v jehož obvodu **má bydliště** (bydliště ve smyslu OZ, ale teď novelizace – jako podpůrné hledisko – nelze-li zjistit – se prosadilo trvalý pobyt. Bydlišť může být i více!) – nezáluje a priori podle pobytu, ale podle **trvalého pobytu** (neříkat trvalé bydliště!)
 - (Obecný soud v § 85 a násl. OSŘ. Novelizace k 30.9.2017, podpůrně i trvalý pobyt žalovaného. (žalujeme primárně dle bydliště,
 - **pro PO – sídlo, pro stát – tam, kde má sídlo organizační složka, pokud nelze určit, tak tam, kde nastala událost, která zakládá uplatněné právo, obec – soud, v jehož obvodu má území, kraj – soud, v jehož obvodu má orgány**)
 - je-li na základě pravidel možné určit více soudů, může si žalobce zvolit kterýkoliv z nich – to však jen do podání žaloby (potom už překážka litis pendens)
 - pokud není možné obecný soud zjistit, je možné žalobu podat u soudu, v jehož obvodu má žalovaný majetek
- **Obligaturní – výlučná**, § 88 OSŘ + prakticky téměř všechna řízení v ZŘS.
 - § 88 případy výlučné místní příslušnosti
 - V nesporném řízení není žalovaný → je to založené na výlučné působnosti
 - Pro řízení ve věci určení a popření rodičovství – obecný soud dítěte
 - Péče o nezletilé osoby – soud nezletilého dítěte
 - O rozvodu manželství – mají nebo měli manželé společné bydliště
 - Ale i pro některá sporná řízení – řízení, která se týkají práva k nemovitosti – u soudu, v jehož obvodu se nemovitost nachází
 - Ve sporu o určení neúčinnosti smlouvy o převodu nemovitosti je dána výlučná místní příslušnost soudu podle ustanovení § 88 písm. g) o. s. ř. (29 Od 58/2005)
 - K řízení o určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu je ve smyslu ustanovení § 88 písm. g) o. s. ř. výlučně místně příslušný soud, v jehož obvodu se byt nachází. (42 Co 52/2007)
 - Místně příslušným soudem v řízení o odložení zrušení spoluvlastnictví k nemovité věci podle § 1155 odst. 1 o. z. je podle § 88 písm. b) o. s. ř. soud, v jehož obvodu se nemovitá věc nachází. (22 Cdo 5502/2015)
 - Nárok na úhradu příspěvku do fondu oprav vyúčtovaný správcem domu vlastníků bytových jednotek, nemá povahu nároku zakládajícího příslušnost soudu podle § 88 písm. g) o.s.ř (11 Co 400/2005).
- **Fakultativní** k obecné – **daná na výběr**, § 87 OSŘ.
 - Myslí se tím to, že si můžeme zvolit mezi příslušností obecnou a § 88
 - (př. podle pracoviště → bydliště Ol, ale pracuje v Brně, tak si může vybrat)

Dohoda o prorogaci = OSŘ umožňuje, aby se strany na místní příslušnosti dohodly, dohoda o určení soudu, který bude jejich spor rozhodovat, aktuálně jen pro vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti a vyžaduje písemnou formu, doporučuje se přiložit to přímo k žalobě

Zkoumání místní příslušnosti = procesní podmínka, zkoumá se jen do skončení přípravného jednání, pokud neprovedl jednání či není-li přípravné jednání přípustné, zkoumá to, dokud nezačne jednat ve věci samé, či rozhodl-li soud o věci samé bez jednání jinak než vydáním platebního rozkazu, el. platebního rozkazu či evropského platebního rozkazu, jen před vydáním rozhodnutí. Účastník může tento nedostatek namítnout nejpozději při prvním úkonu, který mu přísluší. Pokud do této doby nebude nedostatek odhalen → konvalidace a soud, který nebyl místně příslušný se stává místně příslušným, nejedná se o odvolací důvod, ani nelze podat mimořádné prostředky.

Nedostatek místní příslušnosti = pokud soud po zahájení řízení zjistí, že není místně příslušný, nebo nezamítne-li námitku účastníka, vysloví podle § 105 OSŘ usnesením místní nepřislušnost a věc **postoupí** po právní moci usnesení o místní nepřislušnosti soudu místně příslušnému. Pokud tento soud s tím nesouhlasí, vzniká spor o místní příslušnost, a ten tento soud předloží k rozhodnutí svému nadřízenému soudu. Nadřízený soud poté rozhodne o tom, který soud je příslušný věc projednat. To neplatí, pokud se proti usnesení o postoupení věci účastník odvolal, pak je věc řešena odvolacím soudem, jeho rozhodnutím je vázán i soud, jemuž byla věc postoupena.

3. Funkční příslušnost § 10 OSŘ

- Příslušnost k rozhodnutí „po sobě“. → určuje, jak soudy rozhodují po sobě
- **Odvolání** – krajské soudy v. okresní soudy, vrchní soudy v. krajské soudy.
- **Dovolání** – Nejvyšší soud.
- **Žaloba na obnovu řízení** – soud, který rozhodoval v 1. stupni.
- **Žaloba pro zmatečnost** – soud, který rozhodoval v 1. stupni, výjimečně soud odvolací, pokud je napadeno pouze jeho rozhodnutí a nejde o soud vrchní. → kdyby šlo o vrchní, tak by i tak rozhodoval soud 1. stupně

Trvání příslušnosti (perpetuatio fori)

- Pro určení (příslušnosti) okolnosti jsou rozhodné okolnosti, které tady byly v době zahájení řízení. – co se děje potom nás nezajímá (např. odstěhování se)
- Výjimky z perpetuatio fori:

- a) **Přenesení příslušnosti** - § 5 ZŘS, specifické situace dlouhoprobíhajících řízení (péče o nezletilé, svéprávnost, opatrovnictví) – zájem účastníka + veřejné rejstříky.
 - Proto u těchto **taxativně** vymezených případů může soud, který je jinak podle principu trvání příslušnosti příslušný převést na soud jiný, pokud je to v zájmu osoby → tzn. NEROZHODUJEME O POSTOUPENÍ VĚCI ALE O PŘENESENÍ VĚCI
- b) **Přikázání věci (delegace)** - § 12 OSŘ,
 - delegace vhodná – z jakéhokoliv důvodu vhodnosti (př. náhrada škody způsobená dopravní nehodou, 450 svědků a udála se v KV, ale žalovaný bydlí v Brně, tak to delegujeme do KV → výslech svědků (o přikázání rozhoduje soud nejbližší společně nadřízený těm oběma soudům)
 - delegace nutná – soud nemůže věc projednávat, protože jsou všichni soudci z projednávání vyloučeni (např. malý soud (6 soudců) → 1 se rozvádí, ale všichni znají manželku.
 - Věc je přikázána jinému soudu

Shrnutí

- Předložení věci – v souvislosti s § 104a OSŘ – řešení nedostatku věcné příslušnosti
- Postoupení věci – v souvislosti s § 105 OSŘ – řešení nedostatku místní příslušnosti
- Přenesení věci – výjimka z perpetuata fori, § 5 ZŘS
- Přikázání věci – výjimka z perpetuata fori, § 12 OSŘ

spor o příslušnost

- v případě sporu o příslušnost se hovoří o tzv. kompetenčním sporu:
 - o negativní kompetenční spor znamená, že věci se nechce zabývat žádný orgán veřejné moci,
 - o pozitivní kompetenční spor vzniká v případě, že si pravomoc osobuje orgánů několik.
- kompetenční konflikty se řeší zvláštní procedurou, typicky se věc předloží nejbližšímu společnému nadřízenému orgánu veřejné moci nebo o ní rozhodne soud

SPOR O MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST

- Jestliže soud, na který byla věc postoupena, s postoupením nesouhlasí – věc předloží k rozhodnutí svému nadřízenému orgánu
 - Nadřízený soud rozhodne o tom, který soud je příslušný věc projednat
 - To neplatí v případě, že se účastník proti usnesení o postoupení věci odvolal – je řešeno odvolacím soudem
- Kompetenční spory- Spory o pravomoci – zvláštní senát složený ze 3 soudců NS a 3 soudců NSS
- o zákona o st.zastupitelství -sporné, zda mají rozhodovat(spor o mezinárodní příslušnost)- oblast MPS (mez.pr.soukr.)
 - o Soudy x jiné orgány- zákon o rozhodování kompetenčních sporů (z.č.131/2002), rozhoduje „konfliktní senát“- specializovaný senát (3 soudci NS a 3 NSS)
 - Tento senát řeší i spory civilní x správní soudnictví (část 5. OSŘ)

9. Procesní úkony (pojem, teoretické přístupy, třídění), procesní lhůty, procesní úkony soudu (pojem, třídění, přehled), doručování

Pojem procesních úkonů

- Nelze definovat bez vazby na procesní vztah
- = akty, které procesní subjekty činí se zřetelem k určitému procesnímu vztahu. Směřují k jeho založení, rozvíjení, změně nebo zrušení.
- **Úkony, kterými procesní subjekty ovládají průběh (zahájení, průběh, ukončení) civilního soudního řízení.**
 - o Spadají do pr. rámce, právem předvídané úkony stran a soudu jako proc. subjektů, které ovládají průběh soudního řízení
 - Osoby zúčastněné na řízení (svědek) – neovlivní průběh toho řízení
- Nejsou to jen úkony učiněné během řízení (žaloba, procesní plná moc nebo tzv. předžalobní výzva k plnění (§142a OSŘ) jsou proces.úkony, i když jsou činěny před zahájením řízení, popříp. je úkonem i odvolání podané po pravomocném skončení řízení)
- **Směřují k utváření procesu**
- Procesními úkony jsou i takové akty, které žádné účinky nepůsobí- resp. působí jiné než zamýšlené- př.procesní úkony nepřipustné nebo opožděné nebo nesprávná a později změněná rozhodnutí soudu
- **Účel-** rozhodnutí sporu
- Proces.úkony stran i soudu mají proces pohánět vpřed k meritornímu rozhodnutí a vytvářet pro ně podmínky
- Pro proces jsou úkony stejně důležité jako PJ pro soukromoprávní styk
- Jednotlivé úkony jsou zpravidla **nesamostatné** – samy o sobě nemají pro strany žádný význam
- Musejí být výslovně a **zásadně nepodmíněné**, nelze je vykládat dle vůle jednajícího a nelze se zabývat omylem

- **Procesně právní vztah** (viz. uč.) → vymezení Hegelova trojúhelníku → klasický vztah ve sporném řízení a řízení nesporném, kdy vztah vzniká mezi každým účastníkem a jednotlivým soudem zvlášť, jakož i mezi účastníky
 - Pozor na **papírové účastnictví**, kdy řízení je skončeno ve fázi, kdy nedojde ke vzniku procesněprávního vztahu mezi soudem a žal., neboť ke vzniku tohoto vztahu dochází až doručením žaloby žalovanému

Teorie projevu vůle

- **Teorie projevu vůle** (rozhodující je to, co bylo projevováno, nikoli to, jaká byla skutečná vůle procesního subjektu)
 - Co je projevováno, to je dané. Platí, co bylo projevováno.
 - Není důležitá skutečná vůle subjektu.
- Neuvažujeme o platnosti/neplatnosti právního úkonu (jsou výjimky), ale pojem platnosti/neplatnosti v civilním procesu nepoužíváme – ani ve vztahu osobě, která nemá svéprávnost (viz níže, řešíme účinnost)
- Zpětvzetí – zásadně to nejde, pokud to právní úprava výslovně nepřipouští, zákon výslovně připouští zpětvzetí žaloby, resp. návrhu na zahájení řízení, vztahuje se i na opravné prostředky (odvolání = odklizení procesního úkonu ještě předtím, než dojde k nastoupení účinků (musí dojít soudu nejpozději s procesním úkonem), dovolání, žalobu pro zmatečnost, na obnovu řízení)

- Obecný princip: procesní úkony, teorie projevu vůle, obecně platí, že nelze vzít zpět, leda to zákon výslovně připouští

- O neplatnosti procesních úkonů lze ale hovořit v **případě smluv**, jež mají charakter **smluv procesních**.
- Jedná se o **smlouvu o prorogaci dle § 89a OSŘ** a rozhodčí smlouvu (rozhodčí doložku) dle RozŘ. Na tyto smlouvy je nutné vztahovat právní úpravu smluv v hmotném právu a dospět k závěru o jejich neplatnosti v případě jejich neurčitosti (rozsudek NS sp. zn. 23 Cdo 781/2012) či rozporu se zákonem (usnesení NS sp. zn. 23 Cdo 963/2011).
- Na rozhodčí doložku ve spotřebitelské smlouvě aplikoval ÚS také ustanovení o omylu (usnesení sp. zn. II. ÚS 3057/2010). Neplatné jsou tyto smlouvy také v případě, že není dodržena jejich zákonem stanovaná forma. → mísí se hmotněprávní a procesněprávní charakter → proto se sem neplatnost dostává

Dělení procesních úkonů

- **Vadné v. bezvadné**
 - Dělení z toho pohledu, zda mají úkony jednotlivé úkony odpovídající náležitosti (př. rozhodnutí vadné, protože obsahuje chyby v psaní a počtech – řešeno opravou, vadná žaloba – není označen žalovaný)
 - Bezvadný = má všechny zákonem stanovené náležitosti
 - Vadný = vadné rozhodnutí zatížené procesní vadou nesprávného doručování, předvolání, jednání -> oprava ve formě opravných prostředků, ale rozhodnutí může být i vadné proto, že obsahuje nějaké chyby v psaní a počtech (špatné datum narození účastníka) -> řešeno tzv. opravou vad rozhodnutí, vadná může být i žaloba, protože neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti (např. není označen žalovaný)
- **Přípustné v. nepřipustné**
 - V oblasti opravných prostředků – kdy máme nepřipustná odvolání proti rozsudku v bagatelní věci (do 10 tis.- nad 10tis,- je přípustné)
 - Odmitání – není bez výjimek, u žaloby na obnovu je to zamítání apod.
- **Účinné v. neúčinné**
 - Podle toho, zda úkony vyvolávají odpovídající účinky -> neúčinnost, stanoví-li tak zákon
 - **př. zpětvzetí žaloby**, se který žalovaný z vážných důvodů vysloví nesouhlas – soud prohlásí za neúčinné
 - Spec. případ – nedoplněno podání, které je učiněno elektronicky, není doplněno originálním zněním -> nepřihlíží se k tomu, nevyvolává to účinky
 - O neúčinnosti hovoříme stanoví-li tak zákon – typicky: zpětvzetí žaloby se kterým žalovaný projeví ze zvláštních důvodů nesouhlas, § 96 odst. 6 – není doplněno podání, které je doručeno elektronicky, není doplněno originálem shodného znění, stejně tak nafxované podání, § 41a odst. 3
 - § 41a odst. 3: Jestliže úkon je nepřipustný, ani nevyvolává odpovídající procesní účinky (podání učiní osoba, která nemá dostatečnou procesní způsobilost – to, že by to mohlo být hodnoceno jako neúčinné, tak to není bez dalšího (první je důležité řešit, zda není možné zhojit nedostatky procesní nezpůsobilosti = konvalidaci) zákonný zástupce atd.)

Dle subjektu na procesní úkony soudu a procesní úkony účastníků.

- Soud – rozhodnutí a opatření
 - **Rozhodnutí** – usnesení, rozsudek, platební rozkaz, případně v odpovídajících druzích civilního procesu jiných forem
 - **Opatření** – zejména doručování, poučovací povinnosti
 - Soudní protokoly a spisy – zapisuje se do nich vše
- Účastníci – dispoziční a prosté
 - Forma a místo procesních úkonů
 - Forma – kromě písemné formy, která se vztahuje k podání se můžeme u procesních úkonů účastníků setkat i s ústní formou, i podání můžeme i ústně od protokolu (ale musí být v přímém kontaktu se soudem, nelze podle § 42 OSŘ)

PROCESNÍ ÚKONY ÚČASTNÍKŮ

1. **Dispoziční** – nakládají řízením nebo jeho předmětem (žaloba, změna žaloby, zpětvzetí žaloby, uznání nároku, soudní smír (typ. Nakl. s předmětem), vzájemná žaloba), opravné prostředky. (dovolání, odvolání apod.)
 2. **Prosté** – ostatní procesní úkony účastníků (návrh na provedení důkazu apod.) → všechny ty, co nenaplnují atributy dispozičních
- Procesním úkonem je téměř vše, co strany v řízení činí, jsou to akty, kterými strany chtějí ovlivňovat proces
 - Jsou vždy adresované (soudu/ protistraně), 1stranné (výjimečně 2stranné)
 - o Úkonem adresovaným protistraně a zároveň 2stranným- procesní smlouva- např. prorogační dohoda
 - Musí splňovat náležitosti (když ne, tak je vadný):

a) Subjektu	d) Obsahu (předmětu) procesního úkonu a navíc ještě
b) Projevu vůle	e) Času
c) Vůle	

FORMA a MÍSTO procesních úkonů účastníků

- Úkony musí být především **výslovné** (§ 41a OSŘ)- konkludentní úkony jsou nepřipustné
 - o Nečinnost není konkludentní projev!- nejde o to, že by se z chování stran dovozovala její vůle, nýbrž prostě o to, že s určitým chováním nebo nečinností je spojen určitý pr.následek
- Musí být srozumitelné a **určité** (zákon to stanoví jen pro podání, ale je to třeba vztáhnout na všechny úkony)
- Svou vůli strany mohou projevit ústně nebo písemně
 - o Výjimečně písemná forma- vyjádření k žalobě v rámci přípravy jednání (§ 114a (2) a), § 114b (1) OSŘ)
- Ústně činí strany úkony z povahy věci před soudem, v budově soudu
- Přednes = je-li předmětem ústního proces.úkonu tvrzení, návrh, hodnocení, pr.argumentace,...
- Za ústní úkon nelze považovat telefonický úkon (zásadně nepřipustné, praxe je ale výjimečně připouští)

• **PODÁNÍ** = Písemné procesní úkony

- **§ 42 odst.4 OSŘ**- upravuje formu podání
- Strany jimi se soudem nekomunikují přímo, ale prostřednictvím písemného textu, který musejí soudu doručit
- Podání adresované procesnímu soudu mohou strany doručit i soudu jinému, ale zásadně tak riskují jeho opožděnost
- Písemná forma podání- trojí podoba-
 - o **Listinná**
 - o **Elektronická**
 - o **Telefax** (§ 42 OSŘ)
- zákon jednotlivé podoby nepovažuje za rovnocenné

- naroveň vlastnoručně podepsané listin staví pouze elektronické podání

- § 42 OSŘ - upravuje formu podání procesních úkonů
- písemně
- **podání činí strana bez přímého kontaktu se soudem**, mimo kontext jednání, proto **musí mít náležitosti, které ústní procesní úkon mít nemusí**
 - o Př. Když při jednání, při probírání nějaké skutkové otázky, strana vstane a prostě řekne „necht’ je vyslechnut svědek XY,“ stačí to. Ale když to totéž napíše na papír bez jakýchkoli doprovodných informací a pošle na soud, stačit to nemůže
- **Obecné náležitosti podání** (§ 42 odst.4 OSŘ)

a) Kterému soudu je podání určeno určeno (zpravidla vpravo, vlevo na hoře) – info., kterému soudu takové podání směřuje (okres, kraj..)b) Kdo jej činíc) Čeho se týkád) Co sledujee) Datum a podpis – datum má absolutně nulovou relevanci – pro soud je důležité datum, kdy mu došlo (může mít relevanci pouze pro zachování procesní lhůty – lhůta je zachována, kdy je to předáno poslední den příslušnému orgánu, který je povinen to podání doručit, stejně datum opatřuje ten orgán)

procesní lhůty

- procesní lhůta je lhůtou k učinění určitého úkonu v řízení
- lhůty jsou stanoveny zákonem a pouze v zájmu efektivity [řízení](#)
- zmeškání má vždy nějaké procesní důsledky
- pokud k němu došlo z omluvitelných důvodů, může být prominuta, jen pokud to zákon výslovně nezakazuje
 - o např. lhůta k podání [dovolání](#), jsou naopak striktní a jejich zmeškání nelze prominout
- pořádkové a soudcovské

PROCESNÍ LHŮTY

- Čas může být určen vymezením konkrétního časového okamžiku (doby) nebo jako časový úsek v podobě lhůty
- Základní dělení lhůt:
 - o Lhůty hmotněprávní - v poslední den lhůty už úkon musí být v dispozici adresáta
 - o Lhůty procesní - aby byla dodržena, postačí v poslední den lhůty předat orgánu, který jej má doručit (stačí, abych poslední den lhůty dal dopis na poštu)
 - Většina lhůt v OSŘ je procesních
- Třídění lhůt procesních:
 - o **Soudcovské** – jsou stanoveny soudem, záleží na něm, jak dlouhou ji poskytne
 - např. § 43 – podání, které je neurčité, nesrozumitelné – soudce poučí, že je třeba podání opravit a stanoví lhůtu
 - Lze je prodloužit – když vím, že ji nemůžu dodržet, můžu požádat soudce a on ji může prodloužit
 - nelze je prominout – po zmeškání nelze prominout zmeškání
 - o **Zákonné** – jsou stanoveny zákonem
 - Např. lhůty pro podávání opravných prostředků (§ 204)
 - nelze je prodloužit – nelze požádat soud, aby poskytl lhůtu delší
 - lze je prominout (po tom, co už lhůta uplynula)
 - nelze prominout tam, kde to zákon výslovně vylučuje (lhůta pro podání odvolání)
 - podmínky prominutí:
 - lhůta už uplynula
 - lhůtu účastník zmeškal z omluvitelného důvodu
 - návrh na prominutí je třeba podat do 15 dnů od okamžiku, kdy překážka bránící v učinění procesního úkonu odpadla
 - musí se zároveň učinit i zmeškaný procesní úkon (nejen, že podám návrh na prominutí zmeškání lhůty, ale podám zároveň i odvolání)
 - o lhůty smíšené - zákon stanoví minimální délku, soudce může stanovit lhůtu delší
 - např. lhůta k vyjádření se na kvalifikovanou výzvu podle § 114b – soud může vyzvat žalovaného, aby se vyjádřil k žalobě - a zákon stanoví minimální délku lhůty (30 dní), ale soudce může stanovit lhůtu delší
- pravidla pro počítání lhůt § 57
 - o do běhu lhůty se nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty (to neplatí, jde-li o lhůtu určenou podle hodin)
 - o lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let se končí uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty
 - není-li ho v měsíci – posledním dnem měsíce
 - případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den
 - o lhůty určené podle hodin končí uplynutím hodiny, která se svým označením shoduje s hodinou, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty
- přerušení běhu lhůt
 - o § 56 lhůta neběží tomu
 - kdo ztratil způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 OSŘ)

- kdo ztratil způsobilost jednat před soudem (§ 20 OSŘ),
 - u něhož bylo rozhodnuto, že musí být zastoupen svým zákonným zástupcem (§ 23 OSŘ)
 - § 56 odst. 2 – jakmile do řízení vstoupí jiný účastník, zákonný zástupce nebo opatrovník účastníka, začíná jim běžet nová lhůta od té doby, kdy do řízení vstoupili
 - Jestliže dojde k přerušení řízení, přerušuje se i běh procesních lhůt § 111 odst. 1
- Rozdíl mezi přerušením a stavením lhůty
 - Přerušení – lhůta po odpadnutí překážky běží od začátku
 - Stavení – lhůta po odpadnutí překážky pokračuje ve stavu, v jakém byla
 - Např. stavení promlčecí doby zahájením řízení o žalobě
- Prominutí lhůt – viz. Zákonná lhůta
- Zvláštním následkem nedodržení lhůty k vyjádření (§ 114b OSŘ) je uznání nároku za splnění zákonem stanovených předpokladů vydání rozsudku pro uznání (§ 153a OSŘ)
- Další následky nedodržení lhůt:
 - Zánik oprávnění – např. k podání odvolání (pokud není důvod pro prominutí zmeškání)
 - Procesní sankce – možnost výkonu rozhodnutí, soud nepřihlédne k podání učiněnému telegraficky, pokud ne-bylo v dané lhůtě doplněno
 - Vznik nových procesních povinností - např. detenční řízení – soud musí potvrdit, že duševně nemocný v ústavu být musí – délka účinnosti rozhodnutí je 1 rok, pak musí ústav znovu podat návrh na soud – pokud tak neučiní, má povinnost osobu propustit
- lhůta **pariční** (§ 160 odst. 1 až 3 OSŘ)
 - Je uložena v soudním rozhodnutí ke splnění ukládané povinnosti
 - Je to:
 - Patnáctidenní pro splnění povinnosti vyklidit byt
 - Třídenní pro splnění jakékoli jiné další ukládané povinnosti
 - Pokud je vyklizení vázáno na zajištění náhradního bydlení, běží lhůta od zajištění tohoto náhradního bydlení
 - Marným uplynutím pariční lhůty nastává vykonatelnost rozhodnutí
 - Soud může rozhodnutím určit pariční podmínky jinak,
 - buď lhůtou delší
 - pokud jde o peněžité plnění, stanovit povinnost plnit ve splátkách, jež v rozhodnutí vymezí

PROCESNÍ ÚKONY SOUDU (POJEM, TŘÍDĚNÍ, PŘEHLED), DORUČOVÁNÍ

PROCESNÍ ÚKONY SOUDU

- úkony soudu vykonávané soudci a dalších osob stanovených zákonem
 - Procesní úkony soudu mají různou podobu
 - ➔ **Rozhodnutí** – usnesení, rozsudek, platební rozkaz. (v rámci jednotlivých částí soudního procesu se můžeme setkat s dalšími příklady)
 - ➔ **Opatření** - doručování, poučovací povinnost, apod.
 - Projevem kolektivní vůle senátu (postup při hlasování § 37 o.s.ř.) nebo vůle jednotlivce (předsedy senátu §36d nebo samosoudce)
 - **Místo procesních úkonů soudu- budova soudu** i mimo soudní budovu (např. ohledání, může být i jiný soudní rok) – účastníci mají právo být vždy přítomni
 - Provádění některých úkonů mimo budovu může soud **nahradit videokonferencí** (§ 102a OSŘ)
 - Videokonferenci lze nahradit i dožádání
 - Čas – k určitým úkonům soudu stanovena přímo v zákoně lhůta
 - ale je třeba si uvědomit, že je to extrémně výjimečná záležitost -> velmi často se naráží na nestrannost a nezávislost justice
 - Lze rozlišovat formu rozhodnutí/opatření a dále **pisemnou/ ústní**
 - Někdy konkrétně u rozhodnutí **lze kombinovat** obojí formu- rozhodnutí ústně vyhlašuje a písemně vyhotovuje
 - Písemná forma může mít podobu listinnou nebo elektronickou

Soudní protokoly, záznamy a spisy

- Potřeba přjistoty požaduje, aby **všechny procesní úkony byly obsaženy v soudním spisu**
- **Úkony, při nichž soud jedná s účastníky, provádí dokazování nebo vyhlašuje rozhodnutí, se zaznamenávají ve formě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu (dále jen „záznam“).** Záznam se uchovává na trvalém nosiči dat, který je součástí spisu.
 - Obrazově zvukový záznam nemá souvislost s videokonferencí (záznam slouží k zachycení děje x videokonference ke zprostředkování komunikace. Je tedy možná jejich kombinace)
 - Není-li to možné, pořizuje se protokol. -> v 90%, protože soudy většinou záznamové zařízení nemají
 - Bud' soud sám do diktafonu a následně zapisovatelka zapisuje
 - Zapisovatelka přítomná a zapisuje přímo -> požádat o protokol, a pokud se nám nelíbí námitka viz níže.
- Není-li to možné, pořizuje se **protokol (veřejná listina, § 134 OSŘ)**
 - Co je v něm uvedeno, považuje se za pravdu, není-li prokázán opak
- Námitky proti protokolaci – rozhoduje o nich **předseda senátu**.

Spisy – o každém sporu nebo jiné právní věci se vede spis. Spisová značka v. číslo jednací.

- Spisová značka obsahuje označení čísla senátu, označení rejstříku (ty jsou vymezeny v tzv. vnitřním kancelářském řádu – instrukce ministerstva spravedlnosti 505/2001 OKŘ)
- Podoba **spisu je listinná nebo elektronická**
- § 40b OSŘ
- Strany a jejich zástupci mají právo do spisu nahlížet a činit z něj výpisy a opisy (§44 OSŘ)
- Nahlížet nemohou do protokolu o hlasování, který je tajný
- Spisové obálky na soudu mají bílou barvu, na konci spisu je přílohová obálka!

Poučovací povinnost (manudukční)

- Povaha opatření je taková, že má zabezpečovat rovnost účastníků řízení
- Omezena na poučení účastníků o jejich procesních právech a povinnostech, nikoli poučení o hmotném právu (x § 99 odst.1)

- **Obecná poučovací povinnost § 5** – soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech, ne o hmotném právu až na § 99
- **Zvláštní, zákonem uložená poučovací povinnost** – v souvislosti s jednotlivými procesními instituty, vyplývá z jednotlivých právních norem procesního práva, např. § 15 OSŘ

Procesní úkony soudu

- Předvolání (alespoň 10 dnů předem, § 51 – je vzor) a **předvedení** (zákonem stanovené podmínky) → může být využita i PČR
 - Předvolává se na jednání, zpravidla nejméně 10 dnů předem, může se předvolat i u jednání, které je odročeno, jinak písemně, ale jsou případy, kdy se předvolává jinými prostředky § 51 (i telefonicky, telefax), ústně při jednání nebo při jiném úkonu
 - Vzor, odpovídající poučení
 - Zákonem stanovené podmínky, za kterých může být účastník předveden k řízení, nebo ke znalci (zcela výjimečné případy v civilním soudnictví)
- **Pořádková opatření § 53** (**pořádková pokuta** → dodatečně může prominout, **vykázání** § 54 – pokud vykázán zástupce → jednání se musí odročit)
- **Dožádání** (§ 39 OSŘ)

Úkony, které by příslušný soud mohl provést jen s obtížemi nebo se zvýšenými, neúčelnými náklady anebo které v jeho obvodu provést nelze, provede na dožádání jiný soud nebo je soud provede s využitím technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku (dále jen "videokonferenční zařízení"). Dožádaným soudem je okresní soud.

→ Předvedení

- Další donucovací nástroj
- Předvedení toho, kdo byl předvolán k výslechu nebo ke znalci a bez omluvy se nedostavil (§ 52 OSŘ)
- Protože jde o zásah do svobody, podmiňuje zákon předvedení předchozím poučením o jeho možnosti
- Musí o něm být rozhodnuto usnesením, soud by měl přistupovat citlivě

→ Pořádková opatření

- Zvláštní skupina mezi procesními úkony jsou donucovací a sankční nástroje, jimiž soud zajišťuje důstojný a plynulý chod řízení
 1. **pořádková pokuta** (§ 53 OSŘ)
 - soud usnesení ukládá tomu, kdo a) hrubě ztěžuje postup řízení, b) ruší pořádek, c) kdo učinil hrubě urážlivé podání
 - může být uložena nejen stranám, ale komukoli, kdo má v řízení nějakou povinnost
 - nemůže být uložena např. za nedostavení se k soudu
 - max. 50 000 Kč, lze uložit opakovaně při opakovaném provinění
 - kdykoli v řízení
 2. **vykázání** (§ 54 OSŘ)
 - uplatní se jen při jednání
 - vykázat lze kohokoli, kdo hrubě ruší pořádek
 - význam stejný, jako by se nedostavil bez omluvy
 - pokud vykázán zástupce → jednání se musí odročit)
- na úvaze soudu, zda udělí pokutu nebo vykáže, popřípadě obojí

→ Dožádání

- procesní úkony činí soud, který vede řízení – procesní soud
- výjimečně může jednotlivé úkony na dožádání procesního soudu provést jiný soud – dožádaný soud
- dožádání má místo, když procesní soud určitý úkon může provést jen s obtížemi nebo zvýšenými neúčelnými náklady nebo když jej v jeho obvodu nelze provést (§ 39 (1) OSŘ)
- jeho předmětem může být zejména provedení důkazů (§ 122 (2) osř, př. vyslechnutí svědka na druhé straně ČR)
- dožádaný soud se musí omezit na procesní úkon, o který byl dožádán
- o odvolání proti případnému rozhodnutí dožádaného soudu rozhoduje jeho nadřízený soud
- dožádaným soudem je vždy okresní soud, a to i když je procesním soudem krajský soud (§ 39 (1) osř)
- alternativou k dožádání je videokonference
 - audiovizuální spojení mezi soudem a osobou nebo místem prostřednictvím technického zařízení
 - předmětem dožádání není procesní úkon činěný pomocí videokonference (vyslechnutí svědka), ale pouze technické zajištění
- má-li být procesní úkon proveden v cizině → třeba dožádat o mezinárodní právní pomoc (úprava v ZMPS)

Doručování

- **Činnost soudu, jejímž cílem je, aby se účastníkům i jiným FO a PO dostaly potřebné písemnosti**
- Primární při jednání nebo jiném úkonu.
- velmi důležitá oblast, protože je spojena se zásadními důsledky
- 1 ze stěžejních činností soudu, i samo doručení je procesním úkonem
- Účel- umožnit adresátu, aby se s písemností seznámil, umožnit závěr, zda bylo doručeno
- Je-li strana zastoupena doručuje se (jen) jejímu zástupci
 - Ve stanovených případech se doručuje nejen zástupci, ale i straně (§ 50b (4) OSŘ)
- **Způsoby doručování** (§ 45 OSŘ)
 - a) **Při jednání** nebo jiném úkonu- tzv. „doručení krátkou cestou“
 - b) Nedošlo-li takto – prostřednictvím veřejné datové sítě - do **datové schránky**
 - c) Nelze-li takto – prostřednictvím veřejné datové sítě - na žádost účastníka na **jinou elektronickou adresu** (mail)
 - adresát musí do 3 dnů od odeslání potvrdit doručení, jinak je neúčinné (§ 47 (2,3) OSŘ)
 - potvrzení musí být podepsáno tzv. uznávaným elektronickým podpisem
 - d) Není-li možné takto – pak v listinné podobě prostřednictvím **doručujícího orgánu**
 - zásadně na „adresu pro doručování“
 - e) v listinné podobě **prostřednictvím strany či jejího zástupce**
- z jednotlivých způsobů nemůže soud vybírat libovolně (postupně a) → e))
- použije-li soud jiný způsob než přednostní, je doručení neúčinné
- Datová schránka – zvláštní právní předpis. (u FO je potřeba se dívat na to, zda je to DS podnikatele nebo FO)...
- Elektronicky – e-mail, musí být do 3 dnů potvrzeno datovou zprávou podepsanou zaručeným elektronickým podpisem. Jinak je doručení neúčinné (ex lege).
- **Adresa pro doručování** - není-li soudy sdělena, vychází se z OSŘ – u FO rozhodující adresa trvalého pobytu.
- **Doručující orgány:**
 - a) soudní doručovatelé,

- b) orgány Justiční stráže,
 - c) soudní exekutoři,
 - d) provozovatelé poštovních služeb (v praxi převažuje, byť zákon stanovuje jinak).
- **Do vlastních rukou** – písemnosti, o nichž tak stanoví zákon nebo soud. Typicky rozsudek...
 - Není-li adresát zastížen, písemnost se uloží. Není-li vyzvednuta do 10 dnů, považuje se posledním dnem lhůty za doručenou, ledaže je fikce doručení vyloučena.
 - **Doručování jiných písemností** - *nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky; písemnost se považuje za doručenou vhozením do schránky, datum vhození vyznačí doručující orgán na doručence a na písemnosti.*
 - **Neúčinnost doručení**
 - na návrh účastníka
 - pokud se účastník nebo jeho zástupce nemohl **z omluvitelného důvodu** s písemností seznámit.
 - Návrh je třeba podat do 15 dnů. Důvodem nemůže být okolnost, že se účastník na adrese pro doručování trvale nezdržuje

10. Dispoziční úkony účastníků – žaloba (návrh na zahájení řízení), druhy a náležitosti

- žaloba je základní dispoziční úkon účastníka, jímž žalobce nakládá se samotným řízením
- procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud a žádá o ochranu svých porušených nebo ohrožených práv
- žaloba doručená na soud zahajuje řízení, žalobce v ní určuje účastníky a vymezuje předmět sporu
- žalobou žalující strana projevuje, kdo chce spor vést a proti komu, na základě, jakých právně významných skutečností a jakého výsledku řízení má být dosaženo

Zahájení řízení

1. **Sporné řízení** – možné zahájit **pouze na návrh** (žalobou).
 2. **Nesporné řízení** - **obecně** platí princip oficiality, proto platí také **beznávrhový charakter řízení**. Podle § 13 ZŘS je možné řízení podle ZŘS **zahájit bez návrhu, ledaže zákon stanoví, že je to možné jen na návrh.**
→ K zahájení řízení dochází v tomto případě usnesením, proti kterému **není odvolání přípustné.**
- Je potřeba vymezit přesně okamžik zahájení řízení a také účinky zahájení řízení.

Žaloba

= **Dispoziční úkon žalobce**, kterým žalobce uplatňuje ochranu svého práva.

= **Procesní úkon, kterým je zahajováno soudní řízení**

- Průprava v civilním soudním řízení je v § 79 a násl. OSŘ.

- Forma se řídí formou podání podle § 42 OSŘ + praxe si vytvořila určitá pravidla, která formu žaloby ovládají.

Složky civilní žaloby

1. **Účastníci řízení** – dnes běžně označováni jako strany
2. **Žalobní nárok** - žalobou vymezený nárok, tj. to, čeho se navrhovatel domáhá. Předmět žaloby je dán nejen jejím petitem, ale i skutkovými okolnostmi, ze kterých petit vyplývá.
- Petit = speciální část žaloby, ve kterém navrhuje žalobce přímo výrok rozsudku soudu.
3. **Žalobní důvod** – právní důvod žaloby – hmotněprávní poměr, ze kterého žalobce vyvozuje svůj nárok³
- nutnost uvedení žalobního důvodu? Není to obligatorní náležitost ve smyslu § 79 osř, platí *nám iura novit curia* (soud zná právo). Je to ale požadováno v kolokviu!
- řešení situací, kdy je žalobní důvod ve skutečnosti jiný, než žalobce uvedl?
- Současná praxe- pokud soud zjistí, že je třeba posoudit jinak, tak nezamítne žalobu, ale zjistí relevantní skutečnosti a pak platí ta *iura novit curia* a bude aplikovat třeba jiné PN než uvedl žalobce. Aplikace jiných PN ale může znamenat, že je třeba doplnit i jiné rozhodující skutečnosti- proto tu je poučení dle § 118a odst.2 osř (soud vyzve k doplnění, pokud nedoplní, tak zamítne z důvodu neunesení povinnosti tvrzení a břemena tvrzení)

druhy žalob

- OSŘ neobsahuje výslovné třídění žalob
- členění dle různých kritérií, např:
 - o dle žalobního petitu: statusové návrhy, žaloby na plnění, a žaloby určovací, právotvorné (konstitutivní)
 - o dle účinků rozhodnutí: konstitutivní a deklaratorní
 - o žaloby procesní
 - o dle hmotněprávního důvodu, žaloby petitorní a posesorní, žaloby o nahrazení projevu vůle

A. Návrhy statusové (o osobním stavu)

- některá řízení dle ZŘS – např. návrh na omezení svéprávnosti, návrh o rozvod manželství
- rozhodnutí zpravidla konstitutivní účinky a závazné erga omnes (§ 27 ZŘS)

B. Žaloby na plnění

- Např. žaloba o zaplacení dlužné částky, žaloba o vydání věci, *Dare, facere, omittere, pati*, jak už pozitivní či negativní plnění
- rozhodnutí má deklaratorní účinky, závazné inter partes, rozhodnutí je exekucním titulem

C. žaloba určovací

- předmětem je deklarování toho, zda tu určité právo nebo právní poměr (právní vztah) je či není
- nutno odlišit od návrhů na vydání konstitutivních rozhodnutí – např. návrh na určení otcovství

³ Má jít o tu konkrétní PN, ze které ten žalobce svůj nárok dovozuje

- nutný naléhavý právní zájem, jinak zamítnutí
- rozhodnutí má deklaratorní účinky a je závazné inter partes

D. Žaloba právotvorná (konstitutivní)

- dle účinku rozhodnutí
- stejné účinky i návrhy statusové
- rozhodnutí má konstitutivní účinky, rozhodnutí je závazné inter partes
- např. žaloba na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví

E. Žaloba hromadná

- slouží ke kolektivní ochraně práv osob
- základní dva typy: žaloby skupinové a žaloby reprezentativní
 - o skupinová žaloba: dotčené subjekty jsou účastníky řízení, zástupce skupiny rozhodnutí je pro ně závazné
 - o reprezentativní řízení: dotčené subjekty nejsou účastníky řízení, tím je pouze tzv. reprezentativní subjekt

F. Procesní žaloby

- jejich potřeba vyvstává v souvislosti se vznikem sporu v rámci probíhajícího řízení
- rozhodnutí vliv na průběh řízení, v nichž vyvstala jejich potřeba
- např. žaloby exekuční, žaloby o dědické právo

G. Vlastnické žaloby

- žaloba reinvindikační = žaloba na vydání věci
- žaloba negatorní = zápůrčí

Náležitosti

- náležitosti obecné (§ 42 odst. 4) a náležitosti zvláštní (§ 79 odst. 1 OSŘ) + potřebný počet stejnopisů a přílohy
 - o obecné: kterému soudu je určeno; kdo jej činí; čeho se týká, co sleduje, datum a podpis
- praxe si vžila rozdělení žaloby na „přední stranu“ tzv. **rubrika** (obsahuje označení soudu, účastníků, zástupců, věci, počet vyhotovení, uhrazení soudního poplatku, přílohy případně datum a podpis zástupce).
- vlastní text žaloby – není nikde uvedeno, jak má být strukturován, ale je vhodné strukturovat do odstavců. Žalobce označuje římsky, žalovaný pak ve svých podáních arabsky
- ze žaloby musí být patrné, co je navrhováno – na žalobní petit klade praxe poměrně vysoké nároky

1. Označení účastníků a jejich zástupců

- FO: jméno, příjmení, bydliště, popř. rodné číslo + další údaje, ukazuje-li se to potřebné
- PO: obchodní firma nebo název (nezapisuje-li se do rejstříku) a sídlo, IČO
- Stát: označení státu (Česká republika) a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje
- obec nebo vyšší územně samosprávný celek : název a sídlo obecního úřadu

2. Vylíčení rozhodujících skutečností – substanciace

- povinnost tvrzení § 101 odst. 1 písm. a) OSŘ
- v průběhu řízení možno v souladu s koncentrací doplnit
- možno i odkaz na listinu, kterou žalobce k žalobě připojí k žalobě

3. Označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává

- povinnost důkazní § 101 odst. 1 písm. b), § 120 OSŘ
- v průběhu řízení možno v souladu s koncentrací doplnit
- přiložení k žalobě – zákon stanoví pro listinné písemné důkazy
- musí být patrné, co má být navrženými důkazními prostředky prokázáno
- identifikace důkazních prostředků
- pokud nejsou označeny důkazy nebo připojeny důkazy – nejde o vadu žaloby bránící pokračování v řízení

4. Žaloby musí být patrné, čeho se navrhovatel domáhá – žalobní návrh – petit

- petit musí být jasný, srozumitelný, určitý
 - o konkrétní částka a měna
 - o přesná specifikace druhově určených věcí (množství, druh, jakost)
 - o u movité věci – označit alespoň tak, aby byla odlišitelná od ostatních věcí v držbě žalovaného
 - o nemovitá věc – obec, katastrální území, parcelní číslo
 - o není nutné uvádět konkrétní výši úroků z prodlení
 - o od kdy změna výživného
 - o není nezbytně nutná lhůta k plnění
- soud je návrhem vázán - výjimka § 153 odst. 2 a řízení, která lze zahájit i bez návrhu (§ 26 ZŘS)
- snížení požadavků tam, kde soud není vázán žalobním návrhem
- jednoduchý (jeden nárok) a složený (více nároků) – prostý, eventuelní, alternativní, alternativa facultas

5. Datum a podpis

- bez podpisu nelze v řízení pokračovat

6. Další náležitosti žaloby

- např. návrh na vydání předběžného opatření, návrh na zajištění důkazu
- právní posouzení věci není obligatorní náležitostí žaloby

Vady žaloby → v případě, že je žaloba neurčitá, nesrozumitelná nemá všechny náležitosti, předseda senátu usnesením vyzve žalobce, aby ji opravil nebo doplnil, proti tomuto usnesení není odvolání přípustné. K odstranění je dána soudcovská lhůta, výzva k odstranění vad = musí obsahovat poučení o tom, v čem vytýkané nedostatky spočívají a jakým způsobem je má žalobce odstranit, musí vystihovat, co konkrétně v daném případě činí z žaloby nesprávné nebo neúplné podání, soud nesmí žalobce poučovat o hmotných právech, tj. například mu sdělit, jak má být žaloba formulována, aby byla úspěšná, odstranění vad žaloby = pokud odstraní, je možné žalobu projednat a rozhodnout ve věci samé, platí, že žaloba byla bez chyb už od počátku, účinky již od podání, pokud neopraví = nelze pro tento nedostatek pokračovat, soud žalobu zamítne, o tom musí být žalobce poučen, pokud je uplatňováno více nároků a jen jeden z nich vykazuje ty vady, pro které nelze pokračovat, zamítne se žaloba jen ve vztahu k tomuto nároku, zvážení, zda jde o vadu bránící pokračování v řízení je zcela na úvaze soudu, záleží na konkrétních okolnostech, proti usnesení o odmítnutí je přípustné odvolání, usnesení nevytváří překážku věci rozsouzené, lze žalobu podat znovu, odmítnutí se doručuje pouze žalobci, pokud lze pokračovat, tak nedojde k zamítnutí, ani pokud žalobce neopraví

11. Dispoziční úkony účastníků – změna a zpětvzetí žaloby, soudní smír, vzájemná žaloba, uznání nároku, kompenzační námitka

ZPĚTVZETÍ ŽALOBY (§ 96 OSŘ)

= procesní úkon žalobce adresovaný soudu, jímž projevuje vůli, že o projednání svého návrhu nemá zájem a netrvá na tom, aby o něm bylo meritorně rozhodnuto

- žalobce disponuje řízením
- uplatněný nárok však zpětvzetím žaloby nezaniká a lze ho uplatnit znovu
- pokud jsou splněny předpoklady k zastavení řízení, tak soud usnesením řízení zastaví (usnesení o zastavení nevytváří překážku věci rozsouzené, neboť se jedná o procesní rozhodnutí → tedy rozhodnutí o zastavení řízení nebrání, aby žalobu podal znovu)
- § 15 ZŘS – zpětvzetí návrhu v řízeních, která lze zahájit i bez návrhu – soud může rozhodnout o neúčinnosti zpětvzetí
 - soud totiž může dospět k závěru, že i když by došlo ke zpětvzetí- zamítnutí žaloby, stejně by musel řízení sám ex officio → lze tedy rozhodnout o neúčinnosti zpětvzetí (POUZE V ŘÍZENÍ, KTERÉ JE MOŽNÉ ZAHÁJIT EX OFFICIO- SOUDEM)
- Souhlas žalobců se zpětvzetím žaloby vyžadován u nerozlučného společenství (§ 91 (2)- demonstrativní)

Postup při zpětvzetí

- Zpětvzetí je možné až do právní moci rozhodnutí, jímž se řízení končí – jinak soud rozhodne o neúčinnosti (§ 96 odst.5 OSŘ)
- Obecné náležitosti podání (§ 42 odst. 4),
- zpětvzetí žaloby nemusí být odůvodněno
 - soud po důvodu zpětvzetí stejně bude pátrat- žalobce musí sdělit důvody- př. v případě, kdy žalovaní nebudou souhlasit se zpětvzetím, nebo když soud bude rozhodovat o nákladech řízení a v rámci toho bude muset posoudit, z čí viny došlo k zastavení řízení
- z podání učiněného žalobcem musí jasně vyplývat, že jde o zpětvzetí
- Žalobu lze vzít zpět zcela nebo z části
- odvolání zpětvzetí žaloby- jen tehdy, jestliže odvolání dojde soudu nejpozději současně se zpětvzetím žaloby (§ 41a odst.4 OSŘ). Zpětvzetí zpětvzetí žaloby zákon neumožňuje

Postup soudu a ostatních účastníků po zpětvzetí

- Soud vyzve ostatní účastníky, tj. žalované či ostatní účastníky řízení dle ZŘS, aby se vyjádřili (a poskytne k tomu přiměřenou lhůtu)
- „ostatní účastníci“ - ve sporném řízení- účastníci na straně žalované, nesporné- všichni ostatní účastníci
- Relevantní je nesouhlas ostatních účastníků
 - nesouhlas musí řádně odůvodnit
 - vážnost důvodu k nesouhlasu posuzuje soud – nesouhlas se zpětvzetím žaloby musí být založen na právním či jiném oprávněném zájmu žalované strany, odůvodňující požadavek, aby o žalobě bylo meritorně rozhodnuto

Rozhodnutí o zpětvzetí žaloby

A. Neúčinnost zpětvzetí

- Pokud soud posoudí nesouhlas účastníků jako důvodný (nesouhlas z vážných důvodů)
- rozhodne, že zpětvzetí žaloby je neúčinné – usnesením, odvolání je přípustné, řádně odůvodněno
- Po rozhodnutí o neúčinnosti pokračuje dále v řízení

O neúčinnosti zpětvzetí soud dále rozhodne bez dalšího tehdy:

- došlo-li ke zpětvzetí až po právní moci rozhodnutí (§ 96 odst. 5 OSŘ)
- pokud jsou splněny podmínky pro zahájení řízení i bez návrhu (§ 15 ZŘS, použití § 96 OSŘ)
- + zákonem č. 296/2017 byl do OSŘ přidán další důvod pro rozhodnutí o neúčinnosti zpětvzetí- v § 96 odst.6 OSŘ⁴

→ pokud není důvod pro rozhodnutí o neúčinnosti zpětvzetí návrhu, soud **řízení zastaví**

B. Zastaví řízení

- Pokud účastníci nevyjádřili nesouhlas
- Soud nesouhlas nepovažuje za důvodný- musí to soud odůvodnit
- Soud zastaví řízení bez dalšího, dojde-li ke zpětvzetí žaloby dříve, než začalo jednání (§ 96 odst.4 OSŘ) (jsou i výjimky, kde když by došlo ke zpětvzetí, mohlo by to narušit pr.na spravedlivý proces- II. ÚS 1860/12 (vypořádání SJM))
- Pokud došlo ke zpětvzetí jen z části – soud zastaví řízení jen z části
- Proti usnesení o zastavení řízení je odvolání přípustné
- usnesení o zastavení řízení nezaládá překážku *rei iudicatae*
- Pokud dojde ke zpětvzetí až po vydání rozhodnutí – zastavení řízení + zrušení rozhodnutí (i tedy, bylo zpětvzetí učiněno až v rámci odvolacího řízení až poté, co soud odvolací vydal rozhodnutí) (§ 96 odst.2 OSŘ)

Rozhodnutí o nákladech

- Pokud dojde k zastavení řízení – soud rozhoduje o nákladech dle § 146 odst. 1 písm. b) OSŘ nebo § 146 odst. 2 OSŘ (výjimka z § 146 odst.1b))
- § 146 – žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů
- Pokud dojde ke zpětvzetí žaloby jen z části – soud o náhradě nákladů řízení **nerozhoduje** (§ 151 odst. 1 OSŘ)

Zpětvzetí žaloby v odvolávacím řízení (§ 222a OSŘ)

- vezme-li žalobce za odvolacího řízení zpět žalobu, odvolací soud zcela, popříp. v rozsahu zpětvzetí žaloby, zruší rozhodnutí soudu 1.stupně a řízení zastaví. Odvolací soud rozhodne i o nákladech řízení před soudem 1.st. a soudem odvolacím
- jestliže ostatní účastníci v vážných důvodech nesouhlasí se zpětvzetím – odvolací soud rozhodne, že zpětvzetí není účinné → pokračuje v odvolacím řízení

⁴ novela vychází z mylného názoru.. následkem novelty je pouze to, že žalobce je nucen vést řízení, které pro něho musí skončit zamítnutím žaloby, a to i v případě, že jeho nárok byl oprávněný, tak i v případě, že nebyl, neboť již bylo plněno

- žalobce může vzít žalobu zpět i po vyhlášení rozhodnutí odvolacím soudem. Řízení pak zastaví soud 1.st. a zruší rozhodnutí soudu 1.st. i odvolacího soudu

Fikce zpětvzetí žaloby

- OSŘ přímo neuvádí, ale obsahuje ji
- Nedostaví-li se žalobce k přípravnému jednání, ačkoliv byl řádně a včas předvolán nejméně 20 dnů předem, aniž by se omluvil, soud řízení zastaví → má se za to, že žalobce vzal žalobu zpět

ZMĚNA ŽALOBY (§ 95 OSŘ)

- Ke změně může dojít i v řízeních dle ZŘS – užíje se přiměřeně § 95 OSŘ). soud však může v řízeních, která lze zahájit i bez návrhu překročit návrhy účastníků a přisoudit něco jiného nebo více → menší význam než ve sporném řízení

Změnou žaloby se rozumí:

- Žalobce na základě stejného skutkového stavu požaduje stejné plnění, ale ve větším rozsahu = **rozšíření návrhu**
- Žalobce na základě stejného skutkového stavu požaduje **jiné plnění**
- Žalobce na základě stejného skutkového stavu požaduje **na místo splnění povinnosti vydání určujícího výroku a naopak**
- Žalobce požaduje **stejně plnění**, ale **na základě jiného** skutkového stavu
- Žalobce požaduje **jiné plnění na základě jiného** skutkového stavu
- Žalobce se **změnou skutkového stavu mění i právní posouzení věci**

= ke změně žaloby může dojít v **petitu**, v **textu** nebo v **obou** těchto částech současně

- Ke změně žaloby nutný souhlas všech nerozlučných společníků

- Obecné náležitosti § 42 odst. 4 OSŘ

- **odvolání změny žaloby**- jen tehdy, pokud odvolání dojde soudu nejpozději současně se změnou (§ 41a odst.4 OSŘ)

- změnou žaloby není pouhá změna právního důvodu žaloby

- X doplnění nebo upřesnění žaloby- nelze považovat za změnu žaloby!

Postup soudu po změně žaloby

- Ke změně žaloby nutný souhlas soudu

- Rozhodné je, zda dosavadní výsledky řízení mohou být podkladem pro řízení o změněné žalobě (ohled na zásadu hospodárnosti)

- Proti rozhodnutí o připuštění/nepřipuštění změny žaloby není odvolání přípustné § 202 odst. 1 písm. d) OSŘ

- o připuštění změny rozhoduje soud **usnesením**

- Pokud soud nepřipustí změnu žaloby – soud pokračuje v řízení o původní žalobě

– žalobce může podat žalobu novou (kvantitativní změna) či vzít žalobu zpět a podat novou (kvalitativní změna žaloby)

ZŽ a Koncentrace řízení

- Bude-li soudem připuštěna změna žaloby, nejsou tím účinky koncentrace řízení dotčeny (§ 118b odst. 2 OSŘ)

– tzn. jestliže je řízení zkoncentrováno, žalobce nebude moci po změně žaloby uvádět nové skutečnosti a důkazy vztahující se ke změněné žalobě, ledaže půjde o výjimku z koncentrace řízení (§ 118b)

Účinky změny žaloby

- Hmotněprávní i procesněprávní **účinky změny žaloby** nastávají i okamžiku, kdy žaloba dojde soudu – nikoliv až rozhodnutím o připuštění změny žaloby

- př. hmotněprávní (př.stavení běhu promlčecí lhůty), procesněprávní (př.překážka věci zahájené)

- Pokud soud změnu nepřipustí – účinky změny žaloby nenastanou

V odvolací řízení

- Změna žaloby v odvolacím řízení není výslovně vyloučena § 216 odst. 1

- V odvolacím řízení nelze uplatnit nový nárok § 216 odst. 2 – nový nárok = nárok, který nemá žádnou skutkovou souvislost s dříve uplatněným nárokem

- Problematická je změna žaloby i ve vztahu k principu neúplné apelace, který se uplatňuje v odvolacím říz.

SOUDNÍ SMÍR (§ 99 OSŘ)

- uzavírán v rámci klasického nalézacího řízení

X smír přetorský uzavřený ve smírčím řízení (§ 67 a násl. OSŘ)

- rozdíl- Pokud je pokus o Přetorský smír neúspěšný, řízení končí a soud nemůže rozhodnout ve věci samé. Naproti tomu pro Soudní smír platí, že pokud povaha věci smír nepřipouští nebo účastníci se o smíru nedohodnou, řízení pokračuje až do rozhodnutí soudu ve věci samé.

- Účastníci mohou skončit řízení soudním smírem, připouští-li to **povaha věci** (co je a není povahou věci řeší judikatura)

- povaha věci připouští uzavření zpravidla ve věcech v nichž jsou účastníci v typickém 2stranném poměru (jestliže hmotněprávní úprava nevyklučuje, aby si mezi sebou upravili právní vztahy dispozitivními úkony)

- Uzavření smíru vyloučeno:

- Ve věcech, v nichž lze zahájit řízení i bez návrhu
- Ve věcech osobního stavu (rozvod manželství, prohlášení za mrtvého, omezení ve svéprávnosti,...)
- Ve věcech, v nichž hmotné právo neumožňuje dohodu účastníků
- Tam, kde má být vydáno konstitutivní rozhodnutí, není-li zde možná dohoda
- Vyloučeno zvláštním právním předpisem (§ 273 Ins.Zák)

Postup při uzavírání smíru

- Soud se má vždy **pokusit o dosažení smíru mezi účastníky**

- není tedy nutné, aby účastníci v průběhu řízení sami soudu předložili dohodu s návrhem na schválení smíru, ale soud má podniknout **aktivní kroky** vedoucí ke smírnému řešení věci

- k pokusu o smír má dojít **při jednání**, ale nařídí-li soud **přípravné jednání**, k pokusu o smír má dojít **již v této fázi**

- Za tím účelem zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska NS a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim **doporučí možnosti** smírného vyřešení sporu (hmotněprávní poučovací povinnost- poučení nad rámec obecné pouč.pov. v § 5 osř)

Rozhodnutí o smíru

- **Soudní smír je procesní smlouvou, jejímž předmětem je ukončení řízení**
- **Obsahem** smíru uzavřeného účastníky je jejich **hmotněprávní dohoda** – nejčastěji ve formě narovnání, započtení atd.
 - lze jej uzavřít o celém předmětu řízení, o části či jen jeho základu
 - smír může svým obsahem překročit rámec předmětu řízení
 - u nerozlučného společenství účastníků- souhlas všech se smírem (§ 91 (1) osř)

X Od smíru je nutno odlišit dohody o předmětu řízení § 10 ZŘS – např. dohoda rodičů o úpravě práv a povinností k dítěti – o schválení rozhoduje soud rozsudkem

- Soud schválí/neschválí smír usnesením
- Soud smír **neschválí**, je-li **v rozporu s právními předpisy** – hmotněprávní dohoda nemá žádné právní účinky
 - hmotněprávními i procesními předpisy! (odvozeno judikaturou)
 - pokud neschválí, pokračuje se v řízení
- **Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku** – doručením usnesení
 - když není následně plněno na soudem schváleného smíru, jedná se o exekuční titul (smír bude tím ex.tit.)
- Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neujednali-li si účastníci ve smíru něco jiného
- Lze uzavřít i v odvolacím řízení (jde o změnu původního rozhodnutí)

Opravné prostředky a jiné prostředky nápravy

- Proti usnesení o **schválení** smíru **není odvolání přípustné**, odvolání je přípustné pouze proti výroku o nákladech řízení
- Proti usnesení o **neschválení** smíru **odvolání přípustné je**
- proti rozhodnutí o schválení smíru je přípustná **žaloba na obnovu řízení, žaloba pro zmatečnost**
- Speciální prostředek nápravy – žaloba o zrušení usnesení o schválení smíru (**žaloba o neplatnost smíru**) – návrh lze podat do 3 let od právní moci usnesení o schválení smíru (hmotněprávní lhůta)
 - Věcně přísl. – Okresní soud, Místně přísl. – obecný soud žalovaného
 - jediný důvod – neplatnost schválené dohody
 - pokud soud usnesení zruší – vyrozumí soud, který vedl řízení a ten bude pokračovat v řízení

DISPOZIČNÍ ÚKONY ÚČASTNÍKŮ – VZÁJEMNÁ ŽALOBA, UZNÁNÍ NÁROKU, KOMPENZAČNÍ NÁMITKA

VZÁJEMNÁ ŽALOBA (§ 97, 98 OSŘ)

- Přiměřené použití ustanovení o žalobě, změně žaloby a vzetí zpět
- Pouze v řízeních **sporného** charakteru
- **účel institutu vzájemné žaloby**- dosáhnout rychlého a hospodárního vyřešení vzájemných sporů mezi žalobcem a žalovaným. O žalobě a vzájemné žalobě totiž probíhá 1 řízení

X **námítka započtení (kompenzační námitka)** – námitka žalovaného směřující k zamítnutí žaloby proto, že žalovaná pohledávka započtením zanikla = pouhá obrana proti návrhu (může dojít pouze k zamítnutí žaloby, nikoliv k plnění vzájemné žaloby)

VZÁJEMNÁ ŽALOBA X NÁMITKA ZAPOČTENÍ

Vzájemná žaloba:

- Pohledávka může být jiného druhu nebo stejného druhu
- žalovaný vůči žalobci uplatňuje svůj nárok (pohledávku)

Námítka započtení:

- Pohledávka **stejného** druhu a žalovaný požaduje započíst stejně nebo méně, než uplatnil žalobce
- nesměřuje k uplatnění nároku, žalovaný chce docílit pouze k zamítnutí žaloby z důvodu toho, že došlo k tomu započtení (tedy zániku pohledávky)
- vznáší žalovaný s cílem dosáhnout zamítnutí žaloby z důvodu započtení aniž by požadoval přisouzení plnění

- Soud by měl vždy primárně přihlídnout k vůli žalovaného
 - vzájemnou žalobu uplatní žalovaný **tam, kde neuznává nárok žalobce a zároveň po žalobci požaduje plnění své pohledávky**. Pokud by uznával nárok žalobce, šlo by o námitku započtení
- **Námitku započtení lze uplatnit i in eventum („v případě, že soud dojde k závěru, že pohledávka žalobce je oprávněna“)**

- O námitku za počtení se jedná v **případě, že žalovaný namítá k započtení pohledávku stejného druhu ve stejné výši nebo menší, než byla uplatněno žalobcem. O vzájemnou žalobu pak půjde v části, kterou žalovaný požaduje více než žalobce.**

Pokud by se žalovaný domáhal pouze zamítnutí žaloby a nepožadoval by přisouzení rozdílu mezi pohledávkou žalobce a jeho pohledávkou, soud posoudí toto podání pouze jako kompenzační námitku

ŘÍZENÍ O NÁMITCE ZAPOČTENÍ

- Uplatněním námitky započtení dochází ke **stavení běhu promlčecí lhůty** (§ 648 NOZ)
- Námitka započtení je **pouhou obranou proti návrhu** - spjata s řízením o žalobě žalobce
 - nemůže být vyloučena k samostatnému řízení
- Pokud dojde k **zastavení** řízení o žalobě – soud o námitce započtení nerozhoduje
- Námitku započtení lze uplatnit, bez ohledu na to, že pohledávka namítaná k započtení je předmětem jiného řízení – není zde překážka věci zahájené (ani naopak)
- samotná námitka započtení je procesní povahy a může být uplatněna kdykoli za řízení

ŘÍZENÍ O VZÁJEMNÉ ŽALOBĚ

- Podáním žaloby dochází ke **stavení běhu promlčecí lhůty a prekluzivní lhůty** (§ 648, § 654 odst.2 NOZ)
- Vzájemná žaloba je **spojena do 1 řízení** s původní žalobou – pro MP- platí § 89 OSŘ
 - spojení věci není přípustné tam, kde platí výlučná místní příslušnost, rozdílná věcná příslušnost (okres x kraj), rozdílné obsazení soudu (samosoudce x senát)- § 88 OSŘ
 - soud může vzájemnou žalobu vyloučit k samostatnému řízení
- Podání žaloby – překážka věci zahájené, rozhodnutí o vzájemné žalobě – překážka věci rozsouzené
- Pokud dojde k zastavení řízení o původní žalobě – soud pokračuje v řízení o vzájemné žalobě

ROZHODNUTÍ O NÁMITCE ZAPOČTENÍ

- Soud se nejprve zabývá otázkou **důvodnosti** pohledávky uplatněné žalobou
 - Pokud **není žaloba důvodná** – zamítne žalobu a kompenzační námitkou se nezabývá
 - Pokud **je žaloba důvodná a není důvodná pohledávka** uplatněná v námitce započtení – vyhoví v plném rozsahu žalobě

- Pokud **jsou důvodné obě pohledávky** – soud žalobu zcela nebo z části zamítne, námitkou započtení se zabývá v odůvodnění rozhodnutí (do výroku se nepromítne v podobě nějakého samostatného výroku)

ROZHODNUTÍ O VZÁJEMNÉ ŽALOBĚ (a NZ)

- Soud rozhoduje o žalobě a vzájemné žalobě v 1 rozhodnutí, 2 samostatnými výroky
- je možné, že žalobce uplatní kombinaci Vzájemné žaloby + Kompenzační námitky
 - Pokud započitatelná pohledávka stejného druhu – původní žaloba zamítnuta (započtení) + uložení žalobci zaplatit rozdíl ve výši obou pohledávek
 - Pokud původní pohledávka neopodstatněná – zamítnutí žaloby + uložení povinnosti zaplatit pouze rozdíl
 - Pokud neopodstatněná pohledávka žalovaného – vyhovění žalobě zamítnutí rozdílů

Příklad: - žalobce žaluje na 100k a žalovaný vůči němu uplatňuje 150k (100k ve formě KN a 50k ve formě VŽ) → rozhodnutí soudu bude následující

- pokud byla původní žaloba i ta námitka započtení důvodná, tak je původní žaloba zamítnuta v důsledku započtení a soud bude rozhodovat jen o VŽ (tedy o těch 50k, a pokud dojde k závěru, že je nárok opodstatněný, tak žalobce bude muset platit)
- pokud je původní pohledávka žalobce je neopodstatněná- zamítnutí žaloby a bude rozhodovat jen o těch 50k, které byly uplatněny vzájemnou žalobou
- pokud je pohledávka žalovaného neopodst., ale je opodst. pohledávka žalobce- soud vyhovění žalobě žalobce a co se týče toho rozdílu, který byl uplatněn vzájemnou žalobou, tak tady do toho rozdílu (50k) tu vzájemnou ž. zamítne

UZNÁNÍ NÁROKU

= **dispoziční úkon žalovaného, kterým v řízení uznává žalobcem uplatněný nárok**

- Pokud je žalovaných několik a jsou v postavení nerozlučných společníků – nutný souhlas všech
- Uznání nároku = procesněprávní úkon x uznání dluhu (§ 2053 a násl. NOZ)
 - to, že došlo k uznání dluhu neznámá, že došlo k uznání nároku
- Uznání nároku vede k vydání rozsudku pro uznání
- Obecné náležitosti podání § 42 odst. 4 OSŘ
- K uznání nároku může dojít zcela, zčásti nebo pouze co do základu nároku
- vydání rozsudku pro uznání je projevem zásady formální pravdy
- hlavní účel- rychlost a hospodárnost říz.
- možné je **odvolání uznání nároku**- pouze za podmínek v § 41a ods.4 OSŘ

Rozsudek pro uznání

- Uzná-li žalovaný nárok **zcela** nebo uzná-li **základ** nároku – soud rozhodne rozsudkem pro uznání bez dalšího
- Uzná-li žalovaný nárok jen **z části** – soud rozhodne částečným rozsudkem pro uznání jen na návrh žalobce
- Soud je povinen rozhodnout rozsudkem pro uznání
- **Omezené odvolací důvody** § 205b OSŘ
 - odvolání je však přípustné i v bagatelních věcech (§ 202 odst. 2)
- K uznání nároku může dojít i v odvolacím řízení

Fikce uznání nároku

- Soud rozhodne rozsudkem pro uznání také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 153a odst. 3 OSŘ) = fikce uznání nároku
- Fikce uznání nároku - § 114b OSŘ a § 114c OSŘ

§ 153a

(3) Rozsudkem pro uznání rozhodne soud také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 114b odst. 5 a § 114c odst. 6).

kompenzační námitka= NÁMITKA ZAPOČTENÍ (znovu, shrnutí)

- pohledávka stejného druhu a žalovaný požaduje započíst stejně nebo méně, než uplatnil žalobce
- soud by měl vždy primárně přihlídnout k vůli žalovaného
- námitku započtení lze uplatnit i in eventum **řízení**
- uplatněním námitky započtení dochází ke stavení běhu promlčecí lhůty (§ 648 NOZ)
- námitka započtení je pouhou obranou proti návrhu - spjata s řízením o žalobě žalobce – nemůže být vyloučena k samostatnému řízení
- pokud dojde k zastavení řízení o žalobě – soud o námitce započtení nerozhoduje
- námitku započtení lze uplatnit, bez ohledu na to, že pohledávka namítaná k započtení je předmětem jiného řízení – není zde překážka věci zahájené (ani naopak)
- **rozhodnutí**
- soud se nejprve zabývá otázkou důvodnosti pohledávky uplatněné žalobou
- pokud není žaloba důvodná – zamítne žalobu a kompenzační námitkou se nezabývá
- pokud je žaloba důvodná a není důvodná pohledávka uplatněná v námitce započtení – vyhovění v plném rozsahu žalobě
- pokud jsou důvodné obě pohledávky – soud žalobu zcela nebo z části zamítne, námitkou započtení se zabývá v odůvodnění rozhodnutí
- = Námitka žalovaného směřující k zamítnutí žaloby proto, že žalovaná pohledávka kompenzací zanikla
- Pouhá obrana proti návrhu
- Žalovaný uplatňuje pohledávku stejného druhu a požaduje stejně, co uplatnil žalobce, nebo požaduje méně, než bylo uplatněno žalobcem
- Jedná se o hmotněprávní jednání
- Dochází ke stavení běhu promlčecí lhůty
- Není dispozičním úkonem účastníka, nesměřuje k zahájení řízení
- **Nelze ji vyloučit k samostatnému řízení**, vezme-li žalobce žalobu zpět, soud řízení zastaví a dále nepokračuje v řízení o kompenzační námitce
- Není o ní rozhodováno v samostatném výroku soudního rozhodnutí
- Ve výroku se však projeví, pokud je důvodná
- *Pokud má např. žalobce za žalovaným pohledávku ve výši 120 000 Kč a žalovaný za žalobcem uplatní kompenzační námitku ve výši 20 000 Kč, soud rozhodne o žalobě tak, že co do částky 20 000 Kč žalobu zamítne a co do částky 100 000 Kč ji vyhovění*
- Lze ji uplatnit bez ohledu na to že pohledávka namítaná k započtení je předmětem jiného řízení před soudem
 - o Toto řízení nevytváří vůči námitce započtení **překážku věci zahájené**
- totéž platí i pro překážku **věci rozsouzené**

- kompenzační námitka v odvolacím řízení
 - o je přípustná pouze pokud došlo k započtení a zániku pohledávky po vyhlášení rozhodnutí soudu 1. stupně
 - o jedná se o nové skutečnosti dle § 205a odst. 1 písm. f) OSŘ
 - o jinak nejpozději do vyhlášení, resp. vydání rozhodnutí na 1. stupni

12. Smírčí a zajišťovací řízení (obecně, přehled, předběžné opatření s výjimkou zvláštních předběžných opatření)

- soud může před zahájením nalézacího řízení činit úkony, jež souvisejí s případným budoucím nalézacím řízením (zajištění důkazů, předběžná opatření...) či jako tzv. předběžné řízení provést na návrh smírčí řízení

- **Smírčí řízení** – předběžné řízení - vydání tzv. přetorského smíru
- **Zajišťovací řízení** - zajištění důkazu, zajištění předmětu důkazního prostředku, nařízení předběžného opatření

Smírčí řízení (§ 67 – 69 OSŘ, § 99 OSŘ)

- Druh civilního procesu
- Výsledkem tzv. **přetorský smír** (x odlišovat od soudního smíru, který je v průběhu řízení)
- Funkce- prevence zahájení nalézacího řízení za současného vyřešení sporu.
- Zahájeno **pouze na návrh – dispoziční princip**
- **Dobrovolnost účasti** na smírčím řízení

Součinnost nebo přítomnost účastníků nelze žádným způsobem vynucovat (§ 68 odst. 2 OSŘ).

- Návrh musí obsahovat- obecné náležitosti podání (§ 42 (4) osř), návrh na provedení pokusu o smír a jeho schválení (vlastní znění smíru není obligatorní náležitostí)
- S podáním návrhu na schválení smíru nejsou spojeny stejné hmotněprávní ani procesní účinky jako má podle zákona podání žaloby, resp. návrh na zahájení nalézacího řízení. (*Usnesení ÚS ze dne 2. června 1997, sp. zn. III. ÚS 144/97*)
 - § 647 NOZ ??? – šlo by užít ke smírčímu řízení? Šlo by nad tím uvažovat, můžeme popřemýšlet
- **§ 99 OSŘ – poučovací povinnost soudu**
 - při pokusu o smír předseda senátu zejména s účastníky probere věc, **upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek** týkající se věci a **podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu**. Je-li to s ohledem na povahu věci vhodné, upozorní předseda senátu účastníky rovněž na možnost využití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách.
 - nejde o porušení zásady rovnosti, musí se poučovat tak, aby nedošlo k tomu porušení, nemůže zřetelně zvýhodňovat některou strany, musí se jednat o objektivní věci (nelze upozornit některou stranu na promlčení atd.)
- v § 67 odst. 1 OSŘ upravena **věcná a místní příslušnost soudu**
 - **Věcná příslušnost** - soud věcně příslušný k rozhodování konkrétní věci, v níž má být schválen smír. Pokud věcně příslušný krajský soud, může vedle něj provést smírčí řízení a o schválení přetorském smíru rozhodnout i soud okresní.
 - **Místní příslušnost** stanovena zcela volně
- **Výsledek smírčího řízení: tzv. přetorský smír**
- Smír lze uzavřít pouze v těch věcech, u nichž to **připouští jejich povaha** (srov. např. sp. zn. 22 Cdo 5170/2007)
 - *Povaha věci*= zákon výslovně neuvádí, co to je.
 - = takové věci, v nichž mohou účastníci volně disponovat svými právy a povinnostmi (projev autonomie vůle), tj. nebrání jim v tom žádná zákonná překážka
 - nelze uzavřít tedy smír např. ve věcech statusových a tam, kde nalézací řízení lze zahájit i bez návrhu...

- **Obsahem:** dohoda o hmotněprávním určení příslušných práv a povinností (př. narovnání, dohoda, vzdání se práva, započtení, privativní novace,...)

Smírčí řízení – smír

- Rozhodnutí soudu ve formě **usnesení** (schvaluje/neschvaluje smír)
- a) **Neschválí jej**, je-li v **rozporu** s právními předpisy (§ 99 odst. 2 OSŘ).
 - **Nárok na schválení smíru?**
- b) **Nedojde-li k uzavření** smíru nebo **nedostaví-li se** některý z účastníků k soudu → smírčí **řízení se tím končí** (žádné rozhodnutí)
- c) **Schválí smír** → rozhodnutí ve věci samé - účinky pravomocného rozsudku (*res iudicata*) – exekuční titul
 - neschválí-li smír, v řízení nepokračuje, resp. nedochází automaticky k navázání nalézacího řízení, neboť zde chybí návrh na jeho zahájení (není splněna podmínka řízení)
- **Náhrada nákladů řízení** (§ 146 odst. 1 písm. a) OSŘ)
 - žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení
 - ohledně náhrady nákladů řízení došlo k odlišnému uspořádání v dohodě v rámci smíru → soud v rámci - schválení smíru schválí i dohodu o náhradě nákladů řízení
 - poplatek za podaný návrh na smírčí řízení se nevybírání, platí se jen za schválený smír
- **Opravné prostředky**
 - **usnesení o neschválení smíru** - přípustné **odvolání** (*a contrario* § 202 odst. 1 písm. f) OSŘ,
 - **usnesení o schválení smíru - žaloba na neplatnost smíru**
 - do 3 let od právní moci usnesení
 - O žalobě soud rozhodne rozsudkem, tak, že zruší usnesení o schválení smíru, je-li smír podle hmotného práva neplatný (§ 99 odst. 3 OSŘ).
- Možné podání **žaloby na obnovu řízení** či **žaloby pro zmatečnost**.

Zajištění důkazu podle § 78 OSŘ - obecné zajištění důkazu

- Je-li důvodná obava, že v pozdější době **nebude možno důkaz v řízení vůbec provést** nebo **jen s velkými obtížemi**, může soud **na návrh i před zahájením řízení** takový důkaz zajistit (§ 78 odst. 1 OSŘ)
 - Př. svědek, který by měl vypovídat v následujícím nalézacím řízení je nemocen a hospitalizován, je tedy důvodná obava, že umře, než dojde k nalézacímu řízení- resp. než dojde k nařízení jednání a on by mohl vypovídat- proto požádá soud návrhem k zajištění tohoto důkazu

- **Návrh na zajištění důkazu**
 - náležitostí každého podání dle § 42 odst. 4 OSŘ + **vyličení okolností**, pro něž je důvodné provést zajištění důkazu, dostatečnou identifikaci důkazu, co jím má být prokázáno a v jaké věci má být takto zajištěný důkaz použit
- **Zajištění- formou provedení důkazu** – sepsání **protokolu**
 - (př. ke svědkovi se dostaví osoba pověřená, která jej vyslechne a protokol sepiše, pokud by šlo třeba o ohledání- dostaví se příslušná soudní osoba a provede ohledání věci a sepiše protokol a ten se pak bude číst v řízení)
- **Příslušný soud:** ten, který je příslušný k řízení nebo soud, v jehož obvodu je ohrožený důkaz (§ 78 odst. 2 OSŘ).
- Při provádění důkazu mají účastníci právo být přítomni, leda by hrozilo nebezpečí z prodlení
- Soud návrh na zajištění důkazu **zamítne** usnesením, nejsou-li splněny podmínky dle § 78 odst. 1 OSŘ (není důvod, nepůjde-li o důkazy potřebné k rozhodování o pozdější žalobě (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. října 1993, sp. zn. 5 Cmo 167/92)
- K zajištění důkazu může dle § 78a OSŘ dojít také **notářským či exekutorským zápisem** o skutkovém ději nebo o stavu věci, jestliže se skutkový děj udál v přítomnosti notáře nebo soudního exekutora nebo jestliže notář nebo soudní exekutor osvědčil stav věci.
 - Notářský či exekutorský zápis má povahu **veřejné listiny**
- **Zajištění důkazu mimo zajišťovací řízení – v rámci nalézacího řízení § 102 odst. 2 OSŘ (i bez návrhu)**
 - Př. podám žalobu, tím se zahájí řízení a zároveň zde vyvstane potřeba zajistit důkaz, protože třeba při 1. nebo 2. jednání jej nepůjde předvést nebo jen s velkými obtížemi- soud může i bez návrhu k zajištění přistoupit (opět se provede důkaz a pak musí být sepsán protokol)

Zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z **DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ § 78b OSŘ**

- zaveden s účinností od 22. května 2006 zák. č. 216/2006 Sb. v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES ze dne 29. 4. 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví
- ve věcech týkajících se **práv z duševního vlastnictví** jak před zahájením řízení, tak i v jeho průběhu (§ 102 odst. 3 OSŘ).
- **Fyzickým odnětím předmětu**, jenž může sloužit jako důkazní prostředek, a jeho uschování u soudu nebo u vhodného schovatele pro účely provedení dokazování v rámci soudního řízení ve věci samé.
- **přednost má mírnější zásah** → užije se (§ 78b odst. 2 OSŘ) jen tehdy, nebylo-li dosaženo účelu obecným zajištěním (§ 78, 78a)
 - mírnější zásah- notářský/exekutorský zápis dle § 78a nebo v obecné zajištění důkazu § 78
 - až pokud nejde použít § 78 či § 78a, tak lze přistoupit k tomuto fyzickému odnětí

Návrh

- **pouze na návrh** toho, kdo osvědčil porušení práva z duševního vlastnictví
 - „osvědčil“ = přesvědčivé vyličení okolností zakládajícím dostatečnou míru pravděpodobnosti těchto tvrzení
- **musí obsahovat:** vedle obecných náležitostí podání (§ 42 odst. 4) i označení účastníků řízení (navrhovatel, ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu, ten, kdo má zajišťovaný předmět důkazního prostředku u sebe) + **identifikaci předmětu důkazního prostředku**, o jehož zajištění žádá, věc, pro niž má být předmět zajištěn
- podáván ke **krajskému soudu**, v jehož obvodu je zajišťovaný předmět důkazního prostředku (§ 78c odst. 1 OSŘ).
- Nutno složit tzv. **jistotu**, uloží-li mu to soud - maximální výše 100 000 Kč
 - Nesložil-li – soud návrh odmítne
- Usnesením **nařídí zajištění** + uloží **povinnost podat návrh** na zahájení řízení ve věci samé/ **zamítne návrh**
- **Nařízeno zajištění** - předmět dobrovolně **nepředán** → odebrání soudem ihned poté, co tomu, kdo jej má u sebe bude doručen stejnopis vyhotovení usnesení o nařízení zajištění předmětu důkazního prostředku.

Trvání zajištění- zákonem omezeno- buď zánik ex lege a nebo na základě soudního rozhodnutí

- A.) Zajištění předmětu důkazního prostředku **zanikne ex lege** v následujících případech upravených § 78f odst. 1 OSŘ:
1. navrhovatel **nepodal** ve lhůtě určené soudem **žalobu**
 2. v řízení o věci samé byl **proveden důkaz** ohledáním zajištěného předmětu důkazního prostředku
 3. řízení o věci samé bylo pravomocně **skončeno**, aniž by v něm byl proveden důkaz ohledáním zajištěného předmětu důkazního prostředku.
- B.) Na základě soudního rozhodnutí o **zrušení zajištění** dle § 78f odst. 2 OSŘ, protože pominuly důvody, pro které bylo nařízeno.

Náhrada škody či jiné újmy způsobené zajištěním

- **Kdo:** navrhovatel zajištění
- **Komu:** každému, komu zajištěním předmětu důkazního prostředku vznikla
- Předpoklad:
 - 1) zajištěním vznikla škoda či jiná újma
 - 2) došlo k zániku zajištění pro nepodání návrhu na zahájení řízení ve věci samé/ nebylo-li žalobě ve věci samé pravomocným rozhodnutím ani zčásti vyhověno, aniž by právo navrhovatele bylo byt' jen zčásti uspokojeno
- Odpovědnosti se **nemůže zprostit, ledaže by ke škodě nebo jiné újmě došlo i jinak.**
 - Žaloba na náhradu – do 6 měsíců (prekluze) ode dne zániku zajištění dle § 78f odst. 1 písm. a) OSŘ
 - Primární uspokojení z jistoty
 - Nepostačuje-li k uspokojení všech poškozených- rozdělí ji soud poměrně
 - Povinnost navrhovatele zajištění nahradit škodu nebo jinou újmu, která nebyla zajištěna složenou jistotou tím nezaniká

Předběžná opatření

= Usnesení soudu ukládající povinnost účastníku možného budoucího či teprve probíhajícího řízení, popř. 3 osobě.

- slouží k rychlému poskytnutí dočasné ochrany
- má vést k prevenci pokračování porušování práv navrhovatele

- Předpoklad:

- prokázána odůvodněnost zásahu
 - **potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků, nebo**
 - **obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.**
- PO se musí týkat věci, o níž jednat a rozhodovat patří do pravomoci soudu (§ 7 OSŘ)

- upravují tedy vztahy **do budoucna, předběžně a dočasně**

- před zahájením řízení ve věci samé (tzv. zajišťovací řízení),
- Lze vydat i v rámci nalézacího řízení (dle § 102 odst. 1 OSŘ ze stejných důvodů)
- Může být nařízeno i v řízení o opravných prostředcích
- **Není predikcí rozhodnutí ve věci samé!!!**

Nařízení PO

- na návrh
- i bez návrhu - lze-li zahájit řízení i bez návrhu; to neplatí v řízení o pozůstalosti (§ 12 odst. 1 ZŘS).

- **Účastníci řízení:** navrhovatel a ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu.

- Lze uložit povinnost i jinému – lze-li to po něm spravedlivě žádat

- př. v rámci péče soudu o nezletilé- nařizuje se asistovaný kontakt dítěte s rodičem

- **Příslušný soud:** který je příslušný k řízení o věci, nestanoví-li zákon jinak.

- **Uložení povinnosti 3. osobě**

- **Podmínka pro předběžné opatření, spočívající v zákazu prodeje nemovitosti, jejího darování, vložení do obchodní společnosti, zatížení zástavním právem nebo věcným břemenem do skončení řízení konkursu, nařízeného vůči někomu jinému než účastníku řízení, podle § 76 odst. 2 občanského soudního řádu, je splněna, když tato osoba kupuje nemovitost s plným vědomím, že ji kupuje od vlastníka, který řádně neplní své platební povinnosti vůči věřitelům, je proti němu navrženo prohlášení konkursu a v době prodeje byla nařízena ochranná lhůta.**
Nález Ústavního soudu České republiky (II. senátu) ze dne 27. listopadu 1996 sp. zn. II. ÚS 110/96
- **Navržené předběžné opatření může (výjimečně) též směřovat i proti třetí osobě, která není účastníkem řízení ve věci samé. Pak musí být dána totožnost účastníků v řízení ve věci samé a v řízení o návrhu na nařízení předběžného opatření, navíc je však třeba v návrhu označit (ve smyslu určit) též třetí osobu, vůči níž předběžné opatření směřuje (ta se stane účastníkem řízení o nařízení předběžného opatření teprve v okamžiku, kdy je jí předběžným opatřením uložena nějaká povinnost).**

Návrh – náležitosti (srozumitelný, určitý)

- **obecné náležitosti** § 42 odst. 4 o.s.ř.
- **speciální dle § 75 o. s. ř.**
- A. jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušné organizační složky státu, která za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti musí návrh dále obsahovat identifikační číslo osoby (dále jen „identifikační číslo“) právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení.
- pokud by šlo o uložení povinnosti osobě odlišné od účastníků řízení ve věci samé, tak i ji musí navrhovatel řádně identifikovat
- B. vyličení skutečností (důvodnost)
 - 1) o tom, že je třeba, aby byly **zatímně upraveny** poměry účastníků, nebo že je tu **obava**, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen,
- př. **nezbytnost zatímně** upravit výživné pro nezletilé dítě, část pracovní odměny, pokud by šlo o trvání pracovního poměru a navrhovatel by nemohl ze závažných důvodů pracovat..
- podání musí proto být dostatečným podkladem pro závěr soudu o potřebě nařízení PO
- pokud jde o **obavu**- nejde jen o subjektivní pocit, ten pocit musí mít i reálná základ v existujícím chování
 - 2) skutečnosti, které odůvodňují předběžné opatření,
- C. musí být z něj patrné, jakého předběžného opatření se navrhovatel domáhá;
 - Navrhovatel je povinen **připojit k návrhu listiny, jichž se dovolává**
- soud o návrhu nařízení předběžného opatření rozhoduje ve zrychleném režimu a neprovádí klasické dokazování při jednání jako při nalézacím řízení. K prokázání důvodnosti předběžného opatření a osvědčení skutečnosti rozhodných pro uložení povinnosti předběžným opatřením slouží tedy listiny. (Lze si představit i jiné prostředky typu zvukových či audiovizuálních záznamů)

Vady návrhu- § 75a

- Návrh na PO, který neobsahuje všechny náležitosti nebo který je nesrozumitelný anebo neurčitý, předseda senátu odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení; **ustanovení § 43 se nepoužije (nebude vyzývat k odstranění nedostatků).**

- Odlišnost – speciální PO dle ZŘS - § 402 odst. 2 ZŘS a § 454 odst. 2 ZŘS

Jistota § 75b

- Slouží k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla předběžným opatřením.
- Navrhovatel povinen složit **nejpozději ve stejný den, kdy podal u soudu návrh** na nařízení předběžného opatření.
- Ve výši **10 000 Kč** a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši **50 000 Kč**.
- **Nebude-li složena**, předseda senátu návrh na předběžné opatření odmítne.
- Lze stanovit doplatek jistoty (pokud se domnívá, že škoda, která by mohla vzniknout, bude ve vyšším rozsahu než 100k/50k)

- **Jistota se neskládá - taxativní výčet § 75b odst. 3 OSŘ.**

- a) předběžné opatření ve věci výživného
- b) předběžné opatření ve věci pracovní
- c) předběžné opatření ve věci náhrady újmy na zdraví

- Vedle toho nemusí navrhovatel složit jistotu, osvědčí-li spolu s návrhem na nařízení předběžného opatření:

- a) že jsou u něj splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků (§ 138 OSŘ)
- b) že jistotu bez své viny nemohl složit, je-li tu nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mohla navrhovateli vzniknout újma

- Dle § 12 odst. 3 ZŘS se neskládá, jde-li o předběžné opatření, které může soud nařídit i bez návrhu (tam, kde i řízení ve věci samé lze zahájit i bez návrhu), a dále ve věci ochrany proti domácímu násilí nebo ve věci výživného.

Vrácení jistoty

- **Zamítnut nebo odmítnut návrh na nařízení předběžného opatření pravomocným usnesením soudu 1. stupně.**
- **Řízení o tomto návrhu pravomocně zastaveno.**
- **Soud nařídil předběžné opatření, ale**
 - A. marně uplynula lhůta k žalobě podle § 77a odst. 2 OSŘ k podání žaloby na náhradu újmy
 - B. rozhodnutí soudu o žalobě podané podle § 77a odst. 2 OSŘ nabylo právní moci a z tohoto rozhodnutí vyplývá, že jistota nebude použita k uspokojení práva na náhradu škody nebo jiné újmy. (třeba když nedojde k náhradě škody penězi, ale uvedením do původního stavu)

Náhrada újmy způsobené PO

§ 77a

- zaniklo-li nebo bylo-li zrušeno nařízené předběžné opatření z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno,
- navrhovatel povinen nahradit škodu a jinou újmu každému, komu předběžným opatřením vznikla.
- Této odpovědnosti se navrhovatel **nemůže zprostit, ledaže** by ke škodě nebo k jiné újmě **došlo i jinak**.
- Žalobu na náhradu škody nebo jiné újmy je třeba podat nejpozději **do 6 měsíců** ode dne, kdy předběžné opatření zaniklo nebo kdy bylo pravomocně zrušeno, jinak právo zanikne. (prekluze)
- Zmeškání této lhůty nelze prominout.
- Příslušným k projednání žaloby je soud, který v 1. stupni rozhodoval o předběžném opatření.
- Pravomocně přiznaná náhrada škody nebo jiné újmy se uspokojí z navrhovatelem složené jistoty; nepostačuje-li jistota k uspokojení všech poškozených, rozdělí soud jistotu mezi ně poměrně.
- Povinnost navrhovatele nahradit škodu nebo jinou újmu, která nebyla zajištěna složenou jistotou, tím není dotčena.
- „Za škodu nebo jinou újmu způsobenou předběžným opatřením, které bylo zrušeno z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno, odpovídá navrhovatel předběžného opatření, i když předběžné opatření bylo změněno nebo zrušeno odvolacím soudem; odpovědnost státu za škodu způsobenou předběžným opatřením podle zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů **je vyloučena**. To platí i tehdy, jestliže odvolací soud změnil předběžné opatření tak, že návrh na jeho nařízení odmítl.“
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2008, sp. zn. 29 C do 3137/2007)

§ 75c – Nařízení PO

- K nařízení PO usnesením dle § 75c OSŘ je nutné, aby byla
 - a. **Prokázána důvodnost nařízení a**,
 - *Prokázání důvodnosti*= tj. **postavení najisto**.
 - Spočívá v doložení skutečností tvrzených navrhovatelem do té míry, že soud je má za zjištěné
 - b. **Alespoň osvědčeny skutečnosti**, které jsou rozhodující pro uložení povinnosti předběžným opatřením.
 - *Osvědčení* je míra zjištění skutkového stavu spočívající v závěru o pravděpodobnosti tvrzeného stavu (tedy nikoli plného poznání či jistoty ohledně skutkového stavu)= míra pravděpodobnosti, že to tak je
 - osvědčeny musí být takové skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení konkrétní povinnosti
 - př. chceme povinnost platit výživné v nezbytné míře- bude stačit osvědčit ty skutečnosti ohledně výše,..
- O návrhu na předběžné opatření **rozhodne soud bezodkladně**. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může o návrhu rozhodnout až **do uplynutí 7 dnů poté, co byl podán**. (odlišnost speciální PO dle ZŘS)- pro soud jde o pořádkové lhůty a né prekluzivní
- Rozhoduje se bez slyšení účastníků
 - soud by se měl pokusit ale dát v rámci té lhůty prostor účastníkům se vyjádřit, né vždy to je možné
- Pro předběžné opatření je **rozhodující stav v době vyhlášení** (vydání) **usnesení soudu 1. stupně** (srov. stanovisko NS Cpin 202/2016)
 - Pokud se od okamžiku vydání PO změni rozhodné skutečnosti, musí je odvolací soud zohlednit při rozhodování, jinak by mohly vést ke zrušení PO soudem
 - Institut zániku PO- soud zruší PO, pokud pominou důvody, pro které se zřizoval

Obsah PO (§ 76)

- obsahem je vždy **uložení povinnosti účastníku řízení**

- Předběžným opatřením **může být účastníku uloženo zejména**, (demonstrativní výčet) aby

- a) platil výživné v nezbytné míře;
- b) poskytl alespoň část pracovní odměny, jde-li o trvání pracovního poměru a navrhovatel ze závažných důvodů nepracuje;
- c) složil peněžitou částku nebo věc do úschovy u soudu;
- d) nenakládal s určitými věcmi nebo právy;
- e) něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel.

- **ZŘS** potom upravuje speciálně předběžné opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí (§ 400 - 414 ZŘS) a dále předběžné opatření upravující poměry dítěte (452 - 465 ZŘS) – viz snímky 28, 29

- **Nelze** nařídit takové PO, jehož **obsah** by byl **zcela totožný s rozhodnutím ve věci samé a řešil tak definitivně věc**, jež má být teprve projednána v nalézacím řízení

x nelze ovšem aplikovat bezvýjimečně (př. sousedské vztahy- soused dělá imise, budu žalovat ve věci samé, aby se imisi zdržel a jako PO budu také chtít, aby to nečinil. Nebo soused bude bagrovat a v důsledku toho se mi bude propadat pozemek- v rámci PO budu chtít, aby se toho zdržel a to samé budu chtít i v žalobě ve věci samé)

- nelze vydat PO, jímž by došlo k definitivnímu nabytí práv, jež mají být teprve předmětem nalézacího řízení

- **Nelze výrok obsahující autoritativní určení práva navrhovatele – např. určení vlastnického práva!**

- tj. nelze předběžně deklarovat vlastnické právo apod.

- **Soud může stanovit, že předběžné opatření bude trvat jen po určenou dobu**. (obecně není časové omezení)

Speciální PO – ZŘS

- Ochrana proti domácímu násilí a „stalkingu“ § 400- 414 ZŘS
- a) uloží odpůrci předběžným opatřením zejména, aby
- b) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,
- c) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,
- d) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo
- e) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.

Výrok PO

- **Limitace** soudu při nařízení PO – ochrana osoby, vůči níž směřuje (LPS) – viz judikatura přednášky

- **Povinnost navrhovatele podat návrh na zahájení řízení**

Výrok PO – povinnost podat návrh na zahájení řízení – lhůta

- v rámci PO je dána povinnost podat návrh na zahájení řízení ve věci samé. Musí být podán ve hmotněprávní lhůtě- tj. poslední den lhůty musí být návrh soudu doručen (nestačí její podání). Pokud nedojde k doručení, tak PO zanikne. Nezaniká tím nárok podání žaloby ve věci samé.

Odůvodnění usnesení o nařízení PO - § 169 odst. 2 OSŘ (x III. ÚS 346/09)- odůvodnění je třeba

- **Právní moc** - marným uplynutím lhůty pro odvolání, popř. vzdáním se práva.
- **Vykonatelnost** – vyhlášením, jinak doručením osobě, které se ukládá povinnost
 - bez ohledu na pr.moc nastává vykonatelnost PO, usnesení. Nařízení o PO jsou **předběžně vykonatelná**

- bez ohledu na to, že je třeba podáno odvolání a odkládá se tak právní moc, tak je zde dána povinnost účastníků se řídit dle PO

- Vyhlášení usnesení o předběžného opatření vydaného bezodkladně

- Předběžné opatření nařízeno bezodkladně + vyžadují to okolnosti případu či je tu **nebezpečí z prodlení**
- usnesení o nařízení PO se **vyhlásí ihned** tomu, komu je jím ukládána povinnost, a to v případě potřeby i na místě samém.
- Od okamžiku takového vyhlášení je usnesení vykonatelné.

- Doručení

- Do 3 dnů ode dne vyhlášení nebo vydání usnesení
- Nedošlo-li k nařízení – pouze navrhovateli
- Nařídil-li – všem účastníkům, popř. tomu, komu uložena povinnost
- Je-li účastníkům uloženo, aby nenakládal s určitou nemovitou věcí v evidenci KN, také příslušnému KÚ

Závaznost PO a následky nerespektování

- **§ 76e Závaznost**
 - Výrok PO závazný **jen pro účastníky řízení**, pro všechny orgány a pro ty, kterým byla předběžným opatřením uložena povinnost, nestanoví-li zákon jinak.
 - S porušením povinnosti stanovené vykonatelným usnesením o nařízení PO je spojena primárně sankce spočívající v možném vynucení plnění povinnosti státní moci nebo absolutní neplatnost PJ, jímž k tomuto porušení došlo (§ 76f osř)
 - **Výkon rozhodnutí**
 - **§ 76f Absolutní neplatnost jednání v rozporu s PO**
- Předpoklady:
- učiněno tím, pro něhož je výrok vykonatelného usnesení o nařízení předběžného opatření závazný + byla jím porušena povinnost uložená vykonatelným usnesením o nařízení PO
 - Soud k neplatnosti přihlédne **i bez návrhu**.

Pozbytí účinků návrh na vklad do KN v důsledku PO

- 1) účastník předběžným opatřením uloženo, **aby nenakládal s určitou nemovitou věcí v KN**
 - 2) o návrhu na vklad práva týkajícího se této nemovité věci nebylo KÚ dosud pravomocně rozhodnuto
- I POKUD PJ týkající se nemovité věci učiněno dříve, než se usnesení o nařízení předběžného opatření stalo vykonatelným.

Zánik a zrušení PO

- **§ 77 odst. 1 OSŘ – zánik ex lege**
 - a) navrhovatel nepodal v zákonné lhůtě nebo ve lhůtě soudem určené návrh na zahájení řízení;
 - b) nebylo návrhu ve věci samé vyhověno;
 - c) bylo návrhu ve věci samé vyhověno a uplynulo 15 dní od vykonatelnosti rozhodnutí o věci;
 - d) uplynula určená doba, po kterou mělo trvat.
- **§ 77 odst. 2 OSŘ – zrušení PO soudem**
 - a) jestliže pominou důvody, pro které bylo nařízeno.
 - b) jestliže navrhovatel ve stanovené lhůtě nesložil doplatek jistoty.

Obrana proti PO

- Odvolání (lhůta, odkládá to právní moc, ale ne vykonatelnost)
 - Nepřípustnost mimořádných opravných prostředků (dovolání apod.)
- Přípustnost ústavní stížnosti (ÚS se tím zpravidla nezabývá, ale výjimečně PO může zasáhnout do ZP a řeší to)

13. Způsoby zahájení civilního soudního řízení v prvním stupni a jeho účinky, průběh řízení v prvním stupni – přehled

ZPŮSOBY ZAHÁJENÍ CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ V PRVNÍM STUPNI A JEHO ÚČINKY

Zahájení řízení

Sporné řízení - možné zahájit **pouze na návrh** (žalobou).

Nesporné řízení - **obecně** platí princip oficiality, proto platí také **beznávrhový charakter řízení**. Podle § 13 ZŘS je možné řízení podle ZŘS **zahájit bez návrhu**, ledaže zákon stanoví, že je to možné jen na návrh.

→ K zahájení řízení dochází v tomto případě usnesením, proti kterému **není odvolání přípustné**.

- Je potřeba vymezit přesně okamžik zahájení řízení a také účinky zahájení řízení.

Okamžik zahájení řízení

1. Zahájení **na návrh**

- Řízení je zahájeno dnem, kdy **došel soudu návrh na jeho zahájení**.

- Používá se spojení „**žaloba napadla na soud**“

- V praxi vznikl problém, kdy je podána žaloba v případě zaslání elektronicky, zda v okamžiku, kdy byl např. odeslán e-mail apod.

→ Vložena nová právní úprava

Pokud je návrh na zahájení řízení učiněn prostřednictvím veřejné datové sítě a elektronické aplikace určené k podání takového návrhu, platí, že řízení je zahájeno v okamžiku, kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání.

- Zvláštní právní úprava v § 81 odst. 3 OSŘ

(3) Odmítl-li žalobu (návrh na zahájení řízení) soud, který rozhoduje podle zvláštního zákona věci správního soudnictví, protože šlo o věc, kterou soudy projednávají a rozhodují v občanském soudním řízení, a došla-li soudu příslušnému k občanskému soudnímu řízení do jednoho měsíce od právní moci usnesení žaloba (návrh na zahájení řízení) v této věci, platí, že řízení o ní je u soudu zahájeno dnem, kdy soudu došla odmítnutá žaloba (návrh na zahájení řízení).

2. Zahájení **bez návrhu**

- Řízení je zahájeno **vydáním** usnesení.

Účinky zahájení řízení

- **Procesněprávní** účinky

1. Nastoupení okamžiku určujícího okolnosti pro trvání příslušnosti (*perpetuatio fori*) – rozhodné jsou okolnosti, které zde byly v době zahájení řízení
2. Zánik práva žalobce volit mezi více místně příslušnými soudy.
3. Nastoupení překážky věci zahájené (*litispendence*)
4. Vznikl povinnosti soudu věc projednat a rozhodnout (projev zásady oficiality)

- **Hmotněprávní**

1. Stavení promlčecích a prekluzivních lhůt
2. Prodlení dlužníka- vnímáno tak, že pokud opravdu dlužník dluží a dluh byl splatný (+ splnění dalších hmotněprávních podmínek), tak se s podáním žaloby může spojit i to, že se dlužník dostane do prodlení. Podání žaloby může být spjato s výzvou dlužníka k plnění a potom v souvislosti s podáním žaloby může nastoupit i prodlení dlužníka. **(Neznamená to, že by podáním žaloby automaticky vyvolalo prodlení!!!)**

Průběh řízení

- § 100 odst. 1 OSŘ: Jakmile bylo řízení zahájeno, postupuje v něm **soud** i bez dalších návrhů tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta.

- průběh a postup v něm je ovládan **zásadou oficiality** a **zásadou arbitrálního pořádku**, neznamená to však, že by se neuplatnila i zásada dispoziční (sporné nalézací řízení může být zahájeno pouze na základě dispozičního úkonu účastníka řízení- žalobou. Žalobce/žalovaný pak určují i předmět samotného řízení)

- Fáze soudního řízení: zahájení řízení

příprava jednání
jednání (dokazování)
rozhodnutí

→ ne vždy musí nastat všechny fáze, někdy může soud rozhodnout i bez jednání

- Předseda senátu usiluje především o smírné vyřešení sporu (§ 100 odst. 1 OSŘ)

- Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu nařídit 1. setkání s mediátorem (§ 100 odst. 2 OSŘ)- v rozsahu 3h, může přerušit řízení na max. 3m, po uplynutí pokračuje v řízení

- Možnost nařídit předběžné opatření, zajištění důkazu (§ 102 OSŘ)

- Kdykoliv za řízení přihlíží soud k tomu, zda jsou splněny podmínky řízení (§ 103 a násl. OSŘ)

→ odstranitelný nedostatek- musí se pokusit odstranit, pokud se nepodaří- zastaví řízení

→ neodstranitelný nedostatek procesní podmínky – zastaví řízení (hned)

- K tomu, aby bylo dosaženo účelu řízení, jsou **účastníci** povinni zejm. (§ 101 odst. 1 OSŘ):

- a) tvrdit všechny pro rozhodnutí věci významné skutečnosti- žalobce to splní žalobou, žalovaný ve vyjádření se k žalobě, k vyjádření dochází i během řízení (díky koncentraci řízení)
- b) plnit důkazní povinnost a další procesní povinnosti- zpravidla součástí žaloby nebo ve vyjádření se v žalobě, ale i během řízení
- c) dbát pokynů soudu

- Soud pokračuje v řízení, i když jsou účastníci nečinní

- § 101 odst. 4 OSŘ: Vyzve-li soud účastníka, aby se vyjádřil k určitému návrhu, který se dotýká postupu a vedení řízení, může připojit doložku, že nevyjádří-li se účastník v určité lhůtě, bude se předpokládat, že nemá námitky.

→ takový postup není možný např. při zajištění souhlasu potřebného k záměně účastníka dle § 92 odst.2

→ lze např. u výzvy, aby se účastník vyjádřil k návrhu dalšího účastníka na příkazání věci jinému soudu z důvodu vhodnosti dle § 12/2 osř

Projednání věci ve společném řízení

- V rámci 1 řízení může být projednáván 1 nárok i více nároků = **objektivní kumulace**

- Důvod – účelnost (vhodnost) vedení společného řízení

- Vyloučeno:

- Spojení sporného a nesporného řízení
- Rozdílná věcná příslušnost
- Nebyla-li by zachována **výlučná místní příslušnost**

- Odlišné obsazení soudu
 - Nároky, u nichž rozhodnutí o 1. z nich vytváří předpoklad pro vznik 2. – př. řízení o rozvod a vypořádání SJM, někdy se toto spojení umožňuje § 46 odst.1 zřs
1. Dispozičním úkonem žalobce
 - V 1 žalobě uplatněno více nároků popř. v průběhu řízení
 - žaloba může směřovat vůči 1/ více žalovaným – subjektivní kumulace (to, zda se rozhodne v rámci 1 žaloby uplatit více nároků nebo se rozhodne podat víc žalob je na něm)
 - Vyloučení věci § 112 odst. 2 OSŘ – jsou-li v návrhu uvedeny věci, které se ke spojení nehodí – usnesením – 202 odst. 1 písm. a) OSŘ - *perpetuatio fori* – místní příslušnost zachována i tehdy, dojde-li k vyloučení věci do samostatných řízení (když by to ale nebylo vhodné, může se užít § 12 odst.2- delegace)
 - vyloučenou věc projedná ten samý soudce- nedojde ke změně obsazení soudu
 2. Rozhodnutím soudu
 - Věci, které byly u soudu zahájeny a skutkově spolu souvisí nebo se týkají týchž účastníků (totožnost účastníků)
 - důvod- hospodárnost, ale i předcházení možných rozdílných rozhodnutí
 - př. žaloba na zaplacení dlužného nájemného na 2 nájemce 2 bytových jednotek, kde je vlastníkem žalobce,...
 - Usnesením - § 202 písm. a) OSŘ- odvolání není přípustné
 - Vyloučení věci § 112 odst. 2 OSŘ- i když došlo ke spojení, může nastat opět vyloučení věci
 3. Ze zákona
 - Rozhodnutí se nevydává
 - Vyloučení věci k samostatnému řízení není možné (postup dle § 112 odst.2 osř zde není možný)
 - př. § 235b odst.1 osř- spojení řízení o žalobě na obnovu řízení a žalobě pro zmatečnost podaných proti stejnému rozhodnutí,
 - § 422 zřs- s řízením o určení otcovství je spojeno i řízení o péči a výživě o nezletilé dítě

14. Příprava jednání a opatření předsedy senátu při přípravě jednání

Příprava jednání

- Cíl – rozhodnutí věci zpravidla při jediném jednání (§ 114a odst. 1 OSŘ)
 - předseda senátu může říct, že není třeba nařizovat jednání na základě § 115a
- V rámci jednání činí předseda senátu celou řadu opatření, jejichž cílem je zajistit podklady pro jednání ve věci samé
- Za tím účelem předseda senátu (§ 114a odst. 2 OSŘ):
 - žalovaného, popř. ostatní účastníky, kteří nepodali návrh na zahájení řízení, vyzve, aby se ve věci písemně vyjádřili a aby soudu předložili listinné důkazy, jichž se dovolávají – ledaže se takový postup jeví s ohledem na povahu věci neúčelným
 - = **tzv. Prostá výzva**, soud k ní nemusí dle zákona přistoupit, jeví-li se takový postup jako neúčelný
 - Výzva je spíše pravidlem, neúčelnost je těžké prokázat
 - Pokud se neozve na prostou výzvu, může soud uložit pořádkovou pokutu
 - účastníky řízení upozorní na možnost mediace nebo sociálního poradenství- soud může i nařídit mediaci § 100 odst.2 osř
 - vyžádá zprávu o skutečnostech, které mají význam pro řízení a rozhodnutí- př. na dotazy na zaměstnavatele kvůli mzdě
 - ustanoví znalce
 - zajistí, aby bylo možno při jednání provést potřebné důkazy, a jestliže je to účelné, může provést důkaz prostřednictvím dožádaného soudu
 - zjistí názor Úřadu pro ochranu osobních údajů, souvisí-li předmět řízení bezprostředně s otázkou ochrany osobních údajů, a
 - činí jiná vhodná opatření.

Kvalifikovaná výzva dle § 114b OSŘ

- Namísto výzvy dle § 114a OSŘ nebo nebylo-li této výzvě řádně a včas vyhověno
- podmínka- Vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu (k tomu srov. 21 Cdo 1109/2004, 29 Odo 296/2003, 21 Cdo 1109/2004)
- Soud musí také zvážit, zda žaloba poskytuje dostatečný základ pro vydání rozsudku pro uznání (srov. I. ÚS 1261/15), pokud se žalovaný včas nevyjádří na kvalifikovanou výzvu
- Soud může použít kvalifikovanou výzvu i tehdy, bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem – nezkoumá se povaha věci ani okolnosti případu- tzn. k vydání může přistoupit bez zkoumání těchto omezení
 - ve výroku platebního rozkazu nebo samostatným usnesením
 - kvalifikovaná výzva má tedy význam tehdy, podá-li žalovaný včas proti platebnímu rozkazu odpor
 - povinnost vyjádřit se na kvalif. Výzvu, je-li spojena s platebním rozkazem může žalovaný splnit tím, že odpor odůvodní, označí důkazy, ale i tím, že odpor neodůvodní a na kvalif.výzvu se vyjádří až ve stanovené lhůtě samostatným podáním
- Ne ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír
- Nelze vydat ani doručit po přípravném jednání dle § 114c OSŘ nebo po 1. jednání ve věci
- K podání vyjádření soud určí lhůtu (smíšená lhůta)– nesmí být kratší než 30 dnů – běží od doručení výzvy
 - smíšená lhůta- je na soudci zda zvolí minimální délku nebo určí lhůtu delší
 - x bylo-li rozhodnuto platebním rozkazem – lhůta běží až ode dne uplynutí lhůty k podání odporu
 - okamžik skončení lhůty není koncentračním okamžikem- vyjádří-li se žalovaný na výzvu včas, tak účastníci mohou poté rozhodné skutečnosti a důkazy tvrdit i po uplynutí lhůty v rámci samotného jednání
- Usnesení musí být žalovanému doručeno do vlastních rukou – náhradní doručení je vyloučeno
 - x to neplatí, doručuje-li se prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky- umožněna fikce doručení kv.výzvy
- Proti usnesení není přípustné odvolání § 202 odst. 1 písm. h) osř
- Nevyjádří-li se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu řádně a včas a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání → má se za to, že nárok, který je proti němu uplatňován, **uznává** → soud rozhodne rozsudkem pro uznání
 - fikce uznání nároku § 153a odst.3 osř
- O tom musí být soudem poučen
- Předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání nejsou naplněny ani tehdy, pokud se žalovaný nevyjádřil ve lhůtě a ani nesdělil vážný důvod, který mu v tom brání, pokud mu tento důvod znemožnil i toto sdělení soudu sdělit (21 Cdo 2433/2004, I. ÚS 3263/13)
 - př. vážný zdravotní stav, který mu neumožnil ani v rámci lhůty soudu sdělit, že je zde tato překážka a nemůže se vyjádřit
- K následkům nevyjádření se v podobě vydání rozsudku pro uznání v podobě fikce uznání nutno přistupovat jako k nástroji **výjimečnému**, podmínky jeho použití musí být vykládány **restriktivně** (srov. I. ÚS 1024/15)

- K tomu srov. i nálezy pléna ÚS Pl. ÚS 13/15- ÚS uzavřel, že institut rozsudku pro uznání na základě fikce není v rozporu s ústavním pořádkem, ale zdůraznil, že při posuzování splnění podmínek pro vydání rozsudku pro uznání, je k tomu třeba přistupovat velmi uvážlivě, aby nedošlo k porušení práva na spravedlivý proces

→ shrnutí

- soud musí zvážit, zda jsou naplněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání kvalifikované výzvy
- soud musí zvážit, zda je nevyjádření se na kvalifikovanou výzvu důvodem pro vydání rozsudku pro uznání (mohly tam totiž nastat okolnosti, které mu znemožnily vyjádřit se- př. zdravotní stav, viz. výše)

- Odvolání § 205b OSŘ – nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání

Přípravné jednání dle § 114c OSŘ

- K tomu, aby soud mohl nařídit a provést přípravné jednání, musejí být splněny následující podmínky:

- ve věci samé nelze rozhodnout bez nařízení jednání- tzn- není možný postup dle § 115a ani rozhodnout platebním rozkazem
- jednání nebylo nebo nemůže být připraveno postupem dle § 114a odst. 2, tak aby bylo možné věc rozhodnout při jediném jednání),
- soud nepostupoval dle § 114b OSŘ
- takový postup se s ohledem na okolnosti případu nejeví účelný

- Soud předvolá účastníky a jejich zástupce a další osoby, jejichž přítomnosti je třeba – doručuje se do vlastních rukou, náhradní doručení je vyloučeno

x to neplatí, doručuje-li se prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky → může dojít k fikci

- V rámci přípravného jednání soud zejm. (§ 114c odst. 3 OSŘ)- demonstrativní:

- v součinnosti s účastníky objasní, zda jsou splněny podmínky řízení, a případně přijme opatření k odstranění zjištěného nedostatku podmínek řízení, (§ 105 osř- zkoumání místní příslušnosti v rámci přípr.jednání)
- vyzve účastníky, aby do protokolu doplnili svá potřebná tvrzení o skutečnostech rozhodných pro věc a návrhy na provedení důkazů k jejich prokázání a aby splnili své další procesní povinnosti, a poskytne účastníkům potřebná poučení; § 118a zde platí obdobně – koncentrace řízení,
- pokusí se o smírné vyřešení věci (§ 99),
- může účastníkům řízení nařídit 1. setkání s mediátorem podle § 100 odst. 2, je-li to účelné a vhodné,
- uloží účastníkům řízení další procesní povinnosti potřebné k dosažení účelu řízení.

- Nedostavení se k přípravnému jednání:

- žalovaný → má se za to, že uznává nárok, který je proti němu uplatňován žalobou → rozsudek pro uznání (fikce dispozčního úkonu uznání nároku) – soud povinnost počít
- žalobce → zastavení řízení (fikce dispozčního úkonu zpětvzetí žaloby)
- žalobce ani žalovaný - zastavení řízení (pro bezpředmětnost)

- Negativní následky nenastanou, pokud se účastníci z přípravného jednání včas a z důležitého důvodu omluví

- Vážný důvod znemožnil, pro který se žalovaný nemohl dostavit k přípravnému jednání, bránil žalovanému tuto skutečnost soudu sdělit – zákon neupravuje – srov. výklad k § 114b OSŘ

- Opravným prostředkem proti rozsudku pro uznání je odvolání – srov. § 202 odst. 2 OSŘ a § 205b OSŘ

- odvolání proti rozsudku pro uznání je speciální ve 2 věcech- pro rozsudek pro uznání neplatí omezení přípustnosti odvolání v bagatelních věcech (§ 202 odst.2 osř) a dále jsou omezeny dovolací důvody (§ 205b)

- pouze 2 dovolací důvody- 1. vady v § 205 odst.2 písm a) – vady procesních podmínek,

2. § 205b- skutečnosti nebo důkazy, kterými má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání- např. že žalovaný nebyl řádně předvolán, ...

15. Průběh jednání, koncentrace řízení a zvláštní poučovací povinnosti soudu při jednání (§ 118a, § 118b, § 119a OSŘ)

Jednání

- Nařizuje předseda senátu, nestanoví-li zákon jinak

- Předvolání k jednání – musí být účastníkům doručeno tak, aby měli na jeho přípravu dostatek času – zpravidla 10 dnů předem dnem, kdy se má konat 1. jednání (to neplatí tehdy, když by předcházelo 1.jednání, jednání přípravné) do vlastních rukou, možné uložení

- Nedostaví-li se účastník a včas nepožádal z důležitého důvodu o odročení - soud může věc projednat v jeho nepřítomnosti – vychází z obsahu spisu a z provedených důkazů (§ 101 odst. 3 OSŘ)

- důležitý důvod (srov. 21 Cdo 3987/2011, 21 Cdo 13/2004, 21 Cdo 3358/2007)- může to být účast u jiného jednání, zahraniční dovolená,... důležitost důvodu soud posuzuje však vždy vzhledem ke všem okolnostem případu!

- omluva nepřítomnosti účastníka u jednání není bez dalšího žádostí o odročení ve smyslu § 101 odst. 3 OSŘ – nepostačuje pouhá omluva, ale je nutné požádat soud o odročení

- Soud nemusí jednání nařídit:

- jestliže ve věci lze rozhodnout jen na základě účastníků předložených listinných důkazů a (kumulativně)
- účastníci se práva na projednání věci vzdali, popř. s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí (§ 115a OSŘ)

- rozhodnutí nelze založit na tom, že 1 z účastníků neunesl břemeno důkazní/ břemeno tvrzení

- Dále pak soud nemusí nařídit jednání jen pro vydání rozsudku pro uznání, bez nařízení jednání soud rozhodne i platebním rozkazem

- Jednání je veřejné § 116 OSŘ

- veřejnost může být vyloučena

x soud však může povolit účast jednotlivým osobám

- odepření přístupu k jednání nezletilým a FO, u nichž je obava, že by mohli rušit důstojný průběh jednání *ex lege* neveřejná jednání

- Průběh jednání – srov. § 117 OSŘ, § 118 OSŘ

- Průběh jednání:

- 1) Ověří totožnost přítomných osob
- 2) Poučí o možnosti vznést námítku podjatosti § 15a
- 3) Zahájí jednání
- 4) Vyzve žalobce (navrhovatele), aby přednesl žalobu nebo sdělil její obsah

- 5) Vyzve žalovaného, aby přednesl nebo sdělil obsah podaných písemností
- 6) Přečte podání nepřítomných účastníků
- 7) Pokud žalovaný neučinil písemné podání, vyzve jej, aby se ve věci vyjádřil
- 8) Pokud je to potřebné, vyzve účastníky, aby doplnili svá tvrzení a doplnili k jejich prokázání důkazy
- 9) Poté sdělí výsledky přípravy jednání a uvede, která právně významná skutková tvrzení lze za shodná a která zůstala sporná a které z navržených důkazů budou provedeny a které provede, i když je účastnícinenavrhli
- 10) Dále podle okolností případu dochází k **dokazování** (výslech svědků, čtení listinných důkazů apod.)
- 11) Po provedení veškerých úkonů, které soud považuje za potřebné, poučí účastníky o **koncentraci řízení**, ževšechny rozhodné skutečnosti musí účastníci uvést a důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí
- 12) následně na chvíli přeruší jednání a odeberou se k poradě a hlasují – u samosoudce k promyšlení si rozhodnutí ve věci
- 13) po té dochází k **vyhlášení rozsudku** – vždy veřejně, nelze-li rozsudek vyhlásit ihned, odročí soud jednání vydání rozsudku nejdéle na dobu 10 kalendářních dnů, nebo k **odročení**

- Odročení jednání – jen z důležitých důvodů, které musejí být sděleny (§ 119 OSŘ) – předvolání k dalšímu jednání nejméně 5 dnů předem na žádost před jednáním, v průběhu jednání (např. nedostaví se svědek, který má být vyslechnut- důvod pro odročení v průběhu)

- Před skončením jednání je předseda senátu povinen účastníky **přítomné** při jednání poučit, že všechny rozhodné skutečnosti musí uvést a že důkazy musí být označeny dříve, než ve věci vyhlásí rozhodnutí

- později uplatněné skutečnosti a důkazy jsou odvolacím důvodem jen za podmínek uvedených v § 205a (§ 119a OSŘ)

- Jestliže účastníci ani po poučení nové skutečnosti a důkazy neuvedou, jestliže nové skutečnosti a důkazy byly uplatněny v rozporu s koncentrací nebo jestliže soud rozhodl, že navržené důkazy neprovede, předseda senátu účastníky vyzve, aby shrnuli své návrhy a aby se vyjádřili k dokazování a ke skutkové a k právní stránce věci (§ 119a OSŘ)

- po závěrečných řečech účastníků soud vyhlásí rozhodnutí, ale i v této fázi může odročit jednání pouze za účelem vyhlášení rozhodnutí- možné pouze nejdéle na dobu 10 kalendářních dnů

koncentrace řízení- viz přednáška koncentrace řízení

- Patří mezi tzv. odpovědné zásady civilního procesu
- Omezuje účastníky v možnosti tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhopat důkazy k jejich prokázání (§ 101 osř) určitým časovým okamžikem. K později uvedeným skutečnostem a důkazům soud (až na výjimky) nepřihlíží
- Koncentrace = zhuštění určitých úkonů do určitých okamžiků
 - o Typicky se týká **tvrzení** rozhodných skutečností a **navrhování** důkazů

- **zásada koncentrace řízení** = účastníci mohou uvádět rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání nejpozději do určitého okamžiku - k později uvedeným skutečnostem a důkazům soud (až na výjimky) nepřihlíží → **posílení zásady formální pravdy**

- hlavním cílem je zamezení průtahů v řízení – **zásada rychlosti řízení**
- zásada koncentrace se uplatňuje ve vztahu ke všem účastníkům řízení – **zásada rovnosti**
- uplatňuje se v rámci **zásady arbitrárního pořádku**
- **zásada eventuální**: určitým vyústěním zásady koncentrace řízení – výsledek procesní opatnosti účastníků řízení – účastníci řízení tvrdí veškeré skutečnosti a navrhuji důkazy in eventum , tj. pro případ, že by se staly rozhodnými
- koncentrací řízení může být částečně zasaženo do **zásady kontradiktornosti řízení** – tomu mají zamezit výjimky z koncentrace řízení a výklad soudů
- k později uvedeným skutečnostem a navrženým důkazům soud (až na zákonem stanovené výjimky) nepřihlíží
- výjimky:

- o které nastaly po přípravném jednání, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání
- o které účastník nemohl bez své viny včas uvést

- K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlídnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy:

1. **jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků**
 - Zpochybněním věrohodnosti je, když já nebudu tvrdit nebo prokazovat jiný skutkový stav, ale svědkem B budu zpochybňovat osobu svědka – jeho svědecké výpověď je nevěrohodná – nahlodám soud a jeho hodnocení provedeného důkazního prostředku. Můžu naopak i zvěrohodnit důkaz
2. **kteřé nastaly po přípravném jednání, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání**
 - př. týden po 1. jednání ve věci potká žalobce svědka, který mu sdělí, že před 2 dny viděl žalovaného, jak jede v autě, o jehož vydání byl spor veden- taková skutečnost/důkaz je podřaditelný pod tuto výjimku
 - pokud žalobce týden po 1. jednání ve věci potká svědka, který řekne, že před měsícem viděl žalovaného jet v tom daném autě, už tento důkaz nebude podřaditelný pod tuto výjimku, ale podřadí se pod výjimku 3.
3. **kteřé účastník nemohl bez své viny včas uvést** = takové, o jejichž existenci nemohl vědět, i kdyby vynaložil veškeré rozumné úsilí k jejich zjištění a zajištění (usnesení NS sp. zn. 20 Cdo 1170/2001)
 - rozdíl oproti 2. – skutečnosti existovaly, akorát o nich účastník nevěděl bez své viny
4. **po výzvě dle § 118a odst. 1-3 OSŘ** - rozhodné, kdy byla tato výzva učiněna
 - Původně pouze ve vztahu k § 118a odst. 2, odst. 1 a 3 dovozován judikaturou
 - Pokud nebylo účastníkovi řízení poskytnuto poučení podle ustanovení § 118a odst. 1 a odst. 3 o. s. ř. před koncentrací řízení, ačkoli se tak stát mělo, nebrání ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř. tomu, aby tyto skutečnosti vyličil, resp. aby označil důkazy potřebné k prokázání svých skutkových tvrzení i poté, kdy došlo ke koncentraci. V rozsahu, v němž skutková tvrzení a důkazy doplňuje jedna strana sporu i poté, co nastala koncentrace řízení, může doplnit tvrzení a označit důkazy i strana druhá. Rozsudek NS sp. zn. 29 Cdo 604/2012

Činí-li soud výzvu podle ustanovení § 118a o. s. ř. v řízení, v němž se uplatní koncentrace podle ustanovení § 118b odst. 1 o. s. ř., pak k tvrzením a důkazním návrhům předloženým na základě takové výzvy po uplynutí stanovené lhůty nepřihlíží (ledaže jimi má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po příslušném roku, nebo které účastník nemohl bez své viny uvést včas). Rozsudek NS sp. zn. 32 Cdo 4255/2011

absence poučení

- koncentrace vůbec nenastane – soud nepoučí – soud musí poučit a když to neudělá, tak koncentrace nenastane, to může soud zhojit následným poučením na 3., 4.,...jednání – tam až teprve nastane koncentrace
- účinky koncentrace vůbec nenastanou (v tom je rozdíl oproti těm výjimkám výše- tam účinky koncentrace nastaly, ale následně byly prolomeny!)

Účinky tzv. koncentrace řízení podle ustanovení § 118b o. s. ř. nenastanou, jestliže účastníci nebyli o tzv. koncentraci řízení a o jejich účincích poučeni jednak v předvolání k přípravnému jednání, k jednání nebo k dalšímu jednání, jednak před skončením přípravného jednání, jednání nebo dalšího jednání, má-li v této době nastat tzv. koncentrace řízení (31 Cdo 4616/2010)

- pokud dáme nějaké důkazy, skutečnosti po koncentraci – soud k nim nepřihlíží

poučovací povinnost soudu

- 1 ze základních předpokladů práva na spravedlivý proces
- obecná poučovací povinnost §5 OSŘ: soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech
- dílčí poučovací povinnosti soudu – u jednotlivých procesních institutů
- ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevylicil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy
- z jistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhoval důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy
- naplnění zásady předvídatelnosti soudního rozhodnutí
- soud nemůže rozhodnout v neprospěch účastníka z důvodu, že neunesl břemeno tvrzení nebo břemeno důkazním bez toho, že by jej o tom předtím poučil
- má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vylicení rozhodných skutečností; postupuje přitom obdobně
- zákon soudu výslovně neukládá, aby účastníka se svým odlišným názorem seznámil – nicméně ten musí vědět, jakým směrem se právní posouzení soudu ubírá
- otázka, zda je nutné poskytnout toto poučení – tehdy, dojde-li ze strany soudu k odlišné právní kvalifikaci, není-li třeba doplnění rozhodných skutečností
- Poučení dle §118a OSŘ poskytuje soud účastníkům při jednání
- Poučení dle §118a OSŘ prolomuje koncentraci řízení
- Absence poučení – odvolací důvod dle §205 odst. 2 písm. f), § 205a písm. d) OSŘ
- → zrušení rozhodnutí soudem prvního stupně §219a odst. 1 písm. a) OSŘ, popř. důvodem pro změnu rozhodnutí §220

1. Rozdíl mezi obecnou a zvláštní poučovací povinností soudu.

- Obecná poučovací povinnost § 5
 - o soudy poskytují účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech
 - o normativní charakter
 - o pro případy, kdy by zákon opomněl stanovit, že soud má povinnost poučit
 - o volnější ruka, není stanoveno, jak má přímo poučit
- Zvláštní, zákonem uložená poučovací povinnost
 - o v souvislosti s jednotlivými procesními instituty
 - § 118a odst.1 – výzva k doplnění tvrzení, poučení o čem má tvrzení doplnit a následcích nesplnění této výzvy (neunesení břemene tvrzení)
 - § 118a odst.2- doplnění vylicení rozhodných skutečností (pokud má předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru)
 - př.: dlužné nájemné, neplatnost, - požadavek bezdůvodného obohacení
 - § 118a odst.3 – doplnění důkazů potřebných k prokázání všech jím tvrzených skutečností
 - § 119a odst.1 – poučení přítomných účastníků při závěrečném jednání (princip neúplné apelace)

Výjimky ze zásady koncentrace řízení

- podle § 118b
 - o jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků
 - o Které nastaly po přípravném jednání, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání
 - o které účastník nemohl bez své viny včas uvést
- podle § 119a
 - o § 205 o.s.ř. – odvolací důvody - § 205 odst. 2 písm. b) a c)
 - o § 205 a o.s.ř. – průlom do principu neúplné apelace – tzn. nova- podmínky, za nichž jsou v rámci odvolacího řízení připuštěny nové skutečnosti nebo důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně

Okruh B

1. Procesní podmínky civilního soudního řízení a jejich zkoumání, překážky postupu civilního soudního řízení a vady řízení

PROCESNÍ PODMÍNKY CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ A JEJICH ZKOUMÁNÍ

- §103 an.
- Procesní podmínky jsou podmínky, které musí být splněny k tomu, aby soud mohl o věci rozhodnout ve věci samé !!! (aby mohlo být vydáno **meritorní rozhodnutí**).
 - Podmínky **podmiňující** meritorní rozhodnutí – tedy ve věci samé
- **NEJSOU** podmínkou toho, aby mohlo být řízení zahájeno.
 - **Řízení je zahájeno, I POKUD NEJSOU podmínky SPLNĚNY**, ale nemůže skončit meritorně (viz Vochomůrka – soud se žalobou musí zajímat, řízení bylo zahájeno, mělo svou spis.značku, ale nebudou splněny podmínky, takže nebude moci rozhodnout ve věci samé, pokud se nedostatek neodstraní, zastaví se řízení) .
- Dělíme na procesní podmínky, jejichž **NEDOSTATEK je odstranitelný**

a procesní podmínky, jejichž **NEDOSTATEK je neodstranitelný**.
(→ neexistuje nic jako odstranitelné a neodstranitelné podmínky!)

Zkoumání procesních podmínek

- Procesní podmínky zkoumá soud **kdykoli za řízení**
 - o (s výjimkou **místní příslušnosti**, jejíž nedostatek se zhojí, není-li uplatněn v zákonem stanovených lhůtách).
 - o když mám řízení třeba 3 roky a během toho nám třeba ten účastník umře, asi by bylo dobré si toho všimnout a nevydávat rozhodnutí o mrtvole ☹
 - totéž platí i po vydání **meritorního rozhodnutí**
 - děje se, že bylo vydáno rozhodnutí a než se doručilo, tak účastník zemřel. Kdykoli za řízení je opravdu kdykoli za řízení- než to nabyde právní moci, tak to zkoumáme!!!
- Zjistí-li soud, že je dán nedostatek procesní podmínky:
 - a) **je-li nedostatek neodstranitelný**
 - usnesením řízení **zastaví**, (odmítnutí je problém ve formálních náležitostech)
 - b) **je-li odstranitelný**
 - pokusí se odstranit a dle výsledku buď v řízení **pokračuje** (podařilo se odstranit nedostatek) nebo řízení **zastaví** – pro nedostatky některých podmínek ale řízení zastavit nelze, tj. jsou procesní podmínky, jejichž nedostatek je obecně odstranitelný – např. nedostatek procesní způsobilosti účastníka
 - (pozn. existuje i „**vždy odstranitelný nedostatek**“ – **nedostatek proc.způsobilosti** účastníka nastal-li v průběhu řízení, dále **nedostatek příslušnosti** – soud je odpovědný za to, že tu věc projedná příslušný soud tzv. „oni si to mezi sebou přehodí“ – pokud podám žalobu k věcně nepřislušnému soudu, nebude řízení zastaveno)

Dělení procesních podmínek

Procesní podmínky na straně soudu:

- Pravomoc
- Příslušnost
- (případně řádné obsazení soudu)

Procesní podmínky na straně účastníků:

- Způsobilost být účastníkem řízení (procesní subjektivita)
- Procesní způsobilost
- Způsobilosti zástupce

Negativní procesní podmínky:

- (nesmí být ve věci dány, musí být naplněna jejich neexistence)
- Neexistence překážky res iudicata (věci rozsouzené)
 - Neexistence překážky litispendence (věci zahájené)

„Další procesní podmínky“

- Existence návrhu na zahájení řízení
- „Zaplacení soudního poplatku“ – úplně tam nepatří, ale řadí se tam

1. **Pravomoc** – nedostatek nelze odstranit, soud řízení ZASTAVÍ, případně POSTOUPÍ orgánu, do jehož pravomoci náleží (procesní podmínka, jejíž nedostatek je neodstranitelný /kromě místní příslušnosti/)
 2. **Příslušnost věcná** – soud postupuje dle § 104a – je-li dán nedostatek, PŘEDLOŽÍ vrchnímu, popř. Nejvyššímu soudu k rozhodnutí (nedostatek je vždy odstranitelný)
 3. **Příslušnost místní** – postupuje se dle § 105, zkoumá nejpozději do skončení přípravného jednání § 114c, než začne jednat ve věci samé nebo do 1. úkonu účastníka (pokud se na ni přijde předtím, než soud začne jednat ve věci samé, tak se postupuje podle § 105 – POSTOUPÍ se místně příslušnému)
 4. **Způsobilost být účastníkem řízení** – zkoumáme kdykoliv za řízení. Je-li dán nedostatek od počátku – neodstranitelný – soud řízení ZASTAVÍ, je-li dán až po zahájení řízení – postupuje se dle § 107 o.s.ř. – procesní nástupnictví a v řízení LZE POKRAČOVAT)
 5. **Procesní způsobilost** – v drtivé většině případů odstranitelné = zásadně odstranitelné, soud VYZVE zákonného zástupce účastníka, nebo USTANOVÍ opatrovníka
 6. **Způsobilosti zástupce** – VYZVE účastníka, aby si zvolil jiného zástupce nebo jedná pouze s účastníkem – můžu ustanovit opatrovníka v případě, že nezletilému zemřou oba rodiče
 7. **Plná moc** – lze zhojit DODATEČNÝM PŘEDLOŽENÍM plné moci nebo jejím UDĚLENÍM ÚSTNĚ do protokolu. Není-li doložena? → Názory na další postup se různí – závisí na tom, kdo podepsal návrh na zahájení řízení.
 - a) není-li doložena – pokud žaloba není podepsána účastníkem, ale pouze zástupcem – řízení se zastaví a pokud ji podepsal účastník, bez zástupce, pokračuje se dál v řízení bez zástupce
 - b) protože žalobcem je ten, kdo podal žalobu a za předpokladu, že to podepsal jen zástupce a není schopen doložit plnou moc, je ke zvážení přístup, zda nepokračovat v řízení právě se zástupcem ovšem na místě účastníka, protože je zřejmé, že zástupce tu žalobu podal a podepsal – je to na posouzení, zda řízení bude nebo nebude vedeno s ním – k ohledem na teorii si Šínová myslí, že ano ale konstantní judikatura uvádí, že když podal žalobu pouze ten žalobce, tak se to řízení zastaví
 8. **Neexistence překážky res iudicata** (věc rozsouzená) – totožnost řízení je dána totožností účastníků a totožností předmětu řízení (tentýž nárok vyplývající z týchž skutkových okolností – samotná totožnost petitu nestačí) – soud řízení OBLIGATORNĚ ZASTAVÍ
 9. **Neexistence překážky litispendence** (věci již zahájené) – kterékoli z obou zahájených řízení ZASTAVÍ, zpravidla to později zahájené – k tomuto již tenduje i judikatura. (naše právo neříká, které má být zastaveno)
 10. **Existence návrhu na zahájení řízení** – je-li řízení zahájeno bez návrhu tam, kde je návrhu třeba – soud jej musí ZASTAVIT, totéž platí, je-li vzat v takovém řízení návrh zpět – soud řízení ZASTAVÍ, ledaže ostatní účastníci z vážných důvodů nesouhlasí
 11. **Zaplacení soudního poplatku** – není-li soudní poplatek, soud VYZVE účastníka, aby ho zaplatil v dodatečné lhůtě, kterou mu určí. Tato zpravidla nemá být kratší 15 dnů. Není-li zaplacen ani v této lhůtě, soud řízení ZASTAVÍ – k pozdějšímu zaplacení poplatku se nepřihlíží.
- Mohou existovat i specifické procesní podmínky v různých druzích řízení – např. v dovolacím řízení povinné zastoupení dovolatele advokátem nebo notářem.
 - **VĚCNÁ LEGITIMACE NENÍ PROCESNÍ PODMÍNKOU A JEJÍ NEDOSTATEK NEVEDE K ZASTAVENÍ ŘÍZENÍ, ALE K ZAMÍTNUTÍ ŽALOBY!!!!!!**
 - o Věcná legitimace je meritem řízení, tudíž její nedostatek nevede k zastavení, ale k zamítnutí

- Není-li žalobce/žalovaný nositelem odpovídajícího práva nebo povinnosti v dané sféře, není to překážkou proto, aby mohlo být vydáno meritorní rozhodnutí, ale je to důvodem pro to, že není žaloba úspěšná

PŘEKÁŽKY POSTUPU CIVILNÍHO SOUDNÍHO ŘÍZENÍ A VADY ŘÍZENÍ

Vady řízení

= nedostatky v řízení → vady procesního postupu (procesní pochybení) = postup v rozporu s procesním právem

- Spočívají např. v nesprávném obsazení soudu, nedodržení lhůt, porušení rovnosti účastníků, řádném doručování, vadách při dokazování, vadách procesních podmínek atd. (= porušení procesních norem)
- **Soud** nese odpovědnost za bezvadnost řízení a vady jsou vždy **přičitatelné soudu**
 - soud má dbát nad dodržením zákonem stanovených postupů, rovností stran, dodržováním lhůt atd. a při jejich nedodržení vyvození patřičných následků – **tzn. za vady řízení je odpovědný soud**
 - **Dle toho, jaké jsou ty vady povahy**
 - Mohou mít za **následek přezkum** vydaného **rozhodnutí** i jeho zrušení

Dělení vad

- Vady procesních podmínek
 - (částečně se překrývá s pojmem „vady zmatečnosti“)
- Ostatní procesní vady

Další dělení

- Vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci
 - V opravných prostředcích, zákonných normách
- Vady, které nemohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

I. Vady zmatečnosti

- vymezeny v § 229 OSŘ – upravena žaloba pro zmatečnost = jsou to vady, pro které je možné podat žalobu pro zmatečnost
- nezajímá mě, jaký měly vliv na rozhodnutí
- představují **porušení základních pravidel**, které ovládají řízení před soudem
 - narušují procesní pravidla tak **zásadním způsobem**, že celé řízení těmito vadami zatížené označujeme za **řízení zmatečné** a **existence** této vady vede vždy ke zrušení napadeného rozhodnutí bez ohledu, zda bylo rozhodnutí ne/správné
 - obecně to jsou takové vady, které představují tak **zásadní porušení**, že řízení nemělo vůbec probíhat, a proto automaticky vede ke zrušení rozhodnutí (př. 5 leté dítě, které není zastoupeno a vedeme s ním řízení = vada zmatečnosti, nikdo nezkoumá, jestli jsme rozhodli perfektně, je to vada a rozhodnutí se zrušuje. Stejně jako kdyby byl v pracovněprávních věcech jen 1 přísedící)
 - vedou ke **zrušení** napadeného rozhodnutí (i když to tak třeba účastník nechce, i když to nemá význam)
 - např. nedostatek procesních podmínek – neexistence návrhu, nedostatek pravomoci atd., bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce
 - nesprávné jmenování opatrovníka osobě neznámé pobytu
- náprava pomocí – jsou napadnutelné **odvolání** (problematická úprava, nejspíš zařadit pod § 205 odst. 1 písm. a) (Šínová písm. c), § 229 OSŘ) – dovozují se i výkladem, žaloby pro zmatečnost, případně i **dovolání** – a nesmí být důvodem dovolání (u odvolání otázkou, zda a pod který důvod jsou podraženy...)

II. Ostatní procesní vady

- každé další porušení procesních pravidel
 - např. absence poučení účastníka, chybné obsazení soudu, chyby při doručování, veřejné vyhlášení rozhodnutí, chyby při provádění důkazů atd.
- Jejich existence nemusí v konečném důsledku znamenat **vadné** rozhodnutí
 - Že by tyto vady se projevíly v nezbytnosti zasáhnout do toho konečného rozhodnutí
 - U těchto jiných procesních vad může být předmětem posuzování, zda měla či neměla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (je to u zmatečnosti jinak)
 - Můžu v rámci opravného řízení bojovat pro jeho uplatnění – musím prokazovat, že měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

III. Vady, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci

- Pojem v rámci opravných řízení – některé vady jsou odvolacím důvodem ze zákona, u některých je třeba, aby měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci
- Náprava pomocí
 - Odvolání (§ 205 odst. 2 písm. c OSŘ),
 - Dovolání (§ 242 odst. 3 písm. a OSŘ), ale za podmínek tohoto ustanovení, tj. soud přihlédne
- Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

PŘEKÁŽKY POSTUPU ŘÍZENÍ

= okolnosti, které brání soudu dočasně nebo trvale v dalším pokračování v řízení a ve vydání meritorního rozhodnutí

- proc.podmínky, jejíž nedostatky jsou vždy vadou řízení a vada řízení, může v řízení způsobit i překážku, ale překážka může spočívat i v něčem jiném než je vada řízení
- Jsou nejružnějšího charakteru (např. překážka může způsobit i vzniklý nedostatek proc.podmínky, ale i další překážky)
 - na straně soudu (rozhodnutí o předběžné otázce),
 - na straně účastníků (ř. zástupce),
 - v okolnostech (probíhá řízení, v němž je řešena otázka, která může mít pro rozhodnutí význam),
 - dočasné a trvalé.
- Důsledky:
 - a) **PŘERUŠENÍ ŘÍZENÍ**
 - Dojde tehdy, pokud je překážka dočasného charakteru
 - Nekonají se jednání, neběží lhůty
 - Po odpadnutí překážky počínají běžet lhůty znovu

b) ZASTAVENÍ řízení

- Dojde, pokud je překážka trvalého charakteru
 - V řízení nejde pokračovat (nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit)
 - Rozhodnutí o zastavení nezakládá překážku rei iudicatae
- Upraveno v rámci překážek postupu řízení – procesní nástupnictví
 - Faktickou překážkou postupu je pouze ztráta procesní subjektivity - § 107 OSŘ
 - o Pro ztrátu procesně právní subjektivity – nemohu pokračovat řízení s mrtvolou ☹
 - Upravena rovněž **singulární sukcese**, § 107a OSŘ, ale ta fakticky nebrání postupu v řízení (§ 107a do překážek postupu fakticky nepatří. 107a není překážkou postupu řízení)
 - o (Je to jakoby jen nedostatek věcné legitim.) → vede maximálně ke ztrátě věcné legitimace a to ještě ne vždy
 - o § 107a je často zneužívání jako snaha vyhnout se nákladům řízení

a) Přerušování řízení

- Dochází k němu v případě, že překážka brání pokračování v řízení je pouze dočasněho charakteru a lze ji odstranit
- V průběhu přerušování se nekonají jednání a **neběží lhůty**, po odpadnutí překážky, pro kterou bylo přerušeno, **běží lhůty znovu** (od počátku) - § 111 OSŘ
- V průběhu přerušování se soud snaží překážku odstranit (ustanoví zástupce atd.) – postupuje ex officio
- O přerušování rozhoduje soud usnesením, po odpadnutí překážky pokračuje v řízení i bez návrhu
- Rozlišujeme:
 - ➔ Obligatorní přerušování (§ 109 odst. 1 OSŘ)
 - ➔ Fakultativní přerušování (§ 109 odst. 2 OSŘ)
 - ➔ tzv. klid řízení (**iustitium**, § 110 OSŘ)

Obligatorní přerušování (§ 109 odst. 1 OSŘ, stačí vědět co je obl.přeruš., nemusíme znát všechny příklady, pamatuj př.ot.)

- Výčet je pouze **demonstrativní**
- Soud **musí** řízení přerušit jestliže:
 - účastník ztratil procesní způsobilost jednat před soudem a není zastoupen zástupcem s procesní plnou mocí
 - došlo k omezení svéprávnosti té osoby a není zasotupena advokátem
 - úprava není důsledná, pokud soud postupuje podle § 29 OSŘ, nemusí přerušit.
 - rozhodnutí závisí na otázce, kterou není v tomto řízení oprávněn řešit – tzv. **předběžné otázky** (otázky osobního stavu, zda byl spáchán TČ, přešůpek nebo jiný správní delikt a kdo jej spáchal);
 - řízení o péči dětí – otázka osobního stavu, kterou je soud vázán
 - soud dospěl k závěru, že zákon, jehož má být při projednávání nebo rozhodování věci použito, nebo jeho jednotlivé ustanovení je v rozporu s ústavním pořádkem a podal-li u Ústavního soudu návrh na zrušení tohoto zákona nebo jeho jednotlivého ustanovení;
 - rozhodl, že požádá Soudní dvůr Evropských společenství o rozhodnutí o předběžné otázce

Fakultativní přerušování (§ 109 odst. 2 OSŘ, soud je ponecháno na zvážení, pokud se objeví tento důvod, zda ne/přerušit)

- Dojde k němu, pokud soud neučiní jiná vhodná opatření
- Opět pouze demonstrativní výčet
- Soud **může** řízení přerušit jestliže (§ 109 odst. 2 OSŘ):
 - účastník se nemůže řízení účastnit pro překážku trvalejší povahy nebo proto, že je neznámého pobytu;
 - např. jde na několik týdnů / měsíců do nemocnice
 - zákonný zástupce účastníka zemřel nebo ztratil způsobilost jednat před soudem; (soud může jmenovat nového nebo přerušit a počká, dokud otázka nebude vyřešena)
 - probíhá řízení, v němž je řešena otázka, která může mít význam pro rozhodnutí soudu, nebo jestliže soud dal k takovému řízení podnět; to neplatí v řízení o povolení zápisu do veřejného rejstříku.
 - Otázka, kterou si soud může vyřešit sám, ale jelikož je to již v řízení, tak soud vyčkává na vyřešení

Další důvody přerušování

- § 106 odst. 3 OSŘ – řízení o neexistenci, neplatnosti nebo zániku rozhodčí doložky (smlouvy),
- § 235b odst. 3 OSŘ – současné podání žaloby na obnovu/pro zmatečnost spolu s dovoláním

Klid řízení – iustitium (§ 110 OSŘ)

- jde o přerušování řízení, u něhož se má za to, že účastníci **nemají zájem** na tom, aby řízení pokračovalo
 - o (např. rozhodnou se věc řešit mimosoudně)
- Soud přerušit (musí) pokud:
 - se to nepříčí účelu řízení
 - + navrhnou to oba účastníci
 - nebo se všichni bez předchozí omluvy nedostaví k jednání
 - nebo přerušování navrhne 1 z účastníků a ostatní se bez omluvy nedostavili
- **Institut mimosoudního smířčího a mediačního jednání** (§ 110 odst. 2 OSŘ)
 - o nutný souhlas účastníka i s tím, aby si soud mohl vyžadovat informace od osoby, která mimosoudní smířčí nebo mediační jednání provádí
- **Účel řízení brání v přerušování** např. v případě, že z hmotného práva vyplývá určitý způsob vypořádání – tzn., je omezena dispozice účastníka s právním vztahem, o němž v řízení jde (přerušování insolvenčního řízení)

Klid řízení

- **Pokračovat** lze jen na návrh
 - o Návrh lze podat **nejdříve po 3 měsících** od přerušování, ze závažných důvodů i dříve
 - (nikoli u rozvodu – zde vždy až po 3 měsících – 392 ZŘS)
 - o Pokud účastníci nepodají návrh na pokračování v řízení **do 1 roku** od právní moci usnesení o přerušování řízení, soud řízení zastaví
 - o K povaze lhůty II. ÚS 751/06 (Judikát, který se tímto zabýval)

b) Zastavení řízení

- **Nemeritorní** způsob ukončení řízení (stejně jako odmítnutí podání)
 - nezakládá překážku rei iudicatae (=může být zahájeno klidně znovu)
 - o **Nemeritorní vyřízení věci**

- Dochází k němu tehdy
 - o Pokud účastníci nepodají návrh na pokračování do 1 roku
 - o pokud je tu nedostatek procesní podmínky, který **nelze odstranit**
 - o pokud se nedostatek procesní podmínky **odstranit nepodařilo**
 - o Odpadnutí předmětu řízení
 - § 96 OSŘ - zpětvzetí návrhu – můžeme spojit i s procesní podmínkou existence návrhu an zahájení řízení
 - § 16 ZŘS? – soud řízení zastaví, odpadl-li předmět
 - Není úplně zřejmé, co se tím míní
 - Aplikuje se §107
 - není vyjasněné, jestli to platí jen pro beznávrhová řízení nebo i pro návrhová
 - o V jiných případech, stanoví-li tak zákon
 - např. § 9 odst. 1 z. o soudních **poplatech** – nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížností zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví

2. Procesní dokazování v civilním soudním řízení (pojem, předmět a průběh), prejudiciální otázky

- Páteř civilního procesu
- Stěžejní „otázky“ civilního soudního řízení, podstatou je **prokázat rozhodné skutečnosti**
- Rekonstrukce dějů v minulosti- ovlivněno často subjektivními prvky, které nelze odbourat, hledá se realita/ skutečnost, která odpovídá skutečně tomu, jak se to událo
- Aby soudní rozhodnutí mohlo být vydáno- soud musí mít **dvoji poznatky**- skutkové a právní
 - **Skutkové**- jak se děje udály a jak ne/naplňuje skutkové podstaty dané PN (zjišťují se dle procesu- tzv.dokazováním)
 - **Právní**- na ty zjištěné skutkové poznatky aplikuje. Soud je nezjišťuje (*iura novit curia*)
- Soud vychází ze skutečností „zjištěných“, prokázaných prostřednictvím postupu, který je označen jako **procesní dokazování**.
- Je třeba odlišovat „prokázání“ a „osvědčení“ – rozdíl v míře jistoty o pravdivosti tvrzení.
- Kontinentální v. angloamerický systém dokazování
 - **Kontinentální** právo – hlavní úloha je na soudu, který provádí dokazování, strany nejsou nuceny předkládat důkazy v jejich neprospěch
 - **Angloamerický** systém – je na stranách, které důkazy provedou, specifická část procesu (*discovery, disclosure*), předložení důkazních prostředků protistraně. Upravená pravidla dokazování. Typická pravidla „hearsay“- nesmí být použito svědectví z doslechu (+výjimky), „best evidence rule“. Zvláštní úprava křížového výslechu svědků apod.
- Dokazování ve formálně logickém smyslu
= *logická operace (myšlenkový postup) směřující k odůvodnění pravdy nebo nepravdy z jiných pravdivých soudů*
- Procesní dokazování
= *Právnem stanovený postup soudu při získávání zpráv o skutečnostech důležitých pro rozhodnutí*
- Důležitý prvkem je **rekonstrukce minulosti**, až na výjimky (ohledání) jde v podstatě o zjištění toho, co se událo ale soud sám nevnímá, nelze zjistit s jistotou.

PŘEDMĚT DOKAZOVÁNÍ

→ **Pozitivní** vymezení předmětu dokazování

- Macur definuje předmět dokazování jako danou tezi, jejíž pravdivost nebo nepravdivost má být vyvozena na základě určitých argumentů.
- **Skutečnosti, které jsou důležité pro rozhodnutí**. (propojení s koncentrací řízení)
- *Soud může též vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků.*
- **Lavický** spojuje s nepopřením
- Skutečnosti, které jsou důležité pro rozhodnutí, ...a které jsou mezi účastníky sporné.

Shodná tvrzení účastníků

- NS sp. zn. 22 Cdo 2913/2015

Shodná tvrzení účastníků jsou prostředkem, na jehož základě soud může učinit zjištění o skutkových okolnostech věci, která by jinak – kdyby se účastníci ve svých tvrzeních rozcházel – musel objasňovat dokazováním. Shodná tvrzení účastníků může soud vzít za svá skutková zjištění, jen jestliže obsahují údaje (poznatky) o skutkové stránce věci, které by se jinak musely prokazovat pomocí důkazních prostředků. Údaje účastníků, které představují právní hodnocení pro rozhodnutí významných skutečností nebo právní posouzení věci, nejsou způsobitým prostředkem ke zjištění skutkového stavu věci a tedy ani zdrojem pro skutková zjištění soudu.

- pokud něco odkývnu, půjde o shodné tvrzení a nebude dokazování a odbřemením 2. stranu odpovědnosti za to, že bude skutečnost prokázána. Pokud to „odkývání“ pak chce odvolat, může být na ni hleděno, že porušuje princip pravdivosti.

- Lavický to ještě doplňuje- situace, kdy nejde přímo o shodná tvrzení stran, ale o skutečnosti, které 1 strana tvrdí a 2.strana je výslovně nepopře (x Šínová- o ne/opření pr.úprava nehovří, § 153b osř- „pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná → z toho lze dovodit, že pokud by mělo platit, že jakákoli nepopřená skutečnost není předmětem dokazování, tak bychom to vůbec do rozsudku pro zmeškání psát)

• **Rozsudek pro zmeškání (§ 153b)**

- Zmešká-li žalovaný, kterému byly řádně doručeny do jeho vlastních rukou (§ 49) žaloba a předvolání k jednání nejméně 10 dnů přede dnem, kdy se jednání má konat, a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které se ve věci konalo, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, *pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná*
- → to, co žalobce tvrdí, považuje se za nesporné- neznamená to však, že se přiznává nárok nebo že se vyhovuje žalobě
- Tvrzení jsou nesporná, netvoří předmět dokazování
- Z tvrzení ale musí vyplývat nárok!

Shrnutí - 1 strana něco tvrdí a 2. strana potvrdí → nebude předmětem dokazování

- 1 strana něco tvrdí a 2. strana mlčí → Lavický říká, že to je skutečnost nepopřená a nebude pt dokazování x Šínová i praxe říká, že to tak není, už kvůli výjimce, která je zmíněna v § 153b

Pozitivní vymezení předmětu dokazování

- Objektivní vymezení
- **Které skutečnosti jsou relevantní, vyplývá z hmotněprávních norem** (předpoklady vzniku nároku, předpoklady jeho neexistence – dále viz k důkaznímu břemenu).
- Typický znak kontinentálního dokazování „*iura novit curia*“
 - Právní poznatky nejsou předmětem dokazování (platí *iura novit curia*)
 - Ovlivňuje to i vymezení předmětu dokazování
 - př. podá se žaloba a uvede tam jinou PN, než v závěru užije soud- př. podá žalobu na zaplacení ceny díla, uvede odpovídající PN z OZ, vymezi rozhodné skutečnosti. Soud ale zjistí, že jde o absolutně neplatnou smlouvu a vyhodnotí, že se to musí posoudit dle BO, soud si vymezi jiné rozhodné skutečnosti a ty bude pak chtít prokázat → proto existuje poučovací povinnost- soud poučí o tom, že je třeba doplnit rozhodné skutečnosti, protože se věc musí posoudit jinak
- Poučovací povinnost soudu dle § 118a odst. 2 OSŘ.

→ Negativní vymezení předmětu dokazování

= Skutečnosti, které se nedokazují

- ty, které nejsou podstatné
- skutečnosti nesporné

Dle § 121 OSŘ **není třeba dokazovat:**

- a) **skutečnosti obecně známé (notoriety)**- známé v daném místě/ čase/ neomezenému počtu lidí ⁵
 - Soud musí dát najevo, že to soud považuje za skutečnost obecně známou
- b) **nebo známé soudu z jeho činnosti** – *aniž by se musel otevřít spis (říká Lavický) viz. judikát níže*
 - Soud musí dát odůvodnění rozhodnutí, jaké skutečnosti byly známy a navíc dát najevo, že bude postupovat tak že tyto skutečnosti nebudou pt dokazování, protože je zná z úřední činnosti
 - pokud s tím strany nesouhlasí, že to je u nich jinak- mohou se vyjádřit
 - př. stavil se bytový dům. 50 jedntek a všichni potenciální vlastníci se budou soudit s developerem. Tak třeba už u. 12. sporu bude soud považovat za skutečnost známou z úřední činnosti to, že společnost XY je developerem výstavby Šantovka3 a není třeba prokazovat, že developer staví tento objekt- už si to zjistil v těch předchozích sporech

• rozsudek NS sp. zn. 28 Cdo 1885/2008, ze dne 9. 7. 2008

Uvedené ustanovení umožňuje, aby určité skutečnosti vnějšího světa, které soud zná ze své úřední činnosti a o nichž nemá pochybnosti, byly pro rozhodnutí ve věci použity bez dokazování (nestaly se tak předmětem dokazování), a to právě na základě výjimky ze zásady dosahování zjišťování skutkového stavu věci co by základu rozhodnutí prováděním a volným hodnocením důkazů zakotvené v § 122a násl. a v § 132 o. s. ř. Avšak i v tomto případě je nutné, aby účastníci řízení byli s takovými – soudem uvažovanými – skutečnostmi v řízení seznámeni, aby se k nim mohli vyjádřit či případně předložit důkaz je vyvracející; i poznatek soudu o tzv. úředně známé skutečnosti totiž nemusí být správný. Je též nezbytné, aby soud, jenž vzal v úvahu skutečnosti úředně známé a nadto na nich založil své rozhodnutí ve věci, náležitě vyloučil v odůvodnění rozhodnutí, že které jeho konkrétní úřední činnosti či postupu jsou mu takové skutečnosti známy, jak se o nich dozvěděl a jsou-li skutečně známy všem členům senátu, jednal-li a rozhodoval-li soud v této podobě.

c) jakož i **právní předpisy uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů České republiky.**

- Prokazují se PN nepublikované ve Sbírce a zahraniční právní normy.
- právní poznatky nejsou předmětem dokazování (*iura novit curia*)
- x PN, které nejsou ve Sbírce (třeba obecně závazné vyhlášky obcí, zahraniční PN, cizí právo) se prokazují

• 33 Cdo 1383/2017

Předmětem dokazování nemohou být právní předpisy, pro něž platí zásada „iura novit curia. Soud, který má zásadně zjišťovat obsah cizího práva jakýmkoli dostupným a spolehlivým způsobem, může získat znalost cizího práva např. vlastním studiem (z pramenů jemu dostupných, jsou-li dostatečně spolehlivé), vyjádřením Ministerstva spravedlnosti, popř. ze znaleckého posudku z oboru právních vztahů k cizině, přičemž v posléze uvedených případech nejde o důkaz listinou ve smyslu § 129 o.s.ř. Soud může rovněž požadovat součinnost účastníka, který se dovolává cizího práva, aby předložil text cizí normy. Pro zjištění obsahu cizího práva přitom nestačí zjistit pouhý text právního předpisu, ale také informace o jeho výkladu (odbornou komentářovou literaturu, judikaturu apod.), pokud ze samotného textu cizího práva není jeho obsah a způsob aplikace jednoznačný.

→ nelze vyloučit přístup, že půjde o Slovenský předpis a soudce si ho sám nastuduje a nemá s tím problém. Pokud půjde ale třeba o Vietnamské právo- těžko se k tomu dostane, tak může požádat Ministerstvo/ znalce- musí se však koukat i na judikaturu, nelze vycházet jen ze znění zákona

průběh

- 1. určení důkazu
- 2. obstarání důkazu
- 3. provedení důkazu
- 4. hodnocení důkazu
 - závažnost důkazu
 - zákonnost důkazu
 - pravdivost důkazu
 - věrohodnost důkazu
 - výsledek = míra důkazu

⁵ Nemusí být známé všem- třeba dětem. Jde spíš o velké množství osob. Např.- kdo je prezident, hl.m. je Praha,... i informace, které vyplývají z internetu (př. vyhlášení nouzového stavu, pandemie).

- **1. určení důkazu**
 - Vychází ze zásad, která ovládají civilní soudní řízení
 - Identifikace toho, co k dokazování bude provedeno (jaké důkazní prostředky použijeme, čím budeme dokazovat)
 - **A) Sporné soudnictví**
 - Projednáací zásada, která vychází z navrhování důkazů
 - § 120 odst. 1 – označovány účastníky
 - Účastníci jsou povinni **označit** důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných **důkazů provede**
 - Platí tedy základní pravidlo – návrh účastníka – posouzení soudu, zda důkaz provede či ne. V případě, že soud neprovede účastníkem navržený důkaz, musí to odůvodnit
 - Důvody pro neprovedení mohou být různé (nemožnost vyplývá ze zákona – koncentrace, důkaz není relevantní apod.)
 - Neprovedení nezákonně získaného důkazu – test proporcionality
 - *Soud může provést jiné než účastníky navržené důkazy v případech, kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu a vyplývají-li z obsahu spisu. Neoznačí-li účastníci důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, vychází soud při zjišťování skutkového stavu z důkazů, které byly provedeny* (§ 120 odst. 2)
 - Nejde o vyšetřovací důkaz; soud sám nevyhledává
 - Používá se velmi výjimečně
 - Striktně formální pojetí
 - *kdy jsou potřebné ke zjištění skutkového stavu* = kogentní norma to vyžaduje
 - *vyplývají-li z obsahu spisu* = např. dám do spisu listinu, ale zapomenu ji označit jako důkaz
 - Návrh je proveden, soud se s tímto návrhem nevypořádá => **opomenutý důkaz**
 - Vada, která může zasáhnout do práva na spravedlivý proces
 - **B) Nesporné soudnictví**
 - Ovládané vyšetřovací zásadou, § 21 ZŘS
 - *Soud provede i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než byly účastníky navrhovány* – není v tom limitován
 - Subjektivní důkazní břemeno má soud (ne účastníky jako u sporného); účastníci mají důkazní povinnost
 - Účastníci mají důkazní povinnost, ale návrhy na provedení důkazů nehrají stěžejní roli, soud si určí, respektive může určit, čím bude rozhodné skutečnosti prokazovat
 - Pokud účastník navrhne a soud neprovede => soud to musí odůvodnit
- **2. obstarání důkazu**

Dle jednotlivých důkazních prostředků (předvolání svědka, vydání listiny)

 - Pokud je to výsledek => předvolání
 - Listina => vydání / předložení
 - Ustanovení termínu na ohledání, ...

Úlohou soudu (činí úkony k tomu, aby se důkazy dostaly do spisu)

Strany poskytují potřebnou součinnost

 - Pokud nejsou součinní => pořádkové pokuty, uložení vysvětlovací povinnosti (v extrémním případě i obrácení důkazního břemene)

Tzv. ediční povinnost
- **3. provedení důkazu**

Záležitost soudu

Dokazování provádí soud **při jednání**; výjimky:

 - I prostřednictvím dožádání
 - Mimo jednání
 - Využití technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku

Je-li to účelné, může být o provedení důkazu dožádán jiný soud nebo předseda senátu může důkaz z pověření senátu provést mimo jednání, anebo lze důkaz provést za využití technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku. Účastníci mají právo být přítomni u takto prováděného dokazování. Jeho výsledky je třeba vždy při jednání sdělit

Senát může vždy rozhodnout, aby provedené důkazy byly doplněny nebo před ním opakovány

Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny

Je-li to účelné a umožňuje-i to povaha věci – je možné dokazovat i při jiném soudní roku

Postup provádění dle konkrétního důkazního prostředku
- **4. hodnocení důkazu**

Zásada volného hodnocení důkazů

33 Cdo 511/2009 ze dne 17.3.2010

 - *Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci*

Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě věrohodnosti

 - Hodnocení jsou vždy subjektivní – se subjektivním prvkem se počítá
 - Apriorní pravděpodobnost = to, co si o tom soudce myslel před tím, než viděl důkazy
 - Např. za primárního pečovatele o dítě je ve společnosti považována matka – např. ve sporech se matky neptají, jestli umí přebalit dítě; otce se na to ptají

Obecně poslední fáze (až na výjimky – např. u nezákonnosti důkazů)
- **závažnost důkazu**

Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti) soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru)

Vychází z předmětu dokazování (hmotněprávních norem), soud si neurčuje volně

Vyplývá to z hmotněprávních norem => nevztahuje se na to volné hodnocení důkazů

- **zákonnost důkazu**

Při hodnocení důkazů po stránce jejich zákonnosti zkoumá soud, zda důkazy byly získány (opatřeny) a provedeny způsobem odpovídajícím zákonu nebo zda v tomto směru vykazují vady; k důkazům, které byly získány nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, soud nepřihlédne

Vychází z právních norem, nelze hodnotit volně

Test proporcionality

- Standardní metodou, již Ústavní soud posuzuje kolizi základních práv a svobod, resp. jejich kolizi s jinou ústavně chráněnou hodnotou, je tzv. test proporcionality. Viz např. **II.ÚS 1774/14**
- Např. u kamerových záznamů, které jsou pořízeny bez souhlasu (např. kamera v obchodě, která tam byla za účelem chycení zlodějů zachytila způsobení škody zaměstnancem při oslavě mimo pracovní dobu – nebylo přijato)

- **pravdivost důkazu**

- **věrohodnost důkazu**

Pravidla formální logiky RAVEN

- R – reputation (jakou reputaci účastník, svědek, znalec, ... má; pravost listiny)
 - Svědek je chorobný lhář, svědek je lékař, ...
- A – ability to see (schopnost vidět)
 - Rozumová a volní úroveň svědka (dítě x dospělý člověk)
 - Např. handicapovaný člověk vidí věci jinak
- V – vested interest (vložený zájem)
 - Svědek má vložený zájem
 - Výsledek řízení nějak ovlivní svědka (ručitel, kterému zanikne ručení, když dlužníkovi zanikne)
- E – expertise
 - Odborné znalosti znalce nebo svědka
 - Dopravní nehodu vidí paní (70 let) a muž (20 let, student lékařské fakulty)
- N – neutrality (neutrální)
 - Svědek má určitý vztah k účastníkům (např. mamka není neutrální)

Pokud chci zpochybnit věrohodnost důkazů -> musím napadnout něco z tohoto (např. má vložený zájem, ...)

- „není neutrální, a proto lhala“

- **výsledek = míra důkazu**

Požadavek „jistoty“

Stop procentní jistota je nemožná – vždy se bavíme o pravděpodobnosti

Je nezbytné vymezit, při jaké míře přesvědčení, je důkaz podán

Též pojem tzv. důkazního standardu

prejudiciální otázky

- otázky, která netvoří předmět řízení, ale na jejímž vyřešení závisí rozhodnutí o tomto předmětu

Které otázky nemohou být soudem posouzeny jako předběžné?

- Některé otázky soud za žádných okolností posuzovat nesmí, protože mu to zákon výslovně zakazuje. Za takových okolností musí soud své řízení přerušit a vznést podnět k vyřešení u příslušnému orgánu nebo soudu podle § 109 odst. 2 písm. b) OSŘ. Mezi tyto otázky můžeme zařadit:

- Otázky osobního stavu- Do této kategorie můžeme zařadit např. prohlášení za mrtvého, omezení svéprávnosti apod.
- Otázky trestného činu, přestupku či deliktu- Otázky, zda byl a kým byl spáchán trestný čin, přestupek či jiný správní delikt
- Otázky, o kterých příslušný orgán rozhoduje s konstitutivním účinkem- Ačkoliv to občanský soudní řád výslovně nestanovuje, jako předběžné nelze rovněž posuzovat otázky, o kterých příslušný orgán rozhoduje s konstitutivním účinkem.
- Otázky, kde existuje zvláštní PN- V určitých případech vylučuje předběžné posouzení určité otázky rovněž existence zvláštní právní normy, která upravuje rozhodování soudu o určitém právním vztahu. Příkladem může být otázka neplatnosti dražby, která může být řešena výlučně jen v řízení dle zákona č. 26/2000Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů. Jiným příkladem může být otázka neplatnosti usnesení valné hromady obchodní korporace.^[2]
- Otázky protiústavnosti zákona- Jako předběžnou otázku nemůže civilní soud posoudit ani otázku případné protiústavnosti zákona, který má na daný případ aplikovat. Zde by soud postupoval obdobně jako v případě trestného činu a řízení by bylo přerušeno.

Je-li určitá otázka, která má v civilním řízení charakter otázky předběžné, zodpovězena **ve výroku** rozhodnutí, je třeba primárně zkoumat, o jaký typ rozhodnutí se jedná a jakého okruhu osob se dané rozhodnutí týká. Jedná-li se o civilní rozhodnutí a **stejný okruh účastníků** řízení, pak je řešení dané otázky pro civilní soud **závazné** ve smyslu § 159a odst. 3 OSŘ a civilní soud není oprávněn se od řešení této (pro něj předběžné) otázky odchýlit. **Není-li však v obou řízeních okruh účastníků shodný**, pak se závaznost dle § 159a odst. 3 OSŘ neuplatní a civilní **soud může z daného rozhodnutí toliko vycházet** ve smyslu § 135 odst. 2 OSŘ. Obdobně soud postupuje, jedná-li se o rozhodnutí jiných orgánů (např. správních orgánů, trestních či správních soudů), kdy je soud povinen dle § 135 odst. 2 OSŘ z daného rozhodnutí vycházet, což však nevylučuje, aby si za předpokladu řádného zdůvodnění danou předběžnou otázku posoudil jinak.

Procesně-právní předběžné otázky nemají vliv na rozhodnutí o meritu věci, protože jejich posouzení neříká, jaký bude rozsudek. Výsledek předběžných otázek konstatuje, zda k rozhodnutí ve věci dojde, či nikoli. Mezi předběžné otázky formální patří např. otázky týkající se splnění náležitostí podání navrhovatele (kupříkladu splnění naléhavého právního zájmu), příslušnosti soudu (ať už místní nebo věcné, tedy byla-li žaloba podána u správného soudu), právní moci rozhodnutí a další

Předběžné **otázky hmotněprávní** jsou skutkově spojeny s věcí hlavní. Tyto věci od sebe nemohou být odděleny, avšak není vyloučeno, že předběžné otázky mohou mít i samostatnou materiální právní povahu.

Jako příklad předběžné materiální otázky lze uvést otázku vlastnictví nemovitosti ve věci sporu o hrazení dlužného nájemného k této nemovitosti. Nežliž soud rozhodne o výši dlužného nájemného, je třeba, aby si položil otázku, zda žalobce je skutečně vlastníkem nemovitosti, za kterou požaduje po žalovaném zaplatit dlužné nájemné či nikoli. Ukáže-li se, že žalobce není vlastníkem, soud o věci dále nerozhoduje a vydá negativní rozhodnutí. V opačném případě postupuje soud dále, až dojde ke konečnému rozhodnutí ve věci

3. Hodnocení důkazů, důkazní povinnost a důkazní břemeno

Hodnocení důkazů

- Zásada volného hodnocení důkazů
- 33 Cdo 511/2009 ze dne 17.3.2010
- *Důkazy hodnotí soud podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.*
- **Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě věrohodnosti.**

• Závažnost důkazu

- Závažnost důkazu z hlediska **důležitosti** - Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti) soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru).
- Vychází z předmětu dokazování (hmotněprávních norem), **soud si neurčuje volně**.
- Př. předložím důkazní prostředek, že v den, kdy došlo k předání peněz přišlo a předkládám zprávu z hydrometeo ústavu, že 10.4. přišlo, tak to bude pro soud méně závažné než výpověď svědka, který předání peněz viděl
- Závažnost důkazu (ve 2. smyslu) v tom smyslu - př. mám 2 svědky, které viděly předání Vosáhlova a Vosáhlová. Může jít o jinou formu důležitosti a tady se traduje, že si to soud posuzuje volně a sám si určí, že ten svědek je pro něj důležitější než Vosáhlová. Ale není to spojené se skutečností, která má být prokázána, protože tu si soud volně posuzovat nemůže.

• Zákonost důkazu

- Při hodnocení důkazů po stránce jejich zákonosti zkoumá soud, zda důkazy byly získány (opatřeny) a provedeny způsobem odpovídajícím **zákonu** nebo zda v tomto směru vykazují vady; k důkazům, které byly získány nebo provedeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy, soud nepřihlíží.
- K hodnocení důkazů dochází zpravidla až po jejich provedení, ale zákonost **posuzujeme už při provedení důkazu** a pokud vím, že je nezákonný, tak ho neprovedu a pokud ho provedu a pak zjistím, že je nezákonný, tak k němu nepřihlížím

Vychází z PN, nelze hodnotit volně.

• Pravdivost důkazu

- pro hodnocení pravdivosti/věrohodnosti nedává pr. úprava žádné konkrétní pravidla, jak postupovat (vychází z judikatury), hodnotí se volně.

- Hodnocením důkazů z hlediska jejich pravdivosti soud dochází k závěru, které skutečnosti, o nichž důkazy (pro rozhodnutí významné a zákonné) podávají zprávu, lze považovat za pravdivé (dokázané) a které nikoli. Výhodnocení důkazů z hlediska pravdivosti předpokládá též posouzení věrohodnosti důkazem poskytované zprávy podle druhu důkazního prostředku a způsobu, jakým se podle zákona provádí. **Při důkazu výpovědi svědka** musí soud vyhodnotit **věrohodnost výpovědi** s přihlédnutím k tomu, jaký má svědek **vztah** k účastníkům řízení a k projednávané věci a jaká je jeho **rozumová a duševní úroveň, k okolnostem, jež doprovázely jeho vnímání skutečností, o nichž vypovídá, vzhledem ke způsobu reprodukce těchto skutečností a k chování při výslechu** (přesvědčivost, jistota, plynulost výpovědi, ochota odpovídat na otázky apod.) a k poznatkům, získaným na základě hodnocení jiných důkazů (do jaké míry je důkaz výpovědi svědka souladný s jinými důkazy, zda jim odporuje, popřípadě zda se vzájemně doplňují); celkové posouzení uvedených hledisek pak poskytuje závěr o pravdivosti či nepravdivosti tvrzených (prokazovaných) skutečností.
- Pro hodnocení důkazů z hlediska jejich pravdivosti (věrohodnosti) **zákon nepředepisuje formální postup a ani neurčuje váhu jednotlivých důkazů tím, že by některým důkazům přiznával vyšší pravdivostní hodnotu nebo naopak určitým důkazním prostředkům důkazní sílu zcela nebo zčásti odíral**. Zásadě volného hodnocení důkazů neodpovídá takový způsob hodnocení, kdy je označena za nezpůsobilý důkazní prostředek svědecká výpověď jen proto, že svědek náleží k určité sociální nebo profesní skupině.
- Pro hodnocení důkazů z hlediska jejich pravdivosti (věrohodnosti) **zákon nepředepisuje formální postup a ani neurčuje váhu jednotlivých důkazů tím, že by některým důkazům přiznával vyšší pravdivostní hodnotu nebo naopak určitým důkazním prostředkům důkazní sílu zcela nebo zčásti odíral**. Na rozdíl od tzv. legální (formální) důkazní teorie, která znamenala zmechanizování procesu hodnocení důkazů, neboť předem stanovila jejich hierarchii a způsob hodnocení, ponechává ustanovení § 132 o. s. ř. postup při hodnocení důkazů úvaze soudu. Zásadě volného hodnocení důkazů, která je v tomto ustanovení vyjádřena, proto neodpovídá takový způsob hodnocení, kdy je (předem) **označena za nezpůsobilý důkazní prostředek svědecká výpověď jen proto, že svědek náleží k určité sociální nebo profesní skupině**.
NS 22 Cdo 1066/2002 ze dne 10.8.2002

• Věrohodnost důkazu

- Při důkazu **výpovědi svědka** musí soud vyhodnotit věrohodnost výpovědi s přihlédnutím k tomu, jaký má svědek **vztah** k účastníkům řízení a k projednávané věci a jaká je jeho **rozumová a duševní úroveň, k okolnostem, jež doprovázely jeho vnímání skutečností, o nichž vypovídá, vzhledem ke způsobu reprodukce těchto skutečností a k chování při výslechu** (přesvědčivost, jistota, plynulost výpovědi, ochota odpovídat na otázky apod.) a k poznatkům získaným na základě hodnocení jiných důkazů (do jaké míry je důkaz výpovědi svědka souladný s jinými důkazy, zda jim odporuje, popřípadě zda se vzájemně doplňují); celkové posouzení z uvedených hledisek pak poskytuje závěr o pravdivosti či nepravdivosti tvrzených (prokazovaných) skutečností.
NS 21 Cdo 1001/2013 ze dne 10.6.2014

- Pravidla formální logiky RAVEN

R – reputation (jakou má (svědek, účastník, znalec,...) reputaci- zda je alkoholik, často křivě vypovídá,...)

A – ability to see (schopnost vidět- rozumová a volní vyspělost, která ovlivňuje možnost vnímat svět, hlavně u dětí)

V – vested interest (vložený zájem- posuzujeme, zda ten člověk ne/má na výsledku řízení nějaký zájem, př. ručitel)

E – expertise (odbornost- svědek je osoba, která vnímala svými smysly, znalec objektivněji)

N – neutrality (vztah svědka k účastníkům, př. je to manželka, je to jen 1 ze složek, nemůžu automaticky říct, že manželka je nevěrohodná)

- I. Nejde o **zpochybnění** věrohodnosti důkazních prostředků, na nichž spočívá rozhodnutí soudu prvního stupně [§ 205a odst. 1 písm. c) o. s. ř.], jestliže pomocí skutečností a důkazů, které účastník nově uplatnil v odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně nebo za odvolacího řízení, má být skutkový stav věci zjištěn jinak, než jak ho zjistil soud prvního stupně na základě jím provedeného hodnocení důkazů.
- II. Skutečnosti a důkazy, o nichž se účastník dozvěděl až po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně a které nastaly (vznikly) před vyhlášením (vydáním) rozhodnutí soudu prvního stupně, nelze uplatnit v odvolání nebo za odvolacího řízení, ale pouze žalobou na obnovu řízení.

- NS 21 Cdo 818/2003 ze dne 16.7.2003

NS 26 Cdo 1650/2003 ze dne 15.4.2004

- **Zpochybnění** věrohodnosti důkazních prostředků se rozumí tvrzení a pomocí důkazů prokázání takových skutečností, které vyvrací závěry soudu prvního stupně o tom, že určitý důkazní prostředek je nevěrohodný nebo že je věrohodný, popřípadě které vedou k závěru, že důkazní prostředek měl být správně z hlediska své věrohodnosti hodnocen soudem prvního stupně jinak. O zpochybnění věrohodnosti důkazního prostředku přitom nejde, jestliže účastník uvede v odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně nebo za odvolacího řízení skutečnosti či navrhne důkazy, pomocí kterých má být skutkový stav věci zjištěn jinak, než jak ho zjistil soud prvního stupně na základě jím provedeného hodnocení důkazů. Uvedením skutečností a označením důkazů o věci samé totiž účastník nezpochybňuje věrohodnost důkazních prostředků, ale požaduje zjištění skutkového stavu soudem jinak, než jak byl zjištěn soudem prvního stupně na základě před ním uvedených skutečností a provedených důkazů; takový postup neodpovídá požadavkům ustanovení § 205a odst. 1 písm. c) o. s. ř.

• Pravdivost důkazu

- Veřejné listiny
- U listin se nehovoří o jejich věrohodnosti, ale pouze o jejich pravdivosti a pravosti
- § 134 OSŘ
- *Listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal (pravost), a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno.*

- u veřejné listiny musím prokázat opak- nepravdivost, nabídnout důkazy,
- u soukromé listiny stačí zpochybnění pravosti/pravdivosti a samo to zpochybnění znamená, že strana, která listinu předložila, musí dokázat, že listina je pravdivá (ona má to důkazní břemeno)

• Výsledek hodnocení důkazu – míra důkazu

- Požadavek „jistoty“
- Míra důkazu- vymezení, kdy je důkaz podán
- 100% jistota je nemožná
- Je nezbytné vymezit, při jaké míře přesvědčení, je důkaz podán
- Těž pojem tzv. **důkazního standardu**
- *Skutková tvrzení lze považovat za prokázaná, pokud je soudce vnitřně přesvědčen o jeho pravdivosti, tj. nemá o jeho pravdivosti rozumné pochybnosti.*
- *Správný pohled je pouze v případě **kombinace subjektivního i objektivního prvku**, cesta není v tom snižovat míru pravděpodobnosti, ale zdůraznit subjektivní prvek, respektive zohlednit jeho nezastupitelnou roli* (Lavický, Důkazní břemena v civilním soudním řízení).
- subjektivní- vnitřní přesvědčení soudce, objektivní- absence rozumných pochybností

Míra důkazu

- Nejsou stanovena žádná pravidla, jak „vypočítat míru jistoty“
- Slovní vyjádření vede k překvapivým závěrům (lidé přiřazují úplně jiné hodnoty pojmům jako „vysoce pravděpodobné či pochybné.....)- př. když řeknu *vysoce pravděpodobné*, někdo řekne 70% někdo 90%
- „*beyond all reasonable doubt*“
- T. Bayes – Bayesovská inference- způsob vypočítání čísel, které uvádí o kolikrát je pravděpodobnější tvrzení 1 strany než strany 2. v souvislosti v kontextu s určitým důkazním prostředkem
 - Užití při prokazování genetického původu v souvislosti s DNA profilováním- genetik mi vrátí věrohodnostní poměr a řekne třeba, že otcovství je pravděpodobné na 99%
 - Přiznává a priori pravděpodobnost určitého tvrzení předtím než je podán důkaz a tato a priori pravděpodobnost pracuje s tím, že soudce jde do jedné síně a už si na to vytvořil nějaký názor ačkoli dokazování ještě nezačalo. Je ale spravedlivé se na to tvrzení koukat jako 50 na 50 (flat priors).
 - Z a priori pravděpodobnosti je vypočítána posteriori pravděpodobnost a na základě toho nám to dá nějaká čísla, kdy vidíme, kolikrát je tvrzení 1 strany pravděpodobnější než tvrzení 2.strany
 - V českém soudnictví je tato metody spíš neznámá (české právo spíš pracuje s pojmy než čísly)

Shrnutí míry důkazů- nikdy nic nelze říct s jistotou, protože to je vždy rekonstrukce dějů, které se udály v minulosti, důkazní standard je, že soudce musí nabýt vnitřního přesvědčení, při kterém nemá rozumné pochybnosti. Nesmíme se bát vymezovat, že je něco jen pravděpodobné a na jakou míru a abychom si přiznali, z jaké apriorní pravděpodobnosti vystupujeme a z jakého důvodu. Nikde není psáno, že když je to 80% je to prokázáno.. soudce prostě musí nabýt vnitřního přesvědčení, že to tak bylo

POVINNOSTI A BŘEMENA

- **Povinnosti** (platí pro sporné i nesporné řízení)
 - Povinnost tvrzení = Povinnost tvrdit rozhodné skutečnosti
 - Povinnost důkazní = Povinnost navrhnout důkazy (důkazní prostředky) k prokázání tvrzených skutečností
 - § 120 odst. 1 OSŘ - *Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede.*
- **Teorie důkazních břemen**
 - *Lavický* zdůrazňuje odlišení **objektivního** a **subjektivního** důkazního břemena
 - „Objektivní důkazní břemeno se obvykle charakterizuje jako nástroj, který soudu umožňuje překonat situaci, kdy některý ze skutkových předpokladů, s nímž hmotněprávní normy spojuje následky, zůstal neobjasněn...“
 - „Vyjadřuje, kdo nese riziko důkazní nouze, ve prospěch, respektive k či tíži soud rozhodne, nastane-li stav non liquet“.
 - Není procesním břemenem, projevuje se i v nesporném řízení.
 - **Subjektivní důkazní břemena – procesní břemena.** Odpovědnost strany za to, že jí tvrzené skutečnosti budou jí nabídnutými důkazy prokázány. Institut sporného civil.procesu (strany nesou subjektivní důk.břemeno a neunesení důkazního břemene má za následek prohru ve sporu)

- **Objektivní důkazní břemeno** - není procesním břemenem, ale je to nástroj, který umožňuje překonat situaci, kdy některý ze znaků SP zůstal neobjasněn. Tzn. jde o břemeno, které vyjadřuje, **kdo nese riziko důkazní nouze** za předpokladu, že dojde ke stavu non liquet. (užití v rámci sporného i nesporného řízení)

➤ Břemena

- Břemeno tvrzení = Procesní odpovědnost účastníka za to, že sdělí soudu relevantní skutečnosti.
- Břemeno důkazní = Procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že jím tvrzené skutečnosti budou prokázány.

Teorie důkazních břemen

- Řada teorií dělení důkazního břemene
 - I. teorie právo zakládající, právu překážející a rušící,
 - II. teorie úplného skutkového stavu,
 - III. teorie negativní – dnes překonaná teorie
 - IV. teorie analýzy norem - v současnosti ovládá subjektivní důkazní břemena v českém civil. procesu

Rozsudek NS 33 Cdo 3108/2010 ze dne 26.2.2013

*Dovolací soud při řešení otázky důkazního břemene ve vztahu k vymezené otázce zásadního právního významu vychází z tzv. **Rosenbergovy teorie dělení důkazního břemene, označované jako teorie analýzy norem**, která je i současnou civilistickou doktrínou považována za **primární a odpovídající** procesním pravidlům obsaženým v účinném občanském soudním řádu (k tomu srovnej: Rosenberg, L.: Die Beweislast auf der Grundlage des Bürgerlichen Gesetzbuches und der Zivilprozessordnung, první vydání 1900, druhé, podstatně doplněné vydání 1992, citován v: Macur, J.: Dělení důkazního břemene v civilním soudním sporu, Brno, Masarykova univerzita, 1996, str. 65 a násl., a 79). Tato teorie vychází ze struktury právních předpisů a na důkazní břemeno usuzuje podle právních účinků tvrzených jednou nebo druhou procesní stranou. Podle teorie analýzy norem je nutno vycházet ze **základního pravidla, podle něhož každá strana má tvrdit a dokazovat skutečnosti, které odpovídají skutkovým znakům právní normy, na niž zakládá svůj nárok nebo námitky** v daném řízení. **Rozhodujícím kritériem** dělení důkazního břemene jsou v tomto pojetí **právní normy**. Předmětem dokazování jsou sice skutečnosti, ale v souvislosti s otázkami dělení důkazního břemene je nutno je posuzovat pouze jako bezprostřední předpoklady určitých právních účinků, resp. následků, které nastávají ve vlastním slova smyslu jako důsledky působení právních norem na lidské chování.*

→ rozhodující je tedy PN a předmětem dokazování jsou skutečnosti, ale v souvislosti s otázkami dělení důkazního břemene je nutno je posuzovat pouze jako bezprostřední předpoklady určitých právních účinků

Rosenbergerova metoda analýzy norem

- každá ze stran nese břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně znaků té PN, která je pro ní příznivá

- **Základní norma** - zakládá určitý právní nárok či právo. Znak SP této normy tvrdí a prokazuje žalobce (ten totiž uplatňuje nárok)

- **Protinorma** - norma, která vylučuje aplikaci základní normy a nebo, která působí až následně po té základní normě a vyvolává zánik. Prokazuje a tvrdí to strana žalovaná

- z hlediska objektivního- může nastat situace, že nastal stav *non liquet* (není jasné, jak to bylo) – málo často soud přízná, že jde o *non liquet*, spíše se k něčemu přikloní.

- **Rosenbergera chápat tak, že se podívám na PN, pokud tam není vymezeno, že „nepodaří-li se prokázat, považují za to a to“, tak bude docházet k negativní fikci a ta se projeví v kontextu toho, že půjde k tíži účastníka, jemuž znaky SP nebyly prokázány**

- př. nesporné soudnictví- v rodném listě je žena, u níž se geneticky prokáže, že nikdy nerodila a nemůže tedy být právní matkou dítěte, protože u ní nedošlo k porodu, což se podařilo prokázat. Vedle toho bude žena, která tvrdí, že dítě porodila, ale znalci řeknou pouze to, že rodila (max. řeknou, že porodila před 13 měsíci), ale nikdo neřekne, že porodila tohoto konkrétního chlapce. Chlapec bude geneticky příbuzný s matkou uvedenou v matrice, půjde tedy o institut náhradního mateřství a matka v matric bude geneticky spojená s dítětem.

- Soud může říct, že jediné, co ví, je že zapsaná matka nerodila, tudíž tato matriková matka nemůže být právní matkou. A ohledně druhé matky tím, že není geneticky příbuzná, vím sice že rodila, ale nevíme že toho dítě. Jsme ve stavu non liquet- nevíme jak to bylo

→ **dle pravidel objektivního důkazního břemene** se podíváme, zda v zákoně není pozitivní fikce -§ 775 Matkou je žena, která ho porodila, nic jiného není. Tedy musíme užít negativní fikci- matka neprokázala, že dítě porodila a matkou nebude.

Důkazní břemena

- Důsledky neunesení důkazního břemene – neúspěch ve sporu

Zákaz tzv. překvapivých rozhodnutí

Ustanovení § 133a OSŘ

- Pokud žalobce uvede před soudem skutečnosti, ze kterých lze dovodit, že ze strany žalovaného došlo k **přímé nebo nepřímé diskriminaci**

a) na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství, víry, světového názoru, zdravotního postižení, věku anebo sexuální orientace v oblasti pracovní nebo jiné závislé činnosti včetně přístupu k nim, povolání, podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti včetně přístupu k nim, členství v organizacích zaměstnanců nebo zaměstnavatelů a členství a činnosti v profesních komorách,

b) na základě rasového nebo etnického původu při poskytování zdravotní a sociální péče, v přístupu ke vzdělání a odborné přípravě, přístupu k veřejným zakázkám, přístupu k bydlení, členství ve spolcích a jiných zájmových sdruženích a při prodeji zboží v obchodě nebo poskytování služeb, nebo

c) na základě pohlaví při přístupu ke zboží a službám, je žalovaný povinen dokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.

- Jde o přesun důkazního břemene, **musím uvést skutečnosti, ze kterých vyplývá**, že došlo k diskriminaci a ten žalovaný prokazuje, že k tomu nedošlo

Absence povědomí o rozhodných skutečnostech

- **Informační deficit strany zatížené důkazním břemenem** – strana nemůže splnit důkazní povinnost a unést břemeno, protože nemá odpovídající informace, tyto má ale 2. strana (bývá typické u medicínských sporů, chybějící zdravotnická dokumentace apod.)
- **4 instituty**, které řeší informační deficit strany zatížené důk.břemenem
 1. **Ediční povinnost**- soud může uložit někomu, kdo drží listinu, povinnost listinu vydat
 - může se stát, že strana, která má mít ty informace je nemá z toho důvodu, že jim je 2.strana zadržuje (třeba zadržetí faktur, zdravotnické dokumentace,..)
 2. **Vyšetřovací důkaz (nemám informace, ale má je svědek, nechť jsou zjištěny výsledkem tohoto svědka)**

- př. „má milenkou, ale nevím, kdo to je, ale jsem si jistý, že jeho přítelkyně Alice Trávníčková to ví. Mně to ale Alice neřekne. Ta tedy předvolejte Alici, protože ta to ví.

3. Vysvětlovací povinnost protistrany (judikatura přesně stanovila podmínky, za nichž může být uložena.- níže)
4. Obrácení důkazního břemene – poslední institut, až když ostatní selžou

Tzv. vysvětlovací povinnost

- Souvisí s tzv. informačním deficitem

NS 30 Cdo 2822/2013

V situacích, kdy **strana zatížená důkazním břemenem objektivně nemá a nemůže mít k dispozici informace** o skutečnostech významných pro rozhodnutí ve sporu, avšak protistrana má tyto informace k dispozici, tak může nastoupit vysvětlovací povinnost protistrany. Vysvětlovací povinnost ovšem nelze ztotožňovat s povinností strany nezatížené důkazním břemenem k iniciativě působící proti sobě samě. Vysvětlovací povinnost nastupuje též pouze za situace, kdy strana zatížená důkazním břemenem **přednese opěrné body skutkového stavu a zvýší tak pravděpodobnost svých skutkových tvrzení**. Pouhá povšechná tvrzení strany zatížené důkazním břemenem nedostačují.

- často používaný institut.

- potřeba **brát v úvahu- povinnost pravdivosti** (máme tvrdit skutečnosti pravdivé, nic nezamlčovat), dále současně princip, že nikdo není povinen tvrdit skutečnosti svědčící v jeho neprospěch, do toho princip koncentrace (časový okamžik, do kdy mají být tvrzeny rozhodné skutečnosti) a nauka subjektivních a objektivních důkazních břemen

-- nejtypičtější problém, který se řeší- podmínky, za nichž už strana ne/musí „s pravdou ven“- podmínky se často staví na tom, že strana neřekla právě ty opěrné body, za nichž má nastoupit vysvětlovací povinnost

- př. jsem ve stejné pozici jako jiná osoba a stou jinou osobou se žalobce vypořádal, uznal její nárok v podobě nějaké mimosoudní dohody o narovnání. Naše skutkové okolnosti jsou však stejné a mně to uznat nechce, mám tedy za to, že by mi dohoda o narovnání pomohla. → Nepostačí to, že řeknu, že někdo jiný je asi ve stejné situaci a on se s ním asi dohodl → musím říct, že se jednalo o XY, který je ve stejné situaci, mám za to, že došlo k dohodě o narovnání, která byla uzavřena v říjnu 2019 u notáře. Neznám však jeho jméno, protože k němu jsem se nedostal. Mám za to, že tato osoba v kontextu narovnání získala 300k.

→ Tady už by mohly být dány ty opěrné body, na jejichž základě soud může uložit ediční povinnost vydání dohody o narovnání nebo vysvětlovací povinnost (aby řekl, která osoba to byla a jaký byl obsah dohody, kterou uzavřela)... 2.strana však stále může mlčet nadále → musím se obrátit na poslední institut – **obrácení důkazního břemene**

Obrácení důkazního břemene – užití jako *ultima ratio*, pokud selhaly předcházející postupy

4. Jednotlivé důkazní prostředky a provádění důkazů

JEDNOTLIVÉ DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY

Úvod

- § 125 OSŘ – *jako důkaz je možné použít všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci*
- Demonstrativní výčet: výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků
- Dále je možno použít cokoliv dalšího, co soud umožňuje v řízení získat skutková zjištění (např. foto, obrazové/zvukové záznamy...)
- Nutnost u každého důkazního prostředku zkoumat jeho přípustnost z hlediska zákonnosti
- Dokazování soud provádí zásadně při jednání
- **Výjimky:**
 1. jiný **soudní rok** dle § 18 ZŘS, je-li to účelné a umožňuje-li to povaha věci
 2. provedení důkazu **mimo jednání**, je-li to účelné a předseda senátu byl provedením důkazu mimo jednání senátem pověřen nebo lze-li důkaz provést za využití technického zařízení pro přenos obrazu a zvuku
 3. provedení **dožádaným soudem**, je-li to účelné
- Právo účastníků **být přítomen** provádění důkazu se zajišťuje předvoláním či oznámením termínu jednání u předchozího jednání
- Právo účastníků **vyjádřit se** k návrhům na důkazy a ke všem provedeným důkazům
- **Výsledky** dokazování **soud** účastníkům **vždy sdělí**, případně rozhodne o doplnění či zopakování dokazování
- Posouzení, zda bude důkazní prostředek proveden, je věcí soudu, pouze v některých řízeních je zde povinnost konkrétní důkazní prostředek provést (např. řízení o svéprávnosti, § 38 ZŘS)

Dělení důkazních prostředků

- Přímé – soud zjišťuje rozhodné skutečnosti zprostředkovaně - (**ohledání**)
 - Nepřímé – typická je zprostředkovanost (svědecká výpověď- zprostředkováno pomocí svědka)
 - Ústní – hovoříme obecně o výslechu: výslech účastníků, výslech osoby dle § 126a OSŘ, výslech svědka, výslech znalce
 - Písemné – hovoříme o listinách: listiny soukromé a veřejné
 - Jiné povahy – např. fotografie, zvukový záznam
 - Zprávy – v ústní i písemné formě
- X
- Odborné vyjádření znalecký posudek – zvláštní postavení, jejich provádění se řídí § 127 a 127a OSŘ

VÝSLECH **SVĚDKA**

o obecně

- Svědek – **FO odlišná od účastníka**, která svými smysly něco vnímala a má o tom vypovídat X soudní znalec – nemá k předmětu sporu žádný subjektivní vztah, je nestranný a nezávislý X osoba podávající zprávu nebo vyjádření dle § 128 OSŘ
- Obecná povinnost svědčit
- Nepřípustná výpověď – tam, kde není možná (svědek v kómatu)
- Svědecká výpověď **nezletilého** – nutno brát v úvahu stupeň jeho psychomotorického vývoje
- Právo **odepřít výpověď** – osoby, které by touto výpovědí způsobily nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým, o důvodnosti odepření výpovědi rozhoduje soud
- o tom odepření rozhoduje soud, svědek musí vysvětlit soudu proč to odepírá. Sám si svědek nemůže říct „odepírám a hotovo“

o provedení důkazního prostředku svědecké výpovědi

- § 126 OSŘ
- Je vhodné svědka před jeho výslechem nepustit do jednací síně – riziko ovlivnění

- Nutnost **poučení** o povinnosti vypovídat **pravdu a nic nezamlčet**, o významu svědecké výpovědi, o trestních důsledcích křivé výpovědi a o právu výpověď odepřít
- Výslech **ad generalia** – zjištění okolností, které by mohly mít vliv na věrohodnost svědka (RAVEN)
- Výslech **ad specialia** – nejprve svědek vlastními slovy vyličí, co ví o projednávané věci, následně kladeny otázky (předseda, členové senátu, účastníci, znalci), nepřipustnost sugestivních a kapciózních otázek
 - o Sugestivní otázky- návodné otázky, obsahují v sobě odpověď (byl jste u toho předání peněz, že?)
 - o Kapciózní otázky- úskočné otázky, snaží se vytáhnout ze svědka něco jiného
- v praxi- soud rovnou klade dotazy (svědci jinak často melou blbosti :D)
- Svědek nesmí činit skutkové ani právní závěry (pokud by to dělal, soud ho poučí a nepřihlédne k tomu)
- § 139 OSŘ – náhrada hotových výdajů a ušlého výdělku (**svědecké**), nutno nárokovat do 3 dnů od výsledku
 - Pokud svědek účtuje svědecké, soud vydá usnesení, kterým mu přizná právo na svědecké a pro účely tohoto usnesení se potom stává účastníkem pro určitý úsek řízení
- (pro připomenutí- protokolace- přednáška procesních úkonů soudu- obrazový/zvukový záznam se má činit, ale v řadě síní nejsou k dispozici, tak se provádí protokolace a pokud s ní nesusouhlasím, mohu proti ní mít námitky. Protokolace je u každého soudce jinak- někdo ji dělá na konci po výsledku, někdo protokuluje větu po větě, někdo po úsecích)

VÝSLECH ÚČASTNÍKŮ

- o **obecně**
 - Nejsnáze dostupný důkazní prostředek, avšak sporná vypovídací hodnota
 - Nutno odlišit výslech účastníků v soudnictví sporném a nesporném:
 - **sporné soudnictví**: důkazní prostředek **ultima ratio**, možné nařídit **jen pokud dokazovaná skutečnost nelze dokázat jinak** (§ 131 OSŘ), **nutný souhlas** účastníka
 - **nesporné soudnictví**: **stěžejní** důkazní prostředek, **nevyžaduje se souhlas** účastníka, možno nařídit jeho výslech **vždy, je-li to třeba** ke zjištění skutkového stavu (§ 22 ZŘS)
 - Soud účastníka poučí o povinnosti vypovídat pravdu a nic nezamlčet, účastník se však **nemůže dopustit TČ křivé výpovědi**, hrozí mu pouze důsledek v podobě **neunesení důkazního břemene** z důvodu, že soud jeho tvrzením neuvěří
 - Pokud by však účastník záměrně předložil nepravdivý důkazní prostředek může se dopustit maření spravedlnosti
 - Jako účastník také vypovídá **statutární orgán PO** (§ 126 odst. 4 OSŘ)
- o **Výslech nezletilého účastníka**
 - Čl. 12 Úmluvy o právech dítěte – zakládá dítěti právo být slyšeno, vyjádřit svůj názor ve všech záležitostech, které se ho dotýkají
 - § 100 odst. 3 OSŘ – rozdíl oproti § 131 OSŘ, soud zde zjišťuje názor nezletilého na projednávanou věc
 - § 131- klasický důkaz, dítě přijde a řekne jak to bylo- jel na kole a spadl
 - § 100 odst.3 zjištění názoru je teprve vnesení názoru do řízení prostřednictvím výsledku, takže to není úplně jako důkazní prostředek, ale postup pro zjištění názoru
 - § 100 odst. 3 je provedením Úmluvy o právech dítěte čl. 12, názor dítěte soud zjistí pomocí výsledku
 - Nutnost přihlédnout k vyspělosti nezletilého
 - Typické především pro řízení ve věcech péče soudu o nezletilé
 - § 867 OZ – vyvratitelná domněnka u dítěte **staršího 12 let**, že toto je již schopno formulovat své názory a tyto sdělovat
 - Soud není povinen vyhovět názoru dítěte! Pokud se však od něj odchýlí, vysvětlí proč
 - Možnost provedení výsledku **bez přítomnosti** dalších osob, dítě však může požádat o přítomnost důvěrníka, který není zákonným zástupcem (soud může vyloučit, pokud by tím byl mařen účel výsledku)
 - Další možnosti – zjištění názoru nezletilého prostřednictvím zástupce, znalce či OSPOD

VÝSLECH OSOBY DLE § 126a

- Osoba vypovídající o okolnostech **týkajících se právnícké osoby** nastalých v době, kdy tato osoba byla jejím **statutárním orgánem** nebo jeho **členem**
- Na pomezí mezi výsledkem svědka a účastníka
- Není třeba prokazovat, zda lze skutečnost prokázat jinak, výslech není podmíněn souhlasem této osoby
- Není zde hrozba dopuštění se TČ křivé výpovědi

Zjišťování skutečností, k nimž je třeba ODBORNÝCH ZNALOSTÍ

- 2 možnosti – odborné vyjádření a znalecký posudek
- *Odborné znalosti* – znalosti, které přesahují rámec znalostí obecných zkušeností
- Soud není oprávněn (i když by ty odborné znalosti třeba měl), tak nemůže je vnést do řízení sám, byť to je třeba soudce-lékař
 - Byla by narušena kontradiktornost, protože účastníci by se k těm skutečnostem neměli možnost vyjádřit
- Nejsou jimi předpisy, které jsou součástí pr. řádu ČR (*iura novit curia*), mohou jimi však být předpisy práva cizozemského

Odborné vyjádření orgánu veřejné moci

- Je zákonem preferováno z důvodu hospodárnosti
- Za jeho podání náleží finanční úhrada, jen stanoví-li tak zvláštní předpis

Jmenování znalce

- Přistupuje k němu soud, pokud pro složitost posuzované otázky není vyžádání odborného vyjádření dostačující nebo jsou-li o správnosti pochybnosti
- Obligatorní jmenování znalce – řízení o svéprávnosti (§ 38 ZŘS), pokud nejde o výjimku zavedenou novelou s účinností od února 2017, řízení detenční (§70 ZŘS), ocenění nemovitě věci za účelem jejího prodeje v exekuci (§ 336 OSŘ)
- Postavení znalců upraveno novým zákonem, účinnost od 1. 1. 2021 (posílena kontrola, vstupní zkouška znalce).
- Oprávnění vykonávat znaleckou činnost vzniká zápisem do seznamu znalců, do seznamu zapisuje Ministerstvo spravedlnosti.
- Možnost požádat státní orgán, vědecký ústav či vysokou školu ve výjimečných, zvláště obtížných případech
- Znalec nesmí být podjatý – pokud pochybuje o své nepodjatosti, je povinen to ihned oznámit soudu
- Možnost odepření vypracování znalec. posudku, pokud by tím znalec způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo os.blízkým

ZNALECKÝ POSUDEK

- Poskytuje se zásadně ústně, a to výsledkem znalce, v praxi je však časté písemné vypracování
- Soud znalci položí otázky, které je třeba v rámci znaleckého posudku zodpovědět – musí směřovat pouze na skutková zjištění, znalec nesmí formulovat své právní závěry (viz rozsudek VS v Praze ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 1 Co 64/2011)
- Soud znalci určí lhůtu k vypracování
- Soud může účastníkovi, popř. i jiné osobě uložit, aby se dostavil ke znalci, předložil mu potřebné předměty, podal nutná vysvětlení, podrobil se zkoušce krve apod.

- Znalecký posudek NENÍ důkazem vyšší síly! Soud nemůže nahradit odborné závěry znaleckého posudku svými závěry, ale přezkoumává znalecký posudek- podrobí ho hodnocení stejně jako jiné důkazní prostředky (zkoumá zda to je přezkoumatelné- jakou metodologii užil, proč, jaké závěry mu vyšly,...- pokud má soud pochybnosti → přezkoumání revizním znalcem- jiným znalcem)
- **Znalecký posudek je hodnocen v souladu se zásadou volného hodnocení důkazu**
- **Soud může požadovat vysvětlení, pokud jsou o správnosti znaleckého posudku pochybnosti, je-li nejasný či neúplný**
- **Zásadní pochybnosti o správnosti znaleckého posudku – přezkoumání posudku jiným znalcem**
- **Ze znaleckého posudku by mělo vyplývat, jak ke svým závěrům znalec došel.**

Znalecký posudek předložený účastníkem

- § 127a OSŘ
- Tento posudek musí obsahovat všechny náležitosti a znaleckou doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku
- Přípravení důkazního prostředku dopředu – znalec se nestává znalcem jmenováním soudu, ale až předložením znaleckého posudku, který naplňuje náležitosti
- Otázka práva na zaplacení nákladů řízení (Jirsa – uplatnění jako hotové výdaje)
- Umožnění tomuto znalci nahlédnout do spisu
- Riziko více znaleckých posudků s odlišnými závěry

Hodnocení znaleckého posudku

NS sp. zn. 28 Cdo 5138/2014

Hodnocení důkazu znaleckým posudkem spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, dále zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Soud musí vyslechnout znalce, pokud účastník řízení proti posudku vznese výhrady, jejichž vyjasnění je pro rozhodnutí ve věci samé podstatné.

- Nelze přezkoumávat odborné závěry?
- Zásadní problém, chybí konkrétní pravidla pro znalecké dokazování a přípustnost posudku, která jsou známá ze zahraničí
- Např. Daubert clause (v USA)....

Zprávy a vyjádření orgánů, FO a PO

- Mohou být poskytnuty jak ústně, tak písemně
- Odlišné od výsledku svědka – osoba podává zprávu o skutečnostech, které soud potřebuje zjistit pro rozhodnutí (např. z důvodu výkonu svého povolání)
- Povinnost výzvě soudu vyhovět, odepření pouze za stejných předpokladů jako odepření svědecké výpovědi

Ohledání

- **Přímý důkazní prostředek**, kdy se soud sám seznamuje s ohledávaným předmětem – věc movitá i nemovitá
- Zpravidla při jednání, pokud je možné věc přinést, jinak přímo na místě – nutno přizvat účastníky, výsledek zachycen do protokolu

Listiny

- Nejtypičtější důkazní prostředek, někdy nutnost je předložit (§ 114b OSŘ, § 36 EŘ)
 - Ediční povinnost – pokud účastník nemá listinu u sebe a není schopen ji opatřit, soud uloží tomu, kdo ji má u sebe, aby ji předložil
 - Provedení důkazu listinou – soud listinu nebo její část přečte nebo sdělí její obsah, účastníci do ní mohou nahlédnout
- **Veřejné listiny** – listiny vydané soudy ČR nebo jinými státními orgány v rámci jejich pravomoci a listiny, které za veřejné prohlásí zákon (notářský a exekutorský zápis) zákon konstruuje jejich pravost a domněnku pravdivosti, pro zpochybnění její pravosti je třeba prokázat opak (§ 134 OSŘ)

Soukromé listiny – všechny ostatní listiny, které nejsou veřejné, postačí nepravost nebo nesprávnost namítnout, odpovědnost za prokázání

5. Rozhodnutí v civilním soudním řízení (pojem, druhy, formy, fáze soudního rozhodování), náležitosti

- **soudní rozhodnutí** = procesní úkon soudu, autoritativní úkon soudu, který je závazný pro zákonem stanovený okruh osob a orgánů
- teorie civilně procesního práva hovoří o **druzích, formách a třídění soudních rozhodnutí** (rozsudků)
 - neexistuje však jednotný názor na druhy a třídění soudních rozhodnutí – pouze na formy rozhodnutí
- **Materiálním obsahem rozhodnutí** – vyslovení stanoviska soudu k otázce, který vyvstala v průběhu řízení, a bez jejího zodpovězení v řízení nelze pokračovat

Rozhodnutí- vlastnosti

- **zákonnost** (soud závazně rozhoduje o p.a.p. osob v hm.a proces.právu pouze tam, kde jej k tomu zmocňují příslušné PN)
- **závaznost** (obsah rozhodnutí je prosaditelný i proti vůli dotčených, závazný je pouze výrok, závazné jakmile nabyde PM/ pokud byla předběžná vykonatelnost- jakmile bude doručeno)
- **vykonatelnost** (specifický projev závaznosti, vykonatelné jakmile uplyne lhůta k plnění, vlastnost rozhodnutí, která ukládá povinnost k plnění)

druhy

1. Meritorní – ve věci samé

- meritorním rozhodnutím rozhoduje soud o věci samé – tj. o uplatněném hmotněprávním nároku – neboli o tom, co je definováno v petitu
- meritorním rozhodnutím se rozhoduje o právech a povinnostech vyplývajících z hmotněprávních vztahů
- soud může žalobě (návrhu na zahájení řízení):
 - vyhovět – v takovém případě přejímá do výroku petit žaloby
 - zamítnout jej
 - částečně vyhovět a částečně zamítnout
- musí být vyčerpán celý předmět řízení

2. Procesní rozhodnutí

- můžeme definovat jako jiné než meritorní rozhodnutí, rozhodnutí o procesních otázkách (např. zastavení řízení, uložení pořádkové pokuty apod.)
- procesní rozhodnutí, kterými se řízení končí:
 - odmítnutí návrhu (např. § 43 o.s.ř.)
 - zastavení řízení (např. § 104 o.s.ř.)

formy

- OSŘ rozeznává:
 - a) rozsudek
 - b) usnesení
 - c) platební rozkaz

v jiných pramenech civilního procesu se můžeme setkat i se zvláštními formami rozhodnutí

- v rozhodčím řízení s rozhodčím nálezem; v exekučním řízení s exekučním příkazem...

1. ROZSUDEK

- Soud rozhoduje rozsudkem ve věci samé
- Rozsudek je vždy meritorním rozhodnutím
- Má-li soud rozhodovat meritorně ve formě usnesení, musí to zákon výslovně stanovit

2. USNESENÍ

- Usnesením soud rozhoduje o všech otázkách řízení, není-li pro daný případ zákonem stanovena jiná forma rozhodnutí
- Usnesením se rozhoduje zejména o podmínkách řízení, o zastavení nebo přerušení řízení, o odmítnutí návrhu, o změně návrhu, o vzetí návrhu zpět, o smíru, o nákladech řízení a o věcech vedení řízení (demonstrativní výčet dle § 167 OSŘ)
- **Procesní rozhodnutí** má vždy formu usnesení (ale lze jím rozhodovat i meritorně!!!!)

3. PLATEBNÍ ROZKAZ

- Soud rozhoduje platebním rozkazem ve věci samé v zákonem stanovených případech ve zkrácených řízeních
- U rozhodnutí a usnesení musíme rozeznávat jejich vnější a vnitřní stránku.
- Obsahem každého rozhodnutí je vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, jde o projev vůle soudu. Vůle soudu se pak stává rozhodnutím, a to tak, že soud rozhodnutí vyhlásí.
- Vyhlášené rozhodnutí je pak zachyceno v písemném vyhotovení, a to v listinné nebo elektronické podobě.
- Vnější stránka má zákonem stanovené formální záležitosti

fáze soudního rozhodování

- lze hovořit o určitých fázích soudního rozhodování – můžeme rozdělit do čtyř fází:
 - 1. vznik rozhodnutí (vynesení rozhodnutí) – samosoudce x senát (porada a hlasování)**
 - 2. vyhlášení (sdělení rozhodnutí ústní formou):**
 - rozsudek se vyhláší vždy veřejně (není-li přítomen žádný z účastníků, uvede se pouze výrok),
 - usnesení se vyhláší přítomným účastníkům,
 - platební rozkaz se nevyhláší
 - 3. písemné vyhotovení rozhodnutí:**
 - náležitosti rozsudku § 157 o.s.ř.:
 - čeho se žalobce domáhal a z jakých důvodů
 - odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním
 - zvláštní pravidla pro uznání, pro zmeškání, vzdání se práva na odvolání, nepřipustné odvolání
 - poučení – o opravném prostředku (odvolání, dovolání), o možnosti výkonu rozhodnutí, o možnosti vzít si zpět rodné příjmení.
 - datum a místo vyhlášení, podpis.
 - 4. doručení rozhodnutí (sdělení písemnou formou):**
 - rozsudek a platební rozkaz se vždy doručují do vlastních rukou (u platebního rozkazu je vyloučeno náhradní doručení)
 - usnesení se doručuje – přípustné odvolání nebo dovolání, ukládá účastníkovi povinnost, je-li to třeba pro vedení řízení

usnesení

- forma soudního rozhodnutí
- soud tak rozhoduje, kde nestanoví zákon jinak § 167 OSŘ
- v teorii lze hovořit i o druzích usnesení (např.)
 - usnesení ve věci samé (např. usnesení o dědictví)
 - usnesení, jimiž se řízení končí (usnesení o odmítnutí návrhu, usnesení o zastavení řízení)
 - usnesení, kterými se upravuje vedení řízení – zvláštní povaha, není přípustné odvolání, soud není vázán apod.
- náležitosti usnesení – přiměřeně se použijí ustanovení o rozsudku:
 - záhlaví, výrok, odůvodnění, poučení, den a místo vydání, podpis.
 - zákon stanoví usnesení, která nemusí obsahovat odůvodnění

ROZSUDEK (POJEM, DRUHY, NÁLEŽITOSTI), ROZSUDEK PRO UZNÁNÍ A ROZSUDEK PRO ZMEŠKÁNÍ

- forma soudního rozhodnutí **ve věci samé** (nestanoví-li zákon jinak § 152 OSŘ – platí pro řízení, která se řídí OSŘ)
- **Pro řízení v 2. stupni platí, že odvolací soud rozhoduje rozsudkem, pokud potvrzuje nebo mění** rozhodnutí soudu 1. stupně. V těchto případech soud rozhoduje meritorně, neboť rozhoduje o předmětu řízení. **Pokud odvolací soud ruší** rozhodnutí soudu 1. stupně, rozhoduje **ve formě usnesení** – procesní rozhodnutí.
- V **řízení o mimořádných opravných prostředcích** NS jako soud dovolací **rozhoduje rozsudkem**, pokud zamítá dovolání a pokud mění nebo ruší rozsudek soudu odvolacího

- dle účinků třídíme na:
 - a) **konstitutivní** – zakládají, mění nebo ruší hmotněprávní vztahy (např. rozvod manželství), účinky ex nunc
 - b) **deklaratorní** – pouze deklarují (autoritativně zjišťují) existenci nebo neexistenci právního vztahu (neplatnost výpovědi z pracovního poměru), účinky ex tunc
- Rozsudkem soud rozhoduje o všech záležitostech soukromého práva
- **Obsah** rozsudku je **předurčen buď žalobou** ve sporných řízeních, nebo **návrhem či usnesením** zahajujícím řízení nesporné. Soud je vázán žalobou a v ní uplatněným nárokem, který navrhuje žalobce přiznat vůči žalovanému. Soud nesmí návrhy účastníků překročit a přisoudit více nebo něco jiného. Soud nesmí rozhodnout ultra petita. Výjimkou z vázanosti soudu žalobou (návrhem) jsou případy, kdy:
 - **Z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky** – soud musí vycházet z norem hmotného práva a smí překročit návrhy a přisoudit více nebo něco jiného
 - **Jde o řízení, která mohou být v souladu s § 13 ZŘS zahájena i bez návrhu.** Platí, že zde soud není vázán návrhy účastníků. Je vázán pouze hmotným právem. Možnost soudu překročit návrhy stran zde odpovídá veřejnému zájmu, který je zachycen v hmotném právu pro určité právní poměry.
- **náležitosti rozsudku § 157 OSŘ**
 - o **záhlaví** (označení soudu, soudce, přísedících, účastníků, zástupců, účast státního zastupitelství, ÚPZSVM, označení věci)
 - o **výrok ve věci samé + výroky závislé** (o lhůtě k plnění, o náhradě nákladů řízení, o předběžné vykonatelnosti, stanovení splátek)
 - Výrok (enunciát)- obsah rozhodnutí ve věci samé- rozhodnutí o předmětu řízení
 - Soud **může překročit návrhy účastníků** a přisoudit něco jiného nebo více, než čeho se domáhají, jen tehdy, jestliže z pr. předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. – typicky vypořádání SJM
 - Jde-li o opětuji se dávky, lze uložit povinnost i k **plnění dávek**, které se stanou splatnými **teprve v budoucnu** – úroky, úroky z prodlení,...
 - o **odůvodnění:**
 - čeho se žalobce domáhal a z jakých důvodů
 - jak se k věci vyjádřil žalovaný
 - které skutečnosti má prokázány a které nikoliv
 - které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil
 - proč neprovedl i další důkazy
 - jaký učinil **závěr o skutkovém stavu**
 - jak věc posoudil po právní stránce- **právní posouzení**
 - **1 ze základních podmínek ústavně souladného rozhodnutí je požadavek přesvědčivého, racionálního, logického a vyčerpávajícího zdůvodnění rozhodnutí orgánů veřejné moci odpovídajícího kritériím daným ustanovením § 157 občanského soudního řádu, neboť jen věcně správná (zákonu zcela odpovídající) a náležitá, tj. zákonem vyžadovaným způsobem, odůvodněná rozhodnutí naplňují ústavní kritéria plynoucí z Listiny**
 - o **Poučení, finalizace**
 - poučení:
 - o tom, zda je přípustný opravný prostředek nepočítaje v to žalobu na obnovu řízení a pro zmatečnost,
 - o lhůtě a místu k jeho podání,
 - poučení o možnosti výkonu rozhodnutí
 - den a místo vyhlášení

Vyhotovení rozsudku, doručování § 158 o.s.ř.

- Písemné nebo elektronické vyhotovení rozsudku podepisuje předseda senátu. Nemůže-li je podepsat, podepíše je jiný člen senátu, a rozhodl-li samosoudce, jiný předsedou soudu pověřený soudce; důvod se na písemném vyhotovení poznamená.
- Rozsudek se vyhotovuje v té podobě, v jaké je veden spis.
- Stejnopis rozsudku vyhotoveného v listinné podobě a rozsudek vyhotovený v elektronické podobě se doručuje účastníkům, popřípadě jejich zástupcům do vlastních rukou.
- Povinnost odeslat ve lhůtě 30 dnů ode dne vyhlášení rozsudku. Předseda soudu je oprávněn tuto lhůtu prodloužit až o dalších 60 dnů.

- o **VÝROK ROZSUDKU** – obsah rozsudku je zachycen ve výroku, který je slovním vyjádřením obsahu soudního rozhodnutí podle § 155 OSŘ.

▪ **OBLIGATORNÍ NÁLEŽITOSTI:**

- **PŘEDMĚT ŘÍZENÍ** (uložení povinnosti k plnění, určení práva, založení, změna nebo zrušení práva)
- **LHŮTA K PLNĚNÍ** (u rozsudků na plnění; nikoli u rozsudků určovacích a konstitutivních)
- **NÁKLADY ŘÍZENÍ**, popř. o jeho základu, o čemž soud rozhoduje z úřední povinnosti podle § 151 OSŘ – soud musí stanovit, kdo má povinnost náklady řízení hradit a komu, v jaké výši a žetak musí učinit k rukám právního zástupce, je-li oprávněný účastník zastoupen advokátem; nebo výrok, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

▪ **FAKULTATIVNÍ NÁLEŽITOSTI:**

- **STANOVENÍ SPLÁTEK**
- **PŘEDBĚŽNÁ VYKONATELNOST**
- **PRÁVO ZVEŘEJNIT ROZSUDEK NA NÁKLADY ŽALOVANÉHO** – specifické právo v řízeních ve věcech ochrany práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, ochrany práv z duševního vlastnictví. Soud stanoví rozsah, formu a způsob zveřejnění. Důvodem je zvláštní předmět řízení, kdy zveřejněním rozsudku dochází k nápravě pověsti nebo dobrého jména úspěšného žalobce nebo jeho ochrana, jde-li o spotřebitele.
 - Pouze výrok je závaznou částí rozsudku a jako takový je i vykonatelný podle § 159a OSŘ. V souladu s uplatněním tzv. teorie projevu vůle je závazné pouze to, co obsahuje výrok. Formulace výroku,

tedy volba slov a jejich skladba, je ponechána na úvaze soudu. Výrok musí být vždy URČITÝ = takový, který přesně označuje obsah (kvalitu) a rozsah (kvantitu) právního poměru nebo práva a ÚPLNÝ = vyjadřuje se k celému předmětu řízení a neponechává pochybnou jakoukoli jeho část.

○ VZNIK A VYHOTOVENÍ ROZSUDKU

- **VYHLÁŠENÍ ROZSUDKU** – rozsudek vzniká tak, že soud představený soudcem nebo senátem zaujme názor na skutkovou právní stránku projednávané věci. Aby se vůle soudu stala rozsudkem, musí být **vyhlášena veřejně**, a to vždy, i když bylo jednání neveřejné, a musí být vyhlášena po uvození, že se vyhláší **rozsudek jménem republiky**. Jakmile soud vyhlásí rozsudek, je jím vázán. Rozsudek vyhláší **předseda senátu** (samosoudce). Odůvodnění je při vyhlášení rozsudku **stručné**, soud musí při vyhlášení rozsudku **uvést poučení o odvolání a o možnosti výkonu rozhodnutí**. Není-li vyhlášení rozsudku **přítomen žádný z účastníků řízení**, uvede předseda senátu **pouze výrok** rozsudku. Vyhlášení rozhodnutí – zvukový/zvukově obrazový záznam – ten je součástí spisu. Pokud není možné pořízení záznamu, vyhotovuje se o vyhlášení rozhodnutí protokol.

- **VYHOTOVENÍ ROZSUDKU** = formální **zachycení jeho obsahu a náležitostí v písemné podobě** – v listinné nebo elektronické podobě. Rozsudek se vyhotovuje v podobě, v jaké je veden spis. V písemném vyhotovení rozsudku rozlišujeme:

Rubriku, výrok, odůvodnění, poučení o opravném prostředku a výkonu rozhodnutí, datum a místo vyhlášení, podpis a úřední razítko soudu.

- **Rubrika** – souhrn označení, která vymezují dotyčné soudní řízení a jeho účastníky a obsahují znaky, které činí z rozsudku veřejnou listinu. Rubrika spolu s výrokem tvoří záhlaví rozsudku, dále i číslo jednacího rozsudku, které se skládá z čísla senátu, který jej vydal, pořadového čísla nápadu věci senátu, lomítkem oddělený údaj o roce nápadu věci na soud a pomlčkou oddělené číslo listu, který má rozsudek v rámci celého spisu. Horní část rubriky – střed – umístěn malý státní znak, pod ním nápis Česká republika, pod ním rozsudek a pod ním jméno republiky. Niž následuje text s označením soudu, jména a příjmení soudců a přísedících, přesné označení účastníků a jejich zástupců, označení projednávané věci a příp. údaj, že soud rozhodl rozsudkem mezitímním, částečným, pro uznání nebo pro zmeškání.
 - **Výrok** – na titulní straně rozsudku, jsou označena římskými číslicemi. I. výrok – předmět řízení, v dalších výrocích – mohou následovat výroky, kdy je část nároku zamítnuta, nebo řízení do části zastaveno, poslední výrok – náklady řízení. Může být mezi ně vsunut výrok o některé fakultativní náležitosti, např. vyslovení předběžné vykonatelnosti.
 - **Odůvodnění** – čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiní účastníci). Musí obsahovat logický a strukturovaný závěr soudu o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce. Soud je povinen uvést, které další důkazy neprovedl a proč. Musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním. Na závěr – zdůvodní výrok o nákladech řízení – proč a v jaké výši je přiznal, příp. proč rozhodl, že nikdo nemá nárok na náhradu nákladů řízení.
 - Modifikace – odůvodnění u předsedních rozsudků – uvede se pouze předmět řízení a stručně se vyloží důvody, pro které rozhodl RpZ. Obsah odůvodnění zde odráží i předmět důvodů, pro které mohou být tyto druhy rozsudky napadeny odvoláním. Není-li proti rozsudku odvolání přípustné vůbec (rozsudek v bagatelních věcech, který není předsedním rozsudkem) nebo proti němuž se účastníci odvolání vzdali, soud uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci.
 - **Poučení o opravném prostředku a výkonu rozhodnutí** – soud I. stupně nepoučuje o možnost podání dovolání (to obsahuje rozhodnutí odvolacího soudu) a žaloby na obnovu řízení a pro zmatečnost. Soud uvede i lhůtu a místo k jeho podání. V některých rozhodnutích – poučení o tom, že rozhodnutí je podkladem pro vedení výkonu rozhodnutí, nebude-li splněno dobrovolně. Jednotlivé zvláštní případy poučení vždy vyplývají z příslušné pr. úpravy.
 - **Datum a místo vyhlášení** – na závěr. Písemné vyhotovení rozsudku podepisuje předseda senátu/samosoudce. Nemůže-li je podepsat, podepíše je jiný člen senátu (u samosoudce – jiný předseda soudu pověřený soudce), uvede se důvod. Uvede se i jméno úředníka, který odpovídá za správnost písemného vyhotovení. Na závěr rozsudku (listinná podoba) – razítko s malým státním znakem a název soudu, který rozhodnutí vyhotovil; elektronická podoba – neobsahuje razítko, uznávaný elektronický podpis soudce.
 - **Podpis a úřední razítko soudu**
 - **Doručení rozsudku** – provede soud do vlastních rukou účastníků řízení, náhradní doručení není vyloučeno. Pokud se účastníci výslovně vzdali práva na odvolání, v rozsudku se uvede pouze předmět řízení, závěr o skutkovém stavu a stručné právní posouzení věci, a doručí stejnopis rozsudku přímo při skončení jednání. Pokud nedošlo ke vzdání se práva na odvolání, má soud na vyhotovení rozsudku a jeho odeslání účastníkům ze zákona 30 dní ode dne jeho vyhlášení. Tuto dobu může předseda soudu prodloužit na žádost předsedy senátu až o dalších 60 dní.
 - **Doložka právní moci a vykonatelnosti** – na listinný rozsudek je připojena až poté, co je rozhodnutí pravomocné a vykonatelné, připojí se podpis osoby, která tuto doložku vyznačila. Pouze vyhotovení rozsudku, které má vyznačenou doložku PM a vykonatelnosti (razítkem na listině nebo příslušným textem v elektronické podobě), je titulem pro výkon rozhodnutí nebo exekuce. Soud vyznačí doložku PM pouze na takový rozsudek, který byl doručen všem účastníkům řízení, není proti němu nikdo oprávněn podat odvolání. Pokud jde o vykonatelnost, musí v případě rozsudků na plnění uplynout i parční lhůta. V těchto případech musí účastník předtím, než požádá soud o vyznačení doložky PM a vykonatelnosti, zjistit u soudu nejen nabytí absolutní PM, ale i to, zda účastníkům již uplynula lhůta ke splnění povinnosti.
- **OPRAVA ROZSUDKU**
 - **FORMÁLNÍ CHYBY** – chyby v spaní a počtech a další zjevné nesprávnosti – tyto chyby i **bez návrhu** opraví **předseda senátu**, pokud k tomu nedojde – podle § 164 OSŘ **může podat návrh každý účastník**. Opravu provede předseda senátu přímo do textu, uvede svůj podpis. Opravu výroku nebo pokud již není možné opravit stejnopis, protože jej mají adresáti – vydá předseda senátu opravné usnesení – jakmile nabyde usnesení PM, je součástí původního vyhotovení rozsudku. Do doby, než nabude usnesení PM, může předseda senátu odložit vykonatelnost opraveného rozsudku. Pokud jde o výkon rozhodnutí, jsou exekutivním titulem obě rozhodnutí, jak původní rozsudek, tak opravné usnesení.
 - **MATERIÁLNÍ CHYBY** – nesouvislost mezi odůvodněním a zjištěným skutkovým stavem (nepřezkoumatelnost) – účastník řízení může navrhnout (**soud neopraví bez návrhu**), aby bylo odůvodnění opraveno. Návrh musí být podán **před nabytím PM rozsudku**.

Předmětem opravy je odůvodnění, které není právně závazné. Soud rozhoduje o tomto návrhu **usnesením**. Pokud návrhu nevyhoví, postoupí věc odvolacímu soudu, který o opravě rozhodne.

- **OPRAVA ROZSUDKU × NÁPRAVA ROZHODNUTÍ** – přezkum rozhodnutí pro vady, které utrpělo v důsledku nesprávného procesního postupu, neúplného nebo nesprávně zjištěného skutkového stavu nebo nesprávného právního posouzení. Předmětem nápravy je podstata rozhodnutí jako vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva.

Oprava a doplnění rozsudku

I. Oprava chyb v psaní a v počtech a jiných zjevné nesprávnosti (§ 164 OSŘ)

i bez návrhu, kdykoli

- a) Přímo do stejnopisu
- b) opravným usnesením 1) chyba ve výroku (může být odložena vykonatelnost rozsudku na dobu, dokud opravné usnesení nenabude právní moci) nebo 2) není-li možné provést opravu ve stejnopisech)

II. Oprava chyb vlastního obsahu odůvodnění (§ 165 OSŘ)

- a) odůvodnění rozsudku nemá podklad ve zjištění skutkového stavu
- b) na návrh účastníka **před tím**, než rozsudek nabude právní moci
- c) usnesením soudu

- *proti samotnému odůvodnění obecně nelze podat odvolání, ale pokud tam jsou zjevné nesrovnalosti, tak to jde*
Ne vyhoví-li **soud prvního stupně návrhu**, předloží věc odvolacímu soudu, který o opravě rozhodne.

III. Doplnění rozsudku (§ 166 OSŘ)

- a) soud v rozsudku nerozhodl o některé části předmětu řízení, o nákladech řízení nebo o předběžné vykonatelnosti,
- b) na návrh účastníka do patnácti dnů od doručení rozsudku navrhnout jeho doplnění (nedotýká se právní moci rozsudku) X i bez návrhu do nabytí právní moci rozsudku
- c) Tzv. doplňujícím rozsudkem o část předmětu řízení X v ostatních případech usnesením. (*náklady řízení, předběžná vykonatelnost*)
Ne vyhoví-li soud návrhu účastníka na doplnění rozsudku, usnesením návrh zamítne.

- **Kvalitativní stránka** – soud výrokiem v závislosti na předmětu řízení ukládá zejména **povinnost plnit**, určuje, zda a jaký je právní poměr nebo **právo, zakládá, mění nebo ruší** právní poměr nebo právo nebo zamítá žalobu či návrh.
- **Kvantitativní stránka** = soud **přizná právo buď celé, nebo celé nepřizná**, nebo **část** přizná, nebo **částně přizná** (např. žalobě vyhoví nebo žalobu zamítne)

DRUHY ROZSUDKŮ

- **KONEČNÝ ROZSUDEK** je pravidelným **meritorním rozhodnutím**. Rozsudkem má být **rozhodnuto o celé projednávané věci**, jak stanoví § 152 OSŘ. Pokud soud dospěje k takovému rozhodnutí, kterým **zeela vyčerpá předmět řízení**, např. rozhodne, že nárok žalobce je dán v plné výši, a uloží povinnost žalovanému, nebo pokud shledá jen částečnou oprávněnost a ve zbytku žalobu zamítne, vyčerpá předmět řízení. Konečný rozsudek **může být vydán jako výsledek řízení s pravidelným průběhem**, které prochází všemi zákonomem předvídanými fázemi, **nebo** může řízení dojít k procesním **situacím, které vedou soud k vydání tzv. předčasného rozsudku** (rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání).
- **ČÁSTEČNÝ ROZSUDEK** připouští OSŘ, **je-li účelné**, aby soud rozhodl nejprve o části předmětu řízení nebo o některém z účastníků v případě samostatného společenství.
O části předmětu řízení může soud rozhodnout, např. pokud se stane část uplatněného nároku nespornou. Výrok částečného rozsudku se stane pravomocným a vykonatelným a oprávněný účastník může již vést výkon rozhodnutí, příp. exekuci k vymození této části nároku. Ve zbytku pokračuje řízení dále ohledně nedotčené části.
Z toho vyplývá, že částečný rozsudek **je přípustný tam, kde je předmětem řízení dělitelné právo**, kdy lze část separovat a vykonat. Ze stejné podstaty připadá tento druh rozsudku v úvahu **pouze u samostatného společenství**. Částečný rozsudek nebude přicházet v úvahu ve věcech, které vyžadují celkové vypořádání všech práv a povinností právního poměru (vypořádání SJM)
- **MEZITÍMNÍ ROZSUDEK** může soud vydat v případech, kdy je vhodné, aby bylo **postaveno najisto, že je nárok dán a v jakém poměru k uplatněné výši**. Ohledně **konkrétní výše** nároku však soud po PM mezitímního rozsudku **pokračuje v řízení**, zjišťuje ji ze skutkových tvrzení a důkazních návrhů. Účelem je zajistit procesní ekonomii a rychlost řízení. Mezitímním rozsudkem však **musí být rozhodnuto o právním základu celého předmětu řízení včetně** solidarity účastníků řízení, prekluzi, promlčení apod. mezitímní rozsudek přichází v úvahu pouze v případě, že nárok je dán. Pokud je soud názoru, že nárok dán není, rovnou žalobu zamítá, tedy vydává konečný rozsudek. Mezitímní rozsudek je ve vztahu k žalobě **pouze pozitivním rozhodnutím**. Mezitímní rozsudek je vyloučen v řízení o vypořádání SJM a v řízení o zrušení nebo omezení věcného břemena.
- Příklad: soud vysloví v mezitímním rozsudku pouze to, zda je žaloba po právu a že výše nároku bude určena konečným rozsudkem.

rozsudek pro zmeškání (§ 153b OSŘ) → kontumační rozsudek

- pouze na návrh žalobce
- musí být splněno 5 kumulativních podmínek
- 1. Žalovanému byla doručena žaloba a předvolání k prvnímu jednání ve věci **minimálně 10 dnů předem** – přede dne, kdy se má první jednání konat
- 2) **doručení** žaloby a předvolání **do vlastních rukou** žalovaného, náhradní doručení je **přípustné!**
- 3) v předvolání byl žalovaný **poučen** o možnosti vydání rozsudku pro zmeškání, pokud se nedostaví k prvnímu jednání ve věci bez důvodné a včasné omluvy
- 4) žalovaný se **k prvnímu jednání ve věci nedostaví bez důvodné a včasné omluvy** 5) žalobce **navrhne** u prvního jednání ve věci vydání rozsudku pro zmeškání
- nesmí jít o věci, v nichž není možné uzavřít a schválit smír a nesmí jít o věc, v níž je vydáno konstitutivní rozhodnutí

- zmeškal-li žalovaný z omluvitelných důvodů – soud na jeho návrh (nejpozději do právní moci) rozsudek pro zmeškání zruší a nařídí jednání
- odvolání – pouze o omezených důvodů, byl-li rozsudek zrušen, k odvolání nepřihlíží.

rozsudek pro uznání

- 1. **uzná-li žalovaný nárok** (konečný rozsudek pro uznání) nebo základ nároku (mezitímní rozsudek pro uznání)
 - uzná-li žalovaný pouze část nároku – částečný rozsudek pro uznání – jen na návrh žalobce
 - nelze ve věcech, v nichž nelze uzavřít smír
 - dispoziční procesní úkon žalovaného,
 - 2. může být vydán i na **základě fikce uznání – a) výzva** dle § 114b OSŘ (kvalifikované výzvy) nebo **b) nedostavení se k přípravnému jednání** dle § 114c (předvolání více než 20 dnů předem, musí o tom být poučen)
 - odvolání jen z omezených důvodů

rozsudek pro uznání

- uzná-li žalovaný nárok (konečný rozsudek pro uznání) nebo základ nároku (mezitímní rozsudek pro uznání)
- uzná-li žalovaný pouze část nároku – částečný rozsudek pro uznání – jen na návrh žalobce Ex offio - uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení celý nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován.
- nelze ve věcech, v nichž nelze uzavřít smír
- může být vydán i na základě fikce uznání – výzva dle § 114b OSŘ nebo nedostavení se k přípravnému jednání dle § 114c
- odvolání jen z omezených důvodů

▪ ROZSUDEK PRO UZNÁNÍ (§ 153a OSŘ).

a) na základě **dispozičního úkonu žalovaného** (§153a)

- **Podmínky pro vydání:** žalovaný **může ze své vůle uznat nárok**, který je proti němu žalobou uplatňován – jde o dispoziční procesní úkon, který je žalovanému ponechán na vůli, pokud je předmětem řízení právní poměr, který mohou účastníci řízení upravit v rámci autonomie vůle odchýlně od právního předpisu. Žalovaný **může uznat nárok žalobce zcela nebo jen jeho základ** a v takovém případě je **soud povinen bez dalšího rozhodnout rozsudkem pro uznání** (konečným nebo mezitímním). Pokud žalovaný uzná nárok žalobce pouze částečně (např. pouze část nezaplaceného plnění), je soud povinen rozhodnout rozsudkem pro uznání pouze v případě, že žalobce navrhne vydání tohoto rozsudku. Žalovaný může uznat nárok žalobce ze **své vlastnictví kdykoli za řízení**. Uznání má formu procesního úkonu žalovaného, který soud bude posuzovat podle obsahu, a nikoli pouze podle označení. Uznání může být učiněno **písemným** podáním nebo **ústně vůči soudu** při jednání.

b) na základě fikce dispozičního úkonu

- rozsudek pro uznání lze vydat i **FIKCI UZNÁNÍ NÁROKU** – pokud dojde k naplnění podmínek fikce uznání nároku, presumuje se ex lege dispoziční úkon účastníka řízení a soud je povinen **hledět na žalovaného, jako by nárok výslovně uznal** (bez ohledu na jeho vůli). Právní úprava fikce uznání bývá označována jako **sankce za procesní pasivitu žalovaného** – autoři knihy se k tomuto názoru ale nepřiklání. **Institut fikce uznání nároku je upraven u dvou procesních institutů v rámci přípravy jednání:**

a) **KVALIFIKOVANÁ VÝZVA** v § 114b OSŘ – soud může uložit usnesením žalovanému, **aby se vyjádřil k žalobě**, a pokud vznesený nárok neuzná, aby uvedl skutková tvrzení a označil důkazy, kterých se dovolává jako procesní obrany. Lhůta k vyjádření nesmí být kratší než 30 dnů (lhůta smíšená) a kvalifikovaná výzva musí být žalovanému doručena do vlastních rukou, náhradní doručení je vyloučeno. Soud musí pocít žalovaného – **pokud se ve stanovené lhůtě k žalobě na výzvu soudu nevyjádří a ani nesdělí**, jaký vážný důvod mu v tom brání, **bude mít soud za to, že nárok v žalobě uplatněný uznává**. Pokud se žalovaný nevyjádří, aniž by sdělil důvod této pasivity, dojde k uplatnění fikce uznání a soud je povinen vydat rozsudek pro uznání.

b) **NAPLNĚNÍ PODMÍNEK § 114c OSŘ** – je-li ve věci nařízeno přípravné jednání, žalovanému je **doručeno předvolání** k němu min. 20 dnů přede dnem jeho konání spolu s žalobou a žalovaný se k němu **nedostaví** bez včasné a náležité omluvy, **bude mít soud za to, že nárok uplatněný v žalobě uznává, pokud byl žalovaný o tomto následku v předvolání poučen** – opět dochází k fikci – soud je povinen rozsudek pro uznání vydat.

- V případě rozsudku pro uznání dochází v těchto případech k právní domněnce dispozičního úkonu účastníka, kdy zákon předpokládá, že žalovaný procesní vůli vyjadřuje svou nečinností.
- **Soud nemůže rozhodnout rozsudkem pro uznání v případech**, kdy vyplývá již ze žaloby, že nárok dán není; ani tehdy, když žalovaný výslovně nárok uzná, ale z hmotného práva vyplývá, že je již prekludován, neboť k tomuto přihlíží soud z úřední povinnosti, a žalobu musí zamítnout; a dále jím nelze rozhodnout v rozporu s kogentní normou hmotného práva.
- **Prostředek obrany:** odvolání. Podle § 205b OSŘ.
- Situace, kdy žalovanému je doručena kvalifikovaná výzva do vlastních rukou řádně, avšak žalovaného poté postihne zdravotní problém, který mu znemožňuje, aby se ve věci vyjádřil a aby i sdělil soudu, že mu brání vážný důvod. Přesto je vydán rozsudek pro uznání. Vhodným řešením by byla právní úprava obdobná návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 4 OSŘ) – při absenci takového procesního institutu se žalovaný musí spokojit s odvoláním, pokud rozsudek nenabyl PM, nebo žalobou na obnovu řízení, pokud PM nabyl. Podle NSv této situaci nebyly naplněny podmínky pro nastoupení fikce uznání nároku a rozsudek pro uznání nemohl být vydán. Žalovaný může podat odvolání proti RpU, který bude v souladu s § 219 odst. 1 písm. a) OSŘ zrušen a věc bude vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení; pokud již rozsudek nabyl PM – žaloba na obnovu řízení – § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ – skutečnosti a důkazy, které nemohl účastník bez své viny včas uvést v původním řízení – to, že byl zdravotně indisponován.

▪ ROZSUDEK PRO ZMEŠKÁNÍ (KONTUMAČNÍ ROZSUDEK § 153b OSŘ) – jde také o **předčasný rozsudek**, neboť je vydán jako **meritorní, aniž by byl zjišťován skutkový stav věci**. **5 podmínek, které musí být splněny kumulativně, aby soud mohl rozsudkem pro zmeškání rozhodnout:**

- 1) žalovanému **byla doručena žaloba a předvolání** k 1. jednání ve věci minimálně 10 dnů předem - přede dnem, kdy se má 1. jednání konat;
- 2) doručení žaloby a předvolání **do vlastních rukou** žalovaného; náhradní doručení je přípustné!
- 3) v předvolání byl žalovaný **poučen o možnosti vydání rozsudku pro zmeškání**, pokud se nedostaví k 1. jednání ve věci bez

důvodné a včasné omluvy

4) žalovaný se k 1. jednání ve věci **nedostaví bez důvodné a včasné omluvy**

5) **žalobce navrhne** u 1. jednání ve věci **vydání rozsudku pro zmeškání**

- **Zákon za splnění těchto podmínek prohlašuje skutková tvrzení obsažená v žalobě za nesporná**, což pro soud znamená, že může žalobě vyhovět. Na tomto místě obsahuje OSŘ právní úpravu zásady formální pravdy (výjimka z materiální pravdy). Při uplatnění zásady formální pravdy soud rozhoduje na základě toho, co zákon označí za prokázané, aniž by byl bránv potaz věcný obsah skutečností a důkazů. V případě rozsudku pro zmeškání tak soud může vynést meritorní rozhodnutí, aniž by zjišťoval věcný obsah skutečností a důkazů (objektivní skutečnosti), neboť zákon sám stanoví, že skutečnosti uvedené v žalobě (jednostranně) se považují za nesporné.
- Rozsudek pro **uznání** – při naplnění podmínek – **POVINNOST VYDAT ROZSUDEK PRO UZNÁNÍ**
- × rozsudek pro **zmeškání** – při naplnění podmínek – **POUHÁ MOŽNOST VYDAT ROZSUDEK PRO ZMEŠKÁNÍ!**
- V případě zmeškání žalovaného je soudu ponecháno na vůli, zda řízení skončí kontumačním rozsudkem v této fázi, nebo bude v řízení pokračovat a věc projedná.
- Rozsudek pro **zmeškání nelze vydat v případech**, kdy strany nemohou uzavřít smír; nebo ve věcech, které vyžadují konstitutivní rozhodnutí soudu, tedy tímto rozsudkem nelze založit, změnit či zrušit právní poměr nebo právo.
 - Pozn. Pokud jde o rozsudek pro zmeškání, stalo se v praxi běžné, že soudy využívající svého práva volné úvahy nevydají kontumační rozsudek, pokud žalobce navrhuje jeho vydání v tzv. bagatelních věcech. Soudy zdůvodňují tento postup právě tím, že odvolání proti rozsudku pro zmeškání není omezeno výší peněžitého plnění.
- **Prostředek obrany:**
 - 1) **odvolání** – podle § 205b OSŘ nebo návrh na zrušení rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 4 OSŘ) – Pokud soud shledá důvody zmeškání jako omluvitelné, usnesením rozsudek zruší a nařídí nové jednání ve věci, pokud neshledá – návrh zamítne. Omluvitelný důvod – nastaly-li na straně žalovaného okolnosti, které mu znemožnily se jednání účastnit, aniž měl možnost sdělit to soudu. Návrh – nejpozději do PM rozsudku. Pokud žalovaný podal návrh na zrušení i odvolání a soud vyhověl návrhu, k odvolání se dále nepřihlíží. V opačném případě probíhá dále odvolací řízení a odvolací soud posuzuje rozsudek z hlediska podmínek řízení a náležitosti obsazení soudu a z hlediska naplnění podmínek pro zmeškání.
 - 2) **Návrh na zrušení** – žalovaný uplatňuje pouze omluvitelný důvod své nepřítomnosti jako překážku vydání rozsudku × odvolání – tvrdí, že nebyly splněny podmínky pro jeho vydání

6. Zmeškání roku a jeho důsledky, rozsudek pro uznání a rozsudek pro zmeškání

rozsudek pro zmeškání (§ 153b OSŘ) → kontumační rozsudek

- pouze na návrh žalobce
- musí být splněno 5 kumulativních podmínek
- 1. žalovanému byla doručena žaloba a předvolání k prvnímu jednání ve věci **minimálně 10 dnů předem** – přede dne, kdy se má první jednání konat
- 2) **doručení** žaloby a předvolání **do vlastních rukou** žalovaného, náhradní doručení je **přípustné!**
- 3) v předvolání byl žalovaný **poučen** o možnosti vydání rozsudku pro zmeškání, pokud se nedostaví k prvnímu jednání ve věci bez důvodné a včasné omluvy
- 4) žalovaný se **k prvnímu jednání ve věci nedostaví bez důvodné a včasné omluvy** 5) **žalobce navrhne** u prvního jednání ve věci vydání rozsudku pro zmeškání
- nesmí jít o věci, v nichž není možné uzavřít a schválit smír a nesmí jít o věc, v níž je vydáno konstitutivní rozhodnutí
- zmeškal-li žalovaný z omluvitelných důvodů – soud na jeho návrh (nejpozději do právní moci) rozsudek pro zmeškání zruší a nařídí jednání
- odvolání – pouze o omezených důvodech, byl-li rozsudek zrušen, k odvolání nepřihlíží.

rozsudek pro uznání

- 1. **uzná-li žalovaný nárok** (konečný rozsudek pro uznání) nebo základ nároku (mezitímní rozsudek pro uznání)
- uzná-li žalovaný pouze část nároku – částečný rozsudek pro uznání – jen na návrh žalobce
- nelze ve věcech, v nichž nelze uzavřít smír
- dispoziční procesní úkon žalovaného,
- 2. může být vydán i na **základě fikce uznání** – a) **výzva** dle § 114b OSŘ (kvalifikované výzvy) nebo b) **nedostavení se k přípravnému jednání** dle § 114c (předvolání více než 20 dnů předem, musí o tom být poučen)
- odvolání jen z omezených důvodů

rozsudek pro uznání

- uzná-li žalovaný nárok (konečný rozsudek pro uznání) nebo základ nároku (mezitímní rozsudek pro uznání)
- uzná-li žalovaný pouze část nároku – částečný rozsudek pro uznání – jen na návrh žalobce Ex offio - uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení celý nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován.
- nelze ve věcech, v nichž nelze uzavřít smír
- může být vydán i na základě fikce uznání – výzva dle § 114b OSŘ nebo nedostavení se k přípravnému jednání dle § 114c
- odvolání jen z omezených důvodů

■ **ROZSUDEK PRO UZNÁNÍ (§ 153a OSŘ).**

a) na základě **dispozičního úkonu žalovaného** (§153a)

- Podmínky pro vydání: žalovaný **může ze své vůle uznat nárok**, který je proti němu žalobou uplatňován – jde o dispoziční procesní

úkon, který je žalovanému ponechán na vůli, pokud je předmětem řízení právní poměr, který mohou účastníci řízení upravit v rámci autonomie vůle odchýlně od právního předpisu. Žalovaný **může uznat nárok žalobce zcela nebo jen jeho základ** a v takovém případě je **soud povinen bez dalšího rozhodnout rozsudkem pro uznání** (konečným nebo mezitímním). Pokud žalovaný uzná nárok žalobce pouze částečně (např. pouze část nezaplaceného plnění), je soud povinen rozhodnout rozsudkem pro uznání pouze v případě, že žalobce navrhne vydání tohoto rozsudku. Žalovaný může uznat nárok žalobce ze **své vlastní vůle kdykoli za řízení**. Uznání má formu procesního úkonu žalovaného, který soud bude posuzovat podle obsahu, a nikoli pouze podle označení. Uznání může být učiněno **písemným** podáním nebo **ústně vůči soudu** při jednání.

b) na základě fikce dispozičního úkonu

- rozsudek pro uznání lze vydat i **FIKCI UZNÁNÍ NÁROKU** – pokud dojde k naplnění podmínek fikce uznání nároku, presumuje se ex lege dispoziční úkon účastníka řízení a soud je povinen **hledět na žalovaného, jako by nárok výslovně uznal** (bez ohledu na jeho vůli). Právní úprava fikce uznání bývá označována jako **sankce za procesní pasivitu žalovaného** – autoři knihy se k tomuto názoru ale nepřiklání. **Institut fikce uznání nároku je upraven u dvou procesních institutů v rámci přípravy jednání:**

a) KVALIFIKOVANÁ VÝZVA v § 114b OSŘ – soud může uložit usnesením žalovanému, **aby se vyjádřil k žalobě**, a pokud vznesený nárok neuzná, aby uvedl skutková tvrzení a označil důkazy, kterých se dovolává jako procesní obrany. Lhůta k vyjádření nesmí být kratší než 30 dnů (lhůta smíšená) a kvalifikovaná výzva musí být žalovanému doručena do vlastních rukou, náhradní doručení je vyloučeno. Soud musí pocít žalovaného – **pokud se ve stanovené lhůtě k žalobě na výzvu soudu nevyjádří a ani nesdělí**, jaký vážný důvod mu v tom brání, **bude mít soud za to, že nárok v žalobě uplatněný uznává**. Pokud se žalovaný nevyjádří, aniž by sdělil důvod této pasivity, dojde k uplatnění fikce uznání a soud je povinen vydat rozsudek pro uznání.

b) NAPLNĚNÍ PODMÍNEK § 114c OSŘ – je-li ve věci nařízeno přípravné jednání, žalovanému je **doručeno předvolání** k němu min. 20 dnů přede dnem jeho konání spolu s žalobou a žalovaný se k němu **nedostaví** bez včasné a náležité omluvy, **bude mít soud za to, že nárok uplatněný v žalobě uznává, pokud byl žalovaný o tomto následku v předvolání poučen** – opět dochází k fikci – soud je povinen rozsudek pro uznání vydat.

- V případě rozsudku pro uznání dochází v těchto případech k právní domněnce dispozičního úkonu účastníka, kdy zákon předpokládá, že žalovaný procesní vůli vyjadřuje svou nečinností.
- **Soud nemůže rozhodnout rozsudkem pro uznání v případech**, kdy vyplývá již ze žaloby, že nárok dán není; ani tehdy, když žalovaný výslovně nárok uzná, ale z hmotného práva vyplývá, že je již prekludován, neboť k tomuto přihlíží soud z úřední povinnosti, a žalobu musí zamítnout; a dále jím nelze rozhodnout v rozporu s kogentní normou hmotného práva.
- **Prostředek obrany: odvolání.** Podle § 205b OSŘ.
- Situace, kdy žalovanému je doručena kvalifikovaná výzva do vlastních rukou řádně, avšak žalovaného poté postihne zdravotní problém, který mu znemožňuje, aby se ve věci vyjádřil a aby i sdělil soudu, že mu brání vážný důvod. Přesto je vydán rozsudek pro uznání. Vhodným řešením by byla právní úprava obdobná návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 4 OSŘ) – při absenci takového procesního institutu se žalovaný musí spokojit s odvoláním, pokud rozsudek nenabyl PM, nebo žalobou na obnovu řízení, pokud PM nabyl. Podle NSv této situaci nebyly naplněny podmínky pro nastoupení fikce uznání nároku a rozsudek pro uznání nemohl být vydán. Žalovaný může podat odvolání proti RpU, který bude v souladu s § 219 odst. 1 písm. a) OSŘ zrušen a věc bude vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení; pokud již rozsudek nabyl PM – žaloba na obnovu řízení – § 228 odst. 1 písm. a) OSŘ – skutečnosti a důkazy, které nemohl účastník bez své viny včas uvést v původním řízení – to, že byl zdravotně indisponován.

▪ **ROZSUDEK PRO ZMEŠKÁNÍ (KONTUMAČNÍ ROZSUDEK § 153b OSŘ)** – jde také o **předčasný rozsudek**, neboť je vydán jako **meritorní, aniž by byl zjišťován skutkový stav věci**. **5 podmínek, které musí být splněny kumulativně, aby soud mohl rozsudkem pro zmeškání rozhodnout:**

- 1) žalovanému **byla doručena žaloba a předvolání** k 1. jednání ve věci minimálně 10 dnů předem - přede dnem, kdy se má 1. jednání konat;
- 2) doručení žaloby a předvolání **do vlastních rukou** žalovaného; náhradní doručení je přípustné!
- 3) v předvolání byl žalovaný **poučen o možnosti vydání rozsudku pro zmeškání**, pokud se nedostaví k 1. jednání ve věci bez důvodné a včasné omluvy
- 4) žalovaný se k 1. jednání ve věci **nedostaví bez důvodné a včasné omluvy**
- 5) **žalobce navrhne u 1. jednání ve věci vydání rozsudku pro zmeškání**

- **Zákon za splnění těchto podmínek prohlašuje skutková tvrzení obsažená v žalobě za nesporná**, což pro soud znamená, že může žalobě vyhovět. Na tomto místě obsahuje OSŘ právní úpravu zásady formální pravdy (výjimka z materiální pravdy). Při uplatnění zásady formální pravdy soud rozhoduje na základě toho, co zákon označí za prokázané, aniž by byl bránv potaz věcný obsah skutečností a důkazů. V případě rozsudku pro zmeškání tak soud může vynést meritorní rozhodnutí, aniž by zjišťoval věcný obsah skutečností a důkazů (objektivní skutečnosti), neboť zákon sám stanoví, že skutečnosti uvedené v žalobě (jednostranně) se považují za nesporné.
- Rozsudek pro **uznání** – při naplnění podmínek – **POVINNOST VYDAT ROZSUDEK PRO UZNÁNÍ**
- × rozsudek pro **zmeškání** – při naplnění podmínek – **POUHÁ MOŽNOST VYDAT ROZSUDEK PRO ZMEŠKÁNÍ!**
- V případě zmeškání žalovaného je soudu ponecháno na vůli, zda řízení skončí kontumačním rozsudkem v této fázi, nebo bude v řízení pokračovat a věc projedná.
- **Rozsudek pro zmeškání nelze vydat v případech**, kdy strany nemohou uzavřít smír; nebo ve věcech, které vyžadují konstitutivní rozhodnutí soudu, tedy tímto rozsudkem nelze založit, změnit či zrušit právní poměr nebo právo.
 - Pozn. Pokud jde o rozsudek pro zmeškání, stalo se v praxi běžné, že soudy využívající svého práva volné úvahy nevydají kontumační rozsudek, pokud žalobce navrhuje jeho vydání v tzv. bagatelních věcech. Soudy zdůvodňují tento postup právě tím, že odvolání proti rozsudku pro zmeškání není omezeno výší peněžitého plnění.
- **Prostředek obrany:**

1) odvolání – podle § 205b OSŘ nebo návrh na zrušení rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 4 OSŘ) – Pokud soud shledá důvody zmeškání jako omluvitelné, usnesením rozsudek zruší a nařídí nové jednání ve věci, pokud neshledá – návrh zamítne. Omluvitelný důvod – nastaly-li na straně žalovaného okolnosti, které mu znemožnily se jednání účastnit, aniž měl možnost sdělit to soudu.

Návrh – nejpozději do PM rozsudku. Pokud žalovaný podal návrh na zrušení i odvolání a soud vyhověl návrhu, k odvolání se dále nepřihlíží. V opačném případě probíhá dále odvolací řízení a odvolací soud posuzuje rozsudek z hlediska podmínek řízení a náležitosti obsazení soudu a z hlediska naplnění podmínek pro zmeškání.

2) **Návrh na zrušení** – žalovaný uplatňuje pouze omluvitelný důvod své nepřítomnosti jako překážku vydání rozsudku × odvolání – tvrdí, že nebyly splněny podmínky pro jeho vydání

7. Právní moc rozhodnutí, vykonatelnost rozhodnutí

právní moc

- vlastnost spočívající v **závažnosti a nezměnitelnosti**
- okamžik skončení civilního soudního řízení
- teorie rozlišuje formální stránku a materiální stránku (pouze teoretické odlišení, právní moc je jednotná)
- rozlišuje se i relativní a absolutní právní moc – datum právní moci se však pojí pouze s právní mocí absolutní
- **formální stránka právní moci:**
 - o někdy rovněž označována jako konečnost rozhodnutí, popř. procesní stav nezměnitelnosti rozhodnutí.
 - o **předpoklady, za nichž rozhodnutí nabývá právní moci:**
 - doručení
 - nemožnost napadení řádným opravným prostředkem

Relativní (u 1 účastníka lze podat odvolání a u druhého ne.. 1 přišlo rozhodnutí dřív, někomu později) x absolutní právní moc (došlo ke splnění předpokladů ke všem účastníkům) – jde o opravdovou právní moc

- kdy konkrétně nabývá rozhodnutí právní moci? (předpoklad, že již bylo doručeno)
 - o rozsudek soudu 1. stupně, proti kterému je odvolání obecně přípustné – marným uplynutím odvolací lhůty
 - o rozsudek – bagatelní věci – doručením
 - o rozsudek soudu 1. stupně – účastníci se vzdali práva na odvolání – doručením
 - o rozsudek soudu 1. stupně – odvolání bylo vzato zpět – marným uplynutím odvolací lhůty (neplatí u rozvodu, neplatnosti nebo neexistenci manželství)
 - o rozsudky odvolacího soudu nebo soudu dovolacího - doručením
- **materiální stránka právní moci**
 - o dělíme na pozitivní (závažnost) a negativní stránku (nezměnitelnost)
 - o **závažnost** – objektivní meze (co zavazuje) – pouze výrok a subjektivní meze – koho zavazuje:
 - obecně – inter partes – účastníci, soud a ve stejném rozsahu všechny orgány
 - o osobním stavu – erga omnes
 - zvláštní případ § 83 odst. 2 o.s.ř. – další osoby, které by měly tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu.
 - o **nezměnitelnost** – ne bis in idem – výjimky:
 - mimořádné opravné prostředky
 - jiné – např. § 163 – změna poměrů, popř. okolností, zvláštní případy, např. zrušení rozsudku o prohlášení za mrtvého apod. (mimořádné opravné prostředky, clausula rebus sic stantibus (změna okolností))

vykonatelnost

- vlastnost rozhodnutí spočívající v možnosti **vynucení splnění povinnosti v něm uložené i proti vůli** toho, komu byla uložena, a to prostřednictvím státního donucení.
- vlastnost všech rozhodnutí X je nutné odlišovat od možnosti výkonu rozhodnutí (pouze rozhodnutí na plnění)
 - o existují různé pohledy na věc, včetně vykonatelnosti jako vlastnosti pouze rozhodnutí na plnění
- podmínky nabytí vykonatelnosti stanoveny odlišně v návaznosti na charakter rozhodnutí
- je nutné rozlišovat rozsudky na plnění a ostatní:
 - o **ostatní rozsudky** – vykonatelnost nastává právní mocí rozhodnutí
 - o **rozsudky na plnění** – uplynutím lhůty k plnění, která běží od právní moci – 3 dny, u vyklizení bytu 15, soud může stanovit delší nebo plnění ve splátkách
- vykonatelnost rozsudků nezávisle na právní moci – lhůta k plnění běží od doručení:
 - o **obligatorní** – ze zákona – rozsudky odsuzující k plnění výživného nebo pracovní odměny za poslední tři měsíce před vyhlášením rozsudku, a další zákonem stanovené – § 473 a 483 ZŘS
 - o **fakultativní** – na návrh rozhodnutím soudu, jestliže by jinak účastníku hrozilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy – zvláštní výrok rozhodnutí
- usnesení, kterým se ukládá povinnost k plnění – uplynutím lhůty k plnění, která běží, nestanoví-li zákon jinak, **od doručení** (předběžně vykonatelné).
- není-li lhůta k plnění – doručením, nedoručuje-li se vyhlášením nebo vyhotovením.

pariční lhůta

- je lhůta stanovená soudním **rozhodnutím** ke splnění uložené povinnosti
 - o nebude-li během ní taková povinnost splněna, stane se rozhodnutí **vykonatelným** a tudíž i proti vůli povinného **exekučně** vynutitelným
- tato lhůta stanoví zpravidla v délce tří dnů (resp. 15dní u vyklizení bytu), avšak soud může určit lhůtu delší (§ 160 odst. 1 OSŘ)

PRÁVNÍ MOC (rozšířené zápisky)

- **rozhodnutí vyvolává právní účinky**. Takové **rozhodnutí nelze již změnit, stává se závazným** a dotčené osoby se musejí řídit jeho obsahem. Přesně řečeno je to výrok, co je závazné. Nabytí PM má účinky pro trvání civilního soudního řízení, ze kterého rozhodnutí vzešlo (formální PM), a dále účinky pro předmět řízení (materiální PM). OSŘ stanoví okamžik, kdy se rozhodnutí stává pravomocným. Je nutné zdůraznit, že PM je stav rozhodnutí. **Pokud den nabytí PM připadá na sobotu, neděli nebo svátek, rozhodnutí tímto dnem PM nabývá** (pro PM neplatí ustanovení o konci lhůt).
 - o **NABYTÍ PM** - § 159 OSŘ – doručení rozsudku, který **již nelze napadnout odvoláním**, je v PM (toto platí i pro usnesení - § 167

OSŘ, pokud se doručuje – u usnesení, která se nedoručují, jsou stanoveny okamžiky, kdy jsou vykonatelná).
- 2 předpoklady, za jejichž splnění se rozhodnutí stává závazným.
1) **DORUČENÍ ROZHODNUTÍ** – zákon stanoví, že doručeno musí být do vlastních rukou účastníků řízení, přičemž náhradní doručení je přípustné. Účinky můžeme pouze rozhodnutí, s jehož obsahem je účastník obeznán.

- Výjimku z faktického obeznání s rozhodnutím je stanovení fikce doručení, která se v případě rozsudku může uplatnit

2) **ROZHODNUTÍ NELZE NAPADNOUT ODVOLÁNÍM** (řádným opravným prostředkem)

○ Musíme rozlišovat rozhodnutí, proti kterým NENÍ ODVOLÁNÍ PŘÍPUSTNÉ, a rozhodnutí, proti nimž NELZE PODAT ODVOLÁNÍ (uplynula lhůta k jeho podání)

▪ **PM ROZHODNUTÍ, PROTI NĚMUŽ NENÍ ODVOLÁNÍ PŘÍPUSTNÉ:**

- Jakmile je doručeno rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné, **nabývá PM bez dalšího** (př. bagatelní věc)

▪ **PM ROZHODNUTÍ, PROTI NĚMUŽ JE ODVOLÁNÍ PŘÍPUSTNÉ**

- Pokud bylo doručeno rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné, **nabude PM, až uplyne lhůta**

k podání odvolání. Pokud oprávněný účastník řízení **podá včas odvolání, odkládá se okamžik nabytí PM** (suspenzivní účinek odvolání), dokud o odvolání nebude rozhodnuto odvolacím soudem. Jakmile odvolací soud o odvolání rozhodne a toto rozhodnutí je doručeno účastníkům řízení, **nabývá PM**, protože proti rozhodnutí odvolacího soudu není přípustné odvolání. (př. rozsudek doručen dne 20. 7., běží lhůta 15 dnů pro podání odvolání od 21. 7., poslední den lhůty 4. 8., PM nastává 5. 8.).

Pokud žalovaný v tomto případě podá odvolání včas, tj. nejpozději dne 4. 8., nenastane PM. Jestliže odvolací soud rozhodnutí potvrdí a vydá o tom rozsudek dne 30. 9., a tento rozsudek je doručen účastníkům řízení dne 15. 10., **nabývá rozhodnutím PM tímto dnem.** Jde podle § 159 OSŘ o rozhodnutí, které bylo doručeno a které nelze napadnout odvoláním.

- V případě rozsudku není vyloučeno jeho náhradní doručení. Je důležité brát v úvahu i případy, kdy se doručuje fikci. 10. dnem po výzvě se považuje písemnost za doručenou. Je-li vyzvednuta, je den vyzvednutí také dnem doručení.

▪ **PM ROZHODNUTÍ, PROTI NĚMUŽ JE ODVOLÁNÍ PŘÍPUSTNÉ – DORUČENÍ FIKCÍ**

- jestliže účastník řízení podal odvolání, může je až do rozhodnutí odvolacího soudu vzít zpět podle § 207 OSŘ. Odvolací soud v takovém případě odvolací řízení zastaví usnesením. Je-li odvolání vzato zpět, **nabude rozhodnutí soudu prvního stupně PM**, jako by odvolání vůbec podáno nebylo, tedy zpětně ke dni, kterým by bylo rozhodnutí v PM (§ 222 OSŘ) s výjimkami stanovenými např. pro rozvod manželství dle ZŘS. Nabytí PM je stanoveno jak pro meritorní rozhodnutí, tak pro procesní. PM je podmínkou závaznosti jak procesních rozhodnutí, jimiž se řízení končí, tak rozhodnutí, jimiž se upravuje vedení řízení nebo jiných procesních rozhodnutí, kterými řízení není skončeno. Je však nutné upozornit, že u procesních rozhodnutí dochází k nabytí PM pouze u těch rozhodnutí, která se doručují (§ 159 OSŘ). U těch, která se nedoručují, je rozhodnou vykonatelnost, kterou stanoví pro daný případ zákon (§ 170 a 171 OSŘ).

- Př. procesním rozhodnutím, které může mít za následek konec řízení, je usnesení o zastavení řízení např. pro neodstranitelný nedostatek podmínky (procesní subjektivita podle § 107 OSŘ). Odvolání – do 15 dnů od doručení, usnesení nabude PM, pokud marně uplyne lhůta k odvolání nebo se PM bude vztahovat až k doručení rozhodnutí odvolacího soudu.
- Procesní rozhodnutí, kterým se řízení nekončí, je např. usnesení soudu o nepřipuštění změny návrhu podle § 95 OSŘ. Soud vydá usnesení, kterým nepřipustí změnu návrhu; jakmile je toto usnesení doručeno účastníkům řízení, **nabývá PM**. Jde totiž o procesní rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné podle § 202 OSŘ.

→ **RELATIVNÍ PM** znamená, že **PM rozhodnutí nastala pouze ve vztahu k účastníkům řízení, kterému bylo doručeno a který nemůže rozhodnutí napadnout odvoláním.** Přitom jinému účastníkovi řízení mohlo být doručeno později, a tedy okamžik nabytí PM rozhodnutí může být ve vztahu k tomu účastníkovi v jiný den. **RELATIVNÍ PM** znamená, že zatímco 1 účastník řízení již nemůže napadnout rozhodnutí odvoláním, jiný účastník řízení může.

→ **ABOLUTNÍ PM** rozhodnutí nastane, jakmile je rozhodnutí **pravomocné ve vztahu ke všem účastníkům řízení**, tedy žádný z nich nemůže již rozhodnutí napadnout odvoláním.

- 1. 7. 2015 – vydání rozsudku zaplacení 100 000 Kč
20. 7. 2015 – doručení žalovanému
27. 7. 2015 – doručení žalobci
5. 8. 2015 – PM – relativní (žalovaný)
12. 8. 2015 – PM – absolutní, u žalobce relativní

- **Teprve je-li rozhodnutí v absolutní PM** – ve vztahu ke všem účastníkům řízení – může na něm být soudem vyznačena doložka PM. Pouze absolutně pravomocné rozhodnutí je nezměnitelné, závazné a vykonatelné a je titulem pro výkon rozhodnutí a exekuci.
- OSŘ upravuje institut **ODKLADU PM**, a to v § 243 (dovolací řízení). Dovolání je mimořádným opravným prostředkem a slouží k nápravám vad právního posouzení věci a vad řízení, které předcházelo vydání pravomocného rozhodnutí. Pokud účastník řízení podal odvolání, může dovolací soud i bez návrhu odložit PM rozhodnutí. Znamená to, že **rozhodnutí nebude po dobu dovolacího řízení závazné (materiální stránka PM)**. Důvodem je zajištění, aby účastníkům řízení nevznikla újma, kdyby bylo rozhodnutí nadále závazné. Podmínkou odkladu PM rozhodnutí je však **nezpůsobení újmy jiným účastníkům právního poměru.**

▪ **ÚČINKY PRÁVNÍ MOCI:**

- nabytí PM má účinky pro trvání civilního soudního řízení, ze kterého rozhodnutí vzešlo (formální PM), a dále účinky pro předmět řízení (materiální PM). PM nabývají meritorní rozhodnutí (rozsudky a usnesení ve věci samé) a procesní rozhodnutí, pokud se doručují. S výjimkou mezitímního rozsudku znamená nabytí PM u rozhodnutí ve věci samé konec civilního soudního řízení. U procesních rozhodnutí, jimiž se řízení končí, je situace totožná.

• **FORMÁLNÍ PM:**

- souhrn předpokladů, které musejí nastat, aby se rozhodnutí stalo závazným (materiální PM), označujeme jako formální PM. 1.

předpokladem závaznosti je **doručení** rozhodnutí účastníkům řízení. Jakmile je rozhodnutí doručeno, musí nastoupit 2. předpoklad závaznosti, a to je **nemožnost rozhodnutí změnit cestou řádného opravného prostředku**. Tedy rozhodnutí je v PM tehdy, pokud není možné proti němu podat odvolání. Jakmile jsou u rozhodnutí naplněny tyto dvě podmínky, rozhodnutí je pravomocné (§ 159 OSŘ), s čímž zákon spojuje vlastnost závaznosti.

- Naplnění předpokladů formální PM má účinky na průběh řízení. Z hlediska trvání civilního soudního řízení rozlišujeme:

- 1) rozhodnutí, kterými se řízení končí
- 2) rozhodnutí, která mají vliv na průběh řízení – procesní rozhodnutí, jejichž PM není pro civilní soudní řízení závěrem (usnesení soudu, kterým je připuštěna změna návrhu - § 95 OSŘa usnesení, kterým soud rozhodl, že zpětvzetí návrhu není účinné - § 96 OSŘ; těmito rozhodnutími řízení nekončí, ale mění se jeho obsah – řízení nadále probíhá o předmětu řízení v rozsahu změny nebo pokračuje, ačkoli vůle žalobce je opačná. Jde o rozhodnutí, která se doručují, je proti nim přípustné odvolání a řízení může pokračovat až po PM těchto rozhodnutí. Jakmile PM nabudou, jde o konečné vyřešení procesní otázky a řízení pokračuje v závislosti na obsahu takového rozhodnutí.

- **Zásadní význam má formální PM meritorních rozhodnutí.** V rozsahu, v jakém je meritorní rozhodnutí pravomocné, končí civilní soudní řízení. S výjimkou mezitímních rozsudků, kde PM pouze závazně determinuje základ předmětu řízení, je PM konečného a částečného rozhodnutí ukončením projednávání věci samé. Je nutné si uvědomit, že řízení nekončí vydáním rozhodnutí, ale až v okamžiku, kdy dle zákona nabude PM.
- konec civilního soudního řízení nastává PM rozhodnutí, tedy jeho doručení, a pokud je odvolání přípustné, uplynutím lhůty k jeho podání (formální PM). Jestliže bylo podáno odvolání včas, odkládá se PM rozhodnutí a řízení pokračuje dál u soudu druhého stupně. Až PM rozhodnutí soudu odvolacího řízení končí. Vliv na konec civilního soudního řízení nemá ani skutečnost, že proti rozhodnutí je v daném případě možné podat mimořádný opravný prostředek dovoláním a žalobami na obnovu řízení a pro zmatečnost jsou zahájena samostatná řízení, jejichž předmětem je vyřešení předmětné otázky. Ačkoli výsledkem těchto řízení může být změna původního pravomocného rozhodnutí, nejedná se o totožné pokračující řízení. Civilní soudní řízení je totožné a jediné pouze před soudem prvního a druhého stupně.

(pozn. Trvání civilního soudního řízení: proti rozhodnutí bylo podáno odvolání = zrušení rozhodnutí soudu 1. st. a vrácení věci k dalšímu řízení – podáním odvolání je zachováno probíhající řízení, a to pokračuje, i když s nastoupením devolutivního účinku u soudu druhého stupně. Zruší-li odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně a vrátí věc tomuto soudu k dalšímu řízení, pokračuje stále řízení, které bylo zahájeno podáním žaloby.

• **MATERIÁLNÍ PRÁVNÍ MOC:**

- **účinky, jaké má PM pro samotný předmět řízení, tedy pro práva a povinnosti z právního poměru, a pro účastníky řízení,** označujeme za materiální stránku PM. Nabytím PM se rozhodnutí stává závazné a nezměnitelné, a to v tom rozsahu, v jakém byla věc vymezena ve výroku, a pro ty osoby, o kterých to stanoví zákon. Závaznost vyjadřuje vlastnost rozhodnutí, kdy účastníci řízení, všechny orgány a další osoby, o nichž to stanoví zákon, jsou povinni se obsahem rozhodnutí řídit. **Obsah rozhodnutí je prosaditelný i proti vůli** těchto osob. Ať již rozhodnutí ukládá povinnost k plnění, nebo nikoli, je závazné rozhodnutí podkladem pro aplikaci právních norem, které by bez vydání rozhodnutí nebylo možné použít.
- (pozn. Míra závaznosti rozhodnutí je však omezena autonomií vůle dotčených osob. Přestože soud autoritativně rozhodl o otázce soukromého práva, nemusí strany právního poměru následovat výrok soudu bezvýhradně. Pokud není v rozhodnutí aplikována kogentní právní norma, je to vždy autonomie vůle, co má přednost před rozhodnutím soudu.

- **ZÁVAZNOST** rozhodnutí vymezuje pouze jeho výrok, který určí rozsah předmětu řízení (objektivní stránka) a osoby, pro něž je rozhodnutí závazné (subjektivní stránka).

- **objektivní stránka – vymezuje rozsah předmětu řízení,** v jakém je rozhodnutí závazné. Závazná je pouze ta část předmětu řízení, o níž je ve výroku rozhodnuto. Pravidlem je podle § 152 odst. 2 OSŘ, že soud rozhoduje o celé projednávané věci. Výjimkou je rozsudek mezitímní a částečný. Pokud soud rozhodne mezitímním rozsudkem nebo částečným a ty nabudou PM, jsou závazné pouze do základu věci nebo v části, o níž bylo rozhodnuto. Soud se může zabývat částmi předmětu řízení v odůvodnění rozhodnutí, avšak pokud to nepromítne do výroku, není taková soudní úvaha závazná.

(pozn. Je možné, že soud opomene o některé části předmětu řízení rozhodnout. Jde o situaci, která bude výjimečná, avšak to, že nastat může, předvídá zákon v § 166 OSŘ. Je-li vydán rozsudek, kterým není poškozen celý předmět řízení, jde o jakýsi „částečný“ rozsudek (nikoli ve smyslu § 152 OSŘ) a závaznou je pouze ta část předmětu řízení, o níž se soud vyslovil ve výroku. Přestože soud v odůvodnění rozhodnutí uvedl, že vyhověl žalobě v celém rozsahu, avšak ve výroku uložil žalovanému zaplatit pouze část předmětu řízení, je rozsudek závazný pouze v této části. Objektivní materiální PM nastane pouze ve vztahu k této části.

- **subjektivní stránka – vymezuje okruh osob,** které jsou soudním rozhodnutím vázány a musejí se řídit jeho obsahem, obecným pravidlem zakotveným v § 159a odst. 1 OSŘ je, že výrok pravomocného rozsudku je závazný jen pro účastníky řízení, není-li stanoveno jinak. Obecně jsou tedy rozsudky závazné inter partes. V rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení, je závazný i pro jejich právní nástupce.

Řízení nesporná – výroky rozhodnutí jsou závazné jen pro účastníky řízení. Vzhledem ke specifické povaze právních poměrů, které jsou předmětem nesporných řízení, může být okruh osob, pro něž je rozhodnutí závazné, široký. Zvláštní právní úpravu k uvedenému obecnému pravidlu stanoví § 27 ZŘS, podle něhož je výrok rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o statusové věci FO/PO, závazný pro každého (erga omnes – př. rozsudek o omezení svéprávnosti, rozhodnutí o osvojení, rozsudek o rozvodu manželství).

Další skupinou rozhodnutí, jejichž výrok má širší základnu vázaných subjektů než jen účastníky řízení, jsou rozhodnutí ve věcech vymezených v § 83 odst. 2 OSŘ. Výroky rozhodnutí vydaných v těchto řízeních jsou závazné nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo

stavu. OSŘ dále stanoví, že zvláštní právní předpis může stanovit závaznost výroku rozhodnutí i pro jiné osoby než účastníky v dalších případech. Výroky všech pravomocných rozhodnutí závazné také pro všechny státní orgány. Usnesení, kterým bylo nařízeno předběžné opatření je závazné pro účastníky řízení a dále pro osoby, kterým byla předběžným opatřením uložena povinnost (§ 75 OSŘ).

- **NEZMĚNITELNOST:**

- Vlastnost pravomocného rozhodnutí, jejíž podstatou je nemožnost o předmětu řízení a účastnících řízení vést v rozsahu, v jakém bylo rozhodnuto, nové řízení. Je to zakotvení principu věci pravomocně rozhodnuté (res iudicata) - § 159a odst. 4 OSŘ – je to negativní podmínka řízení. Míru nezměnitelnosti rozhodnutí tak určuje totožnost skutku obsažená ve výroku rozhodnutí. Totožnost skutku je dána totožností předmětu řízení a totožností účastníků řízení.
- Tyto podmínky musí být splněny kumulativně. Překážka věci pravomocně rozhodnuté nastupuje pouze u rozhodnutí meritorních. (pozn. Překážka věci pravomocně rozhodnuté nenastává v případech tzv. předčasných žalob.)
- výjimky z nezměnitelnosti – stanoví OSŘ v případě mimořádných opravných prostředků. Ačkoli se s PM rozhodnutí stává nezměnitelným, je možné dosáhnout jeho změny za zákonem taxativně stanovených podmínek. Obecně lze konstatovat, že jde o souhrn případů, kdy bylo původní řízení stíženo tak závažnou vadou procesní nebo vadou hmotněprávního posouzení, že je ve veřejném zájmu, aby byla i nastolená právní jistota vyplývající z PM prolomena. Prostředkem jsou v současné době dovolání, žaloba na obnovu a pro zmatečnost. V těchto případech však nejde o nové projednání již pravomocně rozhodnutého nároku, ale o nápravu vad původního řízení.
- rozhodnutí s tzv. VÝHRADOU ZMĚNY POMĚŘŮ (CLAUSULA REBUS SIC STANTIBUS) –
 - při úvahách o změně rozhodnutí musíme rozlišovat 2 situace. 1) změna rozhodnutí pro jeho vady cestou ODVOLÁNÍ – tento proces slouží k nápravám vad skutkových zjištění, právního posouzení a vad řízení, které k vydání rozhodnutí vedlo. Jde o nástroj účastníka řízení, který nesouhlasí s názorem soudu prvního stupně, jak se domoci jeho zrušení nebo změny. Od této situace je však třeba odlišit případy rozsudků, které odsuzují k plnění v budoucnu splatných dávek (výživné) nebo k plnění ve splátkách. U těchto rozsudků se lze domoci jejich změny poté, co byly vydány a nabyly PM, pokud došlo ke změně poměrů účastníků řízení, a to podle § 163 OSŘ. V těchto případech nepodává účastník řízení, který chce dosáhnout změny výše stanovených dávek, odvolání, nýbrž návrh na změnu rozsudku. V tomto návrhu musí kromě obecných náležitostí podání (§ 42 OSŘ) navrhovatel uvést: a) čeho se domáhá, tedy konkrétní návrh změny výše dávek nebo jejich splatnost, b) skutkové okolnosti a důkazy osvědčující, že došlo ke změně poměrů. Ke změně poměrů může dojít jak na straně povinného, tak na straně oprávněného.
 - Pokud soud návrhu na změnu rozhodnutí vyhoví, vysloví změnu ve výroku nově vydaného rozhodnutí. Soud musí označit původní rozhodnutí, které mění, aby nevznikl nový, resp. Druhý exekuční titul. Okamžik, od kterého je možná změna rozhodnutí, stanoví hmotné právo. Pokud v daném případě není úprava odchylná, stanoví podpůrně OSŘ, že účinnost změny rozhodnutí je možné vztáhnout k okamžiku změny poměrů.
 - U změny rozhodnutí s tzv. výhradou nedochází k prolomení překážky věci pravomocně rozhodnuté. Je-li podán návrh podle § 163 OSŘ a soud rozhodne o dávkách a splátkách, jde o nové rozhodnutí, avšak původní rozhodnutí je stále závazné a platné. Obsah původního rozhodnutí však nahradí účinky pozdějšího rozhodnutí vydaného na základě změny poměrů.

- **VYKONATELNOST:**

- Z hlediska důsledků závaznosti je důležité rozlišit rozhodnutí, které neukládají povinnost k plnění, a rozhodnutí, která povinnost k plnění ukládají (dare, facere, omittere, pati). Jde-li o rozhodnutí na plnění, hovoříme dále o vykonatelnosti jako specifickém projevu závaznosti. Současná právní úprava OSŘ však označuje jako vykonatelnost i účinky závazného rozhodnutí, které neukládají povinnost k plnění (§ 161 odst. 2 OSŘ).
- vlastnost rozhodnutí spočívající v možnosti vynucení splnění povinnosti v něm uložené i proti vůli toho, komu byla uložena, a to prostřednictvím státního donucení.
- vlastnost všech rozhodnutí X je nutné odlišovat od možnosti výkonu rozhodnutí (pouze rozhodnutí na plnění)
 - existují různé pohledy na věc, včetně vykonatelnosti jako vlastnosti pouze rozhodnutí na plnění
- podmínky nabytí vykonatelnosti stanoveny odlišně v návaznosti na charakter rozhodnutí
- je nutné rozlišovat rozsudky na plnění a ostatní:
 - ostatní rozsudky – vykonatelnost nastává právní mocí rozhodnutí
 - rozsudky na plnění – uplynutím lhůty k plnění, která běží od právní moci – **3 dny**, u vyklizení **bytu 15**, soud může stanovit delší nebo plnění ve splátkách
- vykonatelnost rozsudků nezávisle na právní moci – lhůta k plnění běží od doručení:
 - obligatorní – ze zákona – rozsudky odsuzující k plnění výživného nebo pracovní odměny za poslední tři měsíce před vyhlášením rozsudku, a další zákonem stanovené – § 473 a 483 ZŘS
 - fakultativní – na návrh rozhodnutím soudu, jestliže by jinak účastníku hrozilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy – zvláštní výrok rozhodnutí
- usnesení, kterým se ukládá povinnost k plnění – uplynutím lhůty k plnění, která běží, nestanoví-li zákon jinak, od doručení (předběžně vykonatelné).
 - není-li lhůta k plnění – doručením, nedoručuje-li se vyhlášením nebo vyhotovením.
- **LHŮTA K PLNĚNÍ (PARIČNÍ LHŮTA)**
 - Obligatorní náležitostí rozsudků, které ukládají povinnost k plnění, je stanovení lhůty k plnění (pariční lhůta). OSŘ stanoví v § 160, že je-li uložena povinnost, je třeba ji splnit do 3 dnů od PM rozsudku. Pokud je povinností vyklizení bytu, je třeba ji splnit do 15 dnů od PM rozsudku (je-li stanovena povinnost zajistit náhradní bydlení, běží až od zajištění náhradního bydlení). Tyto zákonné lhůty mohou být prodlouženy, shledá-li to soud vhodným v individuálním případě. Jde pak o lhůtu smíšenou, kterou omezuje zákonem stanovená minimální délka a maximální délka je závislá na diskreci soudu. Soud může rovněž lhůtu ke splnění povinnosti určit tak, že se plnění má stát ve splátkách. Pro běh lhůty k plnění se uplatní pravidla pro počítání procesních lhůt. První dnem lhůty k plnění je den, který bezprostředně následuje po dni, ve kterém nastala skutečnost zakládající běh lhůty. Pro pariční lhůtu je touto událostí nabytí PM rozhodnutí (nebo doručení rozhodnutí u předběžně vykonatelných). Pokud případně poslední den pariční lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, přesouvá se poslední den lhůty k plnění na nejbližší následující pracovní den.

▪ NABYTÍ VYKONATELNOSTI

Jakmile uplyne lhůta k plnění, stává se rozhodnutí vykonatelným (§ 161 osř). Vykonatelnost je stav soudního rozhodnutí. Den nabytí vykonatelnosti může být v sobotu, neděli, svátek. Plnění, ke kterému má v parčí lhůtě dojít, není procesním úkonem, proto nelze při uplynutí lhůty k plnění aplikovat ustanovení o promínutí zmeškání lhůty (§ 58 OSŘ).

Vykonatelným se rozhodnutí stává bez ohledu na skutečnost, zda povinný účastník plnil, nebo nikoli. Pokud došlo k dobrovolnému splnění povinnosti, jerozhodnutí vykonatelné, ale nelze na jeho základě podat návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuční návrh (§ 251 OSŘ a § 37 EŘ). Pokud soud uložil povinnost k plnění v budoucnu splatných dávek, nastává vykonatelnost rozhodnutí vždy ve vztahu k dané splátce, která dospěla.

Vykonatelné rozhodnutí je exekučním titulem. Pokud nebude splněno dobrovolně, je možné vést výkon rozhodnutí nebo exekuci. Jde o projev závaznosti, kdy prostřednictvím státních orgánů je vykonán obsah rozhodnutí i proti vůli povinného.

Výše řečené platí pro rozsudky. V případě usnesení obsahuje OSŘ zvláštní právní úpravu, která reflektuje okruh věcí, o nichž se rozhoduje touto formou. Lhůta k plnění povinnosti stanovené usnesením běží od doručení usnesení. Jejím uplynutím je usnesení vykonatelné. Jde o obecné pravidlo stanovené v § 171 OSŘ, kdy lhůta k plnění není vázána na PM usnesení. Lhůta k plnění u usnesení, proti němuž je odvolání přípustné, tak běží dříve, než rozhodnutí nabude PM (pokud odvolání nepřipustné – běží lhůta od doručení usnesení). Odchytky od tohoto obecného pravidla může stanovit zákon nebo soud podle § 171 odst. 3 OSŘ tak, že lhůta k plnění běží až od PM usnesení. Uplynutím lhůty k plnění je usnesení vykonatelné. Nebyla-li pak v usnesení stanovena povinnost k plnění, je usnesení vykonatelné doručením; nedoručuje-li se, pak vyhlášením nebo vyhotovením. V závislosti na předmětu rozhodnutí může být dále nerespektování usnesení, kterým nebylo uloženo plnění (např. vedení řízení), podkladem pro uložení pořádkového opatření podle § 53 OSŘ.

U předběžných opatření je stanovena zvláštní právní úprava v § 76d OSŘ. Usnesení, kterým bylo nařízeno PO, je vykonatelné vyhlášením. Nebylo-li vyhlášeno, je vykonatelné, jakmile bylo doručeno tomu, komu ukládá povinnost.

▪ PŘEDBĚŽNÁ VYKONATELNOST

Je institutem, který se uplatňuje pouze u rozhodnutí, která ukládají povinnost k plnění. Podstatou je stanovení odchylné úpravy začátku běhu lhůty k plnění. Obecně platí, že lhůta k plnění běží od PM rozsudku. Pokud je rozhodnutí předběžně vykonatelné, běží lhůta k plnění již od doručení rozhodnutí povinnému účastníku řízení, resp. Ode dne, který je v rozhodnutí určen za den splatnosti (u výživného). Ačkoli rozhodnutí ještě nemuselo nabýt PM (nicméně mohlo v případě tzv. bagatelních věcí nebo vzdal-li se účastník práva odvolání), musí účastník řízení plnit, co mu rozhodnutí předběžně vykonatelné ukládá, již od doručení rozhodnutí nebo ode dne určené splatnosti. Soud je povinen v rozhodnutí stanovit lhůtu k plnění od doručení rozhodnutí, a to podle § 160 odst. 4 OSŘ. To ovšem nic nemění na délce parčí lhůty, která musí být minimálně 3 dny, resp. 15 dnů. Vykonatelnost takového rozhodnutí nastává uplynutím lhůty k plnění podle § 161 odst. 1 OSŘ, a takové rozhodnutí se stává exekučním titulem, přestože ještě nemusí být v této době pravomocné. Předběžná vykonatelnost rozhodnutí jsou podle § 162 OSŘ ta, o nichž to stanoví zákon (obligatorní předběžná vykonatelnost), nebo ta, u nichž předběžnou vykonatelnost stanoví soud (fakultativní). Účelem institutu předběžné vykonatelnosti je ve všech případech zajistit okamžité plnění ze strany povinného účastníka, aby tak bylo předejito případné újmě oprávněných osob.

• OBLIGATORNÍ PŘEDBĚŽNÁ VYKONATELNOST (§ 162 odst. 1 OSŘ)

OSŘ a ZŘS stanoví rozhodnutí, která jsou předběžně vykonatelná vždy. Soud nevydává o předběžné vykonatelnosti rozhodnutí, protože ta nastává ex lege. Jedná se o řízení, jejichž předmětem jsou právní poměry s vysokou mírou naléhavosti zajištění pokojného stavu nebo zajištění plnění v případě existenčních potřeb. Předběžně vykonatelné jsou rozsudky:

- odsuzující k plnění výživného
- odsuzující k plnění pracovní odměny za poslední 3 měsíce před vyhlášením rozsudku
- jimiž se prodlužuje trvání výchovného opatření, kterým bylo dočasně odňato z péče rodičů nebo jiné FO podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí
- jimiž bylo vyhověno návrhu na navrácení dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí podle Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí

• FAKULTATIVNÍ PŘEDBĚŽNÁ VYKONATELNOST (§ 162 odst. 2 OSŘ)

V některých případech, může uložit plnění od doručení rozhodnutí soud podle své vůle, avšak pouze na NÁVRH účastníka řízení. OSŘ stanoví podmínku, že musí jít o případy, kdyby oprávněnému účastníku řízení mohla vzniknout pozdějším plněním (řádným podle obecných pravidel). Pokud účastník řízení plnil na základě předběžně vykonatelného rozhodnutí nebo je proti němu vedena exekuce, musí se budoucí změna nebo zrušení uloženého plnění posoudit jako bezdůvodné obohacení. Povinný účastník totiž plnil dříve něco, co později bylo shledáno nesprávným, musí tedy dojít k obnovení předešlého stavu, a to vždy v souladu s pravomocným a vykonatelným rozhodnutím pozdějším.

• ODKLAD VYKONATELNOSTI

OSŘ upravuje institut odkladu vykonatelnosti pro ty případy, kdy by důsledkem účinků vykonatelnosti mohl být vznik závažné újmy účastníků řízení. Je to procesní institut, který je spojen s uplatněním mimořádných opravných prostředků. Případy odkladu vykonatelnosti se mohou uplatnit v řízení o žalobě na obnovu a pro zmatečnost. Pokud má soud za to, že žalobě na obnovu nebo pro zmatečnost bude vyhověno, může i bez návrhu odložit vykonatelnost pravomocného rozhodnutí. Pokud tak soud neučiní a v dalším řízení je povolena obnovu, vykonatelnost se odkládá ex lege. Dovolací soud má možnost i bez návrhu odložit vykonatelnost rozhodnutí, pokud by jeho neprodleným výkonem hrozila

účastníku řízení závažná újma. O odkladu vykonatelnosti soud vydá usnesení. Odklad vykonatelnosti se nedotýká PM rozhodnutí. Účinky dokladu vykonatelnosti se vztahují ke dni nabytí PM a trvají až do rozhodnutí soudu o mimořádném opravném prostředku. Odklad vykonatelnosti může soud zrušit, pokud pominou důvody pro jeho vyslovení. Odklad vykonatelnosti je dále přípustný u soudu prvního stupně, pokud předseda senátu vydal opravné usnesení podle § 164 OSŘ. Do doby, než opravné usnesení o nápravě chyb ve výroku nebo stejnopisech, jež nejsou soudu k dispozici, nabude PM, může předseda senátu odložit vykonatelnost rozsudku, jehož vady jsou opravovány. Je třeba odlišit od ODKLADU VÝKONU ROZHODNUTÍ. Soud, resp. Exekutor může odložit provedení výkonu rozhodnutí za zákonem stanovených podmínek.

8. Náklady řízení – přehled, druhy, zásady obecně, soudní poplatky, osvobození

- = náklady, které vznikají účastníkům, jejich zástupcům, osobám zúčastněným na řízení a samostatnému soudu v souvislosti s konkrétním soudním řízením
- Funkce:
 - Preventivní
 - Sankční
 - Kompenzační

- **Prameny**
 - **Obecné:**
 - OSŘ (hlava třetí části),
 - ZŘS (lex specialis),
 - o soudních poplatcích,
 - znalcích a tlumočnících,
 - zákoník práce (Vyhláška o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad)
 - **Odměnové:**
 - Advokáti – zákon o advokacii
 - Advokátní tarif X advokátní paušál (tzv. přísudková vyhláška – zrušena)
 - Exekutoři – Exekuční řád
 - Exekutorský tarif
 - Notáři – Notářský řád
 - Notářský tarif

DRUHY – demonstrativní výčet (§ 137 OSŘ)

- 1) **Hotové výdaje účastníků a jejich zástupců**
 - **Jízdné**
 - Náklady účastníka, který nebydlí nebo nepracuje v místě, kde se řízení koná, nebo je předvolán z místa, kde se dočasně zdržuje
 - Hradí se skutečné, účelné a hospodárné cestovní výdaje veřejné hromadné dopravy
 - **Stravné a nocležné**
 - Regulováno zákoníkem práce
 - Dle zákona o advokátním tarifu, nedohodne-li se advokát s klientem na jiné paušální částce jako náhradě výdajů na vnitrostátní poštovné, místních hovorů a přepravné, činí 300 Kč na úkon právní služby
- 2) **Ušlý výdělek účastníků a jejich zákonných zástupců**
 - podklady pro výpočet ztráty na výdělku účastníka, který je v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru nebo pracovnímu vztahu, tvoří průměrný výdělek vypočtený podle zákoníku práce
 - výše průměrného výdělku prokáže účastník potvrzením zaměstnavatele, u něhož pracuje
 - OSVČ – náhradu tvoří částka vypočtená ze základu daně z příjmů FO, dělena počtem pracovních hodin
- 3) **Náklady důkazů**
 - Náklady soudu na opatření/provedení důkazu
 - Věcné důkazy, ohledání nemovité věci, svědečné, znalečné

Záloha – „zájmová zásada“

- Nařízena soudem
- Platí účastník, který důkaz navrhl – bez zálohy nelze provést (musí o tomto být poučen)

Náklady důkazů – zbytek

- Hradí neúspěšný
- **Svědečné – svědci a FO dle § 126a OSŘ**
 - Právo na náhradu hotových výdajů a ušlého výdělku
 - Musí být uplatněno do 3 dnů od výsledku/ode dne, kdy bylo svědku oznámeno, že k výsledku nedojde – o tomto musí být poučení
- **Znalečné – znalci zapsáni v seznamu znalců/ústavu**
 - Náhrada hotových výdajů
 - Odměna – sazby dle vyhlášky k provedení ZZT (zákon o znalcích a tlumočnících)
- **Tlumočné – sazby dle vyhlášky k ZZT**
 - Pokud je třeba tlumočnicka v souvislosti s právem jednat v mateřštině – platí ho stát
 - Pokud je ho třeba v souvislosti s dokazováním – klasický náklad účastníka
- 4) **Odměna notáře za úkony soudního komisaře a jeho hotové výdaje**
- 5) **Odměna správce dědictví a jeho výdaje**
- 6) **Tlumočné**
- 7) **Náhrada za DPH**
- 8) **Odměna za zastupování**

ZÁSADY HRAZENÍ NÁKLADŮ ŘÍZENÍ

- **povinnost platit náklady řízení (primární)**
 - Povinnost ovládána zásadou zájmovou
 - každý účastník platí náklady spojené s úkony jeho a jeho zástupce a náklady spojené s úkony, které soud nařídí v jeho zájmu.
 - Byl-li ustanoven účastníku zástupcem nebo opatrovníkem advokát, platí jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování, popřípadě též náhradu za daň z přidané hodnoty, stát.

- **povinnost hradit náklady řízení** (sekundární)
 - je ovládána zásadou úspěchu ve věci a zásadou zavinění.
 - **zásada úspěchu** -právo na náhradu nákladů má účastník, který měl ve věci úspěch.
 - V případě částečného úspěchu se od úspěchu odečte neúspěch.
 - V případě částečného neúspěchu může soud přiznat náhradu plnou, jestliže byl neúspěch jen nepatrný nebo záviselo-li rozhodnutí na znaleckém posudku nebo úvaze soudu.
 - Byl-li však pro chování žalovaného vzat zpět návrh, který byl původně podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný
 - **zásada zavinění**, - účastníkům nebo jejich zástupcům lze uložit povinnost náhrady nákladů vzniklých jejich zaviněním nebo náhodou, která se jim přihodila.
 - Podobně i svědkům, znalcům, tlumočnickům, fyzickým osobám dle ustanovení a těm, kteří mají při dokazování nějakou povinnost lze uložit náhradu nákladů, které zavinili.
 - O těchto nákladech rozhoduje soud i mimo rozhodnutí ve věci samé, tzv. separace nákladů.

Zásady

- Zásada placení nákladů řízení – každý platí náklady ve svém zájmu
 - Zásada zájmová – náklady důkazů, tlumočeného, odměny zástupce
 - Osvobození + právní zástupce ex offio (platí ho stát)
- Zásada hrazení nákladů řízení – ve chvíli, kdo komu hradí zaplacené náklady
 - Zásada zavinění - při zastavení řízení – ten, zastavení zavinil
 - Zmaření procesního úkonu – účastník a zástupce odpovídají za náhodu i za zavinění
 - Svědek, znalec a tlumočnick odpovídají jen za zavinění
 - Zásada separace – povinnost hradit je uložena mimo konečné rozhodnutí
 - Zásada úspěchu ve věci
 - Plný úspěch X částečný úspěch X nepatrný úspěch (pravidla se nepoužijí, každý platí svoje)
 - Výše nároku může odvislá od úvahy soudu/znaleckého posudku
 - Nárok na náhradu, jen pokud žalovanému 7 dní před podáním návrhu na zahájení řízení byla zaslána výzva k plnění
 - Jsou zde i výjimky
 - Změna při moderačním právu soudu
 - Okolnosti zvláštního zřetele hodné/odmítnutí prvního setkání s mediátorem
 - Rozhodnutí o povinnosti hradit
 - Na konci řízení X separace
 - Rozhodování ef offio
 - Vyčíslení ihned/do lhůty (3 dny po skončení jednání)/jinak soud vychází ze spisu
 - Samostatným usnesením nebo v písemném vyhotovení rozsudku
 - Hrazení odměny u zastupování advokátem, notářem nebo patentového zástupce
 - Určena dle hodnoty sporu a podle počtu úkonů právní služby
 - I nezastoupený účastník – náhrada 300 za úkon u paušálních úkonů
 - Odměna – smluvní a mimosmluvní

Soudní poplatky, osvobození

Soudní poplatky

- Úplata účastníka řízení státu za to, že soud provede řízení/úkon
- Upravuje zákon o soudních poplatcích + příloha Sazebník poplatků
- Jde o podmínku řízení dle § 9 ZSOP
- Předmět poplatků – řízení nebo úkon soudu
- Základ poplatku – hodnota předmětu řízení vyjádřena peněžní částkou
- Sazba – pevná
 - Procentní sazba
- Stanovení – výpočet se musí zaokrouhlovat
 - Základ – na celé desítky korun nahoru
 - Poplatek – na celé koruny nahoru
- Poplatníci – Civilní soudnictví:
 - Žalobce, dovolatel, odvolatel, účastníci smíru, žalovaný za vzájemný návrh, navrhovatel úkonu
 - Správní soudnictví
 - Navrhovatel podávající žalobu/kasační stížnost
 - Více poplatníků – solidarita – závázání společně a nerozdílně
- Příslušnost soudu ve věcech SOP
 - Soud věcně a místně příslušný
 - Odvolání, dovolání – soud prvního stupně
 - Kasační stížnost – NSS
 - Za úkon – soud nebo správa soudu – podle toho, kdo ho provádí
- Vznik poplatkové povinnosti:
 - Podáním žaloby nebo jiného návrhu, odvolání, dovolání, kasační stížnosti/ žádosti u notáře/návrhu na úkon
 - Uložení povinnost zaplatit poplatek se schválením smíru, s rozhodnutím o insolvenčním návrhu, s rozhodnutím o PO, s odmítnutím dovolání dle § 238 OSŘ

- Sazby poplatku v zákoně o soudních poplatcích
 - Pevná částka – za úkon vždy
 - Procentní poplatek – pokud je základ vyjádřen peněžní částkou
 - Součin základu a sazby
 - Základ poplatku – cena předmětu v řízení v penězích – nepočítá se příslušenství
 - Opětující se plnění – součet
 - Pokud na neurčito/delší než 5 let = pětinasobek ceny ročního plnění
 - Předmět v cizí měně – přepočten dle kurzu ČNB
- Stanovení poplatku – závisí na alternativním a eventuálním petitu
 - Více peněžitých plnění = součet předmětů
 - Více předmětů = součet poplatků
- Placení poplatku
 - Splatnost vzniká vznikem poplatkové povinnosti
 - PM + pariční lhůta 3 dny
 - Na účet soudu zřízený u ČNB
 - Nezaplacení – soud vyzve a stanoví lhůtu
 - Pokud i tak ne, pak řízení zastaví dle § 114 odst. 2 OSŘ
 - Výjimky – pokud se už jedná, při neznámém pobytu účastníka, hrozí-li nebezpečí z prodlení
 - K pozdnímu zaplacení se nepřihlíží
- Vracení poplatku – je-li zaplacen ve větší výši, než je stanoveno zákonem/při osvobození
 - Preplatek – kdo nebyl povinen/zaplaceno více (aspoň o 50 korun)/špatná výzva soudu
 - Zpětvzetí návrhu – před prvním jednáním – vráceno 80 % (aspoň ale 1000)
 - U manželství 100 %
 - Ve lhůtě k podání odporu
 - Smír v prvním stupni – 80 %, aspoň 1000 Kč
 - Odmítnutí žaloby – 100 %
- Osvobození od poplatků § 11
 - Věcné – osvobození v řízení ve věcech:
 - Opatrovnických, péče soudu o nezletilé, osvojení a povolené uzavřít manželství
 - Vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí
 - Zásahu do integrity člověka, vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče
 - Pozůstalostní řízení v prvním stupni
 - Svěprávnosti
 - Výmaz podnikatele z obchodního rejstříku
 - Osobní – osvobození navrhovatelé:
 - ČR, kraje, obce
 - Dlužník a ins. správce v ins. řízení
 - Navrhovatel ve věci ochrany proti domácímu násilí
 - Jemuž byla způsobena újma v řízení o náhradu újmy na zdraví
 - Individuální § 130 OSŘ
 - Na návrh účastníka – z části nebo zcela
 - Pokud poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva
 - Zcela – jen výjimečně
 - Poplatky zaplacené před rozhodnutím o osvobození se nevracejí
 - Jen v případě osvobození od placení, nejde o osvobození od hrazení
- Předmět řízení do 20 000 – 1000 korun + stejně plnění ze smlouvy, pokud bylo vyjádřeno v penězích + směnka nebo šek nejde-li o zaplacení peněžité částky
 - Od 20 000 do 40 mil. – 5 % předmětu
- Za návrh na vydání el. platebního rozkazu:
 - Předmět do 10 000 – 400 (+ pokud soud rozkaz nevydává a pokračuje v řízení + pokud nebyl podán přes určenou aplikaci)
 - Do 20 000 – 800
 - Víc jak 20 000 – 4 %
- Návrh na řízení, jehož předmětem není peněžité plnění
 - Nemovitá věc – 5 000 + určení vlastnictví nemovitosti
 - Ostatní – 2 000 + návrh na řízení o rozvodu manželství
 - Nemovitá věc = všechny nemovité věci zapsané v KN na jednom listu vlastnictví
- Návrh PO – 1 000
- Návrh na zahájení řízení o vypořádání SJM nebo o zrušení podílového spoluvlastnictví – 2 000
 - Zvýšení o 5 000 za každou nemovitost a o 15 000 za každý obchodní závod (i org. složku)
- Návrh na zahájení řízení o náhradě škody nebo jiné újmy při výkonu veřejné moci – 2 000
- Obnova řízení – 5 000
- Žaloba na zmatečnost – 5 000

9. Náhrada nákladů – jednotlivá pravidla v rámci zásad náhrady nákladů

Hrazení nákladů řízení = povinnost sekundární, podmínky náhrady nákladů:

- Je relevantní, jak skončilo řízení → právo na náhradu nákladů řízení dle výsledku řízení
- Je relevantní zaviněné chování zákonem určeného subjektu → náhrada nákladů řízení dle zaviněného
- Ovládáno zásadou odpovědnosti za výsledek řízení v českém civilním procesu, tato zásada se promítá i tam, kde bylo řízení zastaveno, proto nelze hovořit o tzv. zásadě úspěchu ve věci

Zásada odpovědnosti účastníka za výsledek

- Platí, že právo na náhradu nákladů má ten účastník, který měl ve věci úspěch
- Úspěch = procesní výsledek řízení (žalovaný, pokud došlo k zamítnutí žaloby a žalobce, pokud bylo žalobě vyhověno)
- Nevyměřuje se úrok z prodlení, náhrada nákladů je přímo úměrná podílu, v němž byl účastník v řízení úspěšný
 - Právo na náhradu nákladů hradí účastník, který měl ve věci úspěch.
 - V případě částečného úspěchu se od úspěchu odečte neúspěch.
 - V případě částečného neúspěchu – může soud přiznat náhradu plnou – jestliže byl neúspěch jen nepatrný nebo záviselo-li rozhodnutí na **znaleckém posudku** nebo **úvaze soudu**.
- Nárok na náhradu nákladů řízení nevzniká:
- mohlo-li být **zahájeno i bez návrhu** a další řízení uvedené v § 23 ZŘS – lze však odůvodňují-li to okolnosti případu
- řízení skončilo **smírem**, ledaže bylo ujednáno něco jiného
- řízení bylo **zastaveno** – ne však, jestliže jeden z účastníků řízení jeho zastavení zavinil.
- Byl-li však pro chování žalovaného (jiného účastníka řízení) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (jiný účastník řízení).
- I při 100 % úspěchu žalobce tento nemá nárok na náhradu nákladů řízení, nezaslal-li před podáním žaloby na plnění tzv. **předžalobní výzvu** (§ 142a OSŘ)
- Stát má podle výsledků řízení proti účastníkům právo na náhradu nákladů řízení, které platil, pokud u nich nejsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.
- Zastupoval-li advokát účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů řízení, je ten, jemuž byla uložena náhrada těchto nákladů, **povinen zaplatit ji advokátu**.
- Jsou-li tu **důvody hodné zvláštního zřetele**, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat – tzv. **moderační právo soudu**.

Zásada zavinění:

- Účastníkům nebo jejich zástupcům lze uložit povinnost náhrady nákladů vzniklých jejich zaviněním nebo náhodou, která se jim přihodila.
- Svědkům, znalcům, tlumočnickům, fyzickým osobám dle § 126a OSŘ a těm, kteří mají při dokazování nějakou povinnost – lze uložit náhradu nákladů, které zavinili.
- O těchto nákladech rozhoduje soud i mimo rozhodnutí ve věci samé – tzv. **separace nákladů**.

Hrazení dle ZŘS

- Účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení o statusových věcech manželských a partnerských. Soud však může přiznat i náhradu těchto nákladů nebo jejich části, odůvodňují-li to okolnosti případu - § 23 ZŘS
- **Sankční opatření** § 24 ZŘS – uložení povinnosti tomu, kdo podal návrh na zahájení řízení svévolné a zjevně bezúspěšné uplatňování práva.

24. Náhrada nákladů – jednotlivá pravidla v rámci zásad náhrady nákladů (ZNOUVU, JINAK)

- musíme rozlišovat povinnost platit X povinnost hradit náklady řízení

- Povinnost platit náklady – má každý účastník řízení ohledně nákladů, které mu vznikly, a plní ji průběžně, tak jak mu náklady v průběhu soudního řízení vznikají; je možné ji označit za povinnost primární; později však mohou být tyto náklady účastníkům nahrazeny
- Povinnost hradit náklady = soudním rozhodnutím uložená povinnost nahradit jinému náklady řízení, které platil; lze ji označit za povinnost sekundární; v této povinnosti se promítá sankční role nákladů řízení

Zásady náhrady nákladů:

1. Zásada úspěchu ve věci = zásadně náleží náhrada nákladů tomu účastníkovi, který ve věci plně uspěl proti účastníkovi, který ve věci naopak neuspěl; lze ji použít pouze ve sporném řízení, protože pouze zde lze říct, kdo uspěl
2. Zásada zavinění = smyslem je sankční náhrada nákladů, které by při jeho řádném průběhu nevznikly, uložená rozhodnutím tomu, kdo jejich vznik zavinil nebo jemuž se přihodila náhoda, která je zavinila (náhoda se přičítá pouze

účastníkům a zástupcům); může nastat ve sporném i nesporném; může být uložena účastníkům, zástupcům, svědkům, znalcům a dalším, kterým byla uložena povinnost při dokazování

1. Hradit se budou takové náklady, které byly potřebné pro uplatnění práva, avšak byl zmařen účel, pro který byly vynaloženy
2. Tzv. separace nákladů = o náhradě těchto zaviněných nákladů rozhoduje soud zvlášť a samostatně, jakmile vzniknou, protože jde o rozhodnutí nezávislé na výsledku řízení

Náhrada nákladů ve sporném řízení - pravidla:

1. Právo na náhradu bude přiznáno účastníkovi, který měl ve věci plný úspěch, povinnost hradit má ten, který ve věci neuspěl – úspěch se posuzuje podle toho, v jakém rozsahu soud ve svém konečném rozhodnutí vyhověl petitu
2. Pokud je úspěch a neúspěch na obou stranách přibližně stejný -> soud zpravidla rozhodne tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů
3. Pokud je úspěch částečný, pak účastník, který ve sporu zvítězil větší měrou, soud přizná náhradu nákladů v rozsahu, který odpovídá poměru jeho vítězství sníženého o poměrnou část jeho neúspěchu (např. úspěch 80%-20% neúspěch -> právo na náhradu 60% nákladů)
4. Pokud se neúspěch účastníka týkal jen nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na uvážení soudu, může mu být přiznána plná náhrada nákladů
5. Výjimečně OSŘ přiznává náhradu nákladů žalovanému, který neměl úspěch ve věci, proti žalobci, jestliže žalovaný svým chováním nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení
6. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů, jestliže řízení skončilo smírem nebo bylo zastaveno X to neplatí, jestliže některý účastník zavinil, že řízení muselo být zastaveno, pak je povinen hradit náklady X byl-li však pro chování žalovaného (jiného účastníka) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (nebo jiný účastník)
7. Tzv. předžalobní výzva: žalobce, který měl v řízení o splnění povinnosti úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení, jen jestliže žalovanému nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu, výzvu k plnění X jsou-li tu důvody zvláštního zřetele hodné, může soud výjimečně přiznat náhradu, i pokud výzvu nezaslal
8. OSŘ výslovně zakotvuje právo na náhradu nákladů řízení proti státu účastníkům v řízení, která byla zahájena na návrh nejvyššího státního zástupce nebo státního zastupitelství

Moderační právo soudu:

- jsou-li tu důvody zvláštního zřetele hodné nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení přiznat zcela nebo zčásti

Náhradu nákladů v nesporném řízení:

- bylo-li možné zahájit řízení i bez návrhu a v řízení ve statusových věcech manželských a partnerských, nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle výsledku řízení (zásada zavinění se uplatní i zde!) X odůvodňují-li to okolnosti případu, lze náhradu nákladů přiznat

Náhrada nákladů státu:

- stát má podle výsledku řízení proti účastníkům právo na náhradu nákladů řízení, které platil, pokud u nich nejsou předpoklady pro osvobození od SOP

- i zde platí zásada zavinění: soud může uložit svědkům znalcům, tlumočnickům, aby nahradily státu náklady, které by jinak nevznikly, jestliže je zavinili

- u těchto pohledávek se nevyměruje úrok z prodlení, pohledávky se vymáhají dle daňového řádu

Komu se platí?

- zastupoval-li advokát účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů řízení, je ten, jemuž byla uložena povinnost nahradit, povinen zaplatit ji advokátu

- zastupoval-li ustanovený advokát účastníka, jemuž byla přisouzena náhrada nákladů, je ten, jemuž byla uložena náhrada těchto nákladů, povinen zaplatit státu náhradu hotových výdajů advokáta a odměnu za zastupování

10. Rozkazní řízení, elektronický platební rozkaz, rozkazní řízení ve věcech směnečných a šekových

ROZKAZNÍ ŘÍZENÍ

- 1 z alternativ soudního rozhodnutí bez věci samé

- Vydáním platebního rozkazu nedochází ke koncentraci řízení, žalovaný může včas podat odpor, aniž by musel tento odpor odůvodnit. Pak je platební rozkaz zrušen a hledí se na něj, jako by nikdy nebyl a soud nařídí jednání
- **účelem je poskytnout soudu prostor k vydání rozhodnutí ve věci samé, anižby nařídil jednání a konal procesní dokazování**
- Nejde o specifické řízení, ale o způsob meritorního skončení věci
- O rozkazním řízení jako o specifickém řízení lze mluvit pouze u řízení o vydání směnečného platebního rozkazu a evropského platebního rozkazu
- jedná se o **zkrácená řízení**
 - = řízení, které probíhají bez jednání, a přesto je možné v nich rozhodnout meritorním rozhodnutím
 - toto meritorní rozhodnutí má formu platebního rozkazu
 - řízení bez slyšení žalovaného, ten má ale možnost obrany v podobě prostředků nápravy vadných rozhodnutí
- **druhy:**
 1. rozkazní řízení (obecné)
 - speciální postup v případech elektronického platebního rozkazu
 2. rozkazní řízení ve věcech směnečných a šekových
- „Evropské rozkazní řízení“ – výsledkem je evropský platební rozkaz

rozkazní řízení

- podmínky:
 - žaloba směřuje na zaplacení peněžité částky (+ žaloba nesmí vykazovat vady)
 - uplatněné právo vyplývá z tvrzených skutečností (ze skutečností musí vyplývat odůvodněnost celého nároku - částečný platební rozkaz vydat nelze!)
 - pobyt žalovaného je znám
 - má být doručováno v ČR (u přeshraničního prvku možno využít úpravu evrops. plateb. rozkazu)
 - + od r.2021 nová podmínka- §172 (2) c)- nelze vydat osobě nezletilé, která nenabyla plné svéprávnosti
- žalobce nemusí vydání platebního rozkazu výslovně požadovat
- platební rozkaz se doručuje do vlastních rukou, náhradní doručení je vyloučeno - pokud se nepodaří doručit, byť jen jednomu ze žalovaných, soud platební rozkaz zruší
- žalovanému se uloží, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení zaplatil žalovanou částku a náklady, nebo, aby v téže lhůtě podal odpor
- podáním **odporu** se platební rozkaz ruší ze zákona a soud nařídí ve věci jednání (odpor může podat jen žalovaný, neboť platebním rozkazem bylo žalobci vyhověno). Odpor nemusí být odůvodněn
 - Pokud má být napaden jen výrok o náhradě řízení, má se podat **odvolání**

ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

- Návrh na jeho vydání lze uskutečnit jen prostřednictvím tzv. **centrální ePodatelny** (epodatelna.justice.cz), která je spravována **ministerstvem spravedlnosti**
- Musí být opatřen **uznávaným elektronickým podpisem**
- Jestliže je podán sice elektronicky, ale ne prostřednictvím ePodatelny, tak jej soud pokládá za návrh na vydání **BĚŽNÉHO PLATEBNÍHO ROZKAZU**
- **ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ SE ŘÍDÍ TÝMÍŽ PRAVIDLY JAKO PLATEBNÍ ROZKAZ, OVŠEM S NĚKOLIKA ODCHYLKAMI:**
 - **SOD JEJ MŮŽE, ALE NEMUSÍ VYDAT. PRO PŘÍPAD, ŽE JEJ NEVYDÁ, MUSÍ DOJÍT K DOMĚŘENÍ SOUDNÍHO POPLATKU. SOUDY BY TEDY MĚLY TENTO ROZKAZ VYDAT, ABY SE VYHNULY KRITICE ZE STRANY ŽALOBCE, ŽE DOŠLO K NAVÝŠENÍ POPLATKOVÉ POVINNOSTI**
 - **MUSÍ NAVÍC OBSAHOVAT DATUM NAROZENÍ FO, IČO PO NEBO IČO FO, KTERÁ JE PODNIKATELEM**
 - **POŽADOVANÉ PENĚŽITÉ PLNĚNÍ NESMÍ PŘEVYŠOVAT ČÁSTKU 1 000 000 Kč**
 - **BYL ZAPLACEN SOUDNÍ POPLATEK ZA ŘÍZENÍ O VYDÁNÍ EL. PLATEBNÍHO ROZKAZU VE LHŮTĚ K TOMUSOUDEM URČENÉ. REÁLNÁ SPLATNOST SOUDNÍHO POPLATKU JE TEDY U EL. PLATEBNÍHO ROZKAZU PO- SUNUTA NA DOBU PO PODÁNÍ NÁVRHU NA ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ**
 - **JE MOŽNÉ HO VYDAT POUZE NA NÁVRH ŽALOBCE (VÝSLOVNÝ POŽADAVEK JE OBSAŽEN VE FORMULÁŘI MS)**
 - Pokud je návrh učiněn prostřednictvím veřejné datové sítě a ePodatelny platí, že řízení je **zahájeno v okamžiku, kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání** (prodlení v předávání informací mezi ministerstvem a soudem nejde k tíži účastníka)
 - Návrh, který neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, nebo který je nesrozumitelný nebo neurčitý, předseda senátu **usnesením odmítne**, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení (**není zde tedy výzva k odstranění nedostatků**)

EVROPSKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

- Jedná se o svébytné řízení, které existuje vedle vnitrostátní procesní úpravy nalézacího řízení jednotlivých zemí Unie
- Lze jej užít na získání exekučního titulu znějícího na finanční plnění vyplývající ze soukromoprávních vztahů
- Právo požádat o jeho vydání má navrhovatel, jde-li o tzv. přeshraniční případ, tedy jestliže alespoň jeden z účastníků v době podání návrhu na vydání evropského platebního rozkazu bydlí v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u něhož došlo k podání návrhu
- **O návrhu rozhoduje zpravidla věcně a místně příslušný soud státu, v němž se nachází bydliště odpůrce**

- Součástí návrhu musí být uvedení **typového žalobního důvodu** (např. smlouva o půjčce, kupní smlouva) **ale i vyličení základních skutkových okolností**
- Navrhovatel může soudu taky sdělit, že nesouhlasí s převedením věci do běžného civilního řízení, pokud odpůrce podá odpor
- **K odmítnutí** návrhu na jeho vydání dojde i tehdy, když soud po prostudování skutkových tvrzení uvedených v návrhu posoudí navrhovatelův **požadavek jako zjevně nedůvodný**. Odmítnutí nevytváří překážku věci rozsouzené
- Nařízení ponechává v rámci doručení státům volnost, český zákonodárce tak může sám ustavit, jak jej je potřeba doručit
- Lhůta k jeho podání je **30 denní**
- Podáním odporu se ruší a věc přepadne do nalézacího řízení
- Okruh skutečností, které jsou předmětem nalézacího řízení, se neomezuje jen na skutkové námitky odpůrce uvedené v odporu
- Jakmile nabude vykonatelnosti, soud jej prohlásí za vykonatelný a platební rozkaz opatřený **potvrzením o vykonatelnosti** zašle navrhovateli. Takový rozkaz je exekucním titulem vykonatelným v ostatních členských zemích s výjimkou Dánska
- Odpůrce má právo požádat o přezkum:
 - Neměl možnost podat proti platebnímu rozkazu odpor z důvodů, které nezavinil, nebo
 - Nebyly splněny podmínky pro jeho vydání

Může požadovat přezkum také, pokud nebylo jeho doručení provedeno dostatečně včas, aby bylo žalovanému umožněno připravit si obhajobu. Česká procesní úprava nepřipouští doručení platebního rozkazu odpůrci tzv. náhradním způsobem, tyto dva důvody pro přezkum tedy téměř nepřicházejí v úvahu????
- Návrh na přezkum je třeba formulovat jako návrh na **vyslovení jeho neplatnosti**, jinak nebude dodržena díkce nařízení asoud by musel vyzvat odpůrce k odstranění vad návrhu. K projednání návrhu na vyslovení neplatnosti má soud nařídít **jednání**. Neshledá-li důvody pro vyslovení neplatnosti, návrh **odmítne**. Jestliže vyhoví, má se zato, jakoby ho nikdy nebylo.

SMĚNEČNÝ A ŠEKOVÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

- Do jisté míry se jedná o svébytné řízení, protože účinky vydání tohoto rozkazu přetrvávají i v případném nalézacím řízení. Nalézací řízení se potom totiž **omezuje jen na posouzení včas podaných skutkových námitek žalovaného** (jehopředmětem není posouzení všech skutkových okolností)
- Podáním **námitek nedochází** ke zrušení tohoto rozkazu. **Ke zrušení dojde pouze tehdy, když soud některou z námitek odpůrce shledá důvodnou**. Pokud neshledá, tak soud rozhodne, že rozkaz ponechává v platnosti
- Může být zrušen i z části
- Řízení o vydání platebního rozkazu a o námitkách vůči němu je tedy skutečným **zkráceným řízením**, není jen způsobem skončení věci (tím se liší od ostatních platebních rozkazů)
- Řízení probíhá ve **2 fázích**
 - **1. fáze** – soud zkoumá pouze, zda jsou naplněny tzv. podmínky řízení a jestli je v prvopisu doložena směnka (šek) mající zákonné náležitosti, případně další listiny, prokazující, že právo směnky svědčí právě navrhovateli a že toho právo odpovídá požadavku uplatněnému směnečným (šekovým) platebním rozkazem. Náležitostí není vyličení původního závazku
 - **2. fáze** – slouží k prověření případných kauzálních obran vznesených žalovaným
- **Věcně příslušným je krajský soud, v jehož obvodu je bydliště žalovaného**, případně soud na výběr daný dle §87 odst. 1 písm. e) OSŘ, jímž je krajský soud, v jehož obvodu se nachází platební místo směnky. Směnečný rozkaz soud vynese bez jednání, aniž by slyšel žalovaného
- Jsou-li splněny předpoklady pro vydání, soud jej musí vydat!!
- **Námitky je třeba podat do 15 dnů od doručení (jedná se o procesní lhůtu)** (opožděné námitky/neodůvodněné/ podané neoprávněnou osobou- soud usnesením odmítne)
 - **Námitky musí být odůvodněny (naproti tomu odpor ne)**
- Uplynutím lhůty pro podání námitek dochází k následkům, jež jsou obdobou koncentrace nastolené v souvislosti s prvním nebo přípravným jednáním, protože žalovaný ztrácí právo uplatnit další skutkové námitky.
- Doručuje se do vlastních rukou, náhradní doručení je vyloučeno (od 1.1. 2014)
- Pokud se nepodaří doručit, soud nařídí jednání, ke kterému může obeslat i náhradním způsobem. Jestliže se dostaví, soud mu předá nezrušený platební rozkaz, ke kterému stanoví lhůtu k podání námitek. Nejsou-li podány, nabyde rozkazprávní moci. Jsou-li podány, jsou projednány
- Jestliže má soud za to, že nebyly splněny podmínky pro jeho vydání, tak jej nevydá (**nic nezamítá**), nařídí ústní jednání, které se řídí režimem podle § 114 a násl. OSŘ. Věcná ani místní příslušnost se nemění.

rozkazní řízení ve věcech směnečných a šekových

- rozdíly:
 - musí být výslovný návrh na vydání PR
 - směnka a šek v prvopise přiloženy k návrhu
 - vždy věcně příslušný krajský soud
 - místní příslušnost – možnost dané na výběr dle platebního místa
- soud uloží žalovanému, aby zaplatil do 15 dnů od doručení platebního rozkazu, nebo, aby v téže lhůtě podal námitky
- námitky musí být odůvodněny a platí pro ně koncentrace (po uplynutí lhůty je nelze doplňovat)
- podáním námitek se platební rozkaz neruší, ale soud nařídí jednání k projednání námitek
- na základě výsledku jednání soud rozhodne, zda platební rozkaz zrušuje nebo jej ponechává v platnosti

11. Opravné systémy, opravné řízení – charakteristika, opravné a jiné prostředky nápravy vadných rozhodnutí

- Náprava = možnost odstranění nedostatku
 - Možnost docílit změny vydaného rozhodnutí
- Vadných – subjektivně – účastník je přesvědčen, že rozhodnutí je vadné, ale objektivní vady nejsou
 - Objektivně – taková rozhodnutí, která opravdu mají vyčítané vady
 - V rámci civilního procesu jsou prostředky pro nápravu jak subjektivně, tak objektivně vadných rozhodnutí
- Vada rozhodnutí – nesprávné skutkové zjištění – zjištění stav neodpovídá realitě
 - Nesprávné právní posouzení – neaplikace správné normy/aplikace správné, ale špatně ji vyložil
 - Zmatečnost – tak závažná procesní pochybení, že řízení nemělo vůbec probíhat
 - Vydané rozhodnutí se automaticky ruší
 - Např. řízení s dvouletým dítětem bez zastoupení
 - **X** Administrativní nedostatky (chyby v psaní a počtech) – oprava rozhodnutí § 164 an.
 - Náprava **X** oprava!
- Rozhodnutí – rozsudek, usnesení, platební rozkaz + jiné úkony (formální úkony)
- Prostředky nápravy – opravné a jiné prostředky
 - Opravný prostředek:
 - Výslovná zákonná právní úprava
 - Devolutivní účinek – rozhodnutí o opravném prostředku se „odvaluje“ na soud vyššího stupně
 - Žádá ten, do jehož práv bylo zasaženo
 - Založen na opravném systému
 - Zákonná lhůta pro jeho podání
 - Jde o přezkum vydaného rozhodnutí
 - Dělení:
 - Řádné – nepravomocné rozhodnutí – odvolání
 - Mimořádné – pravomocné rozhodnutí – dle zákona - dovolání, dle OSŘ žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení
 - Ve skutečnosti jen dovolání
 - Jiné prostředky:
 - Žaloba pro zmatečnost – nemá devolutivní účinek
 - Žaloba na obnovu řízení – nesměřuje k přezkumu řízení, podstatou jsou nové skutečnosti, které bez viny účastníka při prvním řízení nemohly být použity -> směřuje k tomu, aby řízení proběhlo znovu + chybí devolutivní účinek + není založena na opravném systému
 - Odpor proti platebnímu rozkazu
 - Námitky proti směněnému a šekovému platebnímu rozkazu
 - Autoremedura § 210a OSŘ – možnost soudu prvního stupně, aby k odvolání, které je podáno, napravil situaci tak, že odvolání v plném rozsahu vyhoví
 - Náprava vlastního rozhodnutí
 - Taxativně vymezená rozhodnutí § 210a + rychlé PO
- Opravné řízení, opravný systém
 - Řízení – řízení zahájení opravným prostředkem, jehož podstatou je přezkum napadeného rozhodnutí
 - Systém – principy ovládající opravné řízení – definují rozsah přezkumné činnosti + vymezení práv a povinností účastníků
 - Dělení: Apelační – přezkum skutkové i právní stránky
 - Umožňuje, aby rozhodnutí bylo potvrzeno, zrušeno, změněno
 - Úplná – v opravném řízení mohou být uplatněny nová zjištění a skutečnosti
 - Nespor a výkon rozhodnutí
 - Neúplná – neumožňuje uplatnění nových věcí
 - Sporná řízení
 - Odvolání
 - Kasační – přezkum právní stránky
 - Rozhodnutí může být potvrzeno, nebo zrušeno
 - Žaloba pro zmatečnost
 - Revizní – kombinace apelačního a kasačního
 - Přezkum jen právní stránky + může být potvrzeno, změněno, nebo zrušeno
 - Dovolání

12. Odvolání – pojem, právní úprava, jeho účinky, podmínky přípustnosti, náležitosti (důvody, návrhy), řízení o odvolání, rozhodnutí o odvolání

- Řádný opravný prostředek
- Není nárok na přezkum všeho – nárok je jen na přezkum rozhodnutí o vině a trestu
- Proti usnesení i rozsudku, proti výroku o nákladech řízení u platebního rozkazu a směněného a šekového platebního rozkazu

- Úplná apelace – nesor + výkon rozhodnutí
- Neúplná – spor
- **Přípustnost – podmínky přípustnosti – objektivní a subjektivní**
 - Objektivní podmínky:
 - Existence nepravomocného rozhodnutí – rozhodnutí, které ještě není závazné a nezaměnitelné vůči účastníkům
 - Rozhodnutí, které již bylo písemně doručeno
 - Neúčinnost doručení – k zvrácení účinků právní moci může dojít rozhodnutím o neúčinnosti doručení, nebo výjimečně neúčinností ex lege
 - Přípustnost odvolání
 - Proti rozsudku – není přípustné odvolání proti tzv. bagatelním věcem
 - Předmět peněžité plnění do 10 tis. korun
 - Nepřihlíží se k příslušenství, ani kdyby bylo za víc než 10 tis.
 - Nároky se posuzují samostatně, pokud nemají stejný skutkový základ! – judikatura to ale občas sere
 - Příslušenství jako samostatný nárok – mělo by to být ok, judikatura může být zase mimo
 - Omezená přípustnost proti rozsudkům pro uznání a zmeškání
 - Jen při nesplnění procesních podmínek nebo při nesplnění předpokladů pro jejich vydání
 - Neplatí omezení bagatelními věcmi
 - Proti usnesení – taxativní výčet § 202 OSŘ + může být upraveno mimo toto
 - Nelze pokud bylo možné řízení zahájit i bez návrhu
 - **Dodržení zákonem stanovené lhůty**
 - 15 dní od doručení
 - I pokud se účastník řídil nesprávným poučením
 - Bylo psáno 150 dní, platí 150. **X** Bylo psáno 5 dní, platí 15
 - Není-li poučení o odvolání, lhůtě nebo soudu, u kterého se podává, nebo obsahuje-li nesprávné poučení, že odvolání není přípustné – 3 měsíce
 - Prominutí lhůty je přípustné
 - Pokud bylo vydáno opravné usnesení týkající se výroku rozhodnutí, běží lhůta znovu od právní moci opravného usnesení – jen pokud jde o práva a povinnosti, ne při opravách administrativních chyb
 - Lze napadnout jen výrok rozhodnutí
 - Subjektivní podmínky přípustnosti: (kdo může podat odvolání)
 - Účastník, kterému nebylo aspoň z části vyhověno
 - Při schválení smíru a dohody vyloučeno
 - Vedlejší účastník, pokud se hlavní účastník se práva nevzdal, nebo neprojevil nesouhlas
 - Státní zastupitelství
 - Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
 - SZ a Úřad jako zvláštní procesní subjekty – pokud vstoupily do řízení do uplynutí lhůty posledního z účastníků

Náležitosti

- Obecné 42 odst. 4 – kterému soudu, kdo jej činí, čeho se týká, co tím sleduje, datum a podpis
- Zvláštní: § 205 OSŘ
 - Označení napadeného rozhodnutí (soud, který vydal, číslo jednací, datum vyhlášení)
 - Označení rozsahu, v jakém se napadá (tzv. kvantitativní změna odvolání)
 - Rozsah může odvolatel měnit jen v průběhu trvání lhůty k odvolání
 - Není-li uveden, má se za to, že jde o celek
 - Napadení výroku o nákladech řízení
 - Jde o výrok závislý – napadení hlavního výroku -> automaticky i výrok o nákladech (tedy nenabude ani právní moci)
 - Je ale jistější ho tam napsat, hlavně pokud s tím výrokem nejsme spokojeni.
 - Odvolací důvod § 205 odst. 2 OSŘ – taxativní vymezení
 - Bez důvodu jde o blanketní odvolání
 - Nejsou-li napsány důvody, soud vyzve k jejich doplnění – při nedoplnění soud odmítne
 - Jen meritorní rozhodnutí. Nejde o procesní, nebo rozhodnutí v řízení dle ZŘS (soud zde vyzve, ale neodmítne)
 - Nemusí být vymezen na vysoké úrovni, ale i tak se na něj kladou velké požadavky
 - Nestačí jen odkázat na zákonné vymezení/citovat jeho znění – musí být uveden důvod, co evokuje, co bylo špatně
 - Nemusí se přesně shodovat s § 205 odst. 2, musí se shodovat s předmětem řízení. Stačí když ze zdůvodnění důvod přímo vyplývá
 - Není důvody vázán, přihlídně i k jiným vadám dle § 212a OSŘ
 - Pokud soud jiné vady nepřezkoumá, není to dovolací důvod, tohle si má řešit účastník
 - Odvolací petit (změna/zrušení) (tzv. kvalitativní změna)

- Odvolatel může bez souhlasu soudu měnit odvolací návrhy a důvody i po uplynutí lhůty k odvolání

Odvolací důvody

- Taxativně v § 205 a 205a OSŘ
- § 205a – výjimky z neúplné apelace
- S ohledem na univerzální povahu odvolání, jsou vadami odvolání vady skutkové, procesní i právní
- Vady procesní - § 205 odst. 2 písm. a) OSŘ a 205 odst. 2 písm. c)
- Vady právní - § 205 odst. 2 písm. g)
 - Porušení hmotněprávních norem a procesních norem
- Vady skutkové § 205 odst. 2 b), d), e) a specifická vada – výjimky z neúplné apelace § 205 odst. 2 písm. f) – nesměřuje k přezkumu
 - Rozlišení „přihlédnout“, „provést“ a „zjistit“
- § 205 odst. 2 písm. a) – nebyly splněny procesní podmínky
 - Věcně nepřislusný soud, vyloučený soudce, místo senátu rozhodoval samosoudce (naopak je to ok)...
 - Tak závažné vady, že řízení nemělo ani proběhnout
 - Vyloučený soudce – dle § 16 se má uplatnit do 15 dní námitka podjatosti
 - Pro odvolání spíš, kdyby námitka byla podána, ale nikdo ji neřešil.
 - Jiné vady zmatečnosti – buď písm. a), nebo c) **(na kolokviu by být nemělo)*
- § 205 odst. 2 písm. c) – vada, která mohla mít následek nesprávné rozhodnutí ve věci
 - Univerzální důvod, pokud není možné aplikovat důvod jiný
 - Musí ale být prokázáno, že mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci
 - Např. nesprávné poučení svědka a svědek nepoučen o možnosti spáchat TČ křivé výpovědi lhal
 - Nesprávně aplikovaná koncentrace – soud provedl důkaz, který byl navržen dle § 118b pozdě
 - Může mít za následek i správné rozhodnutí ve věci, na to bacha!
 - Musí být vymezeno, v čem byla vada + v čem to mělo za následek nesprávné rozhodnutí
- § 205 odst. 2 písm. b) – nesprávně aplikovaná koncentrace – (nepřihlédl ke skutečnostem)
 - Soud nepřihlédl k důkazům/skutečností, i když nastala koncentrace
 - Nepřihlédnutí = soud důkazy ignoruje
 - Poznává se z protokolu o jednání (protože je „nevidí“, neuvádí se v rozsudku)
 - Buď před nastolením koncentrace, nebo pokud se uplatní výjimka z koncentrace
 - Při odůvodnění je třeba uvést i přesnou výjimku
- § 205 odst. 2 písm. d) – neúplné zjištění skutkového stavu – (neprovedl důkaz)
 - Soud vzal v potaz, že byl důkaz navržen, ale rozhodl se ho neprovést
 - Musí to být zdůvodněno v rozsudku
 - V důsledku neprovedení neúplně zjistil skutkový stav → nelze vznést na každý neprovedený důkaz, jen na ty, kvůli kterým nezjistil stav
- § 205 odst. 2 písm. e) – nesprávné skutkové závěry
 - Chyba v hodnocení důkazů
 - Soud všechny důkazy provedl, ale na jejich základě dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním
 - „Důvod o uvěření a neuvěření skutkovým tvrzením“
- § 205 odst. 2 písm. g) – nesprávné právní posouzení (nejčastější odvolací důvod)
 - Soud správně zjistil skutkový stav, ale aplikoval nesprávnou právní normu, nebo aplikoval správnou normu, ale nesprávně ji vyložil
 - Hlavně při posouzení hmotného práva, procesy častěji a) a c)
- § 205 odst. 2 písm. f) – výjimky z neúplné apelace – nové skutečnosti a důkazy
 - *Nova reperta* – nové skutečnosti a důkazy, které zde byly před soudem prvního stupně, existovaly tehdy, ale nebyly uplatněny
 - *Nova producta* – nově vyprodukované skutečnosti – vznikly po skončení řízení před soudem prvního stupně
 - *Nova* – to, co není vůbec ve spise
 - Dokazuje na § 205a – říká, zda se uplatní *nova reperta*, nebo *producta*
 - Námitka promlčení – není novou skutečností, jde o obranu žalovaného
 - Všechny hmotněprávní námitky – tedy i námitka započtení
- 205a – výjimky z neúplné apelace
 - Písm. a) Skutečnosti a důkazy, jimiž se dokazuje, že nebyly naplněny podmínky řízení
 - Vyloučený soudce, věcný příslušnost, obsazení soudu...
 - Písm. b) Jimiž má být prokázáno, že došlo k vadám, které mohly mít za následek, že došlo k nesprávnému rozhodnutí ve věci
 - Písm. c) Zpochybnění věrohodnosti
 - Pravidla RAVEN – jde jen o rozbití VĚROHODNOSTI
 - Písm. d) Splnění povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní (nebyl poučen, proto prohrál)
 - Písm. e) Nebylo poučeno dle § 119a
 - *Nova reperta* jen písm. d) a e) – musí se hledat v protokolu o jednání – tam bude absentovat informace o poučení
 - ! může tam být, že byl poučen, ale účastník tomu nerozuměl !
 - Písm. f) Nastaly (vznikly) po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně – svědek snímal a slyšel po vyhlášení rozhodnutí, jinak je možné uplatnit pouze žalobou na obnovu řízení

- *Nova producta*
- Na 205a odkazuje jen 205 odst. 2 písm. f)
 - Pozn. Ke kolokviu: 205a písm. a) ale souvisí i s 205 odst. 2 písm. a) -> nepsat automaticky písm. f)
 - 205a písm. b) se pojí s 205 odst. 2 písm. c)
 - 205a písm. c) se pojí s 205 odst. 2 písm. e) – zpochybnění věrohodnosti – „vy jste věřili XY, ale vy jste mu věřit neměli, protože XY je milencem žalobkyně, tedy jste dospěli k nesprávným skutkovým zjištěním“
 - I s 205 odst. 2 písm. f)
 - 205a písm. d), e) a f) se pojí s 205 odst. 2 písm. f)
- § 205b – odvolání proti rozsudku pro uznání a zmeškání
 - Omezené odvolací důvody
 - § 205 odst. 2 písm. a) + specifický odvolací důvod skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, 153b) – deleguje na 205 odst. 2 písm. c)
 - Neplést s návrhem na zrušení rozsudku!

Odvolací petit/návrh

- Rozsudek pro uznání a zmeškání
 - Výrok „Rozsudek pro uznání/zmeškání se nevzdává“
- Vymezuje, čeho se odvolatel domáhá
- Odvolací soud jím není vázán
- Zrušení je přípustné jen v taxativně vymezených případech v § 219a
- Dle odvolacího důvodu je možné navrhopvat:
 - Změnu odvoláním napadeného rozhodnutí
 - Zrušení odvoláním napadeného rozhodnutí + jeho vrácení soudu prvního stupně k dalšímu řízení, postoupení věci příslušnému soudu, zastavení řízení
- Součástí musí být identifikace rozhodnutí, které je měněno/rušeno
 - + výrok o náhradě nákladů řízení
- Identifikace rozhodnutí, v jakém rozsahu, náklady řízení
- Usnesením – zrušení a vrácení soudu
 - Není třeba řešit náklady řízení, ty se budou řešit znovu v řízení
- Rozsudek – změna rozhodnutí

Vzdání se a zpětvzetí odvolání

- Vzdát se je možné až po vyhlášení rozhodnutí
- Zpětvzetí odvolání – plná moc nastane, jako kdyby k podání odvolání nedošlo

ŘÍZENÍ A ROZHODNUTÍ O ODVOLÁNÍ

- Řízení před soudem prvního stupně
 - „přípravná fáze“, ale může se rozhodnout o odmítnutí opožděného odvolání nebo o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku
 - Je možné odvolání (např. kdyby soud špatně spočítal lhůtu, tak by se to dostalo rovnou k odvolacímu soudu)
 - Odstranění případných vad, šetření podmínek řízení
 - Zaslání ostatním účastníkům k vyjádření, opatření listin
 - Po uplynutí lhůty předloží odvolacímu soudu
 - Nemůže rozhodnout ani o zpětvzetí!
- Řízení před odvolacím soudem
 - Přiměřená aplikace ustanovení o řízení před soudem prvního stupně
 - Zásadně s jednáním
 - Výjimky v OSŘ:
 - Odmítnutí odvolání
 - Zastavení nebo přerušování odvolacího řízení
 - Odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o PO, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé
 - Odvolání se týká nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti
 - Pokud se zrušuje rozhodnutí podle 219a odst. 1
 - Není vázán odvolacími důvody
 - Není vázán zjištěným skutkovým stavem
 - Dokazování – pokud chce provést jin é než účastníky navržené důkazy nebo opakuje-li dokazování – provede dokazování sám
 - Doplnění o navržené důkazy – sám nebo prostřednictvím dožádaného osudu
 - Odvolání má 2 účinky:
 - Suspenzivní – odložení právní moci, nikoli vykonatelnosti, ta je odložena jen pokud je vázána na PM
 - § 206 osř
 - Odkládá se PM celého rozhodnutí

- Výjimky – pokud byla napadena jen část rozhodnutí, která se dá samostatně oddělit („štěpení PM“)
 - Výjimky – i když byla napadena jen část, PM nenabývá i další část
 - Pokud jde o výrok závislý na výroku, který byl napaden, pokud jde o nerozlučné společníky, nebo pokud z právního předpisu vyplývá způsob vypořádání mezi účastníky
 - Výjimky – pokud byl napaden jen výrok o nákladech řízení, lhůtě k plnění nebo předběžné vykonatelnosti a příslušenství pohledávky
 - Devolutivní - odvalovací – rozhodnutí o odvolání se odvaluje soud vyššího stupně
 - Výjimky – možnost soudu prvního stupně rozhodnout o odmítnutí odvolání pro opožděnost/zastavení pro nezaplacení
 - Autoremedura – náprava vadných rozhodnutí
 - Meze přezkumné činnosti odvolacího osudu (Meze suspenzivního účinku)
 - Odvolání – kvantitativní stránka – části rozhodnutí, které byly napadeny
 - Soud je vázán – výjimky v § 212 OSŘ a 28 ZŘS
 - Ve věcech, kdy je možné zahájit řízení i bez návrhu
 - Výrok závislý
 - Nerozlučné společenství
 - Z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání
 - Kvalitativní stránka – jak má soud rozhodnout – není vázán
- Rozhodnutí o odvolání
 - Procesní:
 - Odmítnutí – nesplněny podmínky přípustnosti, nedostatky a vady
 - Zastavení řízení – nedostatky procesních podmínek, zpětvzetí odvolání
 - O zastavení pro zpětvzetí před zahájením jednání a o odmítnutí odvolání dle § 218 a 218a může rozhodnout jen předseda senátu odvolacího soudu nebo pověřený člen senátu
 - § 220a
 - Meritorní
 - Potvrzení – rozhodnutí je správné
 - Zrušení (§ 219a) - taxativně – nedostatek podmínek řízení, nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů, nepřibral účastníka, nepokračoval s procesním nástupcem, nelze provést důkazy v odvolacím řízení
 - Odkaz z 213 odst. 3 a 4
 - Neplatí, pokud má být provedeno rozsáhlé dokazování, nebo pokud k dané skutečnosti nebylo provedeno žádné dokazování
 - Vráti k dalšímu řízení soudu prvního stupně (vázán právním názorem odvolacího soudu)
 - Postoupí věcně příslušnému soudu
 - Zastaví, popř. postoupí orgánu, do jehož pravomoci patří
 - Změna – preferováno
 - Soud prvního stupně správně zjistil skutkový stav nebo je zjištěn a doplněn po dokazování odvolacího osudu
- Forma rozhodnutí
 - Potvrzení, změna rozhodnutí – rozsudek
 - Ostatní – usnesení
 - Rozhodnutí odvolacího soudu obsahuje poučení o dovolání
- Náklady řízení
 - Přiměřeně ustanovení o řízení v prvním stupni
 - Změní-li, rozhodne i o nákladech řízení prvního stupně
 - Zruší-li a vrátí k dalšímu řízení, rozhodne o náhradě nákladů odvolacího řízení soud prvního stupně v novém rozhodnutí ve věci
 - Rozhoduje-li o odvolání, odmítnutí nebo zrušení – jen náklady odvolacího řízení

13. Obnova řízení (pojem, přípustnost, řízení, rozhodnutí)

- **Žaloba na obnovu řízení**
 - není opravným prostředkem – není založena na opravném systému a chybí devolutivní účinek (rozhoduje soud, který rozhodoval v prvním stupni)
 - nemá být nápravou rozhodnutí a nesměřuje k přezkumu rozhodnutí)
 - náprava vad skutkových
 - řízení probíhá celé znovu

- **Objektivní podmínky přípustnosti:** 1) předmět – pouze pravomocné meritorní rozhodnutí (soud prvního stupně i odvolací - § 228)
 - Pozitivní vymezení – lze napadnout
 - a) rozsudky;
 - b) usnesení;
 - c) usnesení o schválení smíru (za podmínek stanovených v OSŘ);
 - d) platební rozkaz, rozsudky pro uznání a zmeškání, za stejných podmínek jako smír
 - Negativní vymezení přípustnosti (§ 230) – nelze napadnout:
 - a) usnesení, jímž bylo rozhodnuto o žalobě z rušené držby;
 - b) jen důvody rozhodnutí – vždycky se podává proti výroku;
 - c) jen výrok o nákladech řízení, lhůtě k plnění a předběžné vykonatelnosti;
 - d) rozhodnutí, jejichž změny lze dosáhnout jinak – rozhodnutí, u nichž zákon umožňuje rychlejší postup, pokud se zjistí, že rozhodnutí bylo vadné, protože soud neměl dostatek informací, např. prohlášení za mrtvého, omezení ve svéprávnosti – u obou zákon umožňuje soudu zrušit rozhodnutí bez dalšího, nelze sem podřadit § 163 OSŘ;
 - e) obnova vykonávacího řízení (§ 254 OSŘ)/ exekučního řízení (§ 35 exekučního řádu) a insolvenčního řízení (§ 96 insolvenčního zákona);
 - f) rozsudky o rozvodu (§ 398), neplatnosti a neexistenci manželství (§ 382), popř. zrušení neplatnosti, neexistence, partnerství, rozhodnutí o navrácení dítěte v mezinárodních únosech dětí (§ 491 ZŘS)
- **Lhůta** (§ 233): subjektivní – tři měsíce – běží od okamžiku, kdy se účastník dozvěděl o důvodu obnovy, nebo běží od okamžiku, kdy důvod mohl uplatnit; objektivní – tři roky od právní moci rozhodnutí, jež má být napadáno
 - Obě musí být dodrženy, výjimka: chybí lhůta objektivní a zákon hovoří jen o lhůtě subjektivní, a to v případě, kdy dojde ke zrušení rozhodnutí trestního soudu, přestupku, či správním deliktu, pokud civilní soud vydá na základě toho, své vlastní rozhodnutí
 - prominutí zmeškání lhůty není přípustné!!!!!!!!!!!!
- **subjektivní podmínky přípustnosti** (§ 231): účastník, jemuž nebylo ve věci alespoň částečně vyhověno
 - vedlejší účastník – MUSEL již být vedlejším účastníkem v původním řízení – žaloba je nepřipustná, jestliže s ní jím podporovaný účastník nesouhlasí
 - NE státní zastupitelství a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových!!!!

Důvody (§ 228): 1) jsou zde nové skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy, které nemohl účastník bez své viny použít v původním řízení před soudem prvního stupně, nebo za podmínek § 205a a § 211a v řízení před soudem odvolacím + mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci

- Skutečnosti a důkazy – judikatura dovodila, že tyto skutečnosti a důkazy již musely existovat v době řízení, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, ale účastník o nich nevěděl; NENÍ tedy možné uplatnit zcela nový důkaz, či novou skutečnost

Rozhodnutí – judikatura dovodila, že je zde bez významu, jestli existovalo v době vydání napadeného rozhodnutí, či vzniklo až následně

- lze provést důkazy, které nebylo možné provést v původním řízení + mohou přivodit příznivější rozhodnutí ve věci, např. svědek byl v komatu, popř. byl dlouho v zahraničí
- náležitosti:
 - 1) obecné - § 42 odst. 4 OSŘ;
 - 2) zvláštní
 - označení napadeného rozhodnutí – označení rozsahu (soud je jím vázán),
 - uvedení důvodu (musí si jeden vybrat),
 - skutečnost svědčící pro včasnost (účastník musí prokázat, kdy se o skutečnosti dozvěděl, nebo kdy bylo možné provést důkaz),
 - důkazy k prokázání důvodů,
 - petit (2 části – 1. se žalobce domáhá povolení obnovy; 2. se domáhá změny původního rozhodnutí)
- účastníkům zůstává stejné označení jako v původním rozhodnutí (i když podá žalobu žalovaný, tak je pořád žalovaný)

Řízení o žalobě:

- funkčně příslušný soud, který rozhodoval v prvním stupni (soud prvního stupně může tedy změnit rozhodnutí odvolacího soudu)
- rozpadá se do 2 fází:
 - 1) řízení o obnově – iudicium rescidens = řízení o povolení obnovy
 - a) posouzení přípustnosti,
 - b) posouzení důvodnosti;
 - 2) řízení obnovené – iudicium rescissorium – klasické nalézací řízení na prvním stupni
- přiměřeně se použijí ustanovení o řízení před soudem prvního stupně

účinky: ze zákona nemá ani suspenzivní, ani devolutivní účinky

v první fázi řízení – řízení o obnově – soud může odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí

- povolením obnovy se odkládá vykonatelnost ze zákona

iudicium rescidens – soud řeší, zda obnovu povolí nebo zamítne

- posoudí přípustnost žaloby – pokud je přípustná, posoudí důvodnost, není-li dána ZAMÍTNE žalobu a řízení končí; pokud je důvodná – povolí obnovu

iudicium resciissorium – povolením obnovy zaniká překážka rei iudicate

- soud věc znovu projedná a rozhodne
- přihlédne ke všemu, co vyšlo za řízení najevo
- buď zamítne návrh na změnu rozhodnutí, nebo rozhodnutí změní tak, že nové nahradí původní
- pokud ho mění, rozhodne o nákladech svých i nákladech původního řízení, pokud bude zamítat, rozhodne pouze o svých nákladech

NESMÍ být tímto rozhodnutím zasaženo do práv třetích osob – jejich poměry vychází z původního rozhodnutí

14. Řízení o zmatečnosti (pojem, přípustnost, řízení, rozhodnutí)

Žaloba pro zmatečnost

- Není opravným prostředkem – chybí devolutivní účinek (rozhoduje soud, který napadené rozhodnutí vydal)
- Náprava vad zmatečnosti (procesní nedostatky – chyběly procesní podmínky)
- kasační opravný systém – původní rozhodnutí se ruší

objektivní podmínky přípustnosti

- obecná přípustnost (§ 229 odst. 1):
 - proti pravomocnému rozhodnutí soudu prvního stupně a odvolacího, kterými se řízení končí + zákonem stanovené důvody (nedostatky procesních podmínek a TČ soudce nebo předsedícího, např. soudce vezme úplatek a rozhodne v neprospěch účastníka, a nemusí být ani odsouzen, civilní soud si to posoudí jako prejudiciální otázku)
- **zvláštní přípustnost:**
 - a) meritorní rozhodnutí včetně platebního rozkazu (+ elektronický platební rozkaz) soudu prvního stupně nebo odvolacího + res iudicata, litispendence (§ 229 odst. 2);
 - b) meritorní rozhodnutí odvolacího soudu (nesprávným postupem odňata možnost jednat) - § 229 odst. 3 + u rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud je nelze napadnout odvoláním;
 - c) rozhodnutí odvolacího soudu o odmítnutí odvolání nebo zastavení odvolacího řízení, rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost (§ 229 odst. 4)

negativní vymezení (§ 230): usnesení, kterým bylo rozhodnuto o žalobě z rušené držby

- lhůta k plnění, náklady řízení, vykonatelnost
- jen proti důvodům rozhodnutí
- Rozhodnutí o žalobě pro zmatečnost
- Rozsudky o rozvodu (§ 398), neplatnosti a neexistenci manželství (§ 382) (popř. zrušení, neplatnost, neexistence partnerství), rozhodnutí o navrácení dítěte v mezinárodních únosech dětí (§ 491 ZŘS)

lhůta (§ 234): obecně tři měsíce od doručení napadeného rozhodnutí

zvláštní případy – může být i subjektivní a objektivní

- čistě subjektivní jen, pokud bylo rozhodnuto v důsledku TČ soudce v neprospěch účastníka
- prominutí zmeškání lhůty není přípustné!!!

subjektivní podmínky přípustnosti: účastník, kterému nebylo plně vyhověno

vedlejší účastník – jen pokud vstoupil do původního řízení, ne pokud hlavní účastník nesouhlasí

- státní zastupitelství a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových za podmínek OSŘ!!!

náležitosti: obecné - § 42 odst. 4 OSŘ; zvláštní – označení napadeného rozhodnutí, označení rozsahu, uvedení důvodu, oznámení skutečnosti, že je podána včas, označení důkazů k prokázání důvodu, petit

účinky: ze zákona není ani suspenzivní ani devolutivní účinek

- soud může odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí svým rozhodnutím

řízení o žalobě: k řízení příslušný soud, který rozhodoval v prvním stupni, výjimečně odvolací (pokud je napadeno jen rozhodnutí odvolacího soudu) – krajský

- vázán rozsahem, v jakém žalobce žalobu uplatnil – výjimky § 235d OSŘ (např. pokud právní předpis stanoví způsob vypořádání poměrů) a § 29 ZŘS (pokud jde o řízení, které mohlo být zahájeno i bez návrhu)

řízení o žalobě: soud nejprve posoudí přípustnost žaloby – pokud není dána ZAMÍTNE žalobu a řízení končí; pokud je dána, posoudí důvodnost – je-li dána rozhodnutí ZRUŠÍ, není-li dána, ZAMÍTNE žalobu a řízení končí; pokud zruší rozhodnutí – soud, o jehož rozhodnutí jde, věc projedná a rozhodne, pokud bude důvod zmatečnosti tak závažný, že bude nutné zastavit řízení, popř. postoupí orgánu, do jehož pravomoci náleží

15. Dovolání (pojem, přípustnost, řízení, rozhodnutí)

- Mimořádný opravný prostředek dle čtvrté části OSŘ § 236-243g, § 30 ZŘS
- Podáván proti rozhodnutí, které již nabylo právní moci
 - Není možné, aby bylo stavěno na systému universality, přípustnost musí být stanovena zákonem
- Vztah ústavní stížnosti a dovolání – stížnost je subsidiární
 - Stížnost je nepřípustná, pokud stěžovatel nevyčerpal všechny přípustné opravné prostředky
- Přípustnost dovolání (v širším slova smyslu)
 - Objektivní předpoklady přípustnosti:
 - Způsobilý předmět
 - Přípustnost dovolání (v užším slova smyslu)
 - Dodržení lhůty
 - Subjektivní předpoklady přípustnosti
 - Aktivní legitimace k podání

Objektivní předpoklady

Způsobilý předmět

- Jaké rozhodnutí je možné napadnout
- Jen pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu
- Zákon musí dovolání výslovně připouštět
- Rozhodnutí konečná, není-li uvedeno jinak § 237 OSŘ
- Výjimečně procesní rozhodnutí § 238a OSŘ – usnesení odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o vstupu do řízení místo dosavadního účastníka, o přistoupení dalšího účastníka a o záměně účastníka

Přípustnost odvolání v užším slova smyslu § 237 – 239

- Přípustnost může zkoumat jen dovolací soud. Pokud je dle něj nepřípustné, dovolání odmítne
- Zákonná povinnost rozhodnutí o odmítnutí – všemi členy senátu/prostou většinou hlasů
 - Jednohlasně – odmítnutí dovolání dle § 237 OSŘ
 - Prostá většina – ostatní případy (§ 238, 238a)
- Pro posuzování je rozhodující stav v době, kdy rozhoduje sám NS
- Přípustnost proti rozhodnutí odvolacího soudu, jimiž se řízení končí
 - 4 zákonná kritéria, kdy je dovolání ok:
 1. Odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu
 - I odchýlení se od praxe ÚS – dle judikatury
 2. Právní otázka dosud v rozhodování dovolacího soudu nebyla řešena
 3. Daná věc je dovolacím soudem rozhodována rozdílně
 4. Daná věc má být dovolacím soudem posouzena jinak
 - Již bylo řešeno, bylo v souladu, ale dovolatel má za to, že by věc měla být do budoucna řešena jinak
 - Právní otázka – otázka hmoty i procesu
 - Dovatel musí v dovolání uvést pod jaké kritérium své dovolání řadí
 - Pokud se tak nestane, předseda senátu/jím pověřený člen ho odmítne
- Odmítnutí pro nepřípustnost – rozhodují všichni členové senátu

→ Objektivní předpoklady přípustnosti

- § 238 Dovolání není přípustné (i když je přípustnost dle § 237 dána): „negativní předpoklady“
 - Věci upravené v části druhé OZ, s výjimkou manželského majetkového práva; § 30 ZŘS, s výjimkou rozsudku o omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti, postavení nebo omezení jejího výkonu, o určení nebo popření rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení = **věci rodinněprávní povahy**
 - Věci upravené zákonem o registrovaném partnerství + § 30 ZŘS
 - Bagatelní věci – pokud předmětem řízení bylo peněžité plnění ve výši do 50 000
 - Výjimky – vztahy ze spotřebitelských smluv a pracovněprávní vztahy
 - Vztahuje se pouze na rozhodnutí vydané v řízení nalézacím
 - Pokud se uplatňuje více nároků, posuzuje se každý samostatně
 - K příslušenství pohledávky se nepřihlíží
 - Věci odkladu provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce
 - Usnesení, proti kterým je přípustná žaloba pro zmatečnost dle § 229 odst. 4 OSŘ

- Usnesení, kterými bylo rozhodnuto o PO, pořádkovém opatření, znalečeném, tlumočném
- Rozhodnutí v části týkající se výroku o nákladech řízení
- Usnesení, kterými bylo rozhodnuto o návrhu na osvobození od soudního poplatku nebo o povinnosti zaplatit soudní poplatek
- Usnesení, kterým bylo rozhodnuto o žádosti účastníka o ustanovení zástupce
- Rozhodnutí, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení
- Procesní rozhodnutí vydané v průběhu odvolacího řízení § 238a
 - Absolutní přípustnost dovolání – není třeba, aby dovolatel vymezil podmínky dle § 237 + nelze uplatnit ani § 238
 - Usnesení, kterým bylo rozhodnuto:
 - Kdo je procesním nástupcem § 107
 - O vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka § 107a
 - O přistoupení/záměně účastníků § 92 odst. 1 a 2
- Přípustnost zkoumá jen soud dovolací a jen ten může odmítnout dovolání pro nepřípustnost

Dodržení zákonem stanovené lhůty

- 2 měsíce od doručení rozhodnutí odvolacího soudu (i tehdy, pokud odvolací soud poučil o lhůtě kratší)
- Delší lhůta platí, jen byl-li o ní dovolatel poučen
- Pokud rozhodnutí odvolacího soudu neobsahovalo poučení o dovolání, lhůtě k dovolání, o soudu, kde ho podat nebo nesprávné poučení o nepřípustnosti – 3 měsíce
- Lhůta je zákonná, procesní a prominutí není přípustné
- Dovolení se podává u soudu, který rozhodoval v prvním stupni (musí připravit spis pro soud). Lhůta je ale zachována, i pokud bylo podáno k soudu odvolacímu či dovolacímu (takže je to ok)
- Pokud bylo podáno u úplně jinému soudu – musí ho v zákonné lhůtě odeslat soudu příslušnému
- Odmítnutí pro opožděnost – činí soud prvního stupně i soud dovolací

→ Subjektivní předpoklady

Aktivní legitimace k podání dovolání

- Účastník odvolacího řízení, který nebyl plně uspokojen
 - Ne vedlejší účastník, SZ, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
- Odmítnutí dovolání podaného neoprávněnou osobou - § 243c odst. 3, 218 písm. b) OSŘ
- Povinné zastoupení dovolatele advokátem nebo notářem – v rozsahu jeho oprávnění stanoveného zvláštními právními předpisy
 - PM, na základě zákona (zákonná zástupce/opatrovník), na základě rozhodnutí soudu (§ 30 OSŘ o tomto je třeba dovolatele poučit)
 - Jde o zvláštní procesní podmínku – nedodržení vede k zastavení řízení – to může udělat i soud prvního stupně § 241b odst. 3
- Povinnost doložit legitimaci
- Výjimky stanoví zákon § 241 odst. 2 a 3 – má-li dovolatel právnické vzdělání; pokud je dovolatel PO, stát, ÚSC jedná-li za ně osoba s právnickým vzděláním

Náležitosti dovolání, účinky

Náležitosti

- Obecné náležitosti § 42 odst. 4 a zvláštní § 241a odst. 2 OSŘ
- Zvláštní – proti jakému rozhodnutí dovolání směřuje + v jakém rozsahu se napadá
- Vázanost rozsahem – výjimky § 242 odst. 2 – závislý výrok, nerozlučné společenství účastníků (dovolání podá jen jeden, vztahuje se i na ostatní, jejich souhlas netřeba), z právního předpisu vyplývá způsob vypořádání mezi účastníky (podílové spoluvlastnictví) + věci, které lze zahájit i bez návrhu (§ 30 ZŘS)
- Vymezení důvodu dovolání
 - Jediný dovolací důvod – nesprávné právní posouzení věci § 241a odst. 1
 - Právo hmotné i procesní
 - Dovolení musí uvést nesprávné posouzení a vyložit, v čem nesprávnost spočívá
 - Dovolení soud je důvodem vázán, ale není vázán posouzením nesprávnosti
 - Dovolení soud musí přihlídnout i k vadám zmatečnosti a jiným vadám, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci – nemůžou být totiž samostatným dovolacím důvodem
 - Rozsah a důvody lze měnit/doplnit jen po dobu trvání dovolací lhůty
 - Pokud nebyl uplatněn žádný důvod ve lhůtě, soud dovolání odmítne
- V čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání – dovolací soud tím není vázán, sám si zkoumá
 - Nestačí jen odkaz na zákon, musí být uvedeno, v čem splnění spatřuje
 - Pokud tak neudělá, soud odmítne dovolání (může předseda/pověřený člen) = odmítnutí pro vady
- Dovolení návrh – dovolací soud také není vázán
 - Na změnu/zrušení rozhodnutí
- § 43 se nepoužije – pokud má dovolání vady, pro které nelze pokračovat, dovolací soud bez dalšího dovolání odmítne – nevyzve dovolatele k nápravě

- Suspensivní účinek § 243
 - Odkladný účinek
 - Podaným prostředkem se odkládá právní moc a zpravidla i vykonatelnost
 - Nenastává ze zákona – soud tak může ale udělat i bez návrhu
 - Soud může odložit právní moc, pokud by mohlo být významným způsobem zasaženo do práv dovolatele
 - Vykonatelnost - pokud by neprodláním výkonem hrozila dovolateli závažná újma
 - Rozhoduje se usnesením, nelze se odvolat
 - Povinnost rozhodnout bez zbytečných průtahů
- Devolutivní účinek
 - Odvalovací účinek
 - Funkčně příslušný je k rozhodnutí VS
 - Výjimky – první soud – odmítnutí pro opožděnost, zastavení pro nezaplacení soudního poplatku, zastavení řízení pro nesplnění podmínky povinného zastoupení potom, co byl dovolatel řádně vyzván k zastoupení a on tak neudělal

Průběh řízení

- Přiměřené použití ustanovení o řízení před soudem prvního stupně, není-li stanoveno jinak + obdobné použití ustanovené o odvolacím řízení
- Úkony soudu prvního stupně
 - Činí kroky potřebné k řádné přípravě věci dovolacímu soudu
 - Skončení řízení (devolutivní účinek)
 - Postupuje obdobně jako v případě podaného odvolání, použije se § 208-210 OSŘ
 - § 43 se nepoužije
 - Činí potřebné úkony k odstranění nedostatku procesních podmínek (včetně povinného zastoupení)
- Řízení před soudem dovolacím
 - Zpravidla bez jednání – měl by nařídít jednání, pokud má v úmyslu změnit rozhodnutí odvolacího osudu
 - Neprovádí se dokazování, rozhodující je stav k době vydání rozhodnutí odvolacího soudu

Rozhodnutí

- Odmítnutí odvolání:
 - Vady odvolání
 - Směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není dovolání přípustné
 - Podané neoprávněnou osobou
 - Opožděné podání dovolání (i soud 1. stupně)
 - Zjevná bezdůvodnost – musí mu předcházet posuzování přípustnosti – je málo případů, kdy je dovolání přípustné, ale zjevně bezdůvodné
- Zastavení dovolacího řízení
 - Zpětvzetí dovolání § 243c odst. 3
 - Nedostatek podmínky řízení (včetně povinného zastoupení, nezaplacení poplatku – i soud 1. stupně)
- Zamítnutí § 243d písm. a) – rozhodnutí odvolacího soudu je správné
- Změna rozhodnutí odvolacího osudu – odvolací soud rozhodl nesprávně a dosavadní výsledky ukazují, že je možné o věci rozhodnout § 243d písm. d)
 - Mělo by být nařízeno jednání, aby se účastníci mohli vyjádřit
- Zrušení rozhodnutí odvolacího soudu/soudu prvního stupně § 243e
 - Vracení k dalšímu řízení § 243e odst. 2 – vázanost právním názorem dovolacího soudu
 - Může se odchýlit jen pokud došlo k významné změně skutkového stavu
 - Výjimečně může být nařízeno, aby věc byla projednána jiným senátem/jiným soudcem – jen nejzávažnější případy, pokud soud/soudce ignoroval právní názor dovolacího soudu, nebo pokud se dopustil závažných pochybení § 243e odst. 3
 - Věc postoupí věcně příslušnému soudu – pokud se zjistí, že rozhodoval nepříslušný soud § 243e odst. 2
 - Zastavení řízení § 243e odst. 4
- Rozhodnutí o nákladech řízení
 - Dovolací soud rozhoduje o nákladech dovolacího řízení, jen pokud u něj bude řízení končit
 - Pokud tímto rozhodnutím bylo zasaženo do rozhodnutí soudů předchozích – rozhoduje i o jejich náhradách
 - Rozhodný stav je v době rozhodování dovolacího soudu
- Forma rozhodnutí
 - Rozsudek – zamítnutí dovolání, změna, zrušení rozsudku odvolacího soudu
 - Usnesení – zbytek
- Odůvodnění rozhodnutí
 - Právní poměry někoho jiného než účastníka řízení nemohou být novým rozhodnutím dotčeny
 - Důraz hlavně když rozhoduje o ne/přípustnosti

Zkrácená forma – odmítnutí, zastavení

Okruh C

1. Nesporné soudnictví – pojem, význam, diferenciační kritérium, prameny právní úpravy, odlišnosti od soudnictví sporného, systematika právní úpravy, obecná část ZŘS

- Iurisdictio voluntaria
- Mladší druh nalézacího řízení
- Pramen - ZŘS
- Charakteristický prvkem **veřejné ingerence** - Stát vidí potřebu veřejného zásahu
- „Usnesení“ – nesporné (usnášení na úpravě poměru do budoucna) **X** „rozsudek“ spor
 - Ne vždy (např. prohlášení za mrtvého)
- Hledisko veřejného zájmu – kdy má stát potřebu zasáhnout
 - Ochrana člověka – postavení nezletilého, osoby znemožněny právně jednat
 - Právní jistota při smrti a nepřítomnosti člověka - prohlášení za nezvěstného, mrtvého; stanovení data smrti
 - Kontrola korporálního a fundačního sdružování – veřejné rejstříky
 - Kontrolní a pomocná funkce státu – specifická oblast řízení (o umožnění listin, o úschovách)
 - Ochrana rodinných vztahů – nezletilé osoby, osvojení zletilých...

Diferenciační kritéria

- Společensko-právní funkce – preventivní (úprava poměrů do budoucna) **X** represivní (důsledky porušeného práva, spor)
- Povaha rozhodnutí – konstitutivní **X** deklaratorní
- Pozitivní právo hmotné – kogentní **X** dispozitivní normy
- Pozitivní právo procesní – zásady, účastenství, státní zastupitelství (viz NCP1)

Jednotlivé odlišnosti

- Pravomoc (taxativní vymezení v rámci nesporných řízení) § 7 OSŘ
- Příslušnost (zejména místní – výlučné povahy, není možné určit, kdo je žalovaným)
- Procesní subjekty – ingerence státního zast.
- Účastenství – materiální pojetí (hmotněprávní postavení účastníka **X** krom navrhovatele, ten formální)
- Průběh řízení – zásady (vyšetřovací, oficiality (lze zahájit i bez návrhu), arbitrární pořádek, materiální pravda)
- Forma rozhodnutí – usnesení
- Účinky rozhodnutí – konstitutivní
- Náklady řízení – absence zásady úspěchu ve věci (oblast náhrad nákladů řízení)
- Opravná řízení – princip úplné apelace

ZŘS

- Prvotním cílem bylo oddělení nesporného soudnictví od sporného soudnictví.
- Proto názvy jako nesporný řád soudní apod.
- Nelze určit kritérium odlišení sporného a nesporného řízení.
- Proto vypracován návrh na ZŘS.
- ZŘS = Jakékoli řízení, které vykazuje procesní odlišnosti od řízení sporného.
- OSŘ pročištěno od řízení, které probíhají dle jiných pravidel.
- Termín zvláštní řízení (nikoli protipól proti obecnému řízení, ale jde o řízení se zvláštním (odlišným) průběhem oproti průběhu sporného řízení.
- (alternativně navrhováno zákon o řízení ve věcech nesporných a některých věcech rodinněprávních – nepřijato)
- **Procesní úprava po 1.1.2014**
 - Sporná řízení – typově sporná bez procesních výjimek – OSŘ
 - Zvláštní řízení – nesporná, jiná, rodinněprávní – taxativně vymezená v ZŘS – ZŘS, subsidiárně OSŘ
 - NOZ

Struktura ZŘS

- Část první (Obecná část § 1- 30)
- Část druhá (Zvláštní část § 30 – 518) – právní úprava jednotlivých řízení
 - Hlava I (§ 31- 84) Řízení o některých otázkách týkajících se fyzických osob
 - Hlava II (§ 85 – 97) Řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob a ve věcech svěřenského fondu
 - Hlava III (§ 98 – 288) Řízení o pozůstalosti
 - Hlava IV (§ 289 – 366) Jiná řízení
 - Hlava V (§ 367 – 513) Řízení ve věcech rodinněprávních
- Část třetí (Přechodná a závěrečná ustanovení § 514 a § 518)

Pravidla pro tvorbu

- Minimalistická koncepce + stejná pravidla jako NOZ
- 1 § max 2 odstavce. Každý odstavec max 2 věty (možné výjimky)
- Zákon neobsahuje přímé odkazy na konkrétní ustanovení OSŘ, ani NOZ
- Poznámky pod čarou výjimečně
- Napsáno jen to, co zákonodárce považoval za nezbytně nutné (když je něco jasné/použije se OSŘ tam není! -> důležitá znalost OSŘ)
- Výjimka řízení o pozůstalosti – hustá právní úprava o tomto řízení

§ 1 ZŘS Pravomoc a použití zákona

- Odst. 1 „Podle tohoto zákona projednávají a rozhodují soudy právní věci stanovené v tomto zákoně“
 - Pravomoc je dána výslovným ustanovením zákona
 - Taxativní výčet řízení (nefunguje ale, není tam vše)
- Odst. 2 „Obecná část tohoto zákona se použije také na řízení podle části první hlavy třetí zákona o soudnictví ve věcech mládeže a řízení podle zákona upravujícího veřejné rejstříky PO a FO, nestanoví-li tyto zákony jinak“
 - V zákoně není uvedeno, že jde o věci nesporné/jiné, ani, že jde o soudnictví ve věcech soukromoprávních.
- Odst. 3 Obecná subsidiarita OSŘ „Nestanoví-li tento zákon jinak, použije se OSŘ.“
 - Minimalistická koncepce ZŘS – reguluje jen výjimky oproti sporu
 - Výjimky jsou formulovány v podobě slovně formulovaných pravidel, nikoli formou zákazu aplikace ustanovení OSŘ
 - Nejsou formulovány všechny výjimky, některé je nutné dovodit interpretací
 - Obecná subsidiarita – klasická aplikace – institut, který ZŘS upravuje celý, se právní regulací v OSŘ neřídí
 - Např. § 4 odst. 1 „Nestanoví-li tento zákon jinak, je pro řízení příslušný obecný soud osoby, v jejímž zájmu se řízení koná“
 - Nelze § 84 OSŘ – obecný soud žalovaného – v ZŘS je totiž stanoveno jinak
- Odst. 4 Zbytková subsidiarita „Nevyplývá-li z povahy jednotlivých ustanovení něco jiného, použijí se ustanovení tohoto zákona vedle OSŘ.“
 - Slepování ZŘS a OSŘ dohromady
 - Povahou věci se rozumí nikoli „kogentní“ a „dispozitivní“, ale povaha institutu
 - Je třeba vyhodnocovat s ohledem na povahu institutu, který je regulován a dle toho pak použít obě ustanovení dohromady, nebo jen jedno
 - Např. § 12 odst. 1 ZŘS „Lze-li zahájit řízení i bez návrhu, lze nařídit bez návrhu i předběžné opatření+ to neplatí v řízení o pozůstalosti“
 - Aplikuje se současně ustanovení § 74 OSŘ (podmínky pro nařízení předběžného opatření)

§ 2 Výčet řízení

- Na základě požadavku legislativní rady vložen výčet řízení
- Není založen na přesných názvech řízení, ale seznamuje typově s řízeními, která jsou upravena
- Paragraf na hovno 😊

§ 3 Věcná příslušnost

- Je sice obsažena zvlášť v ZŘS, ale nejde o zásadní výjimky v jednotlivých institutech
- Pro řízení v 1. stupni – okres; kraj – řízení v taxativním výčtu (hl. statusové otázky PO)
- Chybí další úprava věcné příslušnosti -> aplikace pravidel OSŘ (např. 104a)

§ 4 Místní příslušnost

- Nemožnost aplikace OSŘ – v řízení není žalovaný
- Odst. 1 „Nestanoví-li tento zákon jinak, je pro řízení příslušný obecný soud osoby, v jejímž zájmu se řízení koná. Ve zvláštní části je upravena místní příslušnost pro jednotlivá řízení jako výlučná místní příslušnost. Není možno aplikovat příslušnost danou na výběr“
- Vylučuje se § 84 OSŘ, pro určení obecného soudu nutné aplikovat § 85 an. OSŘ
- Z OSŘ se aplikuje i ustanovení § 105 o zkoumání místní příslušnosti – v rámci zvláštních řízení se nevede přípravné jednání, proto nelze zkoumat jen do konce přípravného jednání dle § 114c OSŘ
- Odst. 2 „Obecným soudem nezletilého, který není plně svéprávný, je soud, v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů nebo rozhodnutí soudu, popřípadě jiných rozhodujících skutečností, své bydliště.“
 - Výkladové pravidlo pro obecný soud nezletilého
 - Směřuje k výkladu výlučné místní příslušnosti upravené ve zvláštní části zákona, tam, kde je příslušnost určena dle obecného soudu nezletilého
 - Problematické určit u nezletilého bydliště – pokud je ve střídavé péči

§ 5 Přenesení příslušnosti

- Výjimka ze zásady *perpetuatio fori*, vychází ze změny příslušnosti na základě změny okolností po zahájení řízení
- V řízení ve věcech péče soudu o nezletilé a řízení opatrovnických, v řízení o svéprávnosti (+ je i v řízení ve veřejných rejstřících, je upraveno samostatně v tomto zákoně)

- V zájmu nezletilého, opatrovance nebo osoby, o jejíž svéprávnosti se rozhoduje
- Soud, který rozhoduje o přenesení příslušnosti, vysloví přenesení. Pokud soud, na který bylo příslušnost přenesena s přenesením nesouhlasí, předloží věc k rozhodnutí svému nadřízenému soudu. To neplatí, pokud už byla otázka přenesení příslušnosti řešena odvolacím soudem.

§ 6 Účastníci řízení

- Založeno na materiálním pojetí – důležitost hmotněprávního postavení X navrhovatel formální
- Rozděluje se pro řízení, která je možná zahájit i bez návrhu, a pro řízení návrhová
- V řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, je účastníkem řízení navrhovatel a ten, o jehož právech a povinnostech má být v řízení jednání
- Pokud soud zjistí, že s někým nejedná, ačkoli by měl, usnesením ho přibere do řízení (§ 7)
- Pokud soud zjistí, že jedná s někým, s kým by jednat neměl, usnesením jeho účast ukončí
- Péče soudu o nezletilé, řízení o svéprávnosti
- § 6 odst. 2 – účastníkem je také navrhovatel a ti, které zákon za účastníka označuje
 - Pro řízení zahajovaná na návrh – výjimka řízení o pozůstalosti
 - Pokud soud jedná s někým, kdo to nesplňuje, jednat s ním přestane.
 - Pokud soud zjistí, že s někým nejedná, jednat s ním začne.
 - Sporné, zda se rozhoduje podle § 7. Dle judikatury ne, dle odborníků by to šlo.
 - Účastenství limitováno návrhem, který určuje předmět řízení
- Dle obecného pravidla není možné kumulovat odst. 1 a 2. Do odst. 1 lze doplňovat osoby, pokud je zjevné, že na ně zákonodárce zapomněl.
- ZŘS obsahuje pouze právní úpravu definic účastníků řízení. Ostatní změny v účastenství jsou dovoditelné výkladem.
- Neobsahuje obecnou právní úpravu způsobilosti být účastníkem – vychází z § 19 OSŘ (včetně přiznání procesněprávní subjektivity zákonem)
 - Procesněprávní subj. má ten, kdo má právní osobnost + ten, kdo ji má přiznanou zákonem (státní zastupitelství)
- Procesní způsobilost vychází plně z § 20 OSŘ
 - V takovém rozsahu, v jakém je svéprávný
 - Nezletilý – v některých řízeních ji má přiznanou nad rámec svéprávnosti (povolení uzavřít manželství, ve věcech osvojení, domácí násilí...)

§ 8 Státní zastupitelství

- Může vstoupit do zahájeného řízení
- Ve věcech osvojení, a to do části, ve které je rozhodování o tom, zda je třeba souhlasu rodičů k osvojení
- **Ve věcech péče soudu o nezletilé, jde-li o uložení zvláštního opatření při výchově dítěte, o ústavní výchovu, o určení data narození nebo jde-li o pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu**
- **Ve věci ochrany proti domácímu násilí**
- **O svéprávnosti**
- **O prohlášení za mrtvého, o učení data smrti**
- **Ve věcech vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče nebo vyslovení nepřípustnosti držení v zařízení sociálních služeb**
- O umoření listin
- O některých otázkách týkajících se PO
- Tučně = může i podat návrh na zahájení řízení

§ 12 Předběžná opatření

- Odst. 1 „Lze-li zahájit řízení i bez návrhu, lze nařídít bez návrhu i PO; to neplatí v řízení o pozůstalosti“
- Odst. 2 „Při nařízení PO uloží soud navrhovateli, aby ve lhůtě, kterou mu určí, podal u soudu návrh na zahájení řízení; to neplatí, může-li být řízení ve věci zahájeno i bez návrhu“
- Odst. 3 „Složení jistoty k zajištění náhrady škody nebo jiné újmy, která by vznikla PO, se nevyžaduje, jde-li o PO, které může soud nařídít i bez návrhu, ve věci ochrany proti domácímu násilí nebo ve věci výživného“
- Právní úprava vychází z plné aplikace ustanovení OSŘ (§ 74), včetně předpokladů nařízení PO, náležitostech, lhůtě k rozhodnutí, zrušení a zániku PO.
- Ve zvláštní části ZŘS upravena zvláštní PO – péče o dítě, které se ocitlo bez jakékoli péče; ochrana proti domácímu násilí...

2. Nesporné soudnictví – přehled jednotlivých řízení, řízení ve věcech podpůrných opatření při narušení schopnosti právně jednat, řízení ve věcech svéprávnosti, řízení ve věcech opatrovnictví člověka,

Přehled řízení

1. Statusové otázky FO

- o podpůrných opatřeních a ve věcech svéprávnosti,
- ve věcech nezvěstnosti a smrti,
- o přivolení k zásahu do integrity,
- ve věcech přípustnosti převzetí nebo držení v ústavech

2. Některé otázky týkající se PO a řízení ve věcech svěřenského fondu

3. Řízení o pozůstalosti

4. Tzv. jiná řízení

- o úschovách,
- o umoření listin,
- ve věcech kapitálového trhu,
- o předběžném souhlasu s provedením šetření ve věcech ochrany hospodářské soutěže,
- o nahrazení souhlasu zástupce samosprávné komory k seznámení se s obsahem listin,
- o plnění povinností z předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva,
- ve věcech voleb zaměstnanců,
- **o soudním prodeji zástavy,**
- o zákazu výkonu práv spojených s účastnickými cennými papíry.

5. Řízení ve věcech rodinněprávních

- ve věcech manželských a partnerských,
- ve věci ochrany proti domácímu násilí,
- o určení a popření rodičovství,
- ve věcech osvojení,
- ve věcech péče soudu o nezletilé

+ výkon rozhodnutí o péči o nezletilé děti.

ŘÍZENÍ O STATUSOVÝCH OTÁZKÁCH FO

- o podpůrných opatřeních a ve věcech svéprávnosti,
- ve věcech nezvěstnosti a smrti,
- o přivolení k zásahu do integrity,
- ve věcech přípustnosti převzetí nebo držení v ústavech.

Pojem a účel

- Nezbytné úřední zásahy do postavení člověka (ochrana práv člověka)
- Můžeme rozdělit na:
 - a) Řízení, která se zabývají řešením situací člověka, který nemůže právně jednat nebo rozhodnout o svém zdravotním stavu z důvodu zdravotního stavu nebo nezvěstnosti (podpůrná opatření, svéprávnost, opatrovnictví nezvěstnost, řízení o zásahu do integrity)
 - b) Řízení, která řeší situaci člověka, jehož smrt nelze postavit na jisto, nebo jehož smrt nebo její datum nelze stanovit či potvrdit klasickým úředním postupem (prohlášení za mrtvého, určení data smrti)
 - c) Řízení, která chrání člověka, do jehož osobní svobody bylo zasaženo (detenční řízení)

Prameny

- Pro tato řízení je charakteristické zakotvení v pramenech ústavní síly, včetně mezinárodních úmluv
- Listina, EÚLP, Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, mezinárodní pakt o hospodářských, kulturních a sociálních právech
- OZ
- Rozhodnutí ESLP

1) **ŘÍZENÍ O SVÉPRÁVNOSTI**

- Věcně příslušný - Okresní soud
- Místě příslušný soud toho, o jehož svéprávnosti se rozhoduje § 34 ZŘS
 - Pokud je posuzovaný bez souhlasu umístěn ve zdravotním ústavu nebo v zařízení sociálních služeb, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je tento ústav nebo toto zařízení
- *Perpetuatio fori* – přenesení příslušnosti dle § 5 ZŘS – pokud je v zájmu osoby, o kterou se jedná
 - Původně dle OZ přezkum co 3 roky, poté co 5 let.
 - Například osoba změnila bydliště, přemístění do jiného ústavu...
- I bez návrhu
- Na návrh – návrh na navrácení svéprávnosti nebo změnu rozsahu omezení může podat i ten, komu byla svéprávnost omezena – procesní způsobilost nad rámec § 20 OSŘ
- Návrh může podat každý, kdo na něm má právní zájem
- Z návrhu musí vyplývat, proč nepostačují mírnější opatření. Pokud návrh nepodal zdravotní ústav nebo státní zastupitelství, může soud uložit navrhovateli, aby doložil lékařskou zprávu, pokud tuto nedoloží, řízení zastaví.
 - Tohle je ale na hovno, protože lékařská zpráva podléhá lékařskému tajemství, běžný člověk se k ní těžko dostane. Mělo by to být na zvážení soudu – posoudit návrh.

- Zamítá-li soud opakovaně návrhy této osoby, může rovněž rozhodnout, že navrhovateli, který nemá plnou svéprávnost, právo podat návrh na změnu/zrušení po přiměřenou dobu, která nesmí být delší než 6 měsíců, nepřísluší.
- Účastenství dle § 6 odst. 1 ZŘS
- Posuzovaný musí být obligatorně zastoupen opatrovníkem
 - Může být zastoupen zástupcem, kterého si zvolí
- Jsou-li úkony zmocněnce a opatrovníka v kolizi, soud je posoudí dle zájmů posuzovaného
- Znalecké dokazování, ale! pokud soud rozhoduje o prodloužení doby omezení a je zjevné, že se stav nezlepšil, nemusí povolávat znalce, ale stačí jiný důkaz – písemná zpráva lékaře.
- Posuzovaný by měl být vyslechnut – možno upustit, pokud by výslech byl na úkor zdravotního stavu posuzovaného. Pokud ale chce být vyslechnut, musí být.
- Zhlédnutí – aby rozhodování o svéprávnosti nebylo rozhodováno „o nás bez nás“
 - Provádí zásadně soudce, aby viděl, o kom rozhoduje – dle NS. Reálně zaměstnanci soudu, kteří o tom napíší zprávu.
 - Faktická nemožnost zhlédnutí – soudce ze zdravotního stavu nemůže za osobou
- Rozhodnutí rozsudkem – i pokud by soud zvolil méně omezující opatření
- Výrok o omezení svéprávnosti – vymezuje oblasti, ve kterých nemůže posuzovaný právně jednat
- § 39 ZŘS soud může místo omezení svéprávnosti rozhodnout o mírnějším opatření
- Rozsudek:
 - Výrok o svéprávnosti – vyhovění, zamítnutí, meritorní zastavení + jak přesně je omezena
 - Výrok o jmenování opatrovníka a jeho právech a povinnostech – spojeno s řízením ve věcech opatrovnictví
 - Výrok o znalečném – náklady řízení platí stát. Náhrada nákladů řízení se státu nepřiznává
 - Právo na náhradu nákladů řízení - obecně nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení dle § 23 ZŘS
- **Spojeno s opatrovnictvím**
 - Obligatorně spojeno s řízením o svéprávnosti
 - Věcně příslušný – okresní soud
 - Místně – dle bydliště opatrovance
 - Lze zahájit i bez návrhu
 - Opatrovník dle § 469 OZ – řízení zahájeno pouze na návrh
 - Účastenství dle § 6 odst. 1 ZŘS
 - Rozhoduje se usnesením **X** schválení právního jednání rozsudkem
 - Možno přenesení příslušnosti – jde o dlouhodobé řízení
 - I zde dochází k pravidelné kontrole – ten je povinen předkládat vyúčtování správy jmění

2. Nesporné soudnictví – přehled jednotlivých řízení, řízení ve věci nezvěstnosti a smrti, tzv. detenční řízení

Přehled řízení

3. Statusové otázky FO

- o podpůrných opatřeních a ve věcech svéprávnosti,
- ve věcech nezvěstnosti a smrti,
- o přivolení k zásahu do integrity,
- ve věcech přípustnosti převzetí nebo držení v ústavech

2. Některé otázky týkající se PO a řízení ve věcech svěrenského fondu

3. Řízení o pozůstalosti

4. Tzv. jiná řízení

- o úschovách,
- o umoření listin,
- ve věcech kapitálového trhu,
- o předběžném souhlasu s provedením šetření ve věcech ochrany hospodářské soutěže,
- o nahrazení souhlasu zástupce samosprávné komory k seznámení se s obsahem listin,
- o plnění povinností z předběžného opatření Evropského soudu pro lidská práva,
- ve věcech voleb zaměstnanců,
- **o soudním prodeji zástavy,**
- o zákazu výkonu práv spojených s účastnickými cennými papíry.

5. Řízení ve věcech rodinněprávních

- ve věcech manželských a partnerských,
- ve věci ochrany proti domácímu násilí,
- o určení a popření rodičovství,
- ve věcech osvojení,
- ve věcech péče soudu o nezletilé

+ výkon rozhodnutí o péči o nezletilé děti.

ŘÍZENÍ O PROHLÁŠENÍ ZA NEZVĚSTNÉHO

- Nezvěstnost – faktický stav nejistoty o životě a pohybu člověka
- Dle § 66 NOZ lze prohlásit svéprávného člověka za nezvěstného, pokud opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm známo, kde se zdržuje
- Věcně příslušný – okresní soud
- Místně – naposledy obecný soud nezvěstného
- Pouze na návrh
- Účastenství dle § 6 odst. 2 ZŘS – pohřešovaný a ten, kdo je oprávněn podat návrh na zahájení
 - Oprávněn je ten, kdo má právní zájem – manžel/ka; jiná osoba blízká; spoluvlastník; zaměstnavatel; korporace, na níž má tento člověk účast
- Vyhlášková podstata – tzv. „vyhláškové řízení“
 - Vydává se edit (vyhláška) – výzva pohřešovanému, aby se do 3 měsíců přihlásil a výzva osobám, které o něm ví, aby o něm daly vědět
 - Jde o lhůtu ediktální – po uplynutí jednání, kde se rozhodne o prohlášení
- Náklady řízení § 142 OSŘ – nelze je z povahy věci přiznat – není vůči komu
- Rozhoduje se usnesením

Prohlášení za mrtvého

- Zahájit na návrh, pokud jde o domněnku smrti X bez návrhu, pokud jde o důkaz smrti
- Rozhoduje se rozsudkem – tam se uvede i datum, kdy ta osoba nepřežila
- Jen výjimečné případy

Řízení o určení data smrti

- Ví se, že soba zemřela, ale neví se, kdy a nejde to ani určit
 - Rozhoduje se rozsudkem
 - Na podnět matričního úřadu
 - Účastníkem je zemřelý zastoupený opatrovníkem
-

DETENČNÍ ŘÍZENÍ

- Zásah do osobní svobody
- Pokud je zadržena osoba, která není schopna dát souhlas – musíme o souhlas požádat soud
- § 104 OZ „*Převzít člověka bez jeho souhlasu do zařízení poskytujícího zdravotní péči nebo ho v něm bez souhlasu držet lze jen z důvodu stanoveného zákonem a za podmínky, že nezbytnou péči o jeho osobu nelze zajistit mírnějším a méně omezujícím opatřením. Podání návrhu na omezení svéprávnosti nezakládá samo osobě důvod, aby byl člověk bez svého souhlasu do takového zařízení převzat nebo v něm držen.*“
- 3 typy detenčního řízení:
 - Řízení o vyslovení přípustnosti převzetí a dalším držení ve zdravotním ústavu
 - Převzetí ve zvláštních případech
 - Řízení o vyslovení nepřipustnosti držení v zařízení sociálních služeb
- Obecná úprava:
 - Okresní soud + soud, v jehož okrese je ústav
 - Účastníkem je ústav + zákonný zástupce, podal-li za člověka návrh na zahájení řízení
 - Umístěný člověk je oprávněn zvolit si zmocněnce, co ho bude zastupovat. O tomto musí být poučen (ledaže to jeho zdravotní stav zcela vylučuje)
 - Pokud si zmocněnce nezvolí, jmenuje mu soud opatrovníka pro řízení z řad advokátů.
 - Ke zjištění zdravotního stavu se jmenuje znalec – tím nesmí být lékař, který pracuje v ústavu, ve kterém je držen
 - Soud vždy tento důkaz provede + zdravotnická dokumentace a záznam
 - Soud nařídí jednání, kterého se účastní i umístěného – pokud je to možné.
- Specifika dle řízení:
 - Řízení o vyslovení přípustnosti převzetí a dalším držení ve zdravotním ústavu
 - 2 fáze – nejprve rozhodnutí o přípustnosti převzetí a poté prověření oprávněnosti dalšího držení
 - 1. fáze - zakotvena oznamovací povinnost
 - Zdravotní ústav je povinen oznámit do 24 hodin soudu, v jehož obvodě ústav je, převzetí každého, kdo v něm byl umístěn bez svého písemného souhlasu
 - Platí, i pokud byl přijat se souhlasem, ale pak ho odvolal
 - Na základě oznámení dojde k zahájení řízení. Pokud ústav nesplní povinnost, může umístěný nebo jeho zástupce podat návrh
 - Soud o přípustnosti rozhodne do 7 dnů od převzetí.
 - K projednání věci je svolán jiný soudní rok – koná se zpravidla v tom ústavu

- Soud provede důkazy ke zjištění, zda bylo převzetí zákonné – výslech umístěného, ošetřujícího lékaře a dalších osob, o jejichž výslechnutí umístěný požádá
- Soud v rozhodnutí určí, zda došlo k převzetí ze zákonných důvodů a zda tyto důvody trvají
- Rozhoduje se usnesením
- Zvláštní právní úprava doručování – soud učiní jiná vhodná opatření
- 2. Fáze – pokud bylo nezákonné, nařídí se propuštění člověka
 - Bylo zákonné – rozhoduje se o přípustnosti dalšího držení
 - Rozhoduje do 3 měsíců rozsudkem
 - Držení jen na rok od vyhlášení. Pak řízení musí proběhnout znovu
- Převzetí ve zvláštních případech
 - Směřuje na pacienty, kteří nemohou vyslovit souhlas – nemají duševní onemocnění, ale např. po nehodě
 - Pokud jde o osobu, která vyžaduje neodkladnou péči a není vzhledem ke zdravotnímu stavu schopna právně jednat, soud bez jednání do 7 dnů od převzetí rozhodne, zda s převzetím souhlasí
 - Soud vychází z vyjádření ošetřujícího lékaře.
 - Rozhodnutí se doručí zdravotnímu ústavu a opatrovníkovi pro řízení. Nejsou přípustní opravné prostředky
 - Ústav má povinnost soudu do 24 hodin oznámit takovou změnu stavu umístěného, která odůvodňuje zahájení řízení dle § 76
- Přípustnost držení v zařízení sociálních služeb
 - Specifická právní úprava. Treba zohlednit, že je účastník v ústavu zpravidla na základě dohody, tato mohla být schválena i opatrovníckým soudem.
 - I zde může dojít k omezení svobody
 - Pokud poskytovatel ubytovací služby neučiní oznámení, může umístěný nebo jeho zákonný zástupce podat návrh na zahájení řízení
 - Soud je povinen věc projednat a rozhodnout nejpozději do 45 dnů ode dne zahájení řízení
 - Pokud soud zjistí, že podmínky pro držení nejsou, rozhodne o jeho nepřipustnosti. Do 24 hodin dá vědět umístěnému, zástupci, opatrovníkovi pro řízení, poskytovateli soci. služeb, Ministerstvu práce a soci. věcí soudu příslušnému pro řízení o opatrovnictví člověka a obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má pobyt
 - Důkazy – výslech umístěného, ošetřujícího lékaře, zaměstnance v zařízení a osoby, o jejichž výslech umístěný požádá
 - + soud vyzve odborníky k sepsání písemné zprávy – hlavně podmínky pro držení a zda by péče nešla zařídit mírnějším způsobem

4. Předběžné opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí a předběžné opatření upravující poměry dítěte

PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ VE VĚCÍCH OCHRANY PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ

- vychází z právní úpravy v OZ, ale reaguje i na stalking
- věcně příslušný okresní soud
- s ohledem na charakter řízení se nevyžaduje složení jistoty

Místní příslušnost soudu

- Místně příslušný obecní soud navrhovatele

účastníci

- navrhovatel
- odpůrce, popř. osoba, vůči níž násilí směřuje.
- nezletilý starší 16 let má plnou procesní způsobilost.

náležitosti návrhu

- *vyličení skutečností, které osvědčují, že je společně bydlení navrhovatele a odpůrce v domě nebo bytě, ve kterém se nachází společná domácnost, pro navrhovatele nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči navrhovateli nebo jinému, kdo ve společné domácnosti žije nebo vyličení skutečností, které osvědčují nežádoucí sledování nebo obtěžování navrhovatele.*
- *Neobsahuje-li návrh všechny náležitosti, a pro tyto vady není možné o návrhu rozhodnout, soud vyzve navrhovatele vhodným způsobem k **doplnění** návrhu. Nedojde-li soudu doplnění návrhu ve lhůtě pro rozhodnutí nebo není-li možné navrhovatele vhodným způsobem ve lhůtě pro rozhodnutí vyzvat k doplnění návrhu, soud návrh **odmítne**. O tom musí být navrhovatel **poučen**. Ustanovení o opravení nebo doplnění podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité, se nepoužije*

Zastoupení

- Je-li navrhovatelem nezletilý, podává jeho jménem návrh zákonný zástupce, orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo advokát na základě plné moci, pokud má nezletilý pro udělení plné moci přiměřenou rozumovou a volní vyspělost. Je-li navrhovatelem osoba, jejíž svéprávnost byla ve věcech, o něž v řízení jde, omezena, podává jejím jménem návrh opatrovník nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností. Ustanovení jiného právního předpisu, podle něž je třeba jmenovat opatrovníka, dojde-li ke střetu zájmu zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem zastoupeného či ke střetnutí zájmů těch, kteří jsou zastoupeni týmž zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, anebo hrozí-li takový střet, se nepoužije.
- kolizní opatrovník se jmenuje dle § 406 ZZŘ, neprodleně po vydání rozhodnutí o návrhu na nařízení předběžného opatření. Není třeba, pokud je navrhovatel zastoupen advokátem.

Rozhodnutí

- lhůta pro vydání PO je 48 hodin.
- vykonatelné vydáním.
- k rozhodnutí o návrhu se nenařizuje jednání

Doba trvání 1 měsíc od vykonatelnosti, vyřešeno navázání na vykázaní dle zákona o Policii.(1 měsíc plus nevyčerpané dny z předchozího vykázaní dle zákona o Policii)

Povinnosti uložené PO – demonstrativní výčet

Aby odpůrce....

- a) opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,
- b) nevstupoval do bezprostředního okolí společného obydlí nebo navrhovatele a nezdržoval se tam,
- c) se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo
- d) se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.

Trvání předběžného opatření

Prodloužení návrhem

Podáním návrhu se prodlužuje doba trvání předběžného opatření (1 měsíc) do doby, než soud o návrhu na prodloužení rozhodne. Soud zpravidla nařídí jednání, předvolání je třeba doručit 3 dny předem. Pokud je nařízeno jednání nepoužijí se ustanovení o nutné minimální době přípravy.

Při rozhodování o návrhu soud vezme v úvahu zejména trvání stavu ohrožení navrhovatele, majetkové či jiné poměry účastníků, včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti včetně dalších probíhajících řízení mezi účastníky.

O prodloužení je třeba rozhodnout do 2 měsíců

Je možné prodloužit jen na dobu nezbytně nutnou – na 6 měsíců od vykonatelnosti.

Je možné zrušit na návrh. Návrh může být opětovně podán po uplynutí 3 měsíců od právní moci zamítavého rozhodnutí.

Zrušení předběžného opatření

- na návrh
- po zamítnutí takového návrhu je možné podat nový návrh nejdříve po uplynutí 3 měsíců po PM zamítavého rozhodnutí

Odvolání

- do 15 dnů předložit odvolacímu soudu
- odvolací soud do 7 dnů od předložení musí rozhodnout

Výkon rozhodnutí

- Povinný musí být poučen o možnosti odnést si věci ze společného obydlí.
- Povinný má právo uvést adresu pro doručování

Soud je oprávněn vykonat i opětovně

PŘEDBĚŽNÉ OPATŘENÍ UPRAVUJÍCÍ POMĚRY DÍTĚTE

- předběžné opatření k úpravě poměrů nezletilého dítěte.
- podmínkou pro vydání PO je, aby se dítě ocitlo ve stavu **nedostatku řádné péče**.
- je provázáno s ust. 924 o. z.

Ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o ně pečovat, anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen, soud upraví předběžně poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu; rozhodnutí soudu nepřekáží, pokud dítě není řádně zastoupeno.

Důvodem k nařízení předběžného opatření je stav, kdy

- se dítě ocitlo bez jakékoliv péče (to se týká např. dětí nalezených, dětí, o které nemá kdo pečovat apod.), nebo – jsou život nebo příznivý vývoj dítěte vážně ohroženy nebo narušeny. Posléze uvedený důvod dopadá na případy, kdy o dítě rodiče nebo jiné osoby sice pečují, ale jde o péči tak nedostatečnou, že dítěti hrozí vážná újma na životě nebo zdraví, popřípadě že je takovou péčí vážně narušen nebo ohrožen příznivý vývoj dítěte. Podmínkou pro nařízení tohoto předběžného opatření současně je, aby tu byla tak naléhavá potřeba rychlého operativního zákroku, kterou nelze vyřešit rozhodnutím ve věci samé.

Místní příslušnost soudu

- je určena dle obecného soudu navrhovatele.
- pokud není současně soudem příslušným pro řízení ve věcech péče o nezletilé, po nařízení PO předá věc soudu příslušnému.

Navrhovatel

- pouze orgán sociálně právní ochrany dětí.
- výslovným založením aktivní věcné legitimace je orgánu sociálně-právní ochrany dětí přiznána způsobilost být účastníkem řízení.

Náležitosti návrhu

- obecné náležitosti návrhu na zahájení řízení
- jméno nezletilého,
- jména, povolání a bydliště ostatních účastníků, jsou-li navrhovatelí známa,
- vyličení rozhodujících skutečností odůvodňujících nařízení předběžného opatření,
- označení osoby, které má být dítě předáno do péče.

Neobsahuje-li návrh všechny náležitosti, a pro tyto vady není možné o návrhu rozhodnout ve lhůtě k tomu stanovené, soud návrh odmítne. Ustanovení o opravě či doplnění se nepoužijí.

Zastoupení

- nezletilý nemusí být zastoupen
- opatrovníka ustanoví soud po předání věci
- pokud je opatrovníkem OSPOD, tak to nemůže být stejný jako navrhovatel (kolize)

Rozhodnutí

- do 24 hodin
- pokud bylo vyhověno, vykonatelné vydáním
- závazné pro všechny
- rozhodnutí se doručuje až při výkonu rozhodnutí, pokud účastník není přítomen výkonu, je doručováno až následně souběžně s oznámením o provedeném výkonu.

Trvání předběžného opatření

1. **1 měsíc** od jeho vykonatelnosti, Bylo-li zahájeno řízení ve věci samé, zůstává zachována možnost opakovaně prodloužit dobu trvání předběžného opatření vždy o jeden měsíc až na dobu šesti měsíců od vykonatelnosti předběžného opatření. Po uplynutí této doby je možné prodloužit jen, nebylo-li z vážných důvodů a objektivních příčin možné v této době skončit důkazní řízení ve věci samé. S ohledem na problematičnost určení soudu příslušného k rozhodnutí o prodloužení doby trvání předběžného opatření v případě sporu o místní příslušnost, staví právní úprava najisto, že o prodloužení doby trvání rozhodne soud, který předběžné opatření nařídil.
2. předběžné opatření, **kterým se dítě svěřuje do pěstounské péče** na přechodnou dobu podle § 452 odst. 2 věty druhé, **trvá 3 měsíce** od jeho vykonatelnosti; bylo-li před uplynutím doby zahájeno řízení ve věci samé, pak trvá do doby, než se stane vykonatelným rozhodnutím, kterým se toto řízení končí, nebo rozhodnutí, kterým bylo předběžné opatření zrušeno.
3. pokud **není dána pravomoc** českých soudů, je doba trvání předběžného opatření v takovém případě omezena maximální délkou **šesti měsíců**.

Zrušení předběžného opatření

Návrh

- soud o návrhu na zrušení PO rozhodne do 7 dnů
- návrh může podat kdykoliv za dobu trvání OSPOD, rodiče, opatrovník
- o zrušení PO rozhodne obecný soud nezl. (tam kam je to postoupeno pokud se postupovalo po vydání PO)
- pokud je návrh na zrušení PO zamítnut, může oprávněná osoba podat nový návrh po 14 dnech od PM tohoto rozhodnutí

Odvolání

- pokud je odvolání doručeno obecnému soudu nezl. ve lhůtě, není opožděné (vysvětl. pokud se to doručí tomu soudu, kterému je následně PO postupováno)
- autoremedura - o odvolání může rozhodnout sám soud 1. stupně, pokud odvolání v plném rozsahu vyhoví
- pokud soud nevyhoví, do 15 dnů postoupí odvolacímu soudu, odvolací soud do 7 dnů rozhodne

1. Opravné systémy, opravné řízení – charakteristika, opravné a jiné prostředky nápravy vadných rozhodnutí

- Náprava = možnost odstranění nedostatku
 - Možnost docílit změny vydaného rozhodnutí
- Vadných – subjektivně – účastník je přesvědčen, že rozhodnutí je vadné, ale objektivní vady nejsou
 - Objektivně – taková rozhodnutí, která opravdu mají vyčítané vady

- V rámci civilního procesu jsou prostředky pro nápravu jak subjektivně, tak objektivně vadných rozhodnutí
- Vada rozhodnutí – nesprávné skutkové zjištění – zjištění stav neodpovídá realitě
 - Nesprávné právní posouzení – neaplikace správné normy/aplikace správné, ale špatně ji vyložil
 - Zmatečnost – tak závažná procesní pochybení, že řízení nemělo vůbec probíhat
 - Vydané rozhodnutí se automaticky ruší
 - Např. řízení s dvouletým dítětem bez zastoupení
 - **X** Administrativní nedostatky (chyby v psaní a počtech) – oprava rozhodnutí § 164 an.
 - Náprava **X** oprava!
- Rozhodnutí – rozsudek, usnesení, platební rozkaz + jiné úkony (formální úkony)
- Prostředky nápravy – opravné a jiné prostředky
 - Opravný prostředek:
 - Výslovná zákonná právní úprava
 - Devolutivní účinek – rozhodnutí o opravném prostředku se „odvaluje“ na soud vyššího stupně
 - Žádá ten, do jehož práv bylo zasaženo
 - Založen na opravném systému
 - Zákonná lhůta pro jeho podání
 - Jde o přezkum vydaného rozhodnutí
 - Dělení:
 - Řádné – nepravomocné rozhodnutí – odvolání
 - Mimořádné – pravomocné rozhodnutí – dle zákona - dovolání, dle OSŘ žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení
 - Ve skutečnosti jen dovolání
 - Jiné prostředky:
 - Žaloba pro zmatečnost – nemá devolutivní účinek
 - Žaloba na obnovu řízení – nesměřuje k přezkumu řízení, podstatou jsou nové skutečnosti, které bez viny účastníka při prvním řízení nemohly být použity -> směřuje k tomu, aby řízení proběhlo znovu + chybí devolutivní účinek + není založena na opravném systému
 - Odpor proti platebnímu rozkazu
 - Námitky proti směnečnému a šekovému platebnímu rozkazu
 - Autoremedura § 210a OSŘ – možnost soudu prvního stupně, aby k odvolání, které je podáno, napravil situaci tak, že odvolání v plném rozsahu vyhoví
 - Náprava vlastního rozhodnutí
 - Taxativně vymezená rozhodnutí § 210a + rychlé PO
- Opravné řízení, opravný systém
 - Řízení – řízení zahájení opravným prostředkem, jehož podstatou je přezkum napadeného rozhodnutí
 - Systém – principy ovládající opravné řízení – definují rozsah přezkumné činnosti + vymezení práv a povinností účastníků
 - Dělení:
 - Apelační – přezkum skutkové i právní stránky
 - Umožňuje, aby rozhodnutí bylo potvrzeno, zrušeno, změněno
 - Úplná – v opravném řízení mohou být uplatněny nová zjištění a skutečnosti
 - Nespor a výkon rozhodnutí
 - Neúplná – neumožňuje uplatnění nových věcí
 - Sporná řízení
 - Odvolání
 - Kasační – přezkum právní stránky
 - Rozhodnutí může být potvrzeno, nebo zrušeno
 - Žaloba pro zmatečnost
 - Revizní – kombinace apelačního a kasačního
 - Přezkum jen právní stránky + může být potvrzeno, změněno, nebo zrušeno
 - Dovolání

5. Žaloba z rušené držby, soudní prodej zástavy

Žaloba z rušené držby

- posesorní žaloba

= žaloba, kterou je možné se chránit proti neoprávněným zásahům do držby práva

- upraveno v občanském zákoníku (§ 1003-1008)

- principem je rychlé řízení, umožňující účinnou ochranu držitele a tím i udržení dosavadního pokojného stavu, zároveň však může jít jen o provizorní řešení, protože nevylučuje pozdější spor o určení práva, zejm. vlastnického

- Podstatné v případě žaloby z rušené držby je to, že pro její úspěch není potřeba prokazovat kvalifikovanou držbu, ochrana vzhledem k účelu posesorní žaloby platí i vůči držbě neřádné, nepoctivé a nepravé.

V tomto řízení se totiž nevede spor o existenci práva, ale o držbu a její rušení.[1] Žalobce, který se domáhá obnovení původního stavu, musí prokázat pouze existenci držby a její svémocné rušení, resp. odnětí ze strany žalovaného.

- Žalobu je třeba podat do šesti týdnů ode dne, kdy se držitel o rušení nebo o vypuzení z držby a o tom, kdo tak činí, dozvěděl

SOUDNÍ PRODEJ ZÁSTAVY

- Podstatou je získat exekuční titul pro realizaci zástavního práva

- § 1359 OZ odst. 1 „*Jakmile je zajištěný dluh splatný, může se zástavní věřitel uspokojit způsobem, o němž se dohodl se zástavcem, popřípadě zástavním dlužníkem, v písemné formě, jinak z výtěžku zpeněžení zástavy ve veřejné dražbě nebo z prodeje zástavy podle jiného zákona. Je-li zástavou cenný papír přijatý k obchodování na evropském regulovaném trhu, prodá se na tomto trhu nebo i mimo tento trh nejméně za cenu určenou evropským regulovaným trhem*“
- Užití ZŘS (titul k realizaci) i OSŘ (realizace)!
- § 258 OSŘ – výkon rozhodnutí prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných a souborů věcí, příkazním zastavené peněžitě pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv
- K výkonu je třeba exekuční titul – „jiné řízení“ dle ZŘS (převažuje sporné)
 - Jde o to rozhodnutí prodejem zástavy
- ZŘS je mezikrok potřebný k realizaci práva
- **Realizace zástavního práva (mimo veřejnou dražbu)**
 - A dluží B. Pro zajištění dluhu sjednána zástava na nemovité věci. A neuhradí včas.
 - Dvojitá možnost realizace:
 - B podá žalobu na A pro uhrazení dlužné částky. Získá meritorní rozhodnutí v nalézacím řízení podle OSŘ, které představuje exekuční titul. Lze vést exekuci na celý majetek A.
 - B se rozhodne realizovat zástavu. Podá návrh na soudní prodej zástavy podle ZŘS. Získá usnesení o soudním prodeji zástavy. Lze realizovat výkon (exekuci) jen prodejem zastavené věci.
 - Jde obojí. Pokud by zástava nestačila, může se použít exekuční titul dle OSŘ
- **Řízení o soudním prodeji zástavy (jde o jiné řízení)**
 - Pro řízení je příslušný obecný soud zástavního dlužníka
 - Jde-li o nemovitost, pak kde se nemovitost nachází
 - Jen na návrh zástavního věřitele
 - Účastníci: zástavní věřitel a zástavní dlužník
 - Ve věci není třeba nařizovat jednání jen za podmínek, že lze rozhodnout jen na základě účastníků předložených listinných důkazů a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí nebo tehdy, jsou-li skutečnosti uvedené v 258 odst. 1 větě první doloženy listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře.
 - Platí projednací zásada, koncentrace a neúplná apelace
 - Soud nařídí prodej zástavy, doloží-li zástavní věřitel zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem. Rozhodnutí o nařízení prodeje zástavy je vykonatelné dnem, kterým nabylo právní moci. (výjimka od klasického usnesení)
 - Soud zkoumá jen absolutní neplatnost. Případné námitky započtení atd. soud neřeší.
 - Pravomocné rozhodnutí o nařízení prodeje je závazné pro každého, proti němuž působí podle jiných právních předpisů zástavní právo k této zástavě

6. Exekuční právo – pojem, prameny právní úpravy, podmínky, zásady, ochrana a obrana povinného a třetích osob při výkonu rozhodnutí

- Specifická oblast civilního procesu – velká návaznost na hmotu
- Vlastní prameny i principy
- Obecná charakteristika ex. Řízení
 - Samostatný druh procesu
 - Není automatickým pokračováním nalézacího řízení
 - Účel = ochrana procesních vztahů založených vykonatelným rozhodnutím
 - Zákonem podložená činnost postihující osobní i majetkovou sféru jedince
 - Zákonně „dostání“ z povinného plnění
- Podstata, pojem řízení
 - Podstata = vynucení splnění povinnosti, která nebyla plněna dobrovolně
 - Určení nároku = nalézací řízení **X** uskutečnění nároku = exekuce
 - V historických souvislostech se vždy užíval pojem „exekuce“
 - Nynější OSŘ zavedl pojem „výkon rozhodnutí“
 - I tak se normálně používá „exekuce“
- Exekuční právo
 - Nejformálnější část procesu
 - Z hlediska významu nespočívá v posouzení toho, co je po právu, ale při splnění formálních podmínek pouze k vynucení toho, co bylo uloženo
 - Exekutor dostane exekuční titul a dělá, co v něm je psáno. Nezkoumá
 - Rozhodnutí ÚS – možnost zastavení exekuce z důvodu zcela zjevné nespravedlnosti

- Jde o „jiný důvod“ dle § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ
- Dochází k popření základních principů právního státu a zcela zjevné nespravedlnosti (např. extra nespravedlivé úroky, tam ÚS dokonce tvrdí, že je má exekutor snížit -> přezkoumat exekuční titul!)

Prameny

- 1. Vnitrostátní prameny:
 - LZPS, Ústava
 - OSŘ
 - EŘ
 - Prováděcí předpisy – nařízení o nezabavitelných částkách, prováděcí předpisy k EŘ
- 2. nadnárodní a evropské prameny:
 - Nařízení Brusel I
 - Nařízení EET (evropský exekuční titul)
 - Dvustranné a vícestranné mezinárodní dohody

Principy exekučního práva

Ústavní (deriváty práva na spravedlivý proces)

- Princip nezávislosti a nestrannosti exekučního soudu
- Princip rovnosti stran řízení
- Princip procesní ekonomie řízení
- Princip ochrany slabší strany řízení – v Česku se moc neuplatňuje
 - Např. dětští dlužníci – ochrana celkem na prd
 - Moc se nejmenují kolizní opatrovníci

Všeobecní principy procesního práva

- Principy společné s nalézacím řízením
 - Princip projednací – odpovědnost mají strany
 - Ústnost, přímost, veřejnost – nařízení jednání jen ve výjimečných situacích
 - Dispoziční princip – vůdčí; až na 3 výjimky (ochrana nezletilého, proti domácímu násilí) není možno zahájit exekuci bez návrhu
 - Princip volného hodnocení důkazů
- Principy opačné
 - Legálního pořádku – rozdělení na fáze (nařízení a provedení)
 - Veřejnosti – většinou ale probíhá bez jednání -> většinou neveřejně
- Specifické pro ex. Řízení
 - Obecný princip proporcionality exekuce
 - Vedení exekuce přiměřeně – ne zjevně nevhodný způsob (dluží 5 Kč, prodám vilu za 8 mega), nelze ve větším rozsahu, než je nezbytné
 - Např. povinnost postihnout dříve výlučný majetek povinného než SJM
 - Současně i obrana a ochrana povinného a 3. osob
 - Princip obrany a ochrany povinného a třetích osob
 - Obrana = aktivní, procesní úkony povinného a 3. osob
 - Ochrana = pasivní, vyplývá přímo ze zákona
 - Exekuce nesmí být ve větším rozsahu
 - Jinak než zákonem stanoveným způsobem
 - Způsob provedení nesmí být zřejmě nevhodný
 - Nesmí být zřejmě neúčelná a postihovat majetek třetí osob – obrana excindační žaloba
 - Nerespektování -> odklad exekuce, zastavení
 - U jednotlivých způsobů exekuce zvláštní úprava – nepostižitelná částka, věci vyloučené z výkonu rozhodnutí...
 - Např. § 336i OSŘ - možnost postižení nemovitosti, kde má trvalý pobyt – výše pohledávek nad 100 tis bez příslušenství X neplatí pohledávka výživného, náhrady újmy z ublížení na zdraví
 - Může se nařídit, nesmí se provést
 - § 58 odst. 2 EŘ – pořadí provedení
 - Princip formalizace předpokladů výkonu rozhodnutí
 - Zkoumají se formální náležitosti, ne meritum věci, správnost právního posouzení, spravedlivost rozhodnutí
 - Český výklad dobrovolného neplnění – řekne tak oprávněný
 - Priorita – časová priorita
 - Určuje pořadí pohledávek dle časových aspektů
 - Přednost – některé pohledávky mají přednostní postavení a uspokojují se před jinými
 - Proporcionalita – pohledávky stejného pořadí se uspokojují poměrně

Podmínky

- Procesní podmínky:
 - Pravomoc, příslušnost, způsobilost, subjektivita účastníků, překážka věci zahájené, rozhodnutí, zaplacení soudního poplatku, existence návrhu na zahájení řízení
- Věcné podmínky
- Existence exekučního titulu
 - Klauzule vykonatelnosti

- Způsobilost věcného, sekundárního předmětu exekuce k výkonu rozhodnutí – existence něčeho, co může být postiženo exekucí

Subjekty

- Soud – v exekučním řízení exekuční soud (příslušnost dle OSŘ a EŘ)
 - Právní moc § 274 OSŘ, 44 EŘ – taxativní výčet titulů
 - Příslušnost:
 - Věcná – okresní soud
 - Místní – OSŘ (výkon) obecná soud povinného -> soud, kde má majetek (soud banky) -> výživné pro nezletilé dítě obecný soud nezletilého -> postižení závodu soud, v jehož obvodě je -> nemovitost – kde je nemovitost -> rozhodnutí o péči o nezletilé – soud nezletilého
 - EŘ (exekuce) - Povinný = PO -> soud, v jehož obvodě je sídlo X FO – trvalý pobyt
 - Několik příslušných – abecední pořadí
- Soudní exekutor – jeho úkony se považují za úkony soudu
- Účastníci – oprávněný, povinný
 - Za zákonem stanovených podmínek i jiné osoby (manžel, pokud postiženo SJM)
 - Sucece - proti jiným osobám je možno vést výkon rozhodnutí, pokud je prokázán přechod povinnosti/práva
 - Prokazuje se listinou vydanou nebo ověřenou státním orgánem nebo notářem

Způsoby obrany v exekuci

Překážky vedení výkonu rozhodnutí a exekuce: **odklad výkonu rozhodnutí** (§ 266 OSŘ):

- odst. 1: **na návrh povinného** – na návrh může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí jestliže: se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen
 - Musí být uvedena doba, na kterou se odkládá
- Odst. 2: **bez návrhu** - bez návrhu povinného může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven podle § 268 OSŘ
- Odklad exekuce: upraven v § 54 EŘ; podává se u exekutora; nevyhoví-li exekutor návrhu na odklad exekuce do 7 dnů, postoupí jej společně s exekučním spisem k rozhodnutí exekučnímu soudu, který o něm rozhodne bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů
- U odkladu na návrh povinného uvede exekutor nebo soud dobu, na kterou se odkládá

Je-li u exekutora složena jistota ve výši vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce, exekutor nebo exekuční soud na návrh povinného odloží provedení exekuce do právní moci rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce podaném povinným a rozhodne o tom, že povinný není vázán generálním inhibitoriem ode dne vydání rozhodnutí o odkladu. Nedojde-li k zastavení exekuce, použije se jistota na úhradu vymáhané pohledávky, nákladů oprávněného a nákladů exekuce; jinak se vrátí složiteli jistoty

Zastavení výkonu rozhodnutí (§ 268 OSŘ): odst. 1: **obecné důvody** – rozhodnutí není vykonatelné; rozhodnutí bylo zrušeno nebo je neúčinné; návrh oprávněného; postihuje vyloučené věci; výtěžek výkonu nepostačí ke krytí nákladů; postihuje věci 3. osoby; zaniklo právo přiznané rozhodnutím, ledaže již byl výkon proveden (opoziční důvod – povinný se staví do opozice vůči oprávněnému a namítá, že právo zaniklo; nezáleží na tom, kdy povinný zaplatil); je nepřipustný (impugnační důvod); odst. 2: zvláštní u jednotlivých způsobů výkonu

- V případech uvedených v § 268 odst. 1 písm. g) a h) se rozhoduje zpravidla po předchozím jednání
- Jako důvod zastavení výkonu rozhodnutí nelze uplatňovat, že se změnila okolnosti rozhodné pro výši a trvání dávek nebo splátek (§ 163 odst. 1)

7. Exekuční právo – odklad, zastavení výkonu rozhodnutí/exekuce a nepřipustnost výkonu rozhodnutí/exekuce, další incidenční spory a koincidenční spory (exekuční žaloby)

Zastavení exekuce podle EŘ: návrh na zastavení exekuce může povinný podat do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce; může podat i po uplynutí 15 dnů

- Návrh na zastavení exekuce se podává u exekutora, který vede exekuci
- O zastavení exekuce rozhodne exekutor i bez návrhu, souhlasí-li se zastavením oprávněný, nesouhlasí-li oprávněný, požádá exekutor o zastavení exekuční soud
- Bez návrhu může exekuci zastavit soud

Incidenční spory v exekuci: dělení incidenčních sporů:

- 1) spory o odklad exekuce;
- 2) spory o zastavení exekuce – opoziční spory (§ 268 odst. 1 písm. g OSŘ), impugnační spory (§ 268 odst. 1 písm. h OSŘ);
- 3) spory o zaplacení nákladů na obnovu předešlého stavu podle § 351a OSŘ

Spory související s exekucí:

- Incidenční – přímo souvisí s exekucí, nejsou samostatným nalézacím řízením, součástí exekuce, nezahajují se žalobou, ale návrhem na odklad, nebo na zastavení, nebo rozhoduje soud bez návrhu
- koincidenční – spory související s exekucí, avšak vzhledem k jejich charakteru je třeba je řešit mimo exekuci v samostatném nalézacím řízení; zahajuje se žalobou

Lze je rozdělit do tří základních skupin:

- spory vznikající před zahájením – spory o doplnění exekučního titulu z důvodu materiální nevykonatelnosti – typicky spor o splnění podmínky; spory o doplnění exekučního titulu z důvodu právního nástupnictví
 - b) spory během exekučního řízení – excindační spory - § 267 OSŘ spory o vyloučení majetku 3. osoby z exekuce; žalovaným ve sporu je oprávněný (v rámci exekuce je v případě prodeje věci movitých možné podat návrh na vyškrtnutí ze soupisu; v případě jeho neúspěchu excindační žalobu); odporové spory – spory dle § 267a OSŘ o pravost, pořadí a výši přihlášené pohledávky; poddlužnické spory – spor vedený oprávněným proti dlužníku povinného na základě výslovné právní normy opravňující oprávněného k vedení takového spory
 - c) spory po skončení exekučního řízení – žaloby o vydání bezdůvodného obohacení – žaloby z lepšího práva, např. oprávněnému byl vyplacen výtěžek z prodeje cizí věci, nikoli věci povinného
- Pokud exekutor označí věc 3. osoby, tak 3. osoba podá návrh na vyškrtnutí, poté se podává excindační žaloba

8. Exekuční právo – postižení společného jmění manželů v exekuci/výkonu rozhodnutí, postupy, obrana manželů

- Exe vedena na majetek 3. osoby – po prohlášení právního jednání za neplatné (dlužník daruje dceři dům, aby se vyhl exe, věřitel může namítat u soudu neplatnost)
 - Postižení SJM
- 3 možné varianty řešení:
 1. Věřitel se nemůže uspokojit ze SJM, to je z důvodu ochrany manžela chránění
 - Ochrana majetku „nedlužného“ manžela v maximální míře
 2. Věřitel se může uspokojit z celého SJM
 - Maximální ochrana věřitele
 3. Věřitel se může uspokojit z poměrné části tak, aby majetkový podíl druhého manžela zůstal zachován
 - Současná právní úprava je 2 + 3
- Postižení SJM dle OZ
 - Umožnění postižení jako celek nebo jen do výše hypotetického „vypořádacího podílu“
 - Spravedlivější rozdělení důkazního břemene – domněnka znalosti věřitele při zveřejnění modifikace v seznamu
 - Následná minimalizace procesní úpravy tam, kde již problematiku upravuje OZ
- Hmotněprávní úprava § 731 an.
 - „Vznikl-li dluh jen jednoho z manželů za trvání SJM, může se věřitel při výkonu rozhodnutí uspokojit i z toho, co je v SJM“
 - Základní princip, ze kterého vychází uspokojení věřitelů, je postižení SJM jako celku, respektive postihuje se výlučný majetek dlužníka + SJM
 - § 732 SJM se může postihnout i pro dluh, který vznikl před uzavřením manželství
- Procesní úprava – základní východisk:
 - Závazek, který převzal jeden z manželů bez souhlasu druhého – dluh není v SJM, pasivně legitimován je jen dlužník, postižení SJM dle situace
 - Závazek převzal jeden se souhlasem druhého – dluh je v SJM, pasivně legitimováni oba, postižení SJM bez omezení i výlučného majetku obou z manželů
- Postavení manžela
 - § 255/2 OSŘ – „Účastníkem řízení je také manžel povinného, je-li výkonem rozhodnutí postihován jeho majetek nebo majetek v SJM“
 - § 36/2 EŘ – „Účastníkem exe řízení je také manžel povinného, je-li exe postihován jeho majetek nebo majetek v SJM“
 - Účastníkem je jen v té části řízení, ve které je postihován jeho majetek
- Základní systém postižení SJM
 - Platí princip proporcionality, primárně by měl být postihován výlučný majetek dlužného manžela
 - SJM lze pro dluh jednoho z manželů zásadně postihnout jako celek
 - Z obecného principu postižení SJM pro účely úhrady pohledávky existují 2 výjimky:
 - § 262a OSŘ Modifikace SJM – postižení rozsahu modifikace za zákonem stanovených podmínek
 - Občas ex lege, občas na návrh (více viz níže)

- § 262b Postižení hypotetického vypořádacího podílu – nedlužný manžel může přes návrh na zastavení exe za účelem ochrany SJM, aby nebyl postižen majetek, který by tvořil jeho vypořádací podíl, kdyby se rozvedli
 - Nedlužný manžel musí být aktivní, jinak má smolíka
- EŘ – podá-li manžel povinného v rámci řízení dle EŘ návrh na zastavení exe podle § 262b OSŘ, rozhodne o tomto návrhu exe na základě písemných dokladů i **bez souhlasu oprávněného** do 15 dnů ode dne doručení návrhu. Nevyhoví-li návrhu, postoupí jej společně s exe spisem v uvedené lhůtě k rozhodnutí exe soudu, který o návrhu rozhodne
- Modifikace
 - Řeší se, jestli je vůči věřiteli účinná
 - Pro posouzení účinnosti je nezbytná, zda věřitel o modifikaci věděl, resp. s ní souhlasil
 - Relevantní je pak proto i datum vzniku modifikace a jinak pokud závazek vznikl před modifikací
 - Modifikace **evidovaná** v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu
 - Neplést s evidencí! Ta je notářská a není veřejně dostupná!!
 - K modifikaci a její evidenci došlo **před vznikem** závazku
 - Soud reflektuje již při nařízení výkonu rozhodnutí. Výkon rozhodnutí na majetek, který není v důsledku této modifikace v SJM, **není možné nařídit**.
 - K modifikaci došlo **po vzniku** závazku
 - Vyslovil s tím souhlas oprávněný – soud reflektuje při nařízení
 - Nevyslovil souhlas – soud při nařízení nereflektuje, případná ochrana manžela se přesouvá do fáze po nařízení výkonu rozhodnutí
 - Věřitel má právo si rozmyslet, jak bude na evidovanou modifikaci reagovat, a to s vědomím případné odporovatelnosti.
 - Modifikace **není evidovaná** v Seznamu
 - Soud nereflektuje při nařízení výkonu rozhodnutí – nemá o ní povědomí
 - Po nařízení výkonu rozhodnutí se může manžel bránit návrhem na zastavení dle § 262b OSŘ
 - § 719/2 OZ „Smlouva o manželském majetkovém režimu se nesmí svým obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, ledaže by se smlouvou souhlasila; tato smlouva vůči třetí osobě nemá právní účinky“
 - Ex lege jsou modifikace neúčinné – musí se prokázat, že ji věřitel odsouhlasil
 - Ke vzniku závazku došlo **po modifikaci**
 - Účinky se řídí hmotným právem – věřiteli musí být obsah modifikace znám
 - Pokud nebyl – uspokojuje se z toho, co by jinak bylo SJM
 - Byl znám – uspokojuje se dle modifikace
 - Ke vzniku závazku došlo **před modifikací**
 - § 733 OZ – „Zavázal-li se jeden z manželů v době, od které do změny nebo vyloučení zákonného majetkového režimu, at' smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu, **uplynulo méně než 6 měsíců**, může být pohledávka jeho věřitele uspokojena ze všeho, co by bylo součástí SJM, kdyby se smlouvě, rozhodnutí nedošlo“
 - Presumpce úmyslu zkrátit věřitele
 - Zúžení 6 měsíců od vzniku závazku je neúčinné
 - S § 719 nedávají vzájemně smysl, preferujeme § 733
 - § 737 – „Vypořádáním jmění nesmí být dotčeno právo třetí osoby. Bylo-li její právo dotčeno, může se domáhat, aby **soud určil, že je vypořádání vůči ní neúčinné**“
 - Až po těch 6 měsících.
 - Soudy to serou, nezohledňují modifikace, takže se postihuje prostě všechno
 - Dle ÚS je to v rozporu s LZPS (vyjadřoval se k modifikaci ke vzniku manželství)
 - Evidence v jiném seznamu § 720/2 OZ
 - „Týká-li se smlouva manželů o manželském majetkovém režimu již existující věci zapsané do veřejného seznamu, nabývá smlouva v této části účinky vůči 3. osobám zápisem do tohoto seznamu, ledaže tento zákon stanoví jinak.“
- Postižení hypotetického vypořádacího podílu
 - Vždy až ve fázi provedení výkonu rozhodnutí
 - Není možno reflektovat ve fázi nařízení výkonu rozhodnutí, protože soudu nejsou známy skutečnosti relevantní pro posouzení výše vypořádacího podílu
 - Ex lege
 - Ustanovení § 732 „... platí i v případě povinnosti manžela plnit výživné nebo jde-li o dluh z protiprávního činu jen jednoho z manželů nebo v případě, že dluh jen jednoho z manželů vznikl ještě před uzavřením manželství“
 - Na základě vyslovení nesouhlasu bez zbytečného odkladu vůči věřiteli
 - § 42 OSŘ – zašlu exe, on by měl předat
 - Důkazní břemeno o tom, že manželka o závazku věděla, leží na oprávněném

- Manželka prokazuje, že vyslovila nesouhlas bez zbytečného odkladu. Věřitel tvrdí, že věděla dříve.
- Do 50 % hodnoty majetku
- Pokud výkon rozhodnutí postihuje majetek, který nepřekračuje hypotetický vypořádací podíl, není problematické, návrh na zastavení je zamítnut
- Nelze zohledňovat konkrétní věci spadající do SJM (tuhle nemovitost chci já, prodějte tu druhou)
- Pokud výkon postihuje majetek, který celý spadá do vypořádacího podílu nedlužného manžela – soud návrhu na zastavení vyhověl
- Pokud výkon rozhodnutí zasahuje do vypořádacího podílu, ale není možné ani zastavit ani zamítnout návrh – nelze vymezit, co je polovina
 - V SJM je jen jedna nemovitost s hodnotou 2 mega – vymezím si půlku – ale prodat půlku baráku nejde
 - Stejně se musí prodat celý, ale exe si vezme jen tu půlku, zbytek případně manželovi
 - Funguje to, jakoby manžel měl předností pohledávku
- U exe je to flexibilnější – možno zastavit exe do jednotlivých exe příkazů
 - Exekutor může, ale nemusí
- Manžel je povinen uvést okolnosti svědčící pro vymezení hypotetického vypořádacího podílu
- O návrhu na zastavení rozhodne exe i bez souhlasu oprávněného do 15 dnů od doručení. Nevyhoví-li, postoupí ho s exe spisem v uvedené lhůtě exe soudu, který o návrhu rozhodne.
- Exekutoři kritizují, že musí vypořádat SJM
- Postižení účtu manžela
 - Jde-li o vydobytí dluhu, která patří do SJM, nebo dluhu, pro který lze nařídit výkon rozhodnutí na majetek v SJM, lze vést výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu
 - Ze mzdy není možno!
 - Výkon bude zastaven, pokud se na účtu nenachází prostředky, které by jinak spadaly do SJM. Není-li prokázán opak, má se za to, že peněžní prostředky na účtu by náležely do SJM
 - Obrana nedlužného manžela
 - § 304b/4 – Je-li výkon rozhodnutí nařízen, má manžel právo vybrat ½ prostředků na účtu, pokud je ta ½ vyšší než trojnásobek životního minima. Pokud ne, má právo si vybrat trojnásobek životního minima.
 - § 306/2 – Nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela vztahuje pouze na pohledávku manžela povinného z účtu ve výši, v jaké byly na účtu peněžní prostředky v okamžiku, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí.
 - Co přistane na účtu potom, se na to už nevztahuje
 - Právní úprava postižení účtu
 - Pokud jsou na účtu prostředky nespádající do SJM → zastavení
 - Prostředky babičky → vylučovací žaloba
 - Spadající do SJM, ale spadající do chráněného hyp. Podílu → vybrat ½ a ve zbytku návrh na zastavení
- Shrnutí:
 - Nejdřív se postihuje výlučná majetek dlužníka
 - Zjištění modifikací SJM
 - Není modifikace, nařizuje se na celé SJM a čeká se na reakci nedlužného manžela

Podá návrh na zastavení, přihlíží se k § 742 v rámci hyp. Podílu

9. Exekuční právo – formy, druhy a způsoby výkonu rozhodnutí a exekuce, tituly pro výkon rozhodnutí, exekuční tituly

Druhy, formy a způsoby exekuce

Formy

- Podle užitého řádu a oblasti
 - Výkon v civilním soudnictví – EŘ, OSŘ
 - V trestním právu – TZ (krom peněžitých trestů)
 - Ve správě - SŘ
 - Daňovými orgány – DŘ

Druhy (civilní)

- Uspokojení pohledávek na peněžita plnění
- Uspokojení pohledávek na nepeněžita plnění
- Výkon rozhodnutí o péči o nezletilé děti
- Výkon rozhodnutí předběžného opatření dle § 400 ZŘS

Způsoby exekuce

- Na peněžitá plnění
 - Srážky ze mzdy a jiných příjmů, přikázání pohledávky (pohledávky z účtu u peněžního ústavu, přikázání jiných peněžitých pohledávek, postižení jiných majetkových práv), správou nemovité věci, prodej věci movitých, prodej věci nemovitých, postižením závodu, zřízení soudcovského zástavního práva k nemovitým věcem (spíš zajišťovací prostředek)
 - Primárně – přikázání pohledávky z účtu peněžního ústavu
- Nepeněžitá plnění
 - Vyklizení, odebrání věci, rozdělení společné věci, provedení prací a výkonů
- Specifika dle EŘ
 - Zřízení exekutorského zástavního práva nemovitých věcí
 - Nová právní úprava
 - Samostatný postup – zajišťovací charakter více podpořen
 - Pozastavení řídicího oprávnění – pro vymození nedoplatek výživného
- Dle OSŘ
 - Obnovení předešlého stavu § 351a OSŘ

Tituly

Exekuční titul – zákonem určená listina, která má zákonem požadované vlastnosti k tomu, aby byla podkladem pro exekuční vynucení splnění povinnosti v ní uložené

- Základním exekučním titulem je rozhodnutí soudu (zpravidla rozsudek) vydané v civilním soudním řízení, které ukládá povinnost povinnému (korelativně přiznává oprávněnému právo)
- Toto rozhodnutí musí disponovat vlastností vykonatelnosti – formální náležitost exekučního titulu
- NEMUSÍ BÝT PRAVOMOCNÉ, MUSÍ BÝT VYKONATELNÉ!!!!!!!!!!!!

Materiální náležitosti exekučního titulu (kdo, komu, co, do kdy):

- označení oprávněné a povinné osoby;
- vymezení rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění byl výkon rozhodnutí navržen;
- určení lhůty ke splnění povinností (neobsahuje-li rozhodnutí soudu určení lhůty ke splnění povinností, má se za to, že povinnosti uložené rozhodnutím je třeba splnit do tří dnů a jde-li o vyklizení bytu, do patnácti dnů od právní moci rozhodnutí);
- v případě, že exekuční titul by tyto náležitosti, které se považují za jeho náležitosti materiální, neobsahoval, není možné exekuci nařídit – návrh je zamítnut

Tituly pro výkon rozhodnutí dle § 274 OSŘ:

- vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných OČTŘ, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek;
- b) vykonatelná rozhodnutí soudu ve správním soudnictví;
- c) vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smíru jimi schválených;
- d) vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválenými;
- e) notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti (způsob, jak se vyhnout nalézacímu řízení);
- f) vykonatelná rozhodnutí a jiné exekuční tituly orgánů veřejné moci;
- g) rozhodnutí orgánů EU;
- h) jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny, jejichž soudní výkon připouští zákon (např. rozhodčí nález)

Negativní vymezení – nesmí se vykonávat ve správním nebo daňovém řízení

Exekuční titul:

- vykonatelná rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek;
 - b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného OČTŘ, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek;
 - c) vykonatelný rozhodčí nález;
 - d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti;
 - e) vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci;
 - f) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon
-
- Není problém, pokud se vykonávají ve správním nebo daňovém řízení

Klauzule vykonatelnosti: pod klauzulí vykonatelnosti se rozumí doložka vykonatelnosti (tzv. exequatur), tedy potvrzení veřejné autority o tom, že příslušné rozhodnutí či jiný právní akt disponuje vlastností vykonatelnosti a umožňuje tím nucený výkon v něm uložené povinnosti

Soudní rozhodnutí - Potvrzením o vykonatelnosti opatří rozhodnutí soud, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně

Jiná rozhodnutí – orgán, který je vydal

Výkon rozhodnutí je ve vztahu k tzv. řízení nalézacímu samostatným řízením.

- Nenastupuje vždy jako další, nezbytné pokračování nalézacího řízení, ale pouze tehdy, nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí.
- V soudním exekučním řízení lze vedle rozhodnutí vydaných v občanském soudním řízení (rozsudků, usnesení, platebních rozkazů) ukládat povinnost k plnění, vykonat též rozhodnutí vydaná v jiném řízení, např. vykonatelné rozhodčí nálezy a smíry, vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, vykonatelná rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy, notářské zápisy, jakož i jiná rozhodnutí a schválené smíry, jejichž soudní výkon připouští zvláštní zákon

10. Exekuční právo – výkon rozhodnutí podle části VI. OSŘ, průběh řízení

Materiální náležitosti exekučního titulu (kdo, komu, co, do kdy):

- označení oprávněné a povinné osoby;
- vymezení rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění byl výkon rozhodnutí navržen;
- určení lhůty ke splnění povinností (neobsahuje-li rozhodnutí soudu určení lhůty ke splnění povinností, má se za to, že povinnosti uložené rozhodnutím je třeba splnit do tří dnů a jde-li o vyklizení bytu, do patnácti dnů od právní moci rozhodnutí);
- v případě, že exekuční titul by tyto náležitosti, které se považují za jeho náležitosti materiální, neobsahoval, není možné exekuci nařídit – návrh je zamítnut

Tituly pro výkon rozhodnutí dle § 274 OSŘ:

- vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných OČTŘ, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek;
- b) vykonatelná rozhodnutí soudu ve správním soudnictví;
- c) vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smíru jimi schválených;
- d) vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválenými;
- e) notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti (způsob, jak se vyhnout nalézacímu řízení);
- f) vykonatelná rozhodnutí a jiné exekuční tituly orgánů veřejné moci;
- g) rozhodnutí orgánů EU;
- h) jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny, jejichž soudní výkon připouští zákon (např. rozhodčí nález)

Negativní vymezení – nesmí se vykonávat ve správním nebo daňovém řízení

Exekuční titul:

- vykonatelná rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek;
 - b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného OČTŘ, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek;
 - c) vykonatelný rozhodčí nález;
 - d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti;
 - e) vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci;
 - f) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon
-
- Není problém, pokud se vykonávají ve správním nebo daňovém řízení

Klauzule vykonatelnosti: pod klauzulí vykonatelnosti se rozumí doložka vykonatelnosti (tzv. exequatur), tedy potvrzení veřejné autority o tom, že příslušné rozhodnutí či jiný právní akt disponuje vlastností vykonatelnosti a umožňuje tím nucený výkon v něm uložené povinnosti

Soudní rozhodnutí - Potvrzením o vykonatelnosti opatří rozhodnutí soud, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně

Jiná rozhodnutí – orgán, který je vydal

Výkon rozhodnutí je ve vztahu k tzv. řízení nalézacímu samostatným řízením.

- Nenastupuje vždy jako další, nezbytné pokračování nalézacího řízení, ale pouze tehdy, nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí.
- V soudním exekučním řízení lze vedle rozhodnutí vydaných v občanském soudním řízení (rozsudků, usnesení, platebních rozkazů) ukládat povinnost k plnění, vykonat též rozhodnutí vydaná v jiném řízení, např. vykonatelné

rozhodčí nálezy a smíry, vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, vykonatelná rozhodnutí orgánů státní správy a územní samosprávy, notářské zápisy, jakož i jiná rozhodnutí a schválené smíry, jejichž soudní výkon připouští zvláštní zákon

11. Exekuční právo – průběh exekuce dle EŘ – postavení soudních exekutorů, zahájení exekučního řízení, exekuční návrh, generální inhibitorium, rozhodnutí v exekučním řízení, exekuční příkaz, provedení exekuce obecně, skončení exekuce, náklady exekučního řízení, příkaz k náhradě nákladů exekuce

- Princip legálního pořádku → 2 fáze
 1. Fáze před provedením exekuce („A la nařízení“)
 - Exekutor činí základní přípravné úkony, kterými označuje majetek, ze kterého by se mohl, pokud nárok nebude dobrovolně uspokojen, uspokojit nárok
 2. Fáze provedení výkonu (exekuce)
- Pro řízení obecně platí:
 - Subsidiarita 1-4 části OSŘ
 - Nelze jej přerušit – místo něj je odklad
 - Nelze prominout zmeškání lhůty
 - Nelze podat žalovu pro zmatečnosti dle § 229/4 OSŘ (pravomocné usnesení odvolacího soudu, kterým bylo odmítnuto odvolání nebo kterým bylo zastaveno odvolací řízení, bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí odvolání nebo dovolání pro opožděnost)
- Dispoziční charakter co do zahájení → začíná podáním návrhu
- Podstatou je zkoumat podmínky, stanovit, zda dojde k exekuci
- Činnost soudu před nařízením výkonu – lze označit jako fakultativní úkony před zahájením řízení
 - Výzva k dobrovolnému splnění povinnosti
 - Pomoc se zjištěním bydliště – jde-li o výživné pro nezletilé dítě
 - Neznám bydliště → nemožnost správného určení věcně a místně příslušného soudu.
 - Výzva ke sdělení údajů – plátce mzdy, účet, identifikátory účtů
 - Nevím, kde pracuje, jaký má účty – požádám o to soud
 - Povinný musí odpovědět do týdne, jinak je mu uložena pořádková pokuta
 - Prohlášení o majetku (vyjevovací přísaha) – povinný může být předvolán, aby řekl, jaký majetek má
 - Provádí soud i exekutor
 - Pokud nebylo možno provést exekuci přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu
 - Není možné vyhovět – insolvenční řízení, moratorium, nucená správa
 - Je povinnost předvést
 - Při uvedení nepravdivých údajů – TČ (§ 227 TZ)
 - Každá s pohledávkou může nahlížet
 - § 260h – právní jednání po prohlášení jsou ex lege neúčinná („Právní jednání povinného týkající se jeho majetku, která učinil poté, co bylo předvolanému doručeno předvolání k prohlášení o majetku (§ 260d), jsou vůči oprávněnému neúčinná“)
- Zahájení řízení – začíná na návrh
 - Bez návrhu jen výjimečně (výkon rozhodnutí o péči o nezletilé, PO dle § 400 ZŘS a § 452 ZŘS – ochrana proti domácímu násilí a péče soudu o nezletilé)
 - Pokud povinný neplní dobrovolně
 - Posouzení splnění povinnosti je vyjádřením oprávněného v návrhu – stačí, když řekne, že povinný neplní dobrovolně
- Nařízení výkonu – zákon stanoví náležitosti návrhu
 - Rodné číslo povinného, je-li oprávněnému známo
 - Rozhodnutí ukládající zaplacení peněžité částky – způsob provedení
 - Náležitosti se odvíjí od jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí (jsou v zákoně)
 - K návrhu je třeba připojit stejnopis rozhodnutí opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti. Potvrzení dá soud, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně. Stejnopis není třeba připojit, pokud se návrh na výkon rozhodnutí podává u soudu, který o věci rozhodoval jako soud prvního stupně
 - O návrhu rozhodne soud usnesením – nařídí výkon nebo návrh zamítne
 - Nařídí – rozhodne i o povinnosti nahradit náklady výkonu rozhodnutí
 - Nařízení na nepeněžité plnění – určení způsobu výkonu rozhodnutí na peněžité plnění, kterým bude realizován výkon pro úhradu nákladů výkonu rozhodnutí
 - Relevantní okamžik pro nastoupení řady účinků je doručení usnesení o nařízení výkonu. (arestatorium – proti třetím osobám – např. plátcem mzdy, ať ji nevyplácí. Inhibitorium zákazy k povinnému – nesmí nakládat)

- Právní mocí usnesení se výkon rozhodnutí přesouvá do fáze provedení
- Proti usnesení o nařízení je přípustné odvolání
 - Platí opravný systém úplné apelace – je možno uvádět nové skutečnosti a důkazy
 - Přípustné je namítat jen ty skutečnosti, které jsou pro nařízení výkonu rozhodné.
 - K ostatním soud nepřihlédne. Odvolání obsahující jen jiné důvody, soud odmítne.
 - Nelze namítat splnění povinnosti – to se uplatňuje návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí
 - V době, kdy se rozhodovalo o nařízení, bylo totiž nesplněno

1. fáze – před provedením výkonu

- Exekuční návrh (tak je to jmenuje) se podává u soudního exekutora
- Exekuci vede ten exekutor, kterého v návrhu označí oprávněný a která je zapsán v rejstříku zahájených exekucí
- Pokud návrh neobsahuje všechny náležitosti, je nesrozumitelný, neurčitý -> exe vyzve k nápravě nejpozději do 15 dnů
 - Pokud není opraven, nelze pokračovat -> exe odmítne
- Nejsou splněny předpoklady pro exekuci -> exe návrh zamítne
- Spojení řízení – pokud jsou řízení proti jednomu povinnému u více exe/zahájí další oprávněný proti stejnému povinnému
- Pověření exekutora – exekutor žádá soud o pověření
 - do 15 dnů od doručení návrhu požádá o pověření
 - Soud vydá pověření do 15 dnů, při splnění předpokladů
 - Není soudní rozhodnutí, nedoručuje se účastníkům
 - Nesplnění podmínek – soud dá exe pokyn, aby návrh odmítl/zamítl
- Vyrozumění o zahájení exekuce
 - Pověřený exekutor do 15 dnů zasílá oprávněnému i povinnému (tomu do vlastních rukou)
 - Soud povinného poučí, že splní-li do 30 dnů od doručení výzvy nárok a hradí zálohu, vydá exe neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce
 - Je tam exekuční návrh, vyrozumění o zahájení exekuce, výzva k dobrovolnému splnění, první exekuční příkaz
 - Hlavní důsledek doručení – generální inhibitorium
 - Odpovídá charakteru exekuce – postihuje majetek generálně (celý)
 - Nerozhodl-li exe jinak, nesmí povinný nakládat s majetkem včetně nemovitostí a majetku v SJM, krom běžné obchodní a provozní činnosti a uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku
 - Právní jednání, kterým povinný porušil povinnost je neplatné.
 - Pokud námitku nevznese exe, oprávněný nebo přihlášený věřitel, je platné
 - Možnost zvrácení následků - § 44 odst. 2 EŘ
 - Povinný musí u exe složit vymáhanou částku, náklady exekuce a náklady oprávněného a podat návrh na zrušení generálního inhibitoria
 - Exe je povinen vydat rozhodnutí o zrušení do 7 dnů od doručení návrhu povinného. Proti rozhodnutí není přípustný opravný prostředek
 - Výjimky:
 - Rozhodnutí exe o vynětí – na návrh povinného, pokud doloží, že jeho zbývající majetek postačuje k uhrazení pohledávky včetně nákladů oprávněného a nákladů exekuce
 - Zpeněžení majetku povinným – s písemným souhlasem exe, oprávněného a všech přihlášených věřitelů, majetek nesmí být postižen jinou exekucí
 - Musí být zpeněženo nejméně za obvyklou cenu zjištěnou znaleckým posudkem
 - Pokud si povinný myslí, že by dražbou nedošlo na takovou částku
- Obrana povinného – proti vyrozumění není přípustný opravný prostředek
 - Povinný se může bránit výlučně návrhem na zastavení exekuce
 - Podává se do 30 dnu od doručení výzvy k dobrovolnému plnění, aby měl za následek nemožnost přechodu do fáze provedení exekuce (obnova odvolání proti usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí)
 - Jde o kvalifikovaný návrh na zastavení exekuce. Jinak ho může podat kdykoli, to už ale bude ve fázi provedení exekuce
 - Není třeba podávat návrh na odklad exekuce
- Exekuční příkaz – konkrétní postižení majetku – zvolení způsobu
 - Vydání nebrání návrh na zastavení podaný do 30 dnů od doručení
 - = příkaz k provedení exekuce některým ze způsobů uvedených v zákoně. Exe je povinen v příkazu zvolit takový způsob, který není zřejmě nevhodný, zejm. vzhledem k nepochopitelné výši dluhů povinného a ceny předmětu, z něhož má být splnění závazků dosaženo
 - § 58 odst. 2 EŘ – způsoby
 1. přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, a nepostačuje-li to, pak přikázáním pohledávky z účtu manžela

2. přikázáním jiné peněžité pohledávky s výjimkou pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, postižením jiných majetkových práv, srážkami ze mzdy a jiných příjmů, správou nemovité věci nebo pozastavením řidičského oprávnění
3. prodejem movitých věcí, prodejem nemovitých věcí, které povinný nepoužívá k bydlení sebe a své rodiny, postižením závodu nebo přikázáním pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření
4. prodejem nemovitých věcí, které povinný používá k bydlení sebe a své rodiny
 - Je rozhodnutím, ale není proti němu přípustný opravný prostředkem
 - Má účinky nařízení výkonu rozhodnutí dle OSŘ
 - Nabývá právní moci doručením
 - V důsledku EP nastává speciální inhibitorium – důsledek jeho porušení je absolutní neplatnost právního jednání (už netřeba namítat)

2. fáze – provedení exekuce

- Vlastní postižení majetku povinného za účelem splnění povinnosti uložené exekučním titulem
- V 1. fázi blokujeme účet, ve 2. z něj strháváme peníze
- Okamžik přechodu do této fáze z obecného pohledu
 - Výkon rozhodnutí – právní moc usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí
 - V rámci exekuce – § 52/3 EŘ
 - Uplynutí lhůty podle § 46/6 (30 dní od doručení výzvy k dobrovolnému plnění – nejen dobrovolné plnění, ale i podání návrhu na zastavení exekuce)
 - Právní moc rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, pokud byl podán ve lhůtě § 46/6 – povinný ve lhůtě podá návrh na zastavení exekuce
 - Návrhem se přechod do 2. fáze odkládá
 - Do 2. fáze se přechází, pokud je návrh zamítnut
 - Právní moc exekučního příkazu – když se už neřeší lhůta dle § 46 odst. 6, ale byl vydán nový exekuční příkaz
 - Pokud po prvním příkazu uplynulo 30 dní/návrh na zastavení byl odmítnut, přijde příkaz další, nejede se zase od začátku (nečeká se), ale stačí jeho právní moc
- Provedení exekuce – výhradně ovládáno zásadou oficiality
 - Konkrétní postup se liší podle vybraného způsobu exekuce

Skončení exekuce

- Způsoby skončení:
 - Uspokojení oprávněného – faktické ukončení exekuce, nevydává se žádné rozhodnutí
 - Exekutor vede exekuci až do vymožení pohledávky a jejího příslušenství nebo vynucení jiné vymáhané povinnosti, nákladů exekuce a nákladů oprávněného = provedení exekuce
 - Povinnost informovat – po skončení exekuce zašle exekutor oznámení o skončení exekuce všem orgánům a osobám, které ve svých evidencích vedou poznámku o probíhající exekuci nebo kterým byla v exekuci uložena nějaká povinnost
 - Oznámení není rozhodnutí
 - Označí i příkazy, jejichž účinky skončením exekuce podle § 47/7 zanikly
 - Na žádost zašle toto oznámení neprodleně i účastníkům řízení (povinnému)
 - Odmítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí/exekučního návrhu
 - Zamítnutí návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí/exekučního návrhu
 - Zastavení exekučního řízení – pro nedostatek procesních podmínek, zpětvzetí
 - Zastavení exekuce § 268 OSŘ – pokud byla nařízena, i když rozhodnutí ještě nebylo vykonatelné/rozhodnutí bylo zrušení, stalo se neúčinným/navrhl ho ten, kdo navrhl nařízení...
- Náklady exekuce – oprávněný má nárok na náhradu všech účelných nákladů výkonu rozhodnutí
 - Náklady provedení výkonu rozhodnutí platí stát. Oprávněnému, u něhož nejsou podmínky pro osvobození od soudních poplatků, může soud uložit, aby složil zálohu na náklady provedení výkonu rozhodnutí.
 - Pokud ji nesloží, řízení se zastaví. Oprávněný i stát mají právo na náhradu
 - Dojde-li k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, rozhodne soud o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonů vznikly, podle toho, z jakého důvodu k zastavení výkonu došlo. Může zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu, popřípadě uložit oprávněnému, aby vrátil, co mu povinný na náklady výkonu rozhodnutí již zaplatil
 - Pokud některý účastník zavinit zastavení, nahradí
 - Patří mezi ně i odměna exekutora (neplatí se soudní poplatek)
 - Náklady hradí exekutorovi povinný
 - Oprávněný má právo na náhradu účelně vynaložených nákladů
 - Náklady vymůže exekutor na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce, a to některým ze způsobů určených v exekučním příkazu k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky (PUN)
 - Proti PUN nejsou možné opravné prostředky, ale jsou možné námitky
 - Námitky do 8 dnů od doručení

- Pokud exekutor v plném rozsahu nevyhoví, postoupí je bez zbytečného odkladu soudu – ten o nich rozhodne do 15 dnů
- § 89 EŘ – náhrady nákladů v případě zastavení exekuce – hradí je ten, kdo zastavení zavinit
 - Pokud byla zastavena pro nemajetnost povinného, hradí náklady oprávněný.
 - Možno sjednat paušální částku

Překážky provedení exekuce

- V exekuci neexistuje přerušení exekučního řízení, pouze odklad

Odklad exekuce

- Pokud lze předpokládat, že překážka, která výkonu rozhodnutí brání, brzy odpadne
- Na návrh
 - Povinný se ocitl bez své viny přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo pro příslušníky rodiny zvlášť nepříznivé následky a současně by oprávněný nebyl odkladem vážně poškozen
- Bez návrhu
 - Lze-li očekávat její zastavení

Zastavení exekuce

- Mohou existovat obecné, ale i zvláštní důvody (ty vyplývají z právní úpravy jednotlivých způsobů exekuce)
- Podává se do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce
- Obecné důvody
 - Exekuce byla nařízena, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným (dokonce ani nemělo být zahájeno)
 - Rozhodnutí, které je podkladem, bylo zrušeno nebo se stalo neúčinným (povinný využije mimořádného opravného prostředku)
 - Oprávněný tak navrhne
 - Výkon rozhodnutí postihuje věci vyloučené - zde je možné bránit se excindační žalobou
 - Výtěžek by nepostačil ani ke krytí nákladů
 - Právo zaniklo (bylo splněno např.)
 - Impugnační důvod – je veden spor o všeobecnou nepřipustnost exekuce - § 268 odst. 1 písm. h) – výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat

12. Právní úprava soudní kontroly a rozhodnutí orgánů veřejné správy (správních orgánů), řešení kompetenčních sporů mezi soudy a správními orgány, civilní řízení v soukromoprávních věcech, o nichž bylo rozhodnuto správním orgánem

Historickoprávní souvislosti:

- > Základy současné dvoukolejné koncepce vznikly za dob Rakouska-Uherska – 2. polovina 19. století
- > v Období po vzniku republiky se navázalo na úpravu R-U (judikatura vytvářená v této době je velmi ceněná i v dnešní době)
- > Období protektorátu – zánik správního soudnictví, po válce již nedošlo k obnovení, správní soudnictví zcela zrušeno, částečně to nahrazovalo civilní soudnictví, ale nedostatečně
- > Po roce 1989 - opět nastolena otázka nutnosti ochrany veřejných subjektivních práv jednotlivce
- > po revoluci se do Ústavy včlenil ústavní základ – LZPS čl. 36 odst.2 a Ústava čl. 91, ale správní soudnictví ještě dlouho poté nevzniklo, rozšířila se však ochrana veřejných práv civilními soudy
- > Ústavní soud zasáhl a zrušil celou úpravu v občanském soudním řádu (došla mu trpělivost, že se s tím pořád nic nedělalo) – ke zrušení došlo k 1.1. 2002
- > Nález ÚS 276/2001 Sb. – zrušení celé části páté o.s.ř. - *problematický nález* (ÚS zrušil i to, co nebylo protiústavní)
- > zákonodárce se od roku 2002 vrátil k dvoukolejnosti, došlo k přijetí:
 - z. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní,
 - z. č.151/2002 Sb. – změna části páté o.s.ř.
 - z.č.131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů

Ústavní úroveň:

- > Čl. 36 LZPS: každý se může domáhat svých práv u soudu, zakotvuje právo na soudní ochranu
- > odst.2: i ve věcech, ve kterých rozhodl správní orgán, se může domáhat svých práv u soudu
- > problém: na jaký soud se má účastník obrátit ?
 - soud civilní – pokud správní orgán rozhodl ve věci soukromého práva (např. rozhodnutí o vkladu práva do katastru nemovitostí)

- Soud správní – pokud správní orgán rozhodl ve věci práva veřejného (sem spadá většina věcí, o kterých rozhoduje správní orgán, např. stavební povolení)

Pravomoc civilních soudů (zákonná úroveň):

-> § 7 odst. 1 o.s.ř. (zúžení pravomoci civilních soudů)

-> § 7 odst. 2 o.s.ř. – pokud došlo ke zúžení pravomoci, je možné se domáhat ochrany před civilními soudy – konkrétně ve speciálním řízení dle části V. OSŘ (vychází z čl.36 odst.2)

-> § 7 odst. 4 o.s.ř. – odkazuje na soudní řád správní

Pravomoc správních soudů:

-> § 2 s.ř.s.: Ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu **veřejným subjektivním** právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným SŘS a za podmínek stanovených SŘS nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví SŘS

-> Soudy ve správním soudnictví mj. rozhodují o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy správním orgánem (dále např. ve věcech politických stran atd.)

Závěr:

→správní orgán rozhodl o veřejných subjektivních právech fyzických nebo právnických osob →soudní

kontrola rozhodnutí orgánů veřejné správy ve správním soudnictví dle s.ř.s.

→správní orgán rozhodl o soukromých subjektivních právech fyzických nebo právnických osob (zúžená pravomoc civilních soudů) →soudní kontrola, rozhodnutí orgánů veřejné správy v civilním soudnictví dle části páté o.s.ř. (§ 7 odst. 2 o.s.ř.)

= problematika tzv. dualismu práva – často vznikají spory, zda se jedná spíše o právo veřejné nebo soukromé →vznik tzv. kompetenčních sporů – tyto spory řeší speciální zákon č. 131/2002 Sb. = zákon o rozhodování některých kompetenčních sporů (neříkat kompetenční zákon!)

KOMPETENČNÍ SPORY správní

Postup před vznikem sporu

- a) správní orgán vydá rozhodnutí, člověk se odvolá, není spokojen ani s odvolacím orgánem, domnívá se, že je to věc povahy soukromoprávní -> žaloba proti rozhodnutí správního orgánu k civilnímu soudu, civilní soud si to sám posoudí, pokud se domnívá, že je zde nedostatek pravomoci → § 104b odst. 1 o.s.ř. + § 72 odst. 3 s.ř.s.
- b) pokud se člověk domnívá, že věc je povahy veřejnoprávní -> žaloba proti rozhodnutí správního orgánu ke správnímu soudu, správní soud si to sám posoudí, pokud se domnívá, že je zde nedostatek pravomoci → § 46 odst. 2 s.ř.s. (žalobu odmítne! + poučení, aby se obrátil na soud civilní + § 82/3

-> oba soudy stanoví jednoměsíční lhůtu k podání žaloby k jinému soudu

-> pokud to ten druhý soud přijme a rozhodne, pak nevzniká spor

Vznik kompetenčního sporu:

- a) Zastavení řízení soudem civilním → podání žaloby k soudu správnímu → ten také popírá pravomoc →§ 46 odst. 3 s.ř.s. -> správní soud se musí obrátit na speciální senát
- b) Odmítnutí žaloby soudem správním → podání žaloby k soudu civilnímu → ten také popírá svou pravomoc → § 104c o.s.ř.

=> **návrh senátu zřízenému dle z. č. 131/2002 Sb.ným**

Kompetenční spory:

-> Kladné či záporné spory o pravomoc či věcnou příslušnost mezi:

- a) soudy a správními orgány
- b) soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví (tímto se budeme zabývat)

Kompetenční spory – druhy:

- a) Kladný kompetenční spor – oba dva soudy chtějí věc projednat
- b) Záporný kompetenční spor – žádný soud to nechce projednat

-> Kompetenční spory projednává a rozhoduje zvláštní senát – 3 soudci NS, 3 soudci NSS

-> funkční období 3 roky

-> řízení se zahajuje pouze na návrh (návrh by měl podat soud civilní nebo soud správní, ALE může podat návrh na zahájení řízení i účastník řízení)

-> účastníky řízení jsou: soud civilní, soud správní a všichni účastníci toho řízení, ve kterém kompetenční spor nastal

-> Rozhodnutí zvláštního senátu – 3 možné varianty:

- usnesení o tom, kdo je příslušný vydat rozhodnutí
- zvláštní senát může rozhodnutí zrušit – v případě negativního kompetenčního sporu (zruší rozhodnutí civilního/správního soudu o zastavení řízení/o odmítnutí žaloby, aby se ten účastník mohl vrátit k civilnímu soudu)
- vysloví nicotnost rozhodnutí v případě pozitivních kompetenčních sporů (v případě, že má rozhodnutí závažné nedostatky tj. nedostatek pravomoci, pro případ, kdy civilní/správní soud již o věci rozhodne předtím, než to projednal zvláštní senát); § 5 z. č. 131/2002 Sb.

-> Přiměřené použití ustanovení s.ř.s. na řízení před zvláštním senátem

-> Rozhodnutí zvláštního senátu jsou publikována ve Sbírce rozhodnutí NSS

-> rozhodnutí zvláštního senátu mají označení KONF

CIVILNÍ ŘÍZENÍ V SOUKROMOPRÁVNÍCH VĚCECH, O NICHŽ BYLO ROZHODNUTO SPRÁVNÍ ORGÁNEM

Právní úprava

-> Část pátá OSŘ; § 245 OSŘ – zakotvuje přiměřené použití ustanovení části první až čtvrté OSŘ (přiměřeně = musíme se rozmyslet, zda se dané ustanovení hodí v celé šíři na tu danou věc)

-> Část pátá neobsahuje samostatnou právní úpravu

-> přiměřená aplikace je možná, pokud užití těchto ustanovení není výslovně vyloučeno + přiměřené použití nesmí být vyloučeno povahou věci

Povaha věci

-> řízení dle části V.OSŘ obsahuje prvky sporného i nesporného řízení, je nejasná jeho povaha => dovozujeme se, že povaha tohoto řízení je hybridní a řídíme se podle toho, jakou povahu mělo řízení před správním orgánem (jestliže správní řízení bylo sporné, pak i řízení před soudem bude převážně sporného charakteru, ale s prvky nesporného řízení a naopak)

-> o jaký typ řízení se jedná – jde o nalézací řízení nebo přezkumné řízení tj. zajímá se soud o výsledky, ke kterým došel správní orgán? Opět nejednoznačné, ale spíše se jedná o samostatné nalézací řízení, soud rozhoduje tak, jakoby správní orgán nijak nerozhodnul

Podmínky projednání civilním soudem:

1. Rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci (§ 244 OSŘ)
2. Právní moc (§ 244 OSŘ)
3. Vyčerpání řádných opravných prostředků (§ 247 OSŘ)
4. Dodržení zákonem stanovené lhůty (§ 247 OSŘ, § 82 odst. 3 OSŘ)

AD1: rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci § 244

-> Legislativní zkratka správní orgán (nemusíme se učit, co všechno spadá pod správní orgán)

-> musí jít o soukromoprávní věc

-> zákon však obsahuje určitá omezení:

- § 244 odst. 2 OSŘ (rozhodčí řízení, zrušeno nebo pozbylo účinnosti, odkázání na řízení před soudem)
- další omezení vyplývající z jiných právních předpisů, kdy civilní soud nemůže přezkoumat rozhodnutí (např. povolení vkladu do katastru nemovitostí)

→ pokud podáme žalobu ve věci, ve které to není přípustné -> odmítnutí žaloby pro nepřípustnost

Sporné otázky:

- je možné napadnout rozhodnutí procesní povahy? Spíše nikoliv

AD2: právní moc rozhodnutí § 244

-> rozhodnutí správního orgánu musí být v právní moci, musí se postupovat dle správního řádu (právní moci nabylo takové rozhodnutí proti kterému nelze podat opravný prostředek a které bylo oznámeno tj. doručeno nebo ústně vyhlášeno)

X lhůta k podání žaloby běží od doručení, resp. oznámení

-> právní moc není podmínkou podání žaloby, ale je podmínkou *projednání věci*

AD3: vyčerpání řádných opravných prostředků § 247

-> Včasnost posuzuje soud (i když správní orgán si myslí, že opravný prostředek byl podán opožděně)

-> pokud soud dojde k závěru, že opravný prostředek byl opravdu podán pozdě → odmítnutí žaloby

-> může nastat situace, že podání řádného opravného prostředku není přípustné – např. rozhodnutí o zamítnutí vkladu práva k nemovitostem -> je možné se ihned obrátit na soud

-> Podmínka splněna i v případě, bylo-li rozhodnutí správního orgánu změněno v neprospěch žalobce na základě podaného odvolání jiného účastníka (stačí, že to rozhodnutí bylo napadeno řádným opravným prostředkem někoho jiného; není nutné, abych to byl přímo já, kdo podá opravný prostředek)

AD4: lhůta k podání žaloby § 247

a) 2 měsíce od doručení rozhodnutí správního orgánu; povaha této lhůty je procesní, zmeškání lhůty nelze prominout
b) Speciální lhůty k podání žaloby (v některých dalších zákonech) - § 28 zákona o vyvlastnění, § 18 odst. 5 KatZ
pozn. rozhodnutí o vyvlastnění je veřejnoprávní věc X náhrada za vyvlastnění je soukromoprávní věc
c) Pokud se žalobce domáhal přezkumu rozhodnutí nejprve u správního soudu a ten žalobu z tohoto důvodu odmítl → žalobce může podat žalobu k soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení do **jednoho měsíce** od právní moci usnesení správního soudu o odmítnutí žaloby - § 46 odst. 2 SŘS, § 82 odst. 3 OSŘ

- Nutno ale dodržet i dvouměsíční lhůtu, resp. lhůtu stanovenou zvl. Předpisy
- Povaha lhůty je hmotněprávní – správní soud musí účastníka poučit o tom, že je tato lhůta hmotněprávní (protože je složitá, aby na to účastník přišel sám)
- Nedodržení lhůty → odmítnutí žaloby pro opožděnost § 250g odst. 1 písm. a) OSŘ

Žalobní legitimace § 246

→ K podání žaloby je oprávněn ten, kdo tvrdí, že byl dotčen na svých právech rozhodnutím správního orgánu, kterým byla jeho práva nebo povinnosti založena, změněna, zrušena, určena nebo zamítnuta
→ Není-li žalobce k podání žaloby oprávněn, soud žalobu dle § 250g odst. 1 písm. b) odmítne jako podanou neoprávněnou osobou (pro soud je však těžké toto určit již na začátku řízení)
→ Podání žaloby opomenutým účastníkem (správní orgán s touto osobou nejednal, ačkoliv měl), je to však problematické (jak mohl vyčerpat ŘOP, kdy nastala právní moc rozhodnutí, od kdy mu běží lhůta?)

Žaloba a její náležitosti § 246

→ Zahájení řízení pouze na návrh, který se nazývá žaloba
→ Náležitosti – obecné + zvláštní § 246 odst. 2
→ Žalobní návrh nezni tak, aby soud zrušil předchozí rozhodnutí správního orgánu, ale bude žádat tu konkrétní věc, o kterou jde (např. žádám o povolení vkladu do katastru nemovitostí)

Odkladný účinek § 248

→ Podání žaloby nemá odkladný účinek na právní moc ani vykonatelnost rozhodnutí spr. orgánu
→ Soud však může odložit **na návrh** právní moc nebo vykonatelnost (preferuje se odklad vykonatelnosti, ale někdy není možné odložit výkon rozhodnutí, a proto se požaduje odložení právní moci – účastník si musí vybrat, co chce odložit)
→ Počíná právní moci rozhodnutí o odkladu a trvá až do právní moci rozhodnutí o žalobě.
→ Soud může zrušit:
a) jakmile se ukáže, že pominuly důvody, pro které byl povolen
b) v případě, že se později ukáže, že pro jeho povolení nebyly dány podmínky.

Příslušnost soudu

- věcná příslušnost: OS, není-li dále stanoveno jinak X výjimky stanoveny v OSŘ nebo ve speciálních zákonech
→ místní příslušnost v § 250 OSŘ – 3 kritéria, která se použijí postupně (začneme u kritéria A, není – li možné přejdeme ke kritériu B, následně C)
1. Obecný soud účastníka, jemuž byla nebo podle návrhu měla být uložena povinnost k plnění
2. Obecný soud účastníka, na jehož návrh bylo řízení před správním orgánem zahájeno
3. Soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu
→ výlučná místní příslušnost- právo k nemovitosti – soud, v jehož obvodu je nemovitost

Účastníci řízení § 250a

→ žalobce a ti, kdo byli účastníky v řízení před správním orgánem (definice podle nesporných řízení)
→ jedná se o materiální pojetí účastenství, soud do toho tedy může zasahovat:
a) Přibrání účastníka do řízení, 2 případy:
• žalobce opomněl tyto účastníky označit v žalobě,
• tzv. opomenutý účastník – nebyl účastníkem před správním orgánem, ale měl jím být - výjimka z pravidla, že se nesmí měnit okruh účastníků před správním orgánem a před soudem,
b) Ukončení účasti účastníka v řízení
→ Správní orgán není účastníkem řízení

Společné řízení § 250b odst. 1

→ V případě, že proti témuž rozhodnutí správního orgánu bylo podáno více žalob → spojení ke společnému řízení
→ Přímo ze zákona a není možný postup dle § 112, tedy vyloučení věci k samostatnému řízení

Příprava jednání § 250c

→ Přiměřené použití části první až třetí OSŘ
→ Vyžádání spisů od správního orgánu – lze ho donutit pořádkovou pokutou
→ Doručení žaloby správnímu orgánu, soud mu umožní, aby se k žalobě vyjádřil
→ Nelze použít § 114b OSŘ
→ Koncentrace řízení je upravena speciálně

Koncentrace řízení § 250d

-> Odlišnost od § 118b OSŘ, ale pouze malé odlišnosti, které jsou spíše důsledkem chyby zákonodárce, 3 odlišnosti:

- Absence lhůty k doplnění tvrzení a důkazů po skončení prvního jednání
- Absence možnosti uvádět skutečnosti a důkazy, které nastaly po přípravném jednání
- Absence možnosti uvádět skutečnosti a důkazy na základě výzvy dle § 118a odst. 1 a 3

Dokazování § 250e

-> Soud není vázán skutkovým stavem, jak byl zjištěn správním orgánem – soud může zopakovat důkazy či doplnit důkazy

-> Pro soud je rozhodující skutkový stav existující k datu vydání jeho rozhodnutí (§ 154 odst. 1) – může to však vést k tomu, že rozhodnutí správního orgánu v té době bylo správné, ale změnily se okolnosti a soud už rozhodne jinak

Vázanost rozsahem § 250f

-> Změna ve vymezení rozsahu - jen po dobu běhu lhůty k podání žaloby

Výjimky z vázanosti rozsahem:

- a) jestliže správní orgán řízení zahájil bez návrhu,
- b) jde-li o taková společná oprávnění nebo povinnosti, že se rozhodnutí musí vztahovat na všechny účastníky, kteří jsou jejich nositeli,
- c) vyplývá-li z právního předpisu určitý způsob vypořádání právního vztahu mezi účastníky

-> Opominuty případy, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl dotčen - § 250l - nahrazuje-li rozsudek soudu alespoň zčásti rozhodnutí správního orgánu nebo pozbylo-li rozhodnutí správního orgánu alespoň zčásti svou účinnost, rozhodne soud znovu o náhradě nákladů řízení, které vznikly v řízení před správním orgánem, pokud bylo v tomto řízení o náhradě rozhodnuto.

Rozhodnutí - procesní

-> Odmítnutí žaloby § 250g

- a) byla-li žaloba podána opožděně,
- b) byla-li podána někým, kdo k žalobě není oprávněn,
- c) je-li nepřipustná - § 244 odst. 2, nevyčerpání řádných opravných prostředků x věc práva veřejného + §43 se použije přiměřeně

-> Zastavení řízení

- a) Zpětvzetí návrhu na zahájení řízení před správním orgánem § 250h (ještě v průběhu soudního řízení může účastník vzít zpět návrh na zahájení – je však nutný souhlas všech účastníků – pokud souhlas není dán, pak je vyslovena neúčinnost zpětvzetí)
-> pokud dojde k účinnému zpětvzetí -> soud zastaví řízení + rozhodnutí správního orgánu pozbývá účinnost
- b) zpětvzetí žaloby (§ 96)
- c) nesplnění podmínek řízení v případě, že se jedná o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení nebo takový nedostatek podmínky řízení, který se nepodařilo odstranit (§ 104)
- d) speciální právní úprava: nedostatek pravomoci civilních soudů, jedná-li se o věc, která spadá do pravomoci soudů rozhodujících ve správním soudnictví (§ 104b odst. 1).

Rozhodnutí meritorní

-> **Zamítnutí žaloby § 250i** – rozsudkem

-> **Nahrazení rozhodnutí správního orgánu § 250j** (správní orgán se nedozví o tom, že jeho rozhodnutí bylo nahrazeno, protože soud nemá povinnost ho o tom informovat)

- Soud rozhodne vedle výroku o nákladech soudního řízení znovu i o náhradě nákladů správního řízení (§ 250l)

-> **Soudní smír** – lze v tomto řízení použít smír? NS říká, že nelze, ale možné to je (v praxi k tomu dochází)

13. Rozhodčí řízení – pojem, právní úprava, rozhodce, druhy rozhodčích řízení, pravomoc, průběh řízení, pomocná a kontrolní činnost soudu v rozhodčím řízení

- = alternativní způsob řešení některých sporů ADR
 - Další ADR – rozhodci jsou z nich nejformálnější, nejpodobnější soudnímu – jeho koncem je vydání závazného rozhodnutí
 - Mediace, konciliace
- Ne před soudem, ale před rozhodci/rozhodčím soudem
- Projednávání a rozhodování některých sporů soukromými osobami nebo nestátními rozhodčími institucemi
- Nedochozí k soudnímu řízení

- Řídí se odlišnými pravidly a uplatňují se jiné principy (strany si mohou dohodnout pravidla, podle kterých bude řízení probíhat)
- Řízení probíhá před osobami odlišnými od soudu (nejde o státní orgán)
- Pravomocné rozhodnutí rozhodce má stejnou váhu jako rozhodnutí soudu
- Rychlost řízení – méně formálnosti, více flexibility
- Náklady řízení – odměny rozhodcům, náklady řízení
- Osoba rozhodce - strany si sami vybírají, nemusí být právník
- Možnost řešení sporu dle ekvity/spravedlnosti
- Dělení:
 - Ad hoc – probíhá před rozhodcem, který je jmenován pro konkrétní řízení X institucionální – před stálým rozhodčím soudem
 - Všeobecné – není zaměřeno na konkrétní oblast sporu X specializované – zaměřeno na konkrétní spory
 - Vnitrostátní X mezinárodní
 - Podle práva X podle ekvity
- Hlavní prameny:
 - Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
 - OSŘ - § 30 ZRŘ – odkaz na užití
 - S mezinárodním prvkem – zákon o mezinárodním právu soukromém
 - NY úmluva, Ev. úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži
- Vztah OSŘ a ZRŘ (§ 30)
 - Nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení OSŘ
 - Přiměřeně – zohlednění obecných zásad rozhodčího řízení
- Základní teorie:
 - Jurisdikční teorie – RŘ = nalézání práva soukromými osobami k tomu zmocněných smlouvou stran, řešení sporu před rozhodci dovoluje a upravuje zákon
 - V RŘ musí být respektovány požadavky na řádný a spravedlivý proces
 - Smluvní teorie – rozhodce nenalézá právo, ale tvoří závazkový vztah v zastoupení stran
- Arbitrabilita = co může být předmětem RŘ
 - § 2 ZRŘ
 - Pozitivní vymezení – majetkové spory, které lze projednat a rozhodnout v soudním řízení (odkaz na § 7/1 OSŘ) nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon (např. § 129/1 zákona o el. komunikacích)
 - Negativní vymezení (nelze) – spory ze smluv, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel, spory vzniklé v souvislosti s výkonem rozhodnutí, incidenční spory (§ 159-164 InsZ) a spory, kde nelze uzavřít smír (§ 99 OSŘ)
 - Majetkové spory – kontradiktorní řízení vedená o návrzích, jimiž se žalobce domáhá, aby žalovaný byl uznán povinným poskytnout mu majetkové plnění (zejm. peněžité) a zdržení se určité činnosti
 - Případy sporů, kdy se účastník domáhá plnění, jež má majetkovou povahu, tj. jejichž výsledek se projeví v majetkové sféře jejich účastníků
 - Není-li v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se jak na práva z právních vztahů přímo vycházející, tak i na otázky právní platnosti těchto vztahů a souvisejících práv
 - Spor, který se svým předmětem přímo odráží v majetkové sféře stran a týká se subj. práv, se kterými mohou účastníci disponovat
- Přenos pravomoci – rozhodčí smlouva
 - Již vzniklé nebo v budoucnu vznikající spory z určitých smluv nebo okruhu právních poměrů jsou smluvně vyloučeny z pravomoci obecných soudů a jejich projednání a rozhodnutí je svěřeno do pravomoci rozhodců
 - Vždy písemná forma § 3 ZRŘ
 - Forma:
 - Rozhodčí doložka - pro případ budoucího sporu
 - Forma neomezeného kompromisu – všechny právní poměry vznikající mezi stranami budou řešit rozhodci
 - Smlouva o rozhodci – již existující spor
- Rozhodce – občan ČR (cizinec dle § 118 zákona o MPS, byl by zde mezinárod. prvek), zletilý, bezúhonný, plně svéprávný
 - Negativně – nestanoví-li zvláštní právní před jinak – ne soudce, soudce ÚS, SZ
 - Není třeba vzdělání, je to na smluvních stranách všecko
 - Určení: v rozhodčí smlouvě je určen konkrétní rozhodce nebo určen způsob jeho určení, určen stranami dohodnutou nezávislou osobou nebo způsobem v pravidlech pro rozhodčí řízení (přiložených k rozhodčí smlouvě)
 - Počet je vždy lichý
 - Není-li ujednáno ve smlouvě, uplatní se § 7/2 ZRŘ – každá ze stran jmenuje jednoho R a tuto zvolí předsedajícího R
 - **X** Jmenování stranami – případ, kdy je podepsána rozhodčí doložka a strany jmenují rozhodce až ve chvíli, kdy mezi nimi vznikne spor
 - Jmenování soudem – pokud strany/rozhodci neučiní, na návrh strany nebo rozhodce, vzdá-li se funkce jmenovaný rozhodce, popř. nemůže vykonávat funkci § 9 ZRŘ

- Přijetí funkce a zánik funkce
 - Přijetí – *receptum arbitri* – písemně, dobrovolně
 - Nedostatek podmínky řízení je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. co ZRŘ – ve věci se zúčastnil R, který nebyl ani podle smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování
 - Od okamžiku přijetí fce je povinen vykonávat funkci v souladu se ZRŘ a dalšími předpisy § 5 ZRŘ
 - Je vázán mlčenlivostí § 6 ZRŘ
 - Zánik – ztráta předpokladů pro výkon
 - Vzdáním se fce ze závažných důvodů nebo se souhlasem stran § 5/3 ZRŘ (vážná nemoc...)
 - Povinen se vzdát, pokud je vyloučen dle § 8 ZRŘ (není nestranný)
 - Rozhodnutím o jeho vyloučení – soud o vyloučení rozhodne na návrh strany, pokud se rozhodce sám fce nevzdá a strany se nedohodnou na jiném postupu § 12 ZRŘ
- Stálé rozhodčí soudy
 - Mohou být zřízeny pouze jiným zákonem nebo připouští-li jejich zřízení výslovně jiný zákon § 13/1 ZRŘ
 - Činnost není výkonem soudnictví
 - Mohou vydávat vlastní statuty a řády § 13/2 ZRŘ – pravidla jimiž se soud řídí, úprava procesu
 - Pokud se účastníci dohodnou na příslušnosti stálého rozhodčího soudu, podrobují se také těmto předpisům platným v době zahájení řízení před rozhodčím soudem, neujednají-li si v rozhodčí smlouvě jinak
 - V ČR 3 – RS při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR, RS při Burze cenných papírů Praha, RS při Českomoravské komoditní burze Kladno
- Zajišťující instituce = „arbitrážní centra“
 - PO, které převážně zajišťují administrativní chod řízení
 - Nemají stejné postavení jako stálé RS
 - Rozhodci působící pod jejich záštitou jsou rozhodci ad hoc
 - Nikdo není oprávněn používat při výkonu své činnosti takové označení, které vyvolává klamnou představu, že se jedná o stálý RS § 13/4
- Odlišnost v řízení před rozhodci a před soudem
 - Principy:
 - Rovnost stran § 18 ZRŘ
 - Dispoziční princip
 - Zásada volného hodnocení důkazů
 - Neveřejnost
 - Ústnost (není-li dohodnuto jinak)
 - Nestrannost a nezávislost rozhodců
 - Možnost rozhodovat na základě zásad spravedlnosti, pokud výslovně pověřeno stranami § 25/2 ZRŘ
 - Postup bez zbytečných formalit
 - Řízení
 - Probíhá dle procesních pravidel, které si strany samy ujednaly, nebo které jsou vydány rozhodčím soudem
 - Pravidla nesmí odporovat kogentním ustanovením
 - Účastníci – FO, PO, zahraniční osoby, které uzavřely rozhodčí smlouvu, včetně jejich právních nástupců, není-li to ve smlouvě vyloučeno § 2/5 ZRŘ
 - Zahájení – dnem, kdy dojde žaloba (předsedajícím) rozhodci nebo rozhodčímu soudu
 - Účinky zahájení řízení jsou shodné s účinky zahájení soudního řízení
 - Průběh – postup vedení řízení – možná dohoda stran, jinak vedeno podle úvahy rozhodců o vhodnosti postupu
 - Místo konání – dohoda stran, popř. určeno rozhodci s ohledem na oprávněné zájmy stran
 - Přezkum pravomoci rozhodci § 15 ZRŘ - oprávnění si přezkoumat, rozhodují usnesením
 - Možno vznést námitku při nedostatku pravomoci stranou sporu nejpozději při prvním úkonu v řízení, týkajícího se věci samé
 - Neplatí v případě nedostatku arbitrability – to se může vznést kdykoli v řízení
- § 16 ZRŘ – uplatní-li strana svůj nárok před rozhodci v promlčení nebo prekluzivní lhůtě a rozhodnou-li rozhodci, že není dána jejich pravomoc, zůstávají účinky podané žaloby zachovány, pokud strana podá znovu u soudu, u příslušných rozhodců či stálého RS, nebo u jiného příslušného orgánu žalobu do 30 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí o nedostatku pravomoci
- § 106 OSŘ – soud k námitce žalovaného uplatněno nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být dle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci -> nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví
 - Věc projedná, pokud: účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají
 - Zjistí že, věc nemůže být dle práva ČR podrobena rozhodčí smlouvě (nedostatek arbitrability, neplatnost rozhodčí smlouvy...)
 - Projednání věci v řízení před rozhodci přesahuje rámec pravomoci přiznané jimi smlouvou
 - RS se odmítl věcí zabývat

- Řízení bude zastaveno + v téže věci do 30 dnů od doručení usnesení o zastavení řízení podán návrh na zahájení řízení před rozhodci – právní účinky původního návrhu zůstávají zachovány
- Pokud bylo řízení před rozhodci zahájeno dříve, než došlo k řízení soudnímu – soud přeruší řízení o neexistenci, neplatnosti nebo zániku smlouvy až do doby, než bude rozhodčím řízení rozhodnuto o pravomoci nebo ve věci samé
- Odlišnosti v dokazování – dokazují se jen dobrovolně poskytnuté důkazy
 - Nemůže sám donutit svědka, aby se dostavil – pomocná funkce soudu
 - Proveďte na dožádání rozhodců soud
 - Soud přitom učiní všechna rozhodnutí, která jsou k provedení dožádání potřebná
 - Náklady řízení, které vznikly soudu, hradí soud stálý rozhodčí soud nebo rozhodci
 - Možnost nařízení předběžného opatření soudem, pokud by byl ohrožen výkon rozhodčího nálezu § 22 ZRŘ
- § 21 ZRŘ – přiměřená opatření – jestliže některá ze stran až do vyhotovení rozhodčího nálezu se bez své viny zcela nebo zčásti nezúčastnila, nevykonala úkon potřebný k uplatnění jejího práva, učiní rozhodci k návrhu přiměřená opatření, aby strana mohla to, co zameškala, vykonat dodatečně
- Odlišnost rozhodnutí
 - Rozhodčí nález – rozhodnutí meritorní, uzavření smíru na návrh stran
 - Usnesení – ostatní případy, odmítnutí se zabývat, zastavení řízení, o opravě rozhodčího nálezu
 - Přezkum – možnost přezkumu musí být stranami výslovně dohodnuta v R smlouvě § 27 ZRŘ (příp. v jejím dodatku)
 - Výkon – doručený nález má účinky pravomocného a vykonatelného soudního rozhodnutí -> je exekucním titulem
- Právní moc a vykonatelnost rozhodčího nálezu, výkon
 - Právní moci končí řízení § 23 ZRŘ
 - Předpokladem nabytí je doručení nálezu, který nelze přezkoumat § 27
 - Strany si mohou ujednat, že nález bude přezkoumatelný. PM pak nabývá po uplynutí lhůty k přezkumu
 - Po doručení je nález opatřen doložkou právní moci § 28/1
 - Vykonatelnost nabývá v návaznosti na nabytí právní moci. Od té se počítá běh pariční lhůty (dobrovolné plnění). Jejím uplynutím je vykonatelný
 - Doručený nález má účinky pravomocného a vykonatelného rozhodnutí -> je exe titulem/titulem pro výkon rozhodnutí
- Výkon nálezu
 - Nález není opatřen doložkou vykonatelnosti
 - Pravomocný nález je soudně vykonatelný
 - Je zkoumána v rámci exe/soudního výkonu – při zkoumání se soud zabývá zákonem předepsané formy + materiální vykonatelnost povinnosti
 - Soud/exe může přezkoumat platnost rozhodčí doložky odkazující na řád arbitrážního centra, jen jde-li o transparentnost řádu, nezávislost a nestrannost 3. osoby, které rozhodce jmenovala
 - Soud i exe mohou v rámci výkonu posuzovat i platnost smlouvy obsahující rozhodčí doložku jako celku
- Pomocná funkce soudu
 - Provedení úkonů, které nemůže provést rozhodčí orgán a které brání řádnému průběhu řízení
 - Jmenování rozhodce, pokud to neučinila oprávněná osoba § 9
 - Jmenování nového R § 9
 - Rozhodnutí o vyloučení R § 12
 - Provedení dožádaných úkonů § 20/2
 - Nařízení předběžného opatření při ohrožení výkonu R nálezu § 22
- Další funkce soudu
 - Úschova R nálezů § 29/2
 - Pokud byl nález vydán R ad hoc
 - Povinnost předat do úschovy R nález opatřený doložkou o právní moci + všechny listiny prokazující průběh řízení
 - K předání musí dojít do 30 dnů od PM R nálezu – příslušný je okresní soud, v jehož obvodu byl nález vydán
 - Stálé R soudy své nálezy archivují po dobu 20 let sami
 - Kontrolní funkce soudu – odstranění vad řízení a R nálezu
 - Přezkum platnosti, existence, rozsahu R smlouvy – na návrh
 - Nejde o klasický opravný prostředek! (spíš procesní žaloba)
 - Zrušení nálezu § 31
 - Odložení vykonatelnost nálezu § 32/2
 - Zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí § 268 OSŘ + § 35 ZRŘ
- Zrušení nálezu
 - Pokud nález/řízení trpí zásadními vadami uvedenými v § 31
 - Zákon – jen k R nálezu jako meritornímu rozhodnutí **X** ÚS – i usnesení, pokud výrazným způsobem zasahují do majetkové sféry účastníků
 - Nezkoumá obecně věcnou správnost nálezu, ale nález a řízení, které předcházelo jeho vydání – dodržení předpokladů pro konání R řízení a řádnost průběhu
 - Pokud by soud přezkoumával i věcnost, ztratil by se smysl R řízení (ztráta hospodárnosti, flexibility...)

- Na základě návrhu podanému soudu do 3 měsíců od doručení
- Nemá odkladný účinek, ale lze za zákonem stanovených podmínek na žádost povinného odložit vykonatelnost
 - Prokázání skutečnosti, že by neprodleným výkonem nálezu hrozila závažná újma **X** soud zváží i dopad odkladu na oprávněného – proporcionalita
 - Z návrhu na zrušení nálezu lze usuzovat, že je důvodný
 - Jde o předběžné posouzení důvodnosti návrhu – soud tímto není zavázán
- Důvody zrušení:
 - Rozhodčí nález byl vydán ve věci, o které nelze uzavřít platnou R smlouvu = nedostatek arbitrability sporu
 - R smlouva je z jiných důvodů neplatná/byla zrušení/na dohodnutou věc se nevztahuje
 - Nedostatek písemné formy, nedostatek náležitostí, rozpor se zákonem
 - Ve věci se zúčastnil R, který nebyl ani podle R smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být R
 - R nález nebyl usnesen většinou R
 - Straně nebyla poskytnuta možnost věc před R projednat
 - Projednání věci neznamená vzdání se právní ochrany, ale její přesunutí na jiný orgán
 - Principy spravedlivého procesu, rovné postavení (§ 18), předvídatelnost rozhodování, postupů, informační povinnost...
 - § 21 – povinnost k návrhu strany učinit opatření, aby strana mohla to, co zmeškala, vykonat dodatečně
 - = materiální hledisko – obě strany měly dostatečnou možnost uplatnění svých procesních práv
 - Nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádání, nebo podle tuzemského práva nemožnému, nedovolenému = *ultra petitum* (počáteční nemožnost, plnění, následná nemožnost)
 - Nevztahuje se na rozpor s dobrými mravy!
 - Zjistí se, že jsou dány důvody, pro které lze žádat v občanském soudním řízení o obnovu řízení
 - Předpoklady § 228 OSŘ (nové důkazy, které bez své viny nemohl uplatnit a mohou mu přinést příznivější postavení)
 - Uplatnit důvody může navrhovatel jen ve lhůtě pro podání návrhu na zrušení R nálezu
 - Jediné skutkové rušení!
- Rozhodování
 - Zamítnutí žaloby – je nedůvodná; zamítnutí je navrhováno z důvodů uvedených § 31/b,c), pokud domáhající se strana nenamítla existenci těchto důvodů v R řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé, i když mohla
 - (smlouva je z jiných důvodů neplatná, byla zrušena, nevztahuje se na věc; R nebyl povolán k rozhodování, neměl způsobilost)
 - Než začala jednat – pokud strana jednat mohla, ale předešla na to – nepočítá se, sice nejednala, ale bylo zachováno její rovnocenné postavení
 - Zrušení nálezu rozsudkem
 - Pro nedostatek arbitrability, neplatnost, neexistenci R smlouvy
 - Po PM pokračuje a návrh některé ze stran v jednání a věc rozhodne
 - Jiný důvod
 - R smlouva zůstává platná a je provedeno R řízení
 - Zachování účinků zahájeného řízení § 16/2
- Zastavení výkonu R nálezu
 - Důvody § 268 OSŘ, § 35 ZRŘ
 - Návrh lze podat z následujících důvodů:
 - Nález je stížen vadou uvedenou v § 31/a,d,f (věc, kde nejde R smlouvu uzavřít; nález nebyl usnesen většinou R; odsouzení strany k plnění, které nebylo žádáno, dle tuzemského práva nemožné, nepovolené)
 - Strana, které musí mít zákonného zástupce, nebyla v řízení takovým zástupcem zastoupena a její jednání nebylo dodatečně schváleno
 - Ten, kdo vystupoval v řízení jménem strany (zákonného zástupce) nebyl k tomu zmocněn a jeho jednání nebylo ani dodatečně schváleno
 - Jen na návrh strany, proti níž byl soudem nařízen výkon R nálezu (povinného)
 - Soud výkon přeruší a uloží povinnému podat návrh na zrušení R nálezu do 30 dnů, jinak bude ve výkonu pokračováno

14. Kolektivní ochrana práv – pojem, význam, druhy, základní principy právní úpravy v ČR, řízení o žalobě na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů

Pojem a účel kolektivní soudní ochrany

- Rozmach moderních technologií → rychlý celosvětový hospodářský a ekonomický vývoj → nárůst případů, v nichž je jednáním jednoho subjektu zasaženo do práv širšího okruhu osob (zejm. spotřebitelů)
- Individuální soudní ochrana se ukazuje jako nedostatečná
- Důvody:
 - nízké nároky dotčených subjektů (zejm. spotřebitelů) → náklady soudního řízení by mnohdy převýšily jejich hodnotu, časová náročnost, složitost → rezignace na soudní ochranu = tzv. racionální apatie
 - negativní důsledky – v souhrnu jde o nároky velkého rozsahu – nelze opomíjet ani preventivní funkci civilního soudního řízení
- i pokud nedojde k racionální apatii → hrozí, že vedení vícera řízení s totožným předmětem povede k rozdílným rozhodnutím a narušení právní jistoty účastníků jednotlivých řízení
- → na významu proto nabývá kolektivní soudní ochrana
- Výhody kolektivní soudní ochrany:
 - přístup k soudu osobám, které by jinak z různých důvodů samy nežalovaly
 - princip procesní ekonomie
 - změna v chování žalovaných
 - eliminace rozdílných rozhodnutí v obdobných věcech a zajištění důvěry osob v justici
- ALE – klíčová je volba vhodného modelu a jeho konkrétní implementace do právního řádu – hrozba zneužití tohoto institutu x využitelnost

Druhy kolektivní soudní ochrany

- Přístupů, jak soudní cestou chránit práva osob postižených stejnou či podobnou škodní událostí je celá řada.
- Ne všechna řešení jsou kolektivní soudní ochranu v pravém slova smyslu – individuální soudní řízení, která zprostředkovaně poskytují ochranu kolektivním právům dotčených osob.
- Základní druhy kolektivní soudní ochrany:
 - hromadné soudní řízení
 - reprezentativní soudní řízení
- Specifický druh kolektivní soudní ochrany:
 - kolektivní smír.
- K ochraně kolektivních práv pak slouží i:
 - vzorové řízení
 - postupní žaloby.
- Způsoby jejich zakotvení do právních úprav se liší, jejich jednotlivé prvky se také často prolínají a vznikají tak hybridní modely kolektivní ochrany práv.
- **Hromadná (skupinová) žaloba (group action, class action) = hromadné (skupinové) soudní řízení**
 - Základní druh kolektivního soudního řízení
 - Základní znaky:

- dotčené subjekty se řízení účastní – v řízení mají jako členové skupiny zvláštní postavení
- dotčené subjekty mohou být do řízení zapojeny na základě tzv. opt-in modelu nebo opt-out modelu
- zájmy určité skupiny osob hájí v řízení jeden subjekt - žalobce - dotčený subjekt, (nositel tvrzeného hmotněprávního nároku), subjekt odlišný (tzv. reprezentant, kterým je nejčastěji nezisková organizace) nebo také orgán veřejné moci (např. ombudsman).
- Dělí se do dvou fází:
 - certifikační fáze – soud zkoumá naplnění předpokladů pro vedení hromadného soudního řízení
 - řízení ve věci samé
- Pro řízení je typická aktivní role soudu - tzv. plán řízení – musí jej soud zveřejnit dopředu, obsahuje průběh jednání, kdy co bude probíhat
- Rozhodnutí je závazné pro všechny členy skupiny
- **Reprezentativní žaloba (representative action) – reprezentativní (zástupné) řízení**
 - Někdy i hromadné řízení zahajované neziskovkami
 - Základní znaky:
 - dotčené subjekty se řízení nijak neúčastní
 - rozhodnutí dotčené subjekty přímo nezavazuje, není pro ně exekučním titulem
 - aktivně legitimovaný k podání žaloby je tzv. reprezentant (kvalifikovaný subjekt)
 - spolek založený na ochranu konkrétních zájmů (např. na ochranu spotřebitelů) - spolková žaloba
 - nezávislý státní orgán, např. veřejný ochránce práv - tzv. *actio popularis* nebo veřejná žaloba či žaloba ve veřejném zájmu.
 - vhodný je tento druh řízení zejm. pro zdržovací nároky
 - Fakticky jde o individuální soudní řízení

Základní koncepční východiska právní úpravy kolektivní soudní ochrany

- vymezení rozsahu působnosti právní úpravy
 - Horizontální x odvětvový přístup (zejm. spotřebitelské věci)
- určení vymahatelných nároků,
 - Nároky zdržovací (příp. *restitutio in integrum*) nebo určovací x nároky na aktivní plnění, (zejm. nároky na náhradu újmy a bezdůvodného obohacení)
- způsob zapojení dotčených subjektů do hromadného řízení,
 - Systém *opt-in* x systém *opt-out*
 - Systém *opt-in* = dotčené osoby se musí přihlásit do řízení → členy skupiny jsou individuálně určené subjekty
 - vhodný zejm. tam, kde jsou nároky dotčených osob vysoké a jde pouze o malou skupinu osob, které jsou žalobci, resp. soudu známy, nehrozí racionální apatie
 - Systém *opt-out* = dotčené osoby se stávají členy skupiny automaticky – v případě, že nechtějí na řízení participovat, musí z řízení vystoupit.
 - skupina je vymezena pomocí definičních znaků.
 - rozhodnutí je závazné pro ty dotčené subjekty, které nevystoupily z řízení

- vhodný především u nízkých nároků, velká skupina dotčených subjektů
- financování kolektivní soudní ochrany.

Evropský přístup ke kolektivní soudní ochraně

- Zpočátku spíše opatrný (*class actions* v USA) → postupný vývoj k uznání nezbytnosti kolektivní soudní ochrany
- Legislativa EU – zpočátku zaměřena na jednotlivé oblasti práva – zejm. spotřebitelské – Směrnice EP a Rady 2009/22/ES o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů
- Změnu přineslo **Doporučení Komise ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech**
- Cílem Doporučení bylo zavést ve všech členských státech systém kolektivní ochrany práv týkajících se zdržení se jednání i náhrady škody, který by vycházel ze stejných zásad, to však při respektování právních tradic jednotlivých států – většina států však nezavedla
- Všeobecná působnost
- **Směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů** (25. 11. 2020)
- Zakotvuje pouze minimální standardy ochrany práv spotřebitelů, nikoho jiného
- Opět omezena jen na určitou oblast (členské státy ale mohou rozšířit)
- počítá nejen s nároky na zdržení se protiprávního jednání nebo určení, ale i s možností vymáhání nároků na aktivní plnění. Zároveň není zapovězeno, aby členské státy rozšířily kolektivní soudní ochranu i do jiných oblastí nebo ji neomezovaly vůbec (recitál 18)
- Hlavní cíle:
 - zavedení kolektivní soudní ochrany i do těch států, kde dosud absentuje,
 - posílit kolektivní soudní ochranu tam, kde není dostatečná (zejm. jde-li o nároky na aktivní plnění),
 - alespoň v základních rysech harmonizovat právní úpravy kolektivní soudní ochrany v jednotlivých členských státech.
- Transpozice do 25. 12. 2022, resp. 25. 6. 2023

Vývoj kolektivní soudní ochrany v ČR

- ČR přistupovala ke kolektivní soudní ochraně velmi rezervovaně
- Ve speciálních zákonech šlo vysledovat pouze prvky reprezentativního řízení
 - vymezeným subjektům (reprezentantům) přiznána aktivní legitimace k zahájení určitých řízení,
 - dotčené subjekty se řízení žádným způsobem neúčastní,
 - řízení probíhá jako klasické sporné nalézací řízení,
 - specificky upravena překážka věci zahájené a rozsouzené
- Diskuze nad zakotvením kolektivní soudní ochrany zejm. v návaznosti na Doporučení → předložení několika návrhů zákonů o hromadných žalobách (řízení), které však v přijetí zákona nevyšly.
- Zájem o hromadné žaloby pak znovu nabyl na aktuálnosti s přijetím směrnice o zástupných žalobách →
- do legislativního procesu předložen v pořadí třetí návrh zákona o hromadném řízení – již reaguje i na směrnici o zástupných žalobách

- → zákon č. 179/2024 Sb., o hromadném občanském řízení soudním (účinnost 1. 7. 2024)
- → doprovodný zákon č. 180/2024 Sb. – změny v o. s. ř. (zvláštní pravidla pro řízení na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů), v zákoně o soudních poplatcích (osvobození žalobců) a v zákoně o ochraně spotřebitele (podmínky pro neziskové subjekty pro zápis do seznamu osob oprávněných podávat kolektivní žaloby)
- → prováděcí vyhláška č. 181/2024 Sb.

Zvolená koncepce kolektivní soudní ochrany v ČR

- 2 druhy kolektivní soudní ochrany:
- hromadné žaloby podle zákona o hromadném občanském řízení soudním - transpozice pravidel směrnice o opatření ke zjednání nápravy (čl. 9)
 - žalobce se může domáhat jednání (aktivního i pasivního) i určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není
- žaloby na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů podle o. s. ř. (§ 81 a násl. o. s. ř.) – transpozice pravidel směrnice o opatření na zdržení se jednání (čl. 8)
 - žalobce se může domáhat zdržení se jednání nebo určení, že jednání žalovaného je protiprávní
 - žalovat je oprávněn reprezentant

Zákon o hromadném občanském řízení soudním – pravomoc a příslušnost, vymahatelné nároky

- OSŘ se použije subsidiárně (§ 3)
- Pravomoc soudů:
- V hromadném soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory vyplývající z právních poměrů mezi spotřebiteli a podnikateli
- Samostatné definice spotřebitele a podnikatele [srov. § 2 odst. 1 písm. h), i) a § 2 odst. 2]
- Za spotřebitele se považuje i podnikatel, který zaměstnává méně než 10 osob a jehož roční obrát neb bilanční suma roční rozvahy nepřesahují 50 000 000 Kč (mikropodnikatel)
- Příslušnost soudů: věcně a místně příslušný je Městský soud v Praze (§ 6)
- Hromadnou žalobou se žalobce **může domáhat** splnění povinnosti (aktivní i pasivní) nebo určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není [srov. § 2 odst. 1 písm. a)]

Zákon o hromadném občanském řízení soudním – subjekty

- Subjekty:
 - Účastníci (žalobce, žalovaný)
 - Soud
- Zvláštní subjekty hromadného řízení:
 - Zúčastněný člen skupiny
 - Správní orgán a subjekt mimosoudního řešení sporů – tzv. *amicus curiae*
- Žalobce:
 - pouze PO zapsaná na seznamu oprávněných osob (vede MPO a EK)
 - podmínky stanovuje zákon o ochraně spotřebitele
 - v řízení vystupuje vlastním jménem v zájmu skupiny
 - povinné zastoupení advokátem
- Zúčastněný člen skupiny

- = člen skupiny, který se do hromadného řízení přihlásil (*opt-in* systém) – o jeho nároku se rozhoduje
- DZ: tzv. procesní (formální) pojetí členství ve skupině = členství ve skupině je založeno procesním právem, hmotněprávní postavení těchto subjektů nemá na jejich členství vliv
- Žalobce v žalobě vymezí předpoklady členství ve skupině [§ 13 odst. 1 písm. b) - § 2 odst. 1 písm. e)]
 - → usnesení o přípustnosti hromadné žaloby [§ 18 odst. 1 písm. b)]
 - → přihlášení se do řízení – člen skupiny musí osvědčit, že splňuje předpoklady členství ve skupině (§ 33 odst. 2)
 - → zúčastněný člen skupiny [§ 2 odst. 1 písm. d)]
- Zda je zúčastněný člen nositelem tvrzeného nároku – zkoumáno až v meritorní fázi řízení
 - → možné zneužití → spor o členství ve skupině
- Žalobce může soudu navrhnout, aby rozhodl o vyloučení této osoby ze seznamu zúčastněných členů skupiny (srov. § 40 a násl. z. h. ř.).
- → není-li členství této osoby ve skupině s ohledem na předpoklady členství ve skupině alespoň pravděpodobné (srov. § 41 z. h. ř.) → soud rozhodne o vyloučení této osoby ze seznamu zúčastněných členů skupiny - dopady pouze v procesní rovině
- Není účastníkem řízení ani vedlejším účastníkem řízení
- v řízení má pouze omezená procesní práva (§ 11), ne procesní povinnosti (neplatí náklady)

Průběh řízení

- Podání hromadné žaloby
- Řízení o přípustnosti hromadné žaloby (certifikační řízení)
- Hromadné řízení ve věci samé
- Rozsudek/smír

Žaloba

- Speciální náležitosti hromadné žaloby (§ 13):
 - označení, že jde o hromadnou žalobu,
 - předpoklady členství ve skupině,
 - uvedení skutečností, které svědčí o splnění podmínek přípustnosti hromadné žaloby,
 - výše odměny
- Z hromadné žaloby musí být patrné, čeho se žalobce ve prospěch jednotlivých členů skupiny domáhá

Řízení o přípustnosti hromadné žaloby

- Účelem je zabránit zjevně bezúspěšným či šikanózním žalobám
- Podmínky přípustnosti hromadné žaloby (§ 15):
 - žalobce splňuje podmínku podle § 8 odst. 1,
 - žalobce jedná v zájmu skupiny a není ve střetu zájmů,
 - skupina má alespoň 10 členů,
 - tvrzená práva nebo oprávněné zájmy členů skupiny jsou založeny na podobném skutkovém a právním základu,
 - nebyla podána ve zneužívajícím úmyslu,

- není financována třetí osobou, která je konkurentem žalovaného, je na žalovaném závislá nebo která nepřiměřeně ovlivňuje žalobce způsobem, který by poškodil zájmy skupiny.
- Nejsou-li podmínky přípustnosti splněny → zastavení řízení
- Jsou-li podmínky přípustnosti splněny → usnesení o přípustnosti hromadné žaloby (odvolání je přípustné)
 - předmět hromadného řízení a skutkový základ hromadné žaloby,
 - vymezení skupiny s uvedením předpokladů členství ve skupině,
 - výši odměny žalobce
 - výzva a lhůta pro přihlašování do hromadného řízení - určí s ohledem na povahu sporu a velikost skupiny (min. 2 měsíce, max. 4 měsíce od uveřejnění pravomocného usnesení o přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných řízení)
 - způsob uveřejňování informací o probíhajícím hromadném řízení
- → přesun do hromadného řízení ve věci samé

Hromadné řízení ve věci samé

- Zahájeno dnem uveřejnění pravomocného usnesení o přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných řízení
- Žalobce povinen uveřejnit oznámení o zahájení řízení ve věci samé
- Soud již nezkontroluje podmínky přípustnosti – pouze pokud nastanou nové skutečnosti a důkazy (§ 24 odst. 2) → možné zastavení řízení
- Přihlašování se do řízení – přihláška (§ 31 a násl.) → žalobce vytvoří seznam zúčastněných členů skupiny → po lhůtě jej předloží soudu – pokud na seznamu méně než 10 osob – zastavení řízení
- Spor o členství ve skupině (§ 40, 41, 42) – vyloučení osoby ze seznamu (není-li členství ve skupině alespoň pravděpodobné)
- Soud připraví plán hromadného řízení
- Soudcovská koncentrace řízení (§ 46) – soud určí den, do kterého nejpozději mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání – výjimky § 46 odst. 2
 - § 118b o. s. ř. se neuplatní, § 118a o. s. ř. se použije obdobně
- Omezená dispoziční práva žalobce (srov. § 55 změna žaloby, § 56 zpětvzetí žaloby)
- Doložení přehledu zdrojů peněžních prostředků žalobcem (§ 57 a násl.) – na návrh žalovaného, ale i *ex officio* v případě pochybností → výzva žalobci k odmítnutí finančních prostředků nebo provedení změn ve zdrojích finančních prostředků
- Speciální úprava povinnosti předložit důkazní prostředky (§ 60)

Rozhodnutí ve věci samé

- Nelze rozhodnout platebním rozkazem a rozsudkem pro uznání na základě fikce uznání nároku
- Smír – zúčastněný člen skupiny může podat k návrhu smíru námitku – do 15 dnů od uveřejnění nebo seznámení se s ním
- Poté soud nařídí jednání – k projednání návrhu smíru a námitek – soud posoudí, zda je návrh smíru spravedlivý (srov. § 52)
- Rozsudek – ve výroku soud uvede také:
 - identifikační údaje všech zúčastněných členů skupiny s uvedením, zda je jim přiznáno právo nebo oprávněný zájem (odkazem na seznam)

- u rozsudku, kterým byla žalovanému uložena povinnost něco konat, plnění náležející jednotlivým zúčastněným členům skupiny, způsob splnění povinnosti a lhůtu k plnění
- Rozsudek je závazný pro všechny zúčastněné členy skupiny
- Nevyhovění žalobě – lhůta pro vyjádření se zúčastněným členům skupiny k odvolání (15 dní od uveřejnění) + 15 dní na odvolání
- Výkon rozhodnutí – individuální cestou

15. Řízení podle ZHR (podmínky, zahájení, fáze, postavení účastníků a zúčastněných členů skupiny, rozhodnutí)

Zákon o hromadném občanském řízení soudním – subjekty

- Subjekty:
 - Účastníci (žalobce, žalovaný)
 - Soud
- Zvláštní subjekty hromadného řízení:
 - Zúčastněný člen skupiny
 - Správní orgán a subjekt mimosoudního řešení sporů – tzv. *amicus curiae*
- Žalobce:
 - pouze PO zapsaná na seznamu oprávněných osob (vede MPO a EK)
 - podmínky stanovuje zákon o ochraně spotřebitele
 - v řízení vystupuje vlastním jménem v zájmu skupiny
 - povinné zastoupení advokátem
- Zúčastněný člen skupiny
- = člen skupiny, který se do hromadného řízení přihlásil (*opt-in* systém) – o jeho nároku se rozhoduje
- DZ: tzv. procesní (formální) pojetí členství ve skupině = členství ve skupině je založeno procesním právem, hmotněprávní postavení těchto subjektů nemá na jejich členství vliv
- Žalobce v žalobě vymezí předpoklady členství ve skupině [§ 13 odst. 1 písm. b) - § 2 odst. 1 písm. e)]
 - → usnesení o přípustnosti hromadné žaloby [§ 18 odst. 1 písm. b)]
 - → přihlášení se do řízení – člen skupiny musí osvědčit, že splňuje předpoklady členství ve skupině (§ 33 odst. 2)
 - → zúčastněný člen skupiny [§ 2 odst. 1 písm. d)]
- Zda je zúčastněný člen nositelem tvrzeného nároku – zkoumáno až v meritorní fázi řízení
 - → možné zneužití → spor o členství ve skupině
- Žalobce může soudu navrhnout, aby rozhodl o vyloučení této osoby ze seznamu zúčastněných členů skupiny (srov. § 40 a násl. z. h. ř.).
- → není-li členství této osoby ve skupině s ohledem na předpoklady členství ve skupině alespoň pravděpodobné (srov. § 41 z. h. ř.) → soud rozhodne o vyloučení této osoby ze seznamu zúčastněných členů skupiny - dopady pouze v procesní rovině
- Není účastníkem řízení ani vedlejším účastníkem řízení

- v řízení má pouze omezená procesní práva (§ 11), ne procesní povinnosti (neplatí náklady)

Průběh řízení

- Podání hromadné žaloby
- Řízení o přípustnosti hromadné žaloby (certifikační řízení)
- Hromadné řízení ve věci samé
- Rozsudek/smír

Žaloba

- Speciální náležitosti hromadné žaloby (§ 13):
 - označení, že jde o hromadnou žalobu,
 - předpoklady členství ve skupině,
 - uvedení skutečností, které svědčí o splnění podmínek přípustnosti hromadné žaloby,
 - výše odměny
- Z hromadné žaloby musí být patrné, čeho se žalobce ve prospěch jednotlivých členů skupiny domáhá

Řízení o přípustnosti hromadné žaloby

- Účelem je zabránit zjevně bezúspěšným či šikanózním žalobám
- Podmínky přípustnosti hromadné žaloby (§ 15):
 - žalobce splňuje podmínku podle § 8 odst. 1,
 - žalobce jedná v zájmu skupiny a není ve střetu zájmů,
 - skupina má alespoň 10 členů,
 - tvrzená práva nebo oprávněné zájmy členů skupiny jsou založeny na podobném skutkovém a právním základu,
 - nebyla podána ve zneužívajícím úmyslu,
 - není financována třetí osobou, která je konkurentem žalovaného, je na žalovaném závislá nebo která nepřiměřeně ovlivňuje žalobce způsobem, který by poškodil zájmy skupiny.
- Nejsou-li podmínky přípustnosti splněny → zastavení řízení
- Jsou-li podmínky přípustnosti splněny → usnesení o přípustnosti hromadné žaloby (odvolání je přípustné)
 - předmět hromadného řízení a skutkový základ hromadné žaloby,
 - vymezení skupiny s uvedením předpokladů členství ve skupině,
 - výši odměny žalobce
 - výzva a lhůta pro přihlašování do hromadného řízení - určí s ohledem na povahu sporu a velikost skupiny (min. 2 měsíce, max. 4 měsíce od uveřejnění pravomocného usnesení o přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných řízení)
 - způsob uveřejňování informací o probíhajícím hromadném řízení
- → přesun do hromadného řízení ve věci samé

Hromadné řízení ve věci samé

- Zahájeno dnem uveřejnění pravomocného usnesení o přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných řízení
- Žalobce povinen uveřejnit oznámení o zahájení řízení ve věci samé

- Soud již nezkoumá podmínky přípustnosti – pouze pokud nastanou nové skutečnosti a důkazy (§ 24 odst. 2) → možné zastavení řízení
- Přihlašování se do řízení – přihláška (§ 31 a násl.) → žalobce vytvoří seznam zúčastněných členů skupiny → po lhůtě jej předloží soudu – pokud na seznamu méně než 10 osob – zastavení řízení
- Spor o členství ve skupině (§ 40, 41, 42) – vyloučení osoby ze seznamu (není-li členství ve skupině alespoň pravděpodobné)
- Soud připraví plán hromadného řízení
- Soudcovská koncentrace řízení (§ 46) – soud určí den, do kterého nejpozději mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání – výjimky § 46 odst. 2
 - § 118b o. s. ř. se neuplatní, § 118a o. s. ř. se použije obdobně
- Omezená dispoziční práva žalobce (srov. § 55 změna žaloby, § 56 zpětvzetí žaloby)
- Doložení přehledu zdrojů peněžních prostředků žalobcem (§ 57 a násl.) – na návrh žalovaného, ale i *ex offio* v případě pochybností → výzva žalobci k odmítnutí finančních prostředků nebo provedení změn ve zdrojích finančních prostředků
- Speciální úprava povinnosti předložit důkazní prostředky (§ 60)

Rozhodnutí ve věci samé

- Nelze rozhodnout platebním rozkazem a rozsudkem pro uznání na základě fikce uznání nároku
- Smír – zúčastněný člen skupiny může podat k návrhu smíru námitku – do 15 dnů od uveřejnění nebo seznámení se s ním
- Poté soud nařídí jednání – k projednání návrhu smíru a námitek – soud posoudí, zda je návrh smíru spravedlivý (srov. § 52)
- Rozsudek – ve výroku soud uvede také:
 - identifikační údaje všech zúčastněných členů skupiny s uvedením, zda je jim přiznáno právo nebo oprávněný zájem (odkazem na seznam)
 - u rozsudku, kterým byla žalovanému uložena povinnost něco konat, plnění náležející jednotlivým zúčastněným členům skupiny, způsob splnění povinnosti a lhůtu k plnění
- Rozsudek je závazný pro všechny zúčastněné členy skupiny
- Nevyhovění žalobě – lhůta pro vyjádření se zúčastněným členům skupiny k odvolání (15 dní od uveřejnění) + 15 dní na odvolání
- Výkon rozhodnutí – individuální cestou